

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Antonio
Skármeta
Ağzında
Karanfil Taşıyan
Genç Adam

ÖYKÜ

Çeviren: Zeynep Öztekin Yıldırım

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Antonio Skármeta

1940 yılında Şili’de doğdu. Ailesi Hırvat göçmeniydi. Santiago Üniversitesi’nde felsefe (1963), New York, Columbia Üniversitesi’nde edebiyat öğrenimi gördü (1966). Öykülerini derlediği ilk kitabı *El Entusiasmo* (Heyecan) 1967’de basıldı. 1969’da *Desnudo en el tejado* (Çatıdaki Çıplak) ile Casa de las Américas de la Habana ödülünü kazandı. 1967-1973 yıllarında Şili Üniversitesi’nde edebiyat dersleri verdi. 1973’te üçüncü öykü kitabı *Tiro libre* (Serbest Atış) yayımlandı. *Soñe que la nieve ardía* (Rüyamda Karın Yandığını Gördüm) adlı romanı 1975’te çıktığında, Pinochet yönetimindeki askeri dikta rejimi yüzünden Arjantin’de sürgündeydi. Aynı yıl Batı Berlin’e yerleşti ve 1988’e kadar orada yaşadı. Sinema ve tiyatroya yönelerek senaristlik ve yönetmenlik yaptı. 1985’te, Şilili sürgün şair Pablo Neruda ile postacısı arasında gelişen kurmaca dostluğu anlattığı *Ateşli Sabır* (Ardiente paciencia) adlı romanı yayımlandı ve *Il Postino* (Postacı) adıyla sinemaya uyarlandı. 2000-2003 yıllarında Şili’nin Almanya büyükelçiliği görevini üstlendi. 2011’de IV. Iberoamericano Planeta-Casa de America de Narrativa Ödülü’nü, 2014’te ise Şili Ulusal Edebiyat Ödülü’nü kazandı.

Zeynep Öztekin Yıldırım

1971’de Ankara’da doğdu. Ortaöğrenimini sırasıyla Bornova Anadolu Lisesi ve Atatürk Anadolu Lisesi’nde tamamladı. 1994 yılında Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi İspanyol Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun olduktan sonra, 1994-1995 yıllarında Dışişleri Bakanlığı araştırma bursu ile İspanya’da Salamanca Üniversitesi Sanat Tarihi bölümünde öğrenim gördü. Dönüşünde “Modern İspanyol Şiiri ve Antonio Machado” üstüne yüksek lisans yaptı. Uzun yıllar İspanyolca öğretmenliği ve yazılı-sözlü çevirmenlik yaptı. Yayımlanmış çevirileri: José Martí, *José Martí’den Çocuklara Hikâyeler*; Eduardo Paz Soldán, *Turing’in Hezeyanı*; Laura Restrepo, *Hezeyan*; Miguel de Unamuno, *Aziz Don Monreale*.
Jenerasyon Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Sia Kitap: 149

Çağdaş Dünya Edebiyatı: 12

Öykü

Özgün Adı: *Los nombres de las cosas que allí había*

Ağzında Karanfil Taşıyan Genç Adam

Antonio Skármeta

İspanyolca aslından çeviren: *Zeynep Öztekin Yıldırım*

© **Antonio Skármeta**, 2019

© **Sia Kitap**, 2020

*Bu kitabın Türkçe yayın hakkı Agencia Literaria Carmen Balcells, S.A. aracılığıyla alınmıştır.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı
izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.*

1. Basım: Aralık 2021

ISBN 978-625-7266-81-9

Yayıncı Sertifika No: 45101

Genel Yayın Yönetmeni: *İlknur Özdemir*

Editör: *Volkan Atmaca*

Son Okuma: *Serra Tüzün*

Kapak Tasarımı: *Yeşim Ercan Aydın*

Grafik Tasarımı ve Uygulama: *Yeşim Ercan Aydın*

Kapak Görseli: © *Twins Design Studio / shutterstock*

Baskı ve Cilt:

Optimum Basım San. ve Tic. Ltd. Şti.

Tevfikbey Mah. Dr. Ali Demir Cad. No: 51/1 39295

Tel: 0(212) 463 71 25 Küçükçekmece - İstanbul

Sertifika No: 41707

*Sia Kitap, Günötesi Yayıncılık İletişim Ltd. Şti.'nin
tescilli bir markasıdır.*

SİA KİTAP

Feneryolu Mah. Bağdat Cad. No: 115/2

C Blok D: 2 Kadıköy - İstanbul 34724

Tel: 0(216) 550 1881 Faks: 0(216) 337 81 81

www.siakitap.com.tr | **bilgi@siakitap.com.tr** | <https://rantey.org>

Antonio Skármeta

**AĞZINDA
KARANFİL TAŞIYAN
GENÇ ADAM**

Derleyen: Juan Villoro

İspanyolca aslından çeviren:
Zeynep Öztekin Yıldırım

*Kayalığa vardım, üstüne tırmandım ve
orada bulunan her şeyin ismini haykırdım.*

ANTONIO SKÁRMETA

İÇİNDEKİLER

Önsöz: İlkeli Bir Adam

Juan Villoro 9

Hikâyecî Genç Adam 21

Halkla İlişkiler..... 40

İlk Önce Deniz..... 52

San Cristóbal Bisikletçisi 60

Kumlara Doğru..... 73

Basketbol..... 99

Ön Hazırlık..... 114

Balık..... 126

Şişman'ın Şarkısı 142

Ağzında Karanfil Taşıyan Genç Adam 164

Kandan Petrole..... 171

Teresa Clavel'in Âşığı 182

Borges..... 200

ÖNSÖZ

İlkeli Bir Adam

Juan Villoro

Edebiyat dünyanın tuhaf uğraşlarından biridir. Genç bir kızın ya da genç bir oğlanın aklına birdenbire nereye konacağını bilmeyen kuşlar üşüşür; bilinmeyen bir şey, uçuşu başlatmak ve kanat çırpışlarıyla güneşi binlerce leke içinde bırakmak ister. Bu itki bir eksikten kaynaklanır, ergenlik çağını tanımlayan pek çok boşluktan ama aynı zamanda dışarıdan gelen bir uyarıdan da kaynaklanıyor olabilir: bir arkadaşın söylediği bir söz, bir kitabın ortasında denk gelinen bir mısra, hikâye edilmeyi bekleyen bir melodi.

Antonio Skármeta'nın hikâyeleri edebiyatın gizemli başlangıcını ele alıyor. 1967 yılında yayımlanan *El Entusiasmo* (Heyecan) adlı kitabı bu temel sorunun üstünde durur: “Yaşamı *ars poetica*'ya¹ çevirmek için ne yapmalı?” Elinizdeki öykü seçkisi, yazmak isteyen bir genci anlatan “Hikâyeci Genç Adam” ile açılıyor. Genç adam yazı yazabilmek için kumsalda ilkel bir kulübede inzivaya çekilir, yalnızlık onun yaratıcı ilhamını ortaya çıkaracaktır. Bütünüyle felsefi bir ruh hali içindeyken şöyle der: “Nasıl uslu bir adam olunur iyi bilirim.” Fakat yazmasını sağlayan asıl dürtü, diğer insanlarla beklenmedik bir

1 Lat. Şiir sanatı. (ç.n.)

anda iletişime geçtiğinde yavaş yavaş yakınlığa dönüşen korkudan kaynaklanır. Aklınızda bir düşünce varsa, bu onu daha önce tecrübe ettiğiniz içindir. Skármeta, yirmi yedi yaşında, deneyimin düşlemeye nasıl yardımcı olabildiğini, edebiyatın meydana geldiği ele avuca sığmaz özü harika bir şekilde gözler önüne seriyor.

10 Kitabın “İlk Önce Deniz” adlı bir diğer öyküsünde ise larva dönemindeki bir yazar konu ediliyor. Hayatı bir bakıma tamamen uyanmadan önceki uyukulu hale benziyor. Elinde lehine olan pek bir şey yok ama denize güveni sonsuz.

Skármeta *El Entusiasmo* ile okuyuculara kendi güven belgesini sunar. Kitaptaki bir öykü duygusal bir izleni ortaya koymaktadır. “*La Cenicienta en San Francisco*” (Külkedisi San Francisco’da) adlı öyküde sadece başkahraman değil, geldiği ülke de yeni başlamaktadır. Kuzey Amerikalı bir kadın Şili’ye kaç kişinin sığıdığını sorar. Anlatıcı sekiz milyon diye yanıtlar ve ardından ekler: “Bu halk en iyisine layıktır.” Bunun üzerine şu soru gelir:

“Yoksa mutsuzlar mı? Mutlu degiller mi?”

“Değiller.”

“Niçin?”

“Çünkü yeni başlıyorlar da ondan.”

Meksikalı şair Carlos Pellicer bir arkadaşına yazdığı bir mektubunda şöyle der: “Yirmi üç yaşındayım ve sanırım bütün dünya da benimle aynı yaşta.” Skármeta’nın hikâyelerine değişmez bir inanç damgasını vurur: vatan, deniz, güneş, iş; bütün bunlar başlayan şeylerdir. Âdemvâri bir iradeyle “Hikâyeci Genç Adam”ın başkahramanı, “Kayalığa vardım, üstüne tırmandım ve orada bulunan her şeyin ismini haykırdım,” der. Çevresini var olmaya başlıyormuşçasına vaftiz eder. Anlatıcı ne olacağını bilmez ama söylemek de istemez. Heyecan verici bir biçimde, belirsizliği tekniğe dönüştürür. Tam başlamak üzere olmanın içinde, hiçbir şeyden emin olamamanın güzelliğini keşfeder.

“Halkla İlişkiler” adlı öyküde, başlangıç ayını kararlı bir esrimeye işaret eder: nefretten sevgiye geçiş. Mecbur kalınmış fiziksel bir rekabet, gönüllü bir duygusal suç ortaklığına dönüşür.

1969 yılında Casa de las Américas Ödülü'nü alan ikinci kitabı *Desnudo en el tejado*'da (Çatıdaki Çıplak) Skármeta artık üslubunun iki temel özelliğine hâkimdir: konusu hızla kesin bir sonuca ulaşan hikâyeler ve anekdotun her şeyden önce eğretilmeleri sanrıya terfi ettirmeye vesile olduğu lirik düzyazı.

“Basketbol”, “San Cristóbal Bisikletçisi”, “Kumlara Doğru” ilk gruba dahildir ama kendinden geçmenin işlendiği pasajlarda dil de arsızlaşır. Bisikletçi, evrenle duygusal bir düelloya doğru pedal basar: “Bitkilerden almış olduğum güçle son bir hamle daha yaptım, güzel, gürül gürül akan sıcak kan baldırlarıma, kalçalarım, göğsüme, enseme ve alnıma doldu, bir taç giyme töreninden, vücudumun Tanrı'ya başkaldırışından, karşı konulmaz bir yoldan sonra, bir an için yokuşun gevşediğini hissettim. Gözlerimi açtım ve güneşe tuttum.”

Çehov, Hemingway ve Saroyan sayesinde Skármeta temel olay örgülerine hizmet etmeyi öğrendi ama aynı zamanda çılgınca şiirsel anlar eklemeyi de ihmal etmedi. Nasıl ki Cortázar'ın en iyi hikâyelerinde doğrular fantastik dokunuşlu bir eşige konumlandırılırsa, yüksek lisans tezini Cortázar üstüne yapan Skármeta'da gerçek, şiirsel bir coşkuyla ele alınır.

Geçen yüzyılın 70'li yıllarında yazmaya yeni başlayan bizim gibiler onu genç bir guru olarak görürdük. Bir çırak açısından, başlama sanatı konusunu takıntı haline getiren bir ustadan daha iyi bir şey yoktur.

Desnudo en el tejado'nun (1969) ilk cümlesi, Skármeta'nın kariyerinin başlarında bir uzman olduğunu kanıtlıyor: “Üstelik o gün benim doğum günümdü.” Bir hikâyenin *in media res* (tam ortadan) başlayabileceğini bilmezdim doğrusu. Olay başlamış ve okur onu bölüyor. Bu kafa karıştırıcı ilk cümle merak uyandırıyor: Üstelik ne oldu? Daha önce ne olmuş olabilir?

1973'te Skármeta'nın üçüncü kitabı *Tiro Libre*'de (Serbest Atış) bir pasajın altını çizmişim: “Büyüyünce bu gibi durumlarda ne denir bileceğim; hafızamı kelimelerle dolduracağım; kedi gibi eğilmekten, kitaplara ve gölgelere dokunmaktan kurtulacağım.” Anlatıcı, bir kızın

duygularına güven duymanın ne kadar zor olduğundan bahsediyor. Sanırım bu meydan okumayla, ama aynı zamanda o sıralar sahip olamadığım belagate gelecekte sahip olacağım temennisiyle kendimi özdeşleştirmiştım.

12 Skármeta'nın gençleri birer beyaz sayfa, kendi kendilerinin birer taşıtağı, gelecek yaşamlar için yazılmış birer önsözdür. Gelecekte söyleyecek sözleri olacaktır muhakkak. Buradaki çelişki, söyleyecek bir şeyi olmayanların söz söylemekte usta olmasıdır. Karakterlerinin kekemeliğı ise anlatıcının samimiyetidir.

Kişisel bir dosya

Doğru zamanda, konusuna vâkıf birini okumuş olmak, müstakbel bir yazar için bir dönüm noktasıdır. Skármeta'nın altmışlı yılların sonu ile yetmişli yılların başında Latin Amerika coğrafyasında uyandırdığı etkiyi daha iyi anlayabilmek için kendi hayat hikâyeme değinmek isterim. 1971'de on beş olmuştum, en iyi arkadaşım bana kızları tavlama, yetişkinlerin kısıtlayıcı dünyasında ayakta kalmaya yarayacak bir acil yardım rehberi önermişti: José Agustín'in *De perfil* adlı romanı. Konusu, benimkine benzeyen bir orta sınıf mahallesinde geçiyordu, başkahramanın başından geçen zorluklar ile benim burada itiraf edemediğim kendi yaşadıklarım hemen hemen aynıydı. Arzuları, kaygıları, kaçırılan fırsatları yansıtan bir iç ayna. Hayatımda ilk kez şunu anladım ki edebiyatta en önemli kahraman okuyucunun kendisidir.

Hiçbir kitap beni bu kadar içine çekmemiştir. Yaşadığım bu aydınlanmanın etkisiyle bir gün tramvayda giderken arkadaşşıma "Ben yazmaya karar verdim," dedim. Meksika'nın ilk astronotu olacağım, banka soyacağım demişim gibi hayretle yüzüme baktı. O zamana kadar ilgi alanlarım rock müzik, televizyon, futbol yorumları ve çizgi romanlardı. Edebiyata geçişim sirklerde uçan akrobatların cesaretine benziyordu.

Excelsior gazetesinde devlet üniversitesinin ücretsiz bir öykü atölyesi düzenlediğini gördüm ve kayıt yaptırmaya karar verdim. Hepi

topu bir hikâye yazmıştım. Bir çarşamba akşamı saat yedide rektörlük binasının 10. katına çıktım. Bütün ışıklar kapalıydı, biri hariç. Üçgen bir aydınlığın altında Miguel Donoso Pareja elyazısı metinleri kontrol ediyordu. Roberto Bolaño, şair Juan Bañuelos'un salı günleri düzenlediği atölyesini *Los dedectives salvajes* (Vahşi Dedektifler) adlı eseriyle ölümsüzleştirmişti. Mario Santiago Papasquiaro müstear isimli José Alfredo Zendejas her iki atölyeye de katılıyor ve *Los dedectives salvajes*'in kurgusunda, gerçeklerin yılmaz araştırmacısı Ulises Lima oluyordu. Atölyenin en genci bendim, Zendejas da beni hemen himayesine aldı. Sevdiğim şairleri sordu ve samimi cehaletimi hoşgörülle karşıladı, bana yardımcı olmayı önerdi. Diğer yandan, Donoso Pareja şimdiye dek kaç tane öykü yazdığımı sordu. Üretken görünmek için "İki," dedim. "Haftaya getir ikisini de," diye yanıtladı. *Prosa joven de la América hispana* (Latin Amerika'nın Genç Nesri) antolojisini henüz yeni yayımlamıştı ama bu kadar genç bir öğrenci kabul etmeye pek teşne değildi.

Konuya tümüyle hâkim olmadan, bir madende geçen, safiyane bir hayalcilikle işçi sınıfını destekleyen ikinci öykümü çalakalem yazdım. Donoso Pareja hatalı bir hüsnüniyet göstererek bu öykümü "öncesi" aşamasına dahil etti (on beş yaşındaydım, nasıl öncesi diye bir dönemim olabilirdi?) ve böylece diğer öykümün (ilk yazdığım) bazı kusurlar olmadan da yazılabileceğini gösterdiğini dile getirdi. Sonuç: Beni atölyeye kabul etti.

Latin Amerika romanı o sıra büyük bir karmaşa içindeydi. *Conversación en La Catedral*, *El recurso del método*, *Yo, el supremo*, *Cambio de piel*, *El otoño del patriarca* y *Rayuela* vb eserler edebiyatın bilgiye dayalı, doymak bilmez bir deney olduğunu farzediyordu. Bu ölçüsüz icatları taklit etmek pek kolay değildi.

Boom kuşağı, edebiyatı kültürel ve siyasi tartışmaların odağına ve gazetelerin manşetlerine taşımıştı. Yazdıklarının yeniliğini öne çıkarmaktan çok, yazma ediminin kendisiyle ilgilenen eski kuşak yazarları gündeme getirerek bir "itme" etkisi de yaratıyorlardı. Onetti, Rulfo, Borges, Bioy Casares, Felisberto Hernández, hepsi de hikâyeci

Cortázar'la birlikte taptığım rehberlere dönüşmüşlerdi. Kafam karmakarışık, kültür karşıtı tutkularımı, gerçekçilikle hayalciliğin kola yürüdüğü eşik edebiyatıyla harmanlamaya çalıştım. Donoso Pareja, kendi antolojisinde de yer verdiği Skármeta'yı okumamı salık verdi. Her zamanki gibi, José Alfredo Zendejas (Mario Santiago olarak da bilinir) olayı bir adım daha ilerleterek, yazarı tanıdığını, tavsiyeye kulak vermem gerektiğini söyledi.

1976'da, bir üniversite dergisi olan *Punto de Partida*'nın düzenlediği öykü yarışmasında ikincilik ödülü aldım. Aynı yarışmada Roberto Bolaño da şiir kategorisinde üçüncü olmuştu. Jüri üyelerinden biri, Meksika'da sürgünde bulunan Şilili öykü yazarı Poli Délano idi. Hikâyemde Skármeta etkisine dikkati çekmişti. Ödül töreni sonrası verilen kokteylde Poli ile bu konu hakkında konuşurken yanıma Bolaño geldi. Aşırı uçlara gitmeye bayılan tavırla sohbet o da katıldı, ödül aldığı için üzgün olduğunu belirtip (aslında bir uyarı almayı hak ediyordum diye de ekledi) Skármeta'yı Rus yazarlarla karşılaştırarak onu göklere çıkardı.

Birkaç yıl sonra Rodrigo Fresán, ben ve Bolaño, Skármeta'nın "Kumlara Doğru" başlıklı öyküsü ile *Los dedectives salvajes* arasındaki bağı konuşuyorduk. Her iki metinde de bir Meksikalı ile bir Şilili, hayat hakkında şiirsel bir soruşturma yapmak üzere yola çıkmışlardır.¹ "Kumlara Doğru"da kahramanlar bir caz konserine katılabilmek için kanlarını satarlar. Sanata layık olabilmek için sonuçlarına katlanmak gerekir; nefes almanın, ısırmanın, çığlık atmanın, tükürük salgılamanın bile şiirsel eylemler olabildiğini anlarlar. Delilik ile ilham arasındaki o ince çizgide yürüyenler risklerini de kabul etmiş sayılırlar. Her ne kadar elinde somut bir eser olmasa da kanını satma cesaretini gösteren kişi zaten deneysel bir şairdir.

Roberto yine her zamanki gibi bizimle aynı fikirde değildi. Gazeteci Mónica Maristain, "Neden siz hep muhalefet ediyorsunuz?" diye sordu. "Ben asla karşı fikri savunmam," diyerek esprili bir karşılık verdi

¹ İng. On the road (f.p.d)
 Dergiye PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Bolaño. Bu yargıya da olumsuz cevap vererek, öne sürülen fikri bir bakıma doğrulamıştı. O zamanlar Skármeta'ya olan tutkusundan biraz uzaklaşmıştı. Bütün yazarlar gibi o da ait olmak istediği çizgiden çıkıyordu. Ama benzerlikler hâlâ orada duruyordu. Fresán Arjantin'de, Bolaño Şili'de ve bendeniz de Meksika'da, yazdıklarımızla bu ülkelerin kültürel atmosferini yansıtmaya katkıda bulunuyorduk.

15

“Panik gürültü etmez”

Onetti'ye benzer şekilde, Skármeta da eylemi anlamlı bir jestle dönüştürebilmek için dondurur. Bir hareketi tasvir ederken kendini sınırlamaz, onu bir kıssaya çevirebilmek için metaforlarla yükler. *Tiro Libre*'de yer alan “Ön Hazırlık” adlı öyküsünde iki erkek kardeşin ayrılmalari konu edilir. Büyük kardeş anne babasına karşı gelerek evden ayrılır. Yeni bir hayata yelken açarken sevdiğini de geride bırakır. Vedalaşma şu sözlerle tasvir edilir:

Gözlerinin içine bakarken, boynumun gömüldüğünü, dişlerimin parladığını hissediyorum.

O zaman bir şey ağabeyimi durdurdu.

Boş ve tutkulu kollarıyla bir an orada öylece durdu. Rüzgârsız kalmış bir yeldeğirmenine ya da karaya oturmuş bir gemiye benziyordu.

Küçük kardeş aniden dişleri parlayan, kafesteki bir hayvana dönüşür. Diğerinin bıraktığı hayat ve kız arkadaş ona kalmıştır. Yola çıkan genç hırslıdır fakat elinde pek az şey vardır, elleri boş, havayla şişmiş kolları güvensizliğini ölçer ama aynı zamanda cesaretini de. Gidenin kaderi ile kalanın önündeki hayat bu son kucaklaşmayla özetlenir.

Yazarın üçüncü hikâye kitabı *Tiro Libre*'nin genel havası neorealist İtalyan sinemasını hatırlatır. Küçük nesneler ve jestlerin üstün anlamlar kazandığı, kişileri etkileyen tarihsel süreçlerle sınırlandırılmış, aile içinde yaşanan kırılğan, duygusal sahneler.

“Ön Hazırlık” ile “Balık” göçmen ailelerin yaşadığı evlerde geçiyor. Her iki hikâyede de altı çizilen, uzak yerlerden gelmiş kişilerin arasındaki kan bağıdır. Gerçek yurt ise beraber yaşadıkları evdir.

Hikâyelere can veren şey aynı mücadele, güç alanıdır: zor kazanılmış bir evde biri çekip gitmek ister. “Ön Hazırlık” öyküsünde anlatılan, ilk çocuğun kaçıdır, çünkü artık duvarlar onu boğuyordur. “Balık”ta büyükbaba ile büyükannenin firarı konu edilir, bir macera yaşamak üzere dünyanın öbür ucuna, yani birkaç blok öteye gitmeye hâlâ muktedirlerdir.

“Şişman’ın Şarkısı”nda *Soñe que la nieve ardia* (Rüyamda Karın Yandığını Gördüm) adlı romanın ana karakterinin ön çalışması yapılır. Kısa kurmaca geleneğinde başından beri anlatılması en zor şeylerden biriyle uğraşır: siyasi öğrenim.

Roman, yapısını değiştirip sorgulayabilen, dünyaya dair çeşitli anlatımları tartışacak yeni alanlar açan, istemli bir şekilde “kusurlu” bir türdür. Dostoyevski’nin *Ecinniler*’inde teröristler ya da Huxley’nin *Ses Sese Karşı*’sında modern yaşamı eleştirenler inançlarını uzun tartışmalarla ortaya dökerken, bu arada olay örgüsü havada kalır. Öykü bu tür esleri kaldırmaz, içindeki her şey hikâyenin akışına bağlıdır, ki o da, Horacio Quiroga’nın özlediği şekilde, tıpkı bir ok gibi keskin bir doğrulukla ilerler.

Büyük siyasi anlatı örnekleri çok değerlidir ve Skármeta onlardan pek değerli birini yazmıştır. “Şişman’ın Şarkısı”nda o günlerin sosyal kutuplaşmasını, halk dayanışmasını ve gelecek günler karşısında varolan belirsizlik hissini yansıtır. Salvador Allende hükümetinin yarattığı değişimlerin pusulasında kurgulanan hikâye, 20. yüzyılda Klasik Yunan agorasına benzer bir alanda açılıyor: bir okulun bahçesinde. Öykü bir ideolojinin olgunlaşma süreciyle ilerliyor ve sevgi ile inançların çatıştığı bir yüzleşmeyle son buluyor. Başka zamanın iki iyi arkadaşı, sol görüşün iki farklı sürümünün sembolüdürler. Anlatı ikisine öyle bir yerde veda ediyor ki, suç ortağı mı yoksa düşman mı oluyorlar bilemiyoruz. Skármeta taraf tutmuyor ama hiç şüphesiz Şili tarihi gelecekte bu olasılıkları düzeltmenin bir yolunu trajik bir biçimde buluyor.

Skármeta gibi, belki de Hırvat göçmeni bir aileden geldiğinden ötürü köklerine bağlı bir pazar üzerinde sürgünün yarattığı etkiyi tahmin

etmek zor. İlk üç kitabında, yerel mikrokozmosu överken bir yandan da orayı terk etmeyi öneren pek çok hikâye olması manidar. Heyecan verici bir tezat, kahramanlarına rehberlik eder. Antofagasta'dan çıkmak, Santiago'yu tanımak, dünyayı dolaşmak, bir kayıp karşısında kazandıkları olur. Kişiler korkutucu harikalarla büyülenir, sokaklarındaki çukurları sever, hiçbir şeyin gitmekle bir olamayacağını anlar ve bedelini ödemeye hazır, bilinmeyene doğru bir sıçrama yaparlar.

Sürgün bu koşulu değiştirmiştir. “Ağzında Karanfil Taşıyan Genç Adam”, yazarın yeni koordinatlarına verdiği ilk tepkidir. Ana kahraman genç kız, Şili’de trajik bir darbeye şahit olmuştur, yeni bir umut için solcuların zaferlerini karanfillerle kutladığı gece ise Lizbon’da bulunmaktadır. Orada, faşizmin sona ermesini dışlerinin arasında karanfil tutarak kutlayan Portekizli bir gençle tanışır. Tanıştığı kızın Şilili olduğunu öğrenen genç, kötülüğe veda etmek için henüz erken olduğunu sezer. Öykü, yazarın işlediği en temel konuları, yani sürgün, aşk ve siyaseti bir araya getiriyor. Bütün hikâyelere hükmeden (*El Entusiasmo*’da “*Días azules para un ancla*” [Çapa’nın Mavi Günleri] ve *Desnudo en el tejado*’da “*Una vuelta en el aire*” [Havada Takla]) ya da daha gerçekçi kurgularda şiirsel çıkışlar olarak ortaya çıkan lirik paragraflar ufkundan siliniyor.

“Yeni tür gazeteciliğin” parlak bir örneği olan “Kandan Petrole” öyküsünde, Fiumicino Havaalanı’ndaki bir terör saldırısı anlatılır. Gerçek bir olay, kurgunun öznel bakış açısının gücüne dayanılarak yansıtılır, tıpkı “Şişman’ın Şarkısı”nda ya da “Ağzında Karanfil Taşıyan Genç Adam”da olduğu gibi. Bu hikâye-günlüklerde, günlük hayat, tarihten parçalarla yer değiştirir. Bir terör saldırısı ve kurşunlar yüzünden yolcular bekleme salonunda toplanıp yekvücut olmuş, hayatta kalmaya çalışmaktadırlar. Kişisel kader dramatik bir biçimde müşterek kadere dönüşmüştür. Aşağı inen camdan duvar, yıkılan dünyayı temsil etmektedir. En şaşırtıcı olanı ise, rutinin şiddetli bir şekilde değişmesi değil, rutine dönme olasılığının verdiği tedirginliktir. Hiçbir sorun çözülmez ancak hayat devam eder. Yerlere saçılmış kandan petrole geçilir, hızla

Skármeta senaryo, televizyon ve roman işlerine girince, gençliğinde daha çok fayda sağladığı bu türe ilgisi azalmıştır. Ülkesiyle birlikte o da edebiyata olan aşkından uzaklaşır. *Neruda'nın Postacı-sı* olarak yeniden adlandırılan *Ardiente Paciencia* (Ateşli Sabır) adlı eseri önce radyo tiyatrosu olarak başlamış, sonra sırasıyla tiyatro oyunu, film (kendi yönettiği) ve romana dönüşmüştür. Romanı başka bir filme konu olmuş, bu film ise En İyi Yabancı Film dalında Oscar Ödülü'nü kazanmıştır. Aynı roman Plácido Domingo'nun başrolde oynadığı bir opera eseri olarak da karşımıza çıkar. Julio Ramón Ribeyro'nun deyiimiyle, metin vatansız kalmıştır, *Postacı*'ya varacağı birçok yurt gerekmektedir. O zamandan sonra Skármeta her şeyden önce bu hikâyeye uluslararası bir başarı kazandırır. Şöhret diye tanımlamak çok basit kalır. Neruda'nın üstüne çevrilen ışıklar Antonio Skármeta'nın faal olduğu farklı alanları gölgede bırakır.

Değişik ülkelerde geçen hikâyelerden oluşan, 2015 yılında basılmış *Libertad de Movimiento* (Özgürlük Hareketi) adlı kitabından ise iki öykü seçtim. İkisinde de “ikilik” teması işleniyor. Bir tanesi konusunu adıyla ilan ediyor: “Borges” Hikâyesinin başkahramanı, yalnızlığına merhem olması için Paris'e gider, orada yaşayan bir arkadaşını taklit etmek istiyordur. Bir maceraya atılırcasına geldiği şehrin huzursuz sakinleri onu pek hoş karşılamaz. Oraya vardığında ev sahibinin bir krizin tam ortasında olduğunu görür. Adımlarını onun ayak izlerine uydurmak günahkâr bir mutluluk ya da bir çöküşün tekrarlanması olacaktır.

“Teresa Clavel'in Aşığı” bir konuyu tekrar ele alırken farklı bir açıdan bakar: her kahramanın bir şahite ihtiyacı vardır. Olayları öne çıkartmak için biri “öteki” olmak zorundadır. Şöhret başkalarının anonim olmasıyla sürdürülebilir ancak. Öykü, hassas dengeli bir mekanizma içinde ilerliyor, Haiti'de bir aşk ve siyasi entrikayla sona eriyor.

Skármeta ilk metinlerinde, başlangıcın karmaşık bir meydan okuma olması gerektiğini ileri sürmüştür. *Libertad de Movimiento* eserinde, görmüş, geçirmiş kişinin özgüveniyle yer değiştirir, hiçbir

coğrafyayı ayrıcalıklı kılmaz, eylemi merkeze koymak istediğinden, gidilen yerleri “olmayan yer” olarak tanımlar: bir karayolu, zincir otellerden biri, bir kaplıca, orta sınıftan birinin oturduğu daire.

Skármeta hikâyelerinde müzikle ilgili atıflardan nadiren vazgeçer. Bu seçkinin beraberinde bir müzik CD’si de olduğunu söylemek abartılı olmaz. “Kandan Petrole” hikâyesinde de olduğu gibi, terör tehdidi altındayken bile yazar bir melodiyi hatırlar. Sessizlik sadece kriz anında ortaya çıkar. Orada anlatıcı, paniğin gürültü etmediğini anlıyor. Dünyanın acısı (*Weltschmerz*) genç Werther’i intihara sürükler. Bu boşluğu aşabilmek için sesi biraz açmak, sayfalara horozlar yerleştirmek gerekir. Skármeta edebiyat dünyasına, gürültü ko-parmaya hazır, paldır küldür giriyor.

Çoğu yazar, hobilerini okurlarıyla paylaşmaz, onun yerine, yarrattığı karakterlere odaklanmayı yeğler. Cortázar gibi Skármeta da okurlarını müzikseverler kulübüne dahil edip Lucho Gatica, Petula Clark ya da Ella Fitzgerald’dan bahsediyor.

“Bizler güneşin seçtikleriydik/ Ama farkında değildik,” diyor Vicente Huidobro. 1967 yılı itibarıyla Şilili bir hikâyeci bir şeye başlamanın öneminin ayırdına varıyor ve bu isteği estetiğe tahvil ediyor. Bir dil, bir ülke, bir dünya başlamıştı ve önünde koca bir hayat vardı.

Bu defa seçilmişler farkına varırlar ve şöyle derler: “Gözlerimi açtım ve güneşe tuttum.”

Hikâyecî Genç Adam

“İşte şuradaki ev,” dedi Ernesto. Gerçek bir saray. Nasıl buldun?

Çantamı sırtıma iyice yerleştirdim, sanki coşkulu bir sevincin tam ortasına düşmüştüm, göğsümden gözlerime doğru yükselen sıcaklık bütün vücudumu kaplıyor ve heyecanımın gücü gözlerimi kamaştırıyordu, kendimi sahile atıp, nefesim kesilinceye dek koşmak istedim. Bunu yaptığımda yüzüme yayılacak gülümsemeyi hayal edebiliyordum. “İnsanoğlu için fethedilmiş yeryüzünün hükümdarı bütün bu mavilikler.” Biraz olsun rüzgâr yok, bembeyaz bir kumsal, sahile bilgece serpiştirilmiş kayalar, deniz ve sonsuz gökyüzü. Övgü sözcüklerini sıralamaya çalışan bu güçlü ve diri gırtlak suskundu o anda çünkü herhangi bir sözcük de her şeyi anlatabilirdi. Bir parmak, sağ elimden kurtulmuş, anlaşılmaz bir biçimde ufku gösteriyor, tercüme etmeyi beceremediği bu hikâyeyi riski göze alarak anlatmaya çalışıyordu. Ernesto ise bir yandan yüzümdeki şok ifadesine ve yanaklarımı yakan tere bakıp sırıtırken, bir yandan da dünyanın yüce sahibi havalarında, toprağa duyduğum büyük saygıdan zevk alarak ellerini ovuşturuyor, sanki bir şeyler çiğniyormuş gibi ağzını açıp kapayarak, gözlerini benden bir an olsun ayırmadan gülümseyerek, nasıl bulduğumu soruyordu.

“Müthiş,” diye cevapladım. “Bundan sonra bana ‘Kral’ diyeceksiniz.”

Ben böyle konuşurum, biraz üstten, yapacak bir şey yok.

“Bokumun kralı olursun. Üçüncü gün birileriyle konuşma ihtiyacı duyarsın, sıcak bir çorba içmek ya da bir kadın görmek istersin. Sonra karayoluna çıkar Antofagasta’ya dönersin.”

“Beni tanı mıyorsun,” diye yanıtladım, bir yandan kayalığın üstünde dönüp duran bir grup pelikanı seyrederek. Bir kayanın üstünde hiç pişman olmadan kireçleşebilirim. Nasıl uslu bir adam olunur iyi bilirim, Tanrı beni affetsin.

Normal boyutlarda bir torbayı alıp kuma bıraktı.

“İşte erzakın burada. Konserve ve bira. Vagonda şarap da bulacaksınız. Çok içme.”

“Merak etme,” dedim. “Zamanım olmayacak.”

“Demek zamanın olmayacak. Ne yapmayı düşünüyorsun?”

Belirsiz bir abartılı jestle yanıt verdim, bu monoloğun bir sır olarak kalmasını istiyordum, yeni gördüğüm bu topraklar, üniversitenin üçüncü yılının bitimine yakın, Santiago’da geçirdiğim sıkıntılı günler sebebiyle hızlı olgunlaşmam, beni *pampadan* geçerek kuzeyde sakin, ağır bir seyahate sürüklemişti.

“Uyumak,” dedim. “Bitap düşmüş bir canavar gibi. Üniversite-
tedeki dersler çok uyku getirir, biliyor musun?”

“Bana da insanı uyanık tutar demişlerdi,” dedi Ernesto inanılmaz bir kurnazlıkla.

Elimi omzuna koydum.

“Propaganda bunlar.”

“Ama notların iyi değil mi?”

“Evet ama bu bir şey demek değil.”

“Ne yapacaksınız? Üniversiteyi bırakacak mısınız?”

“Biraz. Bilmiyorum. Belki.”

Ernesto başını kaşıdı. Omuz silktim ve elimi uzattım.

“Cumartesi gelir misin?”

“Tabii ki,” dedi. “Torbayı arabaya kadar taşımamı ister misin?”

“Hayır, bırak kalsın.”

Elini sağ cebine attı ve bana anahtarları verdi.

“Peki o zaman, kral. İyi eğlenceler.”

“Peki, görüşürüz.”

Anahtarları gömleğimin cebine koydum ve erzakı aldım. Sonra Ernesto’ya gülümsedim, eve doğru yavaş yavaş yürümeye başladım. Motorun sarsıntısını hissettim, bulunduğum yerin mutlak sessizliğini dinleyebilmek için motorun bir an önce uzaklaşmasını diledim. İç sesimin bana sorduğu sorulara cahilce cevaplar veriyor, bir yandan da burun deliklerim okyanusun tuzlu kokusunu içine çekiyordu. Motor gürültüsü birden kesildi, bir mermi sesiyle sarsıldım. Arabaya doğru yöneldim. Yüz metre uzaktan Ernesto bana el kol işareti yapıyor, beklememi istiyordu.

Sinirli bir şekilde ona doğru koştum, sağ elinde bir tabanca olduğu halde üstüme atıldı. Bir araya geldiğimiz anda kendini kumların üstüne bırakıverdi.

“Ne oldu? Sen mi ateş ettin?”

“Evet, al bakalım.”

Silahı sol elimle aldım. Düşündüğümden daha ağırdı.

“Sana vermeyi az daha unutuyordum,” dedi.

Tabancaya baktım, parmaklarımı tetikten uzak tutmaya çalışarak ihtiyatla diğer tarafa çevirdim.

“Dolu mu?”

“Beş kurşun var,” dedi, gözüne kaçmış tozu çıkararak.

“Onunla ne yapmamı istiyorsun ki?” diye sordum, tabancayı ona doğru uzatarak.

“Sende kalsın.”

“Ne için? Hayatımda bir kere bile ateş etmedim.”

Ernesto gözüyle uğraşmaya devam ediyordu. Güneş yüzüne vuruyor, bir eliyle gölge yaparken diğer eliyle gözyaşlarını siliyordu.

“İhtiyacın olabilir,” dedi. “Gözüm kum kaçtı galiba.”

Tabancayı bir kenara bıraktım, diz çöküp başını tuttum.

“Aç gözünü.”

Açmaya çalıştı ama daha da rahatsız oldu. Bir an açmayı başarmıyca gözünün içine kasırga çıkarır gibi birkaç defa kuvvetlice üfledim.

“Çıktı sanırım,” dedi onu daha fazla bunaltmamam için.

Ayağa kalktı. Silahı aldım ve ona geri uzattım.

“Al götür bunu,” dedim. “Burada silahı doğrultabileceğim yegâne şey pelikanlar olacak. Ne işime yarayacak? Hem bana rahatsızlık veriyor.”

“Al bunu,” diyerek ısrar etti. “Burada çok insan var.”

Müstehzi bir gülümsemeyle etrafıma bakındım.

Eski bir tren vagonunun yanında küçük bir kulübe, yüz metre ötelerinde ise kırmızı boyalı başka bir vagon ve Şili bayrağı asılı beyaz bir direk vardı.

“Evet, İskoçya’nın Glasgow şehrinden bile daha çok insan var burada.”

Ernesto’nun işaretparmağıyla gösterdiği yöne döndüm.

“Tepeler, binlerce çıplak ve güzel tepecik.”

“İnsanların nerede yaşadığını kimse bilemez.”

“Tabii. Peki neyle geçiniyorlardır?”

“Sabaha karşı kıyıya inip balık avlıyor olamazlar mı?”

Sağ elimde tuttuğum silahı inceledim.

“Her halükârda, bunun nasıl kullanıldığını öğret bana.”

“Bir yere nişan al.”

Kolumu bir kayalığa doğrulttum.

“Sıkıca tut ve tetiği çek.”

“Ruhsatı var mı bunun?”

“Süresi geçti.”

Bir gözümü kapadım ve tetiği çektim. Patlama sesi kulaklarımda ılık gibi cınladı, elim titredi. Hedefi kaçırdım, kayanın yanından bir avuç toprak havalandı.

Ernesto güldü.

“Hedefine iyice nişan al,” dedi. “Daha büyük bir çatışma çıkarsa evde cephane var. Herhangi bir Polonyalı görürsen hemen öldür.”

“Tamam yeter, büyükbabanın hatırına.”

Beni paketlerden ayıran metrelerce yolu yürüdüm, paketleri yerden aldım, arabanın gidişini duydum ve eve doğru yürümeye devam ettim.

İçeri girer girmez ilk işim ortamı havalandırmak için bütün kapıları ve pencereleri açmak oldu. Antofagasta-Bolivia tren yolu hattında çalışan bir vagondur. Çocukluğumda bunlarla seyahat etmişliğim vardı. Bir kenarında ahşaptan iki koltuğu muhafaza edilmişti. Duvarlarında birkaç askı, üstte bagaj rafı. Bagaj rafı şimdi dergi yığınları, kavanozlar, tişörtler, ayakkabılar, yarısı bitmiş sigara kutuları ve boş şişelerle doldurulmuştu. Hayranlık uyandıran bir dağınıklığı bu. Vagon kadife kaplı bir duvarla bölünmüştü ve her bir kompartımanda askerlerin de kullandığı türden üç tane çadır yatağı vardı. Bir köşede tuvalet korunmuş, tuvalettaki karalamaları belli ki biri temizlemeye çalışmıştı ama yine de rahatlıkla okunabiliyordu. Klozetin su tankının üstü cinsel organ resmi ve çeşitli popo şekilleriyle doluydu. Hepsi de Batı özentisi yerli ailelerini hatırlatıyordu.

Öbür uçta ise üzeri örtülmüş küçük bir masa, masanın üstünde parafinle çalışan iki küçük portatif ocak, pirinç, şeker, tuz dolu kavanoz vardı. Bütün bunlara ve yerdeki portakal kabuklarına bakılırsa burası mutfak olmalıydı. Sarayın tümünü teftiş ettikten sonra yataklardan birine yattım, üstlerinde zıpladım. Plaja bakan yatağı seçtim, yumuşaklığıyla ve büyüklüğüyle beni cezbetmişti. Bir seksen ikilik boyumu rahatça sığdırıp, dişlerinin arasından bir şeyler söyleyen havalandırmaya bakarak dinlenebilecektim.

“İşte bu,” dedim. Cebimde üç tane kaliteli kurşunkalem, elimde bundan başka hiçbir şeye ihtiyacım olmadığı bilgisi, her

şeyin yanımdan geçip gitmesini seyrederek, devrik bir kral edasıyla yatağa yatmış, bu gönüllü sürgünün keyfini çıkaracaktım.

26 “İşte buradayım,” dedim sessizce. Kurnaz bir köpek gibi yorgunluğumun geçmesini beklerken, tişörtüme sinmiş ter kokusunu içime çekip, sonsuza dek yapacak hiçbir şeyimin olmamasına şükrettim. Hafifçe uyarılmış bir şekilde ama kadın isteğiyle değil, T.S. Eliot’ın Çin vazosu¹ gibi yavaş yavaş hareket ederek, usulca, arzulamadan ama arzulamazlık da etmeden. Anlamsız ilhamların gelmesi için beklerken, kelimelere eşik yapıp, metni hiçbir şey bölmeden sayfalar akıp giderken, bu zavallı kendini beğenmiş zat ellerini burnunda gezdirip, şahsen tanıdığım dünyanın sahibi bir pislik gibi mutluluktan avaz avaz bağırırken, oturduğum yerden beni kaldıracak hiçbir güç yokken, şimdi kötü bir adam olarak yazmaya başlayabilmek için yeterince özgür hissederken, içimdeki şeytan uyansın, benimle bir anlaşma yapsın ve bu gece kolay bir savaşa girelim onunla diye düşündüm.

“Bakalım plaj bizi nereye götürecektir,” dedim ayağa kalkarken. “Hiçbir şeyin seni sinirlendirmesine izin verme ama canın istiyorsa olabilir, o zaman da kimsenin seni sakinleştirmesine izin verme.”

Ellerimi gözlerime siper ederek güneş bakıp saati hesapladım. Akşam saat beş olmalıydı, güneşlenmek için hâlâ vaktim vardı. Sahile doğru yürürken vücudumu gerdim, esnedim, bütün giysilerimi çıkartıp çıplak halde kuma yayıldım, sıcağı yüzümde ve karnımda hemen hissettim. Tişörtümü düğüm yapıp ensemin arkasına bağladım, bulunduğu yerde bana istediğim bütün konforu sağlıyordu. Yarı açık gözlerle, pelikanların denizin bir bölgesinde

1 T.S. Eliot’ın *Four Quartets* şiirinde, kuartetlerden ilkinde geçen bir dizeye yollama: “ Only by the form, the pattern,/ Can words or music reach/ The stillness, as a Chinese jar still/ Moves perpetually in its stillness.” Türkçesi “...Ancak biçimle, düzenledir ki/ Sözler olsun, müzik olsun erişir/ Durağanlığa, nasıl bir Çin vazosu durmadan/ Sürekli kıvıldarsa durağanlığında.” *Çorak Ülke, Dört Kuartet ve Başka Şiirler* içinde, çev. Suphi Aytimur, Adam Yayınları, İstanbul, 1990. (Kitap Arşivi - <https://rantey.org>)

ısrarla kanat çırpışlarına baktım. Belli ki bir sardalye sürüsü görmüşlerdi. Bir anda denize doğru pike yapıp gagalarında balıklarla yukarı süzöldüler. Tepemde okyanusun sakinliğinin tadını çıkaran otuz kadar kuş vardı. Kanat çırpışlarının tekdüze sesi bir tür müziğe benziyordu. Sonra biraz daha yükseklerde gökyüzünü kesen, türlerini bilmediğim daha küçük kuşlar gördüm. Bütün hareketleri bir ahenk içindeydi, yemek aramak, balık avlamak ya da başka bir yere gitmek ister gibi bir halleri yoktu. Tek yaptıkları aynı alan içinde dönmekti, bazen dörtlü gruplar bazen tek sıra halinde uçmak. Sanki tek istekleri buymuş gibi sadece uçmak. Çünkü neden olmasın, çünkü iyi olan buydu, çünkü hayatları bundan ibaretti: havada asılı kalmak. Yeterince uçtuktan sonra bu sakin seyahatlerine hak kazanarak plan yapmak. İşe yaramaz birer uçan kuş olmaktan keyif alıyorlardı belki sadece. Bu uçuş haricinde. Orada yükseklerde gökyüzünün rengi içinde, kara bir nokta gibi uzayarak, güneşi bölerek, yüz küçük güneş parçası oluşturarak, güneşi adeta ele geçirerek uçmak. Kuşun tek varoluş sebebinin, gagasını siyah tüylerinin üzerinde kaydırarak, keskin başıyla sallanarak, yeniden havayla bütünleşerek havayı bir kere daha bölüp boşlukta özgürce ayakta durmak olduğunu düşündüm.

“İşte ben buyum,” dedim karnımı okşayarak, bir yandan da yaban kuşlarını seyrediyordum. Tamamen onların gidiş gelişlerine odaklanmış, ismime ve dünyaya yabancılaşmış, sessizce ele geçirilmiştim. “İşte ben buyum. Boşluk. Bu kirli parmak uçlarından başlıyorum, eğri büğrü ayak parmaklarımın bittiği yerde de bitiyorum. Bana verilene ve buna şükretmekle başlayabilirim.”

Elimi yanan yüzümde gezdirdim, sert bir dokunuş hissiydi bu, birkaç kum parçası yapışmış, aklıma ilk gelen lisanda, bana bahşedilmiş alana şükretmeye çalışmışım.

Ağzımdan ilk çıkanlar Yüce Babamız duasıyla Neruda'nın şimdi göklerde sinirinden bir parça ve çocukluğumda yazdığım şiirlerin

bir karışımı oldu. Biri beni dinlerse kutsanmış ya da entelektüel bir şair olarak görmesin diye hepsi kaba ünlemlerle süslenmiş, teşekkür ederken bile bir isyan çıkartmak istermişim gibi ağzımdan fırlatıverdim cümleleri. Sonra aklıma bana ait olan bu alanın kesinlikle korunması gerektiği fikri geldi. Hiçbir şekilde sınırlarına müdahale ve tecavüz edilemez bir alan. Kadınların aklına böyle bir şey gelirse onlar yapabilecekti ama ölüm, salgın veya buna benzer aptalca bir sebeple olmayacaktı bu ihlal. Güneş yavaş yavaş yakmaya başlamıştı, ben de yönümü değiştirip sağ tarafıma doğru yattım. Bana en yakın kum topaklarına bakarak, kulağa dürüstçe ve inandırıcı gelmesine özen göstererek, konuşmamı dikkatlice oluşturmaya devam ettim.

Duadan aldığım cesaret ve kelimelerin verdiği hırsla hemen yanımda uzanan tek ve seçilmiş dışının kulağına bir şeyler fısıldadım. Kıcıma vuran güneşe ve göbeğime baskı yapan sıcak kumlara rağmen sesimi yükselterek, sahip olduğumdan daha fazlasına neden sahip olamadığımdan yakınıp, verdiği dürüst hasarlar için zamana ağır hakaretler ederek, mümkün olan en uzak noktaya gitme isteğiyle çıktığım bir kayanın tepesinden kendimi hafifçe ittiğimde yıldızlara ulaşamayacağımın bilinciyle, yerçekimi yasasını tartışarak, mümkün kelimesinin sözlük anlamına karşı gelerek, sözlükten ilelebet kelimesinin sökülüp atılması için yalvararak, bu saçma gaspı protesto ederek, cömertçe bahşedilmiş güzel hava sayesinde her ilham geldiğinde bir gün ben de evrene olan borcumu umutla ödemiş olacaktım. Aynı savaşçı hava, doğası gereği şimdi beni yerimden kaldıran taşlar fırlatırken, aniden geriye tek kalan şeyin genetik miras olduğunu anladım: kendine baktığında şirret ve ıslak bir şeye dönüştüğünü görmek sana acı verir, vücudunun artık oyunu bıraktığına tanıklık edersin, oradadır senin bölgede, dünyanın bir sürü saçma işini, acısıyla neşesiyle, büyük zahmetler çekerek öğrendiğinden, aldığın birkaç kiloya bakarak, orada olduğunu ihbar edersin, olduğundan daha iyi ya da

tam da olduğu gibi, ihanete uğramış, önüne dönüp, seni kabul etmeyerek, tüm dünyayı tek kelime etmeden reddederek, Kutsal Baba'yı ve sırrını cehennemin dibine yollayarak, özgürce kendi ölüm şeklini seçerek, doğduğun gece nefes almayarak ya da bir genelevin kapısında yirmili yaşlarda dersini öğrendikten hemen sonra, mimiksiz, yalansız, sessiz bir alaycılıkla, imanı düşünerek, bu duyguyu inkâr ederek, başını sallayarak, saçına yapışmış bir tüyü çekip alır gibi canını çekip alıverir, böyle yumuşacık ya da rahatsız bir şekilde ölüverirsin. Veyahut yıllar sonra, sahile bakan pencereden onu, kendimi gözlerim. Kendini kumlara atmış, hâlâ aynı soruları sorarken, cinsel organına dokunurken, kendi ismini düşünerek, cevabı yanında onu dinleyen kadını hamile bırakarak bulmaya çalışır ya da hareketsiz kalır, adını öğrenirim. Böylece bütün camları açık bırakıp yatağıma uyumaya gidebilirim. Tuzlu bir meltem kırışıklarımın içine dolar, onları açar, düzeltir. Elmacık kemiklerimde mayalanmış tuzun tadıyla dilim tutulur.

Dirseklerime ve dizlerime dayanmış, ayak parmaklarımla ve ellerimle toprağı kazmaya başladım. İncecik kum yağmurunu ensemden hissedebiliyordum. Bir reddetme hareketiyle, alnımı kumda sürüyerek yarım daire çizdim. Bütün bu hareketlerim iradem dışında gittikçe hızlanıyordu. Sonunda sanki dünyanın bütün sıcaklığı içime dolmuştu ve bir kömür yığını beynimin içinde aralıklarla dönüp duruyordu. Vücudumun her bir kasında hatta omurgamda bile bu sıcaklığı hissediyordum. Toprağı tutundum, sağ elime aldığım bir deniz kabuğunu karnıma, göğsüme ve boynuma sürdüm, ıslaklığını tenimde duyunca kanımın damarlarımda özgürce akması için kendimi bıraktım, kollarım çarmıha gerilmiş halde uzayıp alnımla toprağı kazmayı bıraktığımda, zar zor nefes alarak, gözlerim sımsıkı kapalı gülümsedim.

Kriz geçtikten sonra aynı konumda biraz daha kalarak olayı anlamaya çalıştım. Nefesimin eski ritmini bulmasını beklerken

merakla göğsümdeki kıllara dokundum. Her şey düzene girince rahatladım, esneyip arkamı döndüm. Sırtüstü yatıp gözlerimi gökyüzüne çevirdim, neredeyse yarım saattir güneşe bakmadığımdan adeta beni kör etti ve bir süre daha gözlerimi kapatmak zorunda kaldım. Gözyaşlarımı ellerimin ayasıyla sildim, plaja bakmayı başardığımda, denizi izlemenin verdiği tatmin duygusu içimde yükseliverdi. Güneş ışığının suyun üstünde yarattığı, zar zor seçilen bir hareket haricinde deniz şimdi oldukça sakindi. Kayalıkta sabit duran kuşlar, aşağılarında kalan ufka bakarak, doğanın onlara gitmelerini buyurduğu, güneşin içine batmak üzere olduğu maviliğin uzaklığı hakkında hararetleli bir tartışmaya girmişlerdi.

İlk önce dizlerime kadar suya girdim, sağ elimle önce karnımı sonra göğsümü ıslattım. Parmaklarımla su sıçrattım, sıçrayan damlalar yüzümü serinletti. Avucuma su alıp sanki kendi kendimi vaftiz ediyormuşçasına yavaş yavaş başımdan aşağı döktüm. İsmimi, Antonio'yu telaffuz ettiğimde, hiç de garip olmadığını fark ettim, kendi kendime itaat ediyordum. Suda durduğum, kafama su döküp ismimi tekrarladığım süre boyunca bu imge gözlerimin önüne geliyordu. Bana rahatsızlık vermeye başlayan bir baş ağrısıyla ufka bakarken gülemiyordum. İmgeyse görünüşe bakılırsa her şeyle dalga geçiyordu, sanki üstündeki frakı yeni çıkarmış, pantolonunu lavanta kokulu kuma sermiş, kumarhanede kazandığı fişleri almadan kendini denize atmış gibi bir hali vardı. İçinde dram kırıntısı olmadan, neşeyle, bu dünyadaki adının ne olduğunu soruyordu.

Suya girdikten sonra vücudun suyun sıcaklığına alışması ancak yüzerek olur, böylece ilk dalıştan sonra hızla kulaç atarak, belli bir yönüm olmaksızın yüzdüm. Kendimi denizin sahibi hissettiğimde, yüz metre ileride bulunan kayalığa doğru yavaş yavaş, dengeli ve ahenk içinde yüzmeye devam ettim. Kulaç atarken ba-

şımı her iki yana yatırdığımda ağzıma giren tuzlu suyu hemen tükürüyordum. Ağrıyan başımın uyuşukluğundan endişelenmiştim fakat vücudumun geri kalanının muhteşem gücünün keyfini çıkarıyordum. Yüzerken akciğerlerim her taze nefesle bayram ediyor, okyanusla kurdukları diyalog sırasında kollarım her ileri uzanışında, keşfettiği kıtayı ilk kez gören fatihin kollarını andırıyordu.

Kayalığa vardım, üstüne tırmandım ve orada bulunan her şeyin ismini haykırdım, yüksek ve nağmeli bir sesle, en sevdiklerimi yineleyerek, mesela dağ, kıyı, martı, pelikan, gerçek ve buna benzer başka şeyler, hatta ortalarda bir yengeç olmamasına rağmen müşkülpesentlik yapıp yengeç de dedim çünkü yengeç kelimesini telaffuz etmeyi seviyordum veya gerçekten ortaya bir yengecin çıkmasını istiyordum. Nitekim kelimeyi söyler söylemez sol ayağıma bir yengeç yapıştı. Sonra aklıma bir kitap geldi, yengeci almak için eğilirken her ne kadar dudaklarım, gözlerim ve bütün vücudum böceğin tekmelemesini izliyor olsa da ben sırtıyordum. Bu dünyada her şeyin boş olduğu ve yaşamın bir gün sona ereceği bilgisi vücudumun en saklı köşelerinde kalmış, kemiklerime kadar sinmişti. Ben ne kadar yengece gülsem de bir yandan yukarı doğru bakıyordum. Civarımda yüzen yengeci alıp küçük bir tahta parçasına bağladım ve sahile dönmek üzere yavaş yavaş yüzmeye başladım. Her kulaç atışımda su yükselip alçaldığından yengeç de hayatta kalma savaşı veriyordu.

Hiç kurulanmadan giysilerimi giydim ve vagona kadar yürüdüm. Hava kararmaya başlamış, bir süre önce başlayan baş ağrısı daha da keskinleşmişti. Dudaklarım kurumuş, başımın içinde imgeler ışığın altındaki aşırı parlak turuncu reflektörler misali parlıyor, gözlerimi kapadığımda daha çok can yakıyordu. Daha evin kapısına gelmeden ilk ürpertiye yaşadım. Ateşim var mı anlamak için elimi alnıma götürdüm ama elim de başım kadar sıcaktı. Eve girip şansına tükürdüm, gömleğimin düğmelerini açıp, aniden

geliveren titremelerden vücudumu korumak için biraz sallandım. Masada açık duran defterleri, beyaz sayfaların üstünde güzelce hazırlanmış, uçları açılmış bekleyen üç kurşunkalemi görünce daha çok sinirlendim. Öyle ki, vızıltısıyla insanı sinir eden bir sivrisineği öldürmek için uğraştığım anları hatırladım. Defterleri kapattım, yatağa uzandım ve her yer iyice karanlık olana kadar camdan dışarı bakmaya karar verdim. Kendimle konuşmadan sakince geceyi bekleyerek, alacakaranlığa yenilen son ışığı görecek, sonra da karanlığa dalacaktım. Kafam tamamen boşalacak, hiçbir imge aklımı çelemeyecek ve başıma iş çıkaramayacaktı. Gözlerim sinir kanallarına yarı kapalı bir şekilde, uzaklara bakarak, geçici süreyle ölecektim. Çünkü gardımı düşürdüğüm daha ilk anda, kalbimin ürettiği bir şey için hemen defterimi açıp yazmaya başlayabilirdim. Kirli, yorgunluktan ölmüş bir aptal gibi plajda sabahlamak için aralıksız sekiz saat boyunca, yirmili yaşlarındaki bir çocuğun dünyaya karşı biriktirdiği bütün o nefreti ve hayal kırıklığını anlatan acıklı hikâyelerle sayfaları doldurabilirdim. Ama insanoğlunun tüm bunlardan çok uzakta ve bu nedenle dünyadan da bihaber olduğunu, her şeyi birleştirip altüst eden gizemli duyguyu çözdüğünü bilmenin rahatlığı içindeydim. Yıldızlı gökyüzü ve denizin dalgalarıyla beyaz köpüklere gömülen kıyısı dışında her yer karanlığa gömüldüğünde, artık ne gözlerimi açık tutabiliyor, ne de ateşimi kontrol edebiliyordum. Başım düştü, vücudum bitap halde yorganın altına girdim. Ateşim olmasına rağmen kâbus görmeden birkaç saat deliksiz uyuyabildim.

Beni aniden uyandıran dışarıdan gelen sesler oldu. Yatağımda kalarak kulağımı seslere verdim. Gözlerimi tamamen açarak odanın içini görmeye çalıştım. Berrak bir geceydi ve her şey sakin görünüyordu. Pencereden dışarıya bakmak için yatakta biraz doğruldum, tam yüzümü cama dayayacakken titreyerek kendimi geriye attım. Sesler de kesilmisti, belki de benim hayal ürünümdü.

Bu kadar şeyin sonunda güneş çarpmıştı, garip sesler duymam gayet normaldi. Yatakta kenarlara sıkı sıkı tutunmuş, içeri biri girerse üstüne atlamaya ya da pencereden kaçıp karayoluna kadar iki kilometre koşmaya hazır bekledim.

“Serserilerdir,” diye düşündüm. Chuquicamata’dan¹ ya da güherçile fabrikasından kovulmuş madencilerdir. Başka kim olabilir? En yakın yerleşim yerine kilometrelerce uzakta bir yerden kim geçer gecenin bir yarısı?

Yatakta öbür yana dönüp bütün tahminleri kafamdan sildim, yorganı kulaklarıma kadar çekip tekrar uyumaya çalıştım. Yalnız kalmak istiyorsam ıstıraba katlanmak zorundaydım. Nasıl ki gümüşüğü beni besliyorsa, gecedен de korkmamayı, onun donuk özünden zevk almayı öğrenmeliydim.

Sessizlik beni rahatlattı. Başımı yastığa koyup gecenin seslerine odaklandım, denizin devinimi ve bir de iyi kulak kabartılırsa, gecenin serinliğinden faydalanmak için Chuquicamata’dan yola çıkmış karayolunda ilerleyen kamyonların kornaları duyuluyordu. Bir elimi bacaklarıma arasına sıkıştırdım, dizlerimi kıvrarak iyice kamburumu çıkardım. Dizlerime doğru eğilerek bir caz melodisi mırıldanmaya başladım. Ara sıra şarkıyı kesip dışarıdan gelen seslere kulağımı vererek, her ne kadar uzun bir şarkı olmasa da şarkının sözlerini unuttuğumda kendim uydurarak melodiyi bitirmeye çalıştım. Chet Baker’ın bestelerinden biriydi. Şarkı mı hüznüldü yoksa yüksek ateş mi sebep oldu bilmiyorum. Ama hayatımın en acıklı anını yaşıyordum. Ateş adeta kornealarımın dışarı fışkırıyordu. Gözlerimden akan yaşların çenemden aşağı, oradan da boynuma akmasına izin verdim, kolumu kaldıracak takatim kalmamıştı. Zorla biraz hayal kurup iç çekince, içime çektiğim hava beni biraz ferahlattı, bu ferahlamayı iç organlarıma

1 Şili’nin kuzeyinde, dünyanın insan eliyle açılmış en geniş çukurunun yer aldığı açık maden işletmesi (v.b.)
Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

kadar hissettim. Beni rahatsız eden, ne daha önce duyduğum gürültüler ne karanlık ne de –beni koruyormuş gibi yankılanan kırık şarkımı saymazsak– mutlak sessizlikti.

34 Dışarıda kendi üstüne kıvrılıp duran her şey pırıl pırıl gecenin 40 derece sıcaklığı altında kaynıyordu. Bütün bu boş pislik, burnu büyük bir küstahlıkla ona “ben” diyordum, kelimeyi abartarak, yanaklarım neredeyse patlayıncaya dek toprakta zıplayıp tekrar ederken, o harika engin mavilik, tanıklık eden mavilik, sahip olunan aşk, tebessüm, bir metnin tamamı ve övünme, hepsi beni ele geçirmişti. Tıpkı bana güzel bir kahvaltı olacak, benim korkularımdan beslenen cansız yengeçler gibi. Birdenbire çeviklik ve zarafetten yoksun, yaşlı, koca memeli bir ineğe dönüşüp her hareket ettiğimde ağrıyan kaslarımla, yatağın her gıcirtısından, beni dünyadan ayıran odanın duvarlarına vuran rüzgârın sesinden ödüm koparak bekledim. Bütün bunlar gizemli bir şekilde beni teslim alıyordu, iyi bir gizem değildi bu, daha çok ağır ilerleyen bir hastalık gibiydi, ele geçirdiği canlıyı yavaş yavaş tüketmekten hoşlanan, onu öldürmeyen ama içten içe yiyen bir şey. Havadaki tuz tadından, köydeki pazar akşamüstleri ıssız kaldırımların tozundan zevk alan bir şey, bu zevk ise beyaz gömleğinin yakasının altında ortaya çıkan terdi.

Bir an başımı dışarı çıkarttım süratle, parmaklarıma tükürüp, gözkapaklarımı serinletmek için üstlerinde gezdirdim. Beni korkutacak imgeler gözümün önüne gelmesin diye tekrar sakinleşmeye çalıştım. Dışarıya kulak kabarttım. Gerçekten de hiç gürültü yoktu.

Ama aniden biri güldü, başka bir şeyle karıştırılamayacak kadar net bir şekilde kalın, hırıltılı bir sesle güldü; bu gülüşü, daha zayıf, ince, adeta kadınsı bir gülüş izledi. Seslerin nereden gelebileceğini hesapladım. Kulübenin sağ tarafında olmalıydılar, muhtemelen arkadaki tepeye bakan duvara yaslanmışlardı. Gergin bir halde bekledim. Gülüşmeler tekrar duyuldu, bu sefer daha az, bir

önceki gülüşmelerin sonuncusu gibi. Sonra kısa bir sessizlik oldu. Arka pencerede bir gürültü koptu, ses mutfak tarafından gelmişti. Yatağın içinde oturup evin en uzak noktasına bakmaya başladım. Önce bir bacak görüldü, bir süre orada asılı kaldı, diğeri de gözükmekte gecikmedi, vücudun geri kalan kısmı kolların da yardımıyla içeri girmeye çalışıyordu. El yordamıyla önce, yere attığım yorganın üstünde duran pantolonun cebindeki tabancayı aradım. Silahın soğuk metal yüzeyini hissedince rahatladım. Hemen sağ elime aldım, gözlerimin hizasına getirdim, pencerede duran adamın bacaklarına nişan aldım. Başka birine yaklaşması için işaret ederken, bir yandan da başını sürekli bir o yana bir bu yana çevirerek etrafı kolaçan ediyordu. Hatta vagonun içinde benim olduğum yere de baktı ama karanlıktan ve hareket eden sadece tabancayı tutan kolum olduğu için beni göremedi. Silahın horozunu çekmeden bir an düşündüm. Derin bir nefes almak bir an olsun rahatlattı, serinletti hatta ateşimi düşürdü. Kustuktan sonraki rahatlamaya benziyordu bu his.

“Aklımı kaçırdım herhalde,” dedim kendi kendime. “Tamamen kaçırdım.”

Tabancayı indirdim, tam o sırada ikincisi de pencereden girmeye başladı. Çıplak ayaklarıma rağmen ayakta, cesur ve yüksek bir sesle bağırdım.

“Kim var orada?” İçgüdüsel olarak silahı havaya kaldırdım.

İçeri girmekte olan diğeri, içeridekinin sağ eliyle ona bir işaret yapması üzerine, gürültülü bir şekilde kuma düştü.

Gözlerimi kısarak duvarın karanlıkta kalan tarafındaki adamın ne yaptığını görmeye çalıştım. Silahımı karanlığa doğrultmuş sesizce bekliyordum. Orada duranın hiç hareket etmemesi, soluk alışverişlerinin bile duyulmaması üzerine biraz ilerleyip seslendim.

“Burada ne arıyorsun? Ne istiyorsun?”

Mutlak bir sessizlik oldu.

“Ne istiyorsun, diye tekrarladım. “Silahlıyım ve sana nişan aldım. Seni görebiliyorum.”

Tabanca elimin teriyle ıslanmıştı. Parmak ucumla tetikteki teri aldım.

“Peki,” dedim, o ana dek sahte bir ses tonu verdiğim konuşmamı sertleştirerek, “bütün gece cevap vermeni bekleyecek değilim. Cevap vermezsen ateş ederim, anladın mı? Silahlıyım, görüyorsun değil mi?”

Tam konuşmamı bitirmiştim ki cismin hareket ettiğini gördüm, ani bir sıçrayışla eylemsizliğini sona erdirdi, üstüme doğru geliyordu, iki kere tetiği çektim. Silahın geri tepmesiyle yatağa oturuverdim. Sabah hissettiğim titreşim tekrar havada asılı kaldı. Namludan çıkan ateş beni bir an kör etti, ayağa kalkarken pencereye yapışmış adamı gördüm.

“Ateş etme,” dedi. “Lütfen.”

Elimi alnımda gezdirdim.

“İyi misin? Seni yaraladım mı?”

“Sanırım hayır,” dedi kekeleyerek.

“Vücuduna nişan almadım,” dedim panikle.

“Teşekkürler, patron,” dedi. “Biz onurlu insanlarız, merak etme.”

“Arkadaşını çağır buraya.”

Pencereden ısıklık çaldı.

“O benim oğlum, çocuk sayılır.”

Dışarıya baktım.

“İçeri gir, Pedro. Bu beyefendi bizi hırsız sanmış, bu yüzden ateş etmiş. Korkma, gel.”

Silahı kenara koyup bir mum yaktım. Mum ışığını büyötmek için çevirirken adamın çehresine baktım; vücudu kaba, sakalı üç günlüktü, üstünde de yeşil bir tulum vardı. Başında kasketi, eskimiş deri ceketi, kısa pantolonuyla oğlan da içeri girdi.

Masanın üstünde birkaç aspirin gözüme çarptı. Hemen ağzıma attım ve çiğnemeye başladım.

“Peki. Ne istiyorsunuz?” dedim.

Bakıştılar.

“Buradan geçiyorduk, bayım. Antofagasta’ya gidiyorduk,” dedi adam. “İçeride kimse yok sandık, onun için girmeye çalıştık.”

“Çok yorgunduk,” dedi oğlan, elinin tersiyle gözlerini ovuşturdu. “Uyuyacak bir yer arıyorduk.”

“Bir yatak değil mi, Pedro?”

“Elbette.”

“Bu evlerin içinde yataklar olduğunu biliyorduk. Bize söylemişlerdi, değil mi Pedro?”

Çocuk da başıyla onayladı.

O anda korkunç bir utanç duydum.

“Burada yatın,” dedim, öbür odada bulunan yatakları göstererek.

Yanlarına gittim ve sürahiye uzattım.

“Burada şarap var, susadıysanız buyurun.”

“Rahatsız olmayın, patron.”

Erzak dolu torbamı da uzattım, içinden yiyecek bir şeyler çıkarmalarını söyledim.

“Korkudan,” dedim, “başıma ağrı saplandı. İyi geceler.”

“İyi geceler. Teşekkür ederiz. Niye zahmet ettiniz patron? Hiç ses çıkartmayız. Sen şuraya yatıver, Pedro.”

Rahatlamıştım, utanç içinde yatağıma döndüm. Yatmadan mermi kutusunu elimin ulaşacağı bir yere koydum. Yatağa uzanmış, boş tabancayla oynarken dünyayı ve insanları düşündüm; dünyanın bütün şehirlerinde yaşayanları, bir şehirden diğerine, bir ülkeden ötekine, bir gezegenden öbür gezegene gidenleri. Sanki başka yerde her şey daha iyi olacakmış gibi. Sanki başka yerde ayakkabılarını çıkarabilesek ve bir daha hiç korkmayacakmışın

gibi. Kaderini avucuna almış, umudun sıcacık kalp atışlarında, değer vermeyi ve yiğitliği hissederek, dengeli bir şekilde yönetebilecekmişsin gibi her şeyi. Ben burada kalıyorum, hiç kimse beni yerimden kıpırdatamaz, burada kalmak için hiçbir şeye ihtiyacım yok, kimseden korkmuyorum, kimseyi sevmekten vazgeçmiyorum, istediğimi özgürce küçümseyebiliyorum, burada kuşaklar yetişecek ve denizlere bakarak çok şey öğrenilecek. Bu defa yataкта uzanmışken mermileri tabancanın yuvasına birer birer yerleştirdim. Yere bıraktım, yüzümü duvara dönüp gözlerimi kapadım ve uykuya daldım.

Uyanıp pencereden dışarı baktığımda güneşli ve sıcak bir gün vardı karşımda. Sabah saat on civarı olmalıydı. Bir sıçrayışta ayağa kalktım, giyindim ve misafirlerin yattığı odaya gittim. Yataklar bozulmuştu ama ikisinden de eser yoktu. Tabancayı ve mermi kutusunu yanıma aldım. Dışarı çıktım, sıcak kuma bastım ve ellerimi siper ederek sahil boyunca onları aradım. Bir dizi kayalığın yanında olduklarını gördüm, ayaklarıyla sanki kumları kazıyormuş gibi garip hareketler yapıyorlardı. Yaklaştıkça bir şeyler çıkartıp tahta bir kutunun içine attıklarını fark ettim. Kutunun yanında bir kova ve şarap dolu sürahi de vardı. Geldiğimi görünce bana doğru coşkuyla el salladılar. Yanlarına vardığımda adam bana bir çeşit kabuklu deniz ürünü uzattı.

“Buyurun, afiyet olsun, midye bunlar,” dedi.

Ağızma attım, biraz çiğneyince tadını aldım.

“Bana da öğretin nasıl çıkartılıyor,” dedim.

“Nemli kumda gömülü oluyorlar. Ayağınızı şöyle hareket ettirin, hissedeceksiniz.”

Öyle yaptım ve gerçekten de harika kokan bir tane bulmakta gecikmedim.

Uzun süre kazdık durduk, kutuyu doldurduktan sonra kayalıkların üstüne oturduk. Üstlerine misafirlerimin getirdiği limon-

ları sıkıp yemeye koyulduk, midyeden midyeye geçerken birkaç kadeh de şarap yuvarladık. İlk kadehler hızla içildi ve serinleticiydi, sonrakiler daha uzun içildi ve uykumuzu getirdi. Sonunda üçümüz de çakırkeyif olmuştuk. Bir şişe daha şarap getirmesi için Pedro'yu eve yolladık. O şişeyi de içtik, kumu kazıp patlayana dek midye yemeye devam ettik.

Duvara sırtımı dayadım, dünya deli gibi dönerken gözlerimi kapadım. Deniz kırmızı ya da turuncu renkte görünüyordu. Gözlerimi açtığımda yanımdakilerin üstünde debelendikleri kumla örtünüp uykuya dalmış olduklarını gördüm. Sonra başımın ağrıdığını hissettim, fakat beni ele geçiren ağrı o kadar tatlıydı ki başımın ağrımış olabileceğine inanamadım. Tabancayı elime aldım, ufka nişan aldım ve ateş ettim. Merminin yarattığı yankılanmayı dinleyerek bir süre kıpırdamadan durdum, sonra tekrar ufka nişan aldım ve tetiği çektim. Geri kalan bütün mermileri, çıkardıkları sesleri dinlemeksizin ateşledim. Bir yandan da bir kovboy filmi müziği mırıldandım.

Sonra mermi kutusunu aldım, tabancayı tekrar doldurdum, bu defa gökyüzüne, eve ateş ettim. Evin iki camı kırıldı. Nehirde yüzen tahtalara, tepelere, denizde uzakta görünen gemiye ateş ettim peş peşe. İçimde ölmesini istediğim her şeye ateş ettim. Mermileri bitirince ve tetikten gelen klik sesini duyunca elimi yandığını hissettim. Bu arada midem altüst olmuştu. Ayağa kalktım, misafirlerimi sarstım ama uyandıramadım. Eve yöneldim, yürürken bir yandan da soyunuyordum, yatağı bulduğumda yüzümde bir tebessümle gecenin gelmesini beklemek için uzandım. Bana engel olan her şeyden kurtulmuştum. Kuşlar gibi cırlıçıplak uykuya dalarken tatlı bir uçuşuma çekiliyordum adeta. Bilincimi kaybederken gece yazacağım öyküyü düşünüyordum.

Halkla İlişkiler

O akşamüstü beni tipik bir *correntinolu*¹ gibi dizlerimi güneşin altında ısıtırken yakaladı ve parafin dolu kabı dengede tutmaya çalışarak yanıma geldi.

“Şilili sensin değil mi?”

Kayıtsız görünmeye çalıştım, kaldırımın kenarını ayağımın ucuyla kazıdım. Bir anda kaçmam gerekirse diye, hızlı koşabilmek için ayakkabımın tekini elimde taşıma alışkanlığım vardı. Taban-cayla dolaşmadığı sürece bana pek bir şey olmazdı. Bıçağın tadını ve taşların dokusunu iyi tanıyordum. Bana burnumu çekip yere tükürmekten başka çare bırakmamıştı. Bakışlarım küçümseyiciydi, gökyüzünde biraz yağmur çiselemesi ile yaz güneşinin parıltısı, biraz da nemli havada kuşların oluşturduğu lekeler görünüyordu.

“Şilili sensin değil mi?”

O benim Şilili olduğumu biliyordu, ben de onun Miguel olduğunu. Göbeğini kaşındığını görebilmem, davudi sesinin ritmini iyi duyabilmem için soruyu iki kez sordu. “Pekâlâ, seni titizce katledeceğim, sonra bir komşunun uyarısıyla babam gelecek, beni alıp götürcek.”

“Evet,” diye cevapladım ona bakmadan.

Tişörtümü göğsünden kavrayıp mazotlu pis elleriyle kirletti. Kolunu yavaşça ittirerek ondan kurtulmaya çalıştım.

1 Arjantin'in kuzeyindeki Corrientes şehrinde yaşayan kişilere verilen isim. (ç.n.)

“Beni rahat bırak. Bana bir şey yaparsan, seni öldürmeleri için bütün şehir halkını toplayım buraya.”

Bana nefes aldıracak küçük bir kandırmacaydı. Aslında şehir dışındaki pansiyonda kalan gençlerin ayakçılığını yapıyordum, onlar bana birkaç sent veriyor, ben de onlara cumartesi günleri siesta vaktinden sonra, jilet ya da futbol sezonu değilse *El Gráfico*¹ satın alıyordum. Çıplak vaziyette, ötücü kuşlar misali o saate dek yataklarından çıkmıyorlardı. Benim gibi bir iyi aile çocuğu için parmaklarını bile oynatmayacaklarına emindim.

Miguel dirseğini büküp ön kolunu kabaca salladığında düşündüğüm şey buydu.

“Bütün *correntinolul*lara ve sana yapacağım şey bu, Şilili.”

Sanki sıradan kumaş onun temiz elini lekeliyormuş gibi tişörtümü çekiştirmeyi bıraktı. Sonra aşağılama sırası süet pantolonunun arkasına geldi.

“Kardeşimin kafasını sen kırdın değil mi?”

Benim çeteden gelen giden var mı diye köşeye doğru baktım. Ama stadyumun hafta içi bir günü gibi bomboştu. Casto Munita’da akşamüstünü, geçmiş bir matematik ödevimi bitirmek için harcadığıma lanet ettim. Öğle tatilindeki oyundan sonra Smisart dersine girmiş, çamurlu önlükleriyle esneyip duran öğrenciler geldi gözümün önüne, gezegenin en iyi yeri orası diye düşündüm. En kötüsü de, o akşamüstü, Zabala Sokak’ta oturan bir kızla ilk randevuma çıkacak olmamdı. Babamın kumbarasındaki paraları yürütmüş, *correntinolul*lara yaptığım ayakçılıktan aldıklarımın ve köşedeki manavla yaptığım ticaretten kazandıklarımın hepsini cebime indirmiştım. Bir an için, tamam lan Şilili benim, kardeşinin kafasını kıran da benim ama bana bir kıyak geç, beni yarın doğra çünkü bir kızla buluşacağım, demek geçti içimden.

1 Arjantin’de 1919 yılından beri önce haftalık, sonra aylık olarak çıkan ve nihayet günümüzde yalnızca internet ortamında varlığını sürdüren bir spor dergisi. (y.h.n.) Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

“Quique’nin kafasını sen kırdın değil mi?”

Karşımdaki duvara baktım. Bütün *correntinoluların* horul horul uyudukları saatte seni sıkıştırmaları ne büyük bir bahtsızlıktı.

“Bir kavga esnasında oldu,” dedim. “Tamamen talihsizlik.”

“Yani taşı sen attın, o da kafasını taşa uzattı, öyle mi demek istiyorsun?”

“Miguel, dinle. Kavga etmeyelim. İstersen gidelim, kardeşinden özür dileyeyim. Herhangi bir şey için yumruklaşmaktan sıkıldım.”

Kabın üstüne oturdu, ufak tekmeler atmaya başladı, konuştukça tekmelerin sıklığı artıyordu. Korkmuştum, bir demir parçası ya da başka bir şey var mı diye kaldırıma baktım.

“Sen deli misin? Quique’yi görmek için seni hastaneye götürmemi istiyorsun, öyle mi? Kaşını yaranın sen olduğunu herkes bilirken.”

Ayaklarıma tükürdü. Allahtan öncesinde paramı çorabımın içine, parmaklarımdan ucuna sokmuştum. Ayakkabımın bağlarını bağlar gibi yaptım.

“Peki o zaman özür dilediğimi bilsinler, her şey istemeden oldu ve konu kapandı.”

Miguel dişleriyle eline bir muşta geçirdi.

“Beni iyi dinle, Şilili. Quique adam gibi adam olduğu için seni ispiyonlamadı. Ama ben bir ağzımı açarsam neler olur biliyor musun? Seni ülkeden atarlar. Hem seni hem babanı. Seni ülkeden atarlar, anladın mı?”

Yutkundum.

“Gerçekten mi?”

Başını eğdi ve derin bir nefes aldı.

“Nerede dövüşmek istersin?”

“Şimdi mi?”

“Ne istiyorsun? Bana randevu vermeni beklememi mi?”

Pantolonumu düzeltmek için ayağa kalktım.

“Boş arsanın orada.”

Önden yürüdüm. Pansiyona girip saklanmak için fırsattan istifade edebilirdim. Kötü olan tek şey hâlâ biraz onurumun olmasıydı. Günlerdir yağmur yağmıyordu, biraz rüzgâr estiğinde gözkapakların tozla doluyordu. Bütün yaz, gözümde çıkan arpacıklar ve uzamış saçlarımla gezdim. Şaşkına dönmüş şekilde gözlerimi ovaladım.

“Ne oldu? Geliyor musun, ibne?”

“Bekle biraz, gözüme bir şey girdi.”

“Birazdan gözüne girecek olan bu, kör olası,” dedi sıkılı yumruğunu ve dışarı çıkık çenesini göstererek.

Elini gözümün önünden çektim, boş arsaya doğru hızlı hızlı yürümeye başladım.

“Gidelim, haydi,” dedim.

Akşamüstü üç sularında, alçaklardaki bulutların ardına pusu kuran güneş yeryüzünü işgal etmişti, bakınca göz yaşartıyordu. Ara ara kuru ağaçların gönülsüz gölgesi karanlık bir yolu aydınlatıveriyor, insanın güvendiği, hazırlıksız yakalandığı, üstü mazot lekeleriyle dolu kaldırım taşları ile pas tutmuş at nalları, süttan bir nehir gibi, şeylerin sınırlarını çiziyordu.

Miguel yanıma gelmişti. Ya o koşuyordu ya da ben yavaşlamıştım.

“Nasıl dövüşmek istersin? Yumruk yumruğa, tokat atarak, taşlarla ya da gelişine?”

“Beni iyi dinle, Miguel,” dedim durarak. “Ben seninle dövüşmek istemiyorum. Bir, benden çok daha güçlü ve büyüksün, iki...”

“İki, çünkü sen bir korkaksın. Keş bir bebesin!”

Beni ittiren el darbesine aldırmadan ilerledim. Köşeyi dönerken Miguel’in keskin soluk alış verişlerini ensemde duyabiliyordum.

“Ben korkak değilim,” dedim alçak sesle. “Seninle dövüşmem çünkü sana kızgın değilim. Canım sana vurmak istemiyor... İnsan öfkeli olduğunda dövüşür.”

44

Sırtıma diziyle geçirdi, birkaç metre sendeledim ama düşmedim. Aslında beni ittirdi. Mahalleden arkadaşlarla yaptığımız eşek şakalarına benziyordu.

Dönüp ona baktım.

“Ya şimdi, kızgın mısın?”

Kararlaştırdığımız yere gelmiştik. Bir saniyeliğine düşündüm ve gülümsedim.

“Hayır, Miguel, hayır. Öfkelenmedim.”

Miguel alnını kırıştırarak elini yanağına götürdü dalgınlıkla. Bir dakika sonra bana doğru yaklaşıp ayağının ucuyla dizime patlattı, elim cebimde sağ bacağımı kaşıyordum. Ayakkabının dizkapağıma denk gelen yerinden bir kemik sesi geldi... Arsada mucize eseri etrafımızda dolaşıp solucan arayarak gıdaklayan bir tavuk vardı. Aceite Cocinero'nun¹ reklam müziğinin duyulduğu köşedeki radyo hariç çevremizdeki gürültüler birbirine girmişti.

“Ya şimdi?”

“Şimdi ne?”

“Şimdi kızgın mısın?”

Öbür elimi de sol cebime soktum, her iki elimle soğuğu geçirmeye çalıştım, midemi hissediyordum, ellerimi sertçe tenime sürttüm.

“Hayır,” dedim.

“Bütün Şilililer aynı senin gibi korkak mıdır, bebe?”

“Ben korkak değilim, Miguel. Şilililer cesurdur. O'Higgins'i, Jose Miguel Carrera'yı, Arturo Prat'ı² sana örnek vereyim.”

1 Arjantin'de bilinen bir sıvı yağ markası. *Cocinero* aşçı demek. Ürünün logosunda bir erkek aşçı figürü vardır. (y.h.n.)

2 Şili'nin bağımsızlığını kazanmasında büyük pay sahibi olan ulusal kahramanlar. (ç.n.) Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Ceplerimi aradım, buruş buruş olmuş bir sigara buldum. Kibriti ayakkabımın pençesinde tutuşturarak sigaramı yaktım. Derin bir nefes çektim ve yavaş yavaş içtim.

“Bizim de José de San Martín’imiz var. San Martín korkak mıydı sence?”

Gri boşluktan sigara dumanının dağılışını seyrettim.

“Ne bileyim ben.”

“Gel bakalım, dövüşelim haydi!”

“Peki,” dedim yaklaşılarak.

Karşı karşıya geldik, gardını almak için kollarını gerdiğinde, güneşin bulutların arasından görünmesiyle ceketi yanıyordu sanki. Ben de onu taklit ettim, terin boynumdan aşağıya aktığını hissedebiliyordum. Beni denemek için oyun yaptı ama ben hareketsiz kaldım. Kollarını indirdi, sağ elinin parmaklarını uç uca getirip yüzümün önünde salladı.

“Bana bir şey söyle, Şilili, sana vurursam kendini savunacak mısın?”

Gözlerimi kırpıştırarak biraz düşündüm.

“Evet, vur da gör.”

“Kızgın mısın peki?”

“Hayır, ya sen?”

“Şöyle böyle.”

Dirseklerimizi öne çıkararak birbirimizi tartmak için yarım daire çizdik. Kılıç darbesine benzeyen bir tokat kulağımı sıyrıp geçti. Arkaüstü düştüm, kaburgalarım tekme yedim. O tekmeyle dikildim ama sendeliyordum. Elimle ağzımı sildim, bakmaya zamanım olmadı ama kan olduğunu anladım.

“Şimdi öfkelendin mi bakalım?”

“Biraz,” diye yanıtladım. “Pekmezimi akıttın, uğursuz.”

Devamında bacağıma tekme atarak üstüme geldi, kulağıma tükürdü. Hoşnutsuzca ama kaba kuvvetle beni itti. Yaralanmış

yanağım toza bulandı. Kaldırımın kenarında duran bir çocuğun ağzı açık bana baktığını fark ettim bir an. Tişörtümden çekiştirip tekrar ittirdi. Bu defa sert vurmadı ama kendi etrafımda döndürdü. Yüzümün ısındığını hissettim, sanki iki kulağımın arasında bir yangın çıkmıştı. Üstüme işemiş bir bacağımlı iğrenç bir şekilde sırlıslıklam olmuştu. Geri geri giderek ayağa kalktım.

“Kızdın mı, Şilili?”

Akan kanı bileğimle sildim.

“Öldüreceğim seni, uğursuz.”

Sahte deri ceketinin önünü açtı.

Zavallı!

Bu sözcükten sonra son gördüğüm koca vücudu oldu. Beni arkadan öyle bir sarmıştı ki birbirini beceren ibnelere benziyorduk. Dirseğini gevşettiği bir anda kurtulmayı başardım. Taze patates, alçı yumrusu, yere düşmüş kanatlardan oluşan bir pakete dönüşmüştük. Öfkeden boğazım şişmiş, parmaklarıma adeta elektrik akımı verilmişti. Öfkemle tokatlar içime daha iyi nüfuz ediyor, kanım daha çok akıyordu. Bana birini boğazlama, bir kediye ateş etme, dizlerimden akıtana kadar kana kana su içme isteği veriyordu. O yumrukla kırılan burnumun ön tarafı kızışmış bir şahin gibi kalktığında hayatımdaki ilk aydınlanmayı yaşadım: şehir dışına kurulmuş bir sirkin perdelerine dolanmıştım sanki, bir jonglörün bavlulundan çıkan kurdeleler, tüller içinde boğulmuştum adeta, mekanik bir uyuşukluğun içine düşmüştüm şans eseri, rengârenk bir zehir, patlayan camlar, kapıları gagalayan kuşlar görmüş, karaciğerim titreyerek can çekişmişti. Teyze kızının karnının, sıcacık memelerinin verdiği hazzı tırnak uçlarıma kadar hissetmiş, altın işlemeli kitapların dev Gulliver’i gibi toprağı görmüştüm. Sadece nehirler, denizler, derin yara izleriydi, kan bütün damarlarımdan tango misali akıyor ya da bir yerlerde takılıp kalıyordu. Ellerim kıvrımlı bir ağaca, ağzım ölü bir kusa benziyordu ve gece büyük

bir bozgundu. Miguel'in kemeriyle sıkıca bağlanmış, sarhoş gibi kendimden geçmiştim. Miguel yumruklarını hedefine öyle bir yapıpıştırıyordu ki cildimde oluşan yaralar ta kemiklerime ulaşıyordu.

"Miguel," dedim, "Miguel, Allahın cezası, beni öldürüyorsun."

Konuşma yetimi de kaybettiğimden aslında bu kelimeleri telaffuz etmediğimi biliyordum. Artık acı hissetmiyordum, sesim başka bir vücuda komut veriyordu, şimdiki prova mahiyetinde bir vücuttu, kati değildi, önemi yoktu, bundan sonra benim seçeceğim diğere geçecekti, ilki şu anda ulaşılır değildi. Sonra gülmeye başladım (daha doğrusu ruhum başladı), doğduğum şehrin kobalt mavisini denizinde tekrar yüzdüğümü, canavarların ağzından ateş çıkarttığını, dilleriyle ağzımı ıslattıklarını gördüm (doğduğum vücuttu bu).

Kendime geldiğimde Miguel yanımda hareketsiz yatıyordu, ölmüştü.

Burnundan kan sızıyordu, karıncalar etrafını kuşatmıştı. Kiremit duvara yaslandım, kulaklarımı duvara sürterek serinlettim. Duvarın gölgesi kadar bir alan kapladım, toprağın geri kalanını soluk güneş lime lime etmişti. Belki çocuklar okuldan dönmüştü, tereyağı sürülmüş ekmeklerine sütlü kahveleri eşlik ediyordu, tozluklarını yatağa fırlatmış, ekmeklerini yerken çizgi roman okuyorlardı, babam metroya binmiş, kolunun altında *La Razón* gazetesıyla eve dönüyordu, *correntinolular* akordu bozuk gitarlarıyla zamba çalışıyorlardı.

Ağzımı kulağına yaklaştırdım, nazikçe gözkapagini kaldırdım.

"Miguel, öldün mü?"

Ellerine sarıldım, öfkeyle sarstım.

"Miguel, ölme sakın. İbnelik etme. Kalk haydi, bir doktora gidelim."

Aniden sokakta bize bakan çocuk geldi aklıma, onu görebilir miyim diye başımı o yöne çevirdim. Kaldırımdan karşıya geçmişti, ona baktığımı görünce koşup kaçtı. Gönlükte paslanmış bir

kutu buldum. Yol kenarına gidip içini suyla doldurdum. Doldurduğum su kutunun dibindeki delikten akıp gitmesin diye koşarak döndüm. Eğilip suyu burnuna, boynuna, göğsüne boca ettim.

“Dinle Miguel. Lütfen kalk, seni öldürmek istemedim. Uyan Miguel. Annenin ne diyeceğini düşün.”

Uzunca bir süre Belgrano R. Hattı trenlerinin çıkarttığı tiz sesleri dinledim. Fren yapmayanlar ekspres trenleridir. Teneke kutuyu tekrar suyla doldurmadan önce beş tren saydım. Bir yandan Miguel’i suyla ıslatırken, bir yandan da Santiago del Estreno’nun manavında çalışan çocuğu arayıp bulmayı düşünüyordum. Bir sokak kavgasında dizimi yaraladığımda bantla falan pansuman yapmıştı. Tıp okumak istediğini, bu arada ilkyardım kurslarına gittiğini söylemişti.

“Dinle Miguel, azıcık uyan. Burnunu tedavi etmesi için Kara’nın yanına götüreceğim seni. Horul horul uyuma, haydi kalk! Yaşıyor-san burnunu yeni gibi yapacak Kara.”

Yüzüstü yatırıp suyun geri kalanını ensesinden aşağı döktüm. İnlediğini duydum, Yon Uein’in bir filmini anımsadım, bunun gibi başına basit bir darbe almış değil kurşun yemiş birinin kalbine kulağını yaslıyor ve hâlâ yaşadığını söylüyordu zira kalbi trampet gibi ses çıkarıyordu. Sirtüstü yatırıp kulağımı kalbine yapıştırdığımda o sesi duydum.

“Miguel, ölmediğin anlaşılıyor. Şimdi seni Kara’ya götürebilmem için uyanman gerekiyor çünkü böyle ayaklarından sürüklersem seni öldürdüğümü düşünebilirler.”

İşin kötüsü, gökyüzü ansızın kararıp kasvetli bir hale büründü, iri damlalar indirmeye başladı, Miguel’i ıslanmaması için taşıyabileceğim bir yer yoktu. Bir kenarda kapalı bir yer vardı ama en çok bir ayağı koruyabiliyordu. Miguel’in iyice ıslanmasının daha iyi olacağı geldi aklıma, hem böylece her yeri delik kutuyla su taşımaktan da kurtulacaktım. Ceplerinde sigara aradım, diğer içti-

ğimden daha buruşuk bir tane daha buldum, yol kenarına gidip yağmurun dinmesini bekledim. Birkaç dakika sonra gök gürledi, şimşek çakacaktı, ıslatmayan belli belirsiz bir yağmur yağıyordu. Ensemden içeri giren sigara dumanı ılık bir his uyandırıyor, dumanla halka yapıp oyalanıyordum. Bu arada, arsa yavaş yavaş göl kıvamına geliyor, gök gürültüsünün çatırtıları las Barrancas taraflarından duyuluyordu. Ama sağanak korkak bir köpek gibi kaçıp gidince, yüzü su birikintisine girer de boğulur korkusuyla kontrol etmek için Miguel'in yanına gittim. Daha erken olmasına rağmen her yer kararmıştı, yanına varıncaya değin ayaklarım üç kere bileklerime kadar suya battı. Allaha bulunduğu yer çok ıslanmamış, o da gözlerini açmıştı.

“Ne oldu?” diye sordu, ellerinin üstünde doğrularak.

Elime aldığım bir gazeteyle yağmurdan korunuyordum.

“Kavga ediyorduk,” diye yanıtladım.

Çamura oturdu, ceketinin fermuarını boynuna kadar çekti.

“Evet, onu biliyorum. Bana ne oldu?”

“Bilmiyorum. Burnunu patlattım ve öldün sandım.”

Başını salladı, ayağa kalkması için uzattığım kolumdan tuttu.

“Beni yendin o halde, baksana nakavt etmişsin.”

Suyun altında yüzü neredeyse hiç görünmüyordu. Serçe parmağıyla burnundaki yarayı destekleyerek diğer parmağını yavaşça içine soktu. Yüzünü buruşturdu, elinin içiyle kulağına vurdu bir şey çıkartmak istermişçesine. Yarasını sildi.

“Yağmur yağıyor,” dedi.

Başka bir gazete kâğıdı alıp ona uzattım.

“Biliyor musun? Bence daha fazla kavga etmeyelim, nezle olacağız.”

“Tamam,” dedim.

Su birikintilerinin üstünden atlayarak yürüdük, bir saçığın altına sığındık. Pantolonlarımızın belini sıkarken ayak parmak-

larımı oynatıp paranın yerinde olup olmadığını kontrol ettim. Bu arada yüzümün de şiştiğini fark ettim. Elimin tersine tükürüp serinlemek için yüzümde gezdirdim.

“Ağzımı patlattın,” dedim.

Çenemden tuttu ve bir süre inceledi.

“O zaman berabereyiz.”

Başımı eğdim.

“Baksana Miguel, sana dondurma ısmarlayayım mı?”

“Mangırın var mı?”

Ayakkabımı çıkartıp çorabıma sakladığım paralarımı gösterdim.

“Gidelim.”

İstasyona doğru yürürken yağmur hafifledi, duvar diplerinden gitmeyi bırakarak O’Higgins Caddesi’nin ortasından yürüyüp tenke kutuları tekmeledik. Sonunda las Barrancas’a vardık, külah-ta iki tane üstü karamela kaplı, çikolatalı dondurma aldık.

Külahını da bitirinceye değin, birbirimize hiç bakmadan dondurmalarımızı keyifle yedik.

“Bak, Miguel. Sen benim ağzımı ve kaburgalarımı dağıttığında ben bir çeşit rüya gördüm.”

“Ne diyorsun?”

“Bir an aklımı yitirdim, doğduğum ânı gördüm. Sanki annem beni yanağımdan öpüyordu. Sadece anne ve babamın yüzleri bir kıvılcımla yanıp sönüyordu, anlıyor musun?”

Tırnağına yapışmış son külah parçasını da diliyle aldı ve elle-rini ceplerine soktu.

“Halüsinasyon görmüşsün. Ne olduğunu biliyor musun?”

“Hayır,” diye cevapladım.

“Ben de iyi bilmiyorum. Ama halüsinasyon bir şeyin önceden hissedilmesi gibi bir şeydir. Anladın mı?”

“Evet,” diye mırıldandım.

Ama hiç anlamamıştım.

Kalan parayı saydım ve düşündüm ki hayat ne uzun ne kısa. Her zaman her şeye yetecek vakit olacak.

“Pizza yer miydin?”

“İyi olur.”

Dışarıda tekrar yağmur başlamıştı ve pizza yumuşaktı, bolca konulmuş peynir ile domates iyice karışıp hamurun üstüne yayılmışlardı.

Üç ay sonra Belgrano’da bir apartman girişinde ilk kız arkadaşım ile aşk yapmıştım. O akşamüstü bütün paramı harcamışım ya da Zabala Sokak’taki o kızı ziyaret etmeyi bırakmışım, çok da umrumda değildi. Harcadığım parayı halkla ilişkiler kalemine yazdım.

İlk Önce Deniz

“Her şeyden önce deniz gelir,” dedi kuzenim bana. “Sonra güneş ve daha sonra gece. Eğer öğrenmek istediğin buysa cevabını aldın. Çekici uzat bana.”

İsteddiğini arabanın çamurluğunun altında buldum. Hemen uzattım. Çekici aldı, kısa ama güçlü darbelerle bir boruya vurmaya başladı, muhtemelen egzoz borusuydu, arabalardan anlamam.

“Düzeltilmek gerekiyor,” dedi bir yandan vururken.

“Öğrenmek istediğim o değildi,” dedim konuya dönmek için.

“Öğrenmek istemediğin şey neydi?”

“Denizden, güneşten ve rüzgârdan bahsettiğin kısım,” dedim.

“Rüzgâr değil. Güneşten sonra gece.”

“Anlaşıldı. Ama o değildi.”

“Bakalım,” dedi kuzenim.

“Sen edebiyat okuyordun.”

“Evet. Devam et.”

“Angelica’nın sevgilisiydin,” diye ekledim.

“Ne dedin?”

“Sürekli o boruya vurursan beni duyamazsın,” diye bağırdım.

İşine ara vermeden, bir saniyeliğine dönüp bana baktı. Sonra bakışını tekrar boruya çevirdi, büküp diğer taraftan vurmaya başladı.

“Hiç kibar değilsin,” dedim. “Hareketlerin beni sinir ediyor.”

“O zaman önce denizin geldiğini düşünmüyorsun, öyle mi?”

“Onunla ilgili konuşmuyorum.”

“Babamla konuştun mu?”

“Evet.”

“Endişelendiğini sanıyorum. O bilmiyor.”

“Ben de bilmiyorum.”

Çekiçle vurmaya bıraktı, gökyüzüne baktı, gözlerini kırptırdı. Arabaya şöyle bir bakıp etrafında bir tur attı, beni omzumdan tutup dışarı çıkarttı, çimenlerin üzerine oturdu.

“Sen ailenin en iyisisin,” dedi bana.

“Yok canım!”

“Ciddiyim. Sen büyük adam olacaksın.”

“Kes şunu,” dedim. “Sen de büyük adamsın. Aslında herkes bir şekilde büyük adamdır.”

“Daha değil.”

“Baban senin için endişeleniyor.”

“Bu durum benim hoşuma gitmiyor.”

“Okulu bitirmeni istiyor. Eğer bilmek istersen, ben de onu haklı buluyorum.”

Bir sıçrayışta ayağa kalktı. Mutfağın arka kapısından içeri girdi. Bir süre sonra kapıyı tekmeyle açıp elinde iki tane meşrubat şişesiyle dışarı çıktı. Yanıma oturdu ve birini bana verdi.

“Ne diyordun?”

“Baban senin için endişeleniyor.”

“Hayır. Ondan önce ne diyordun?”

“Sen Angélica’nın sevgilisiydin,” dedim.

“Vay be!”

“Onun senin sevgilin olması hoşuma gidiyordu.”

“Arabayla işim bitince onu almaya gidebiliriz o halde.”

“Onu yanımıza getirmeyi mi düşünüyorsun?”

“Evet, ona söz vermiştim,” dedi. Ardından ekledi. “Üniversite iyi bir fikir değil. Benim gibi bir tipin üniversitede ne işi olur.”

Sırtını elma ağacına yasladı.

“Peki istediğin ne? Biraz paran var, notların iyi; Angélica da yanındaydı. Nedir istediğin?”

Kollarını gerdi, yüzünü buruşturdu ve omuzlarını silkti.

“Anlamak,” dedi.

“Neyi anlamak?” diye üsteledim.

“Her şeyi. Ben çok aptalım.”

“Ailenin en akıllısı sensin, aptal falan değilsin. Neden okulu bırakasın? Kimsenin senin kadar iyi notu yok. Neyin var?”

Meşrubatını bitirdi. Ayağıma çarpana kadar çimenlerin üstünde çevirdi.

“Arabayı bitirelim,” dedi. “Aksi halde sahile indiğimizde güneş gitmiş olacak.”

Ancak sırtını ağaca yaslamaya devam ederken arabayı bitirmeye niyetli görünmüyordu. Ayağa kalktım ve çekmeceye tamir araçlarını yerleştirdim.

“Bazen insanlara bir şeyler olur,” dedi.

“Nasıl şeyler?”

“Bilmiyorum. Şeyler işte.”

“Neden bahsettiğini anlamıyorum. Haydi arabayı bitirelim.”

Arabaya doğru yürüdü, kapıyı açtı, arabayı çalıştırdı. Sonra dalgın gözlerle direksiyona yaslandı ve elini ön camda gezdirdi.

“Kendimi özgür hissetmek hoşuma gidiyor. Çalışırken ellerimi kullanmak, çıplak vücudumu hissetmek, sohbet etmek. Kadınının da özgür olması hoşuma gider. Kadınım ile özgürce takılmaktan, sohbet etmekten hoşlanırım. Anlıyor musun?”

“Yazar olmalısın,” dedim.

“Olacağım zaten.”

Sonra geriye yaslandı ve derin bir iç çekti.

“En iyisinden,” dedi. “Bir insanın başına gelen şeyler. Beni çok mu dramatik buluyorsun?”

“Evet,” dedim.

“Rahatsız oluyor musun?”

“Hayır. Seni iyi tanıyorum.”

“Sen ailenin en iyisisin,” dedi. “Bir de üniversiteye gitmeden.”

“Üniversite benimle iyi geçiniyor.”

Elini uzattı, yüzünü buruşturdu, bir parmağıyla göğsünü göstererek:

“Benimle de,” dedi.

“Seninle geçiniyor.”

“Belki de haklısın. Bilirsin, herkesin başına gelen şeyler.”

“Babana ne diyeyim şimdi?”

“Hiçbir şey deme. Mayoları getir de gidelim haydi.”

“Arabayı bitirseydik.”

“Araba hazır,” diye cevapladı. “Boruyu takayım çıkalım.”

Arkamı döndüm, tam kapıyı açıyordum ki beni bir ısıklıkla durdurdu.

“Bu itoğluit araba üç aydır bozuktuk.”

Bana baktı, onaylanmayı bekler gibi kaşlarını ve başını kaldırdı.

“Anlaştık mı?” diye sordu.

“Anlaştık,” dedim. “Başka bir şey bilmek ister misin?”

“Devam et.”

“Eğer yazacaksan en iyisi olacaksın. Neden mi?” Bir yandan da kapıyı açıyordum.

“Neden?”

“Çünkü yaptığın hiçbir şeyle övünmüyorsun.”

“İyi ama yeterli değil. Üniversitede kendileriyle övünen yazarları okuyoruz.”

“O başka. Sen anlamak istiyorsun.”

“O da yetmez. Ben ukala değilim.”

“Tamam,” dedim. “Dramatiksiz işte!”

“Peki,” dedi. “Ailenin en iyisi sensin. Git de mayoları getir haydi.”

İçeri girdim, merdivenleri koşarak çıktım, kuzenimin odasından mayoları, iki havluyu, bir paket de sigara alıp çantaya attım. Tam inecekken odasından çıkan amcama rastladım.

56

“Ne diyor?” diye sordu. “Ne yapıyor şimdi?”

“Arabayı tamir etti. Sahile iniyoruz.”

“Arabayı tamir etti, öyle mi? Tabii, akıllı çocuktur o. Ya üniversite? Bir şey söylemedi mi?”

“Hiçbir şey,” dedim.

“Hiçbir şey?”

“Endişelenmeyin. Acelemiz var.”

“Ama endişelenmem gerek. O benim oğlum.”

“Okumaya devam edecektir,” dedim. “Okumadan yaşayamaz o, bilmenizi isterim.”

“Sen nereden biliyorsun?”

“Bazen olur böyle şeyler,” diye yanıtladım. Ve merdivenlerden koşarak aşağı indim.

Arabaya biner binmez son sürat hareket ettik. Araba gayet iyi durumdaydı, hiç bu kadar sessiz çalışmamıştı, ona rağmen kuzenim kendiyle hiç övünmedi. Biraz sonra, tam öğle vakti Angelica’nın evinin önünde durduk, kuzenim onu almaya gitti. Ben de inip köşedeki *fuelle de soda*’ya¹ girdim, telefonla ofisi arayıp hasta olduğumu, öğleden sonra işe gidemeyeceğimi söyledim. Sonra soğuk bir şey ısmarladım, müzik kutusuna para attım ve bir sigara yaktım.

Arabaya döndüğümde kuzenimin yüz ifadesinin değişmiş olduğunu gördüm. Yüzünü buruşturuyor, kaşlarını oynatıp duruyordu. Yanında oturan Angélica beni belli belirsiz bir gülümse-

1 Hızlı tüketilebilen yiyecekler, alkollü ve alkolsüz içecek satılan, Şili’ye özgü küçük restoran. (ç.n.)

meyle selamladı, dirseğini arabanın camına yasladı ve sessizliğini korudu. Bir süre sonra karayolun'dan sahile doğru inmeye başladık, Los Cerrillos'un karşısından geçtik, sonra Melipilla'yı geride bıraktık. Kuzenim arabayı çok hızlı kullanıyordu, yol boyunca tek kelime etmemişti. Angélica ve ben sadece yola bakıp sigara içtik.

Cartagena'ya varınca hızını düşürdü, yürüyen insanlara, tepelere ve denize bakarak yavaşça sahil şeridinden geçti. Sonra tekrar hızlandı ve Las Cruces'e varıncaya dek hiç durmadı.

"Burada duruyorum, beğendiniz mi?"

"Çok," dedim. Dilsiz olduğunu düşündüm bir ara.

"Ya sen Angélica?"

"İyi."

Arabada üstümüzü değiştirdik, mayolarımızı giydik, kıyıya yakın bir yerde yayılmak için yavaş yavaş yürüdük.

Kuzenim yüzünü kuma gömdü, kollarını uzatıp avuçlarına kumu alıp dökerek oynamaya başladı. Angelica sırtüstü uzandı, ben oturmaya devam ederek, sigara içip parlak siyah saçlarının süslediği esmer vücudunu seyrettim. Bir yıl önce kuzenim, o yaz, hayatının kadını benimle tanıştıracığını söylemişti. Aptaldı ama sonuçta yine de hayatının kadınıydı. Şimdi ise değişmişti, kuzenim onu baştan yaratmıştı, hiçbir şeye zorlamadan, fark ettirmeden, yoğurarak, hayatını doldurarak, ona yeni bir dünya kurarak, kendi gücüyle genç dünyasını doldurmuştu.

"Nesi var onun?"

"Bir anda böyle oldu."

"Nasıl?"

"Bilmiyorum. İsteddiği nedir? Ben iyiydim aslında," dedi.

"Ama onun isteği nedir?"

"Anlayabilmekmiş."

Uzandı, bir sigara aldı, sigarasını yaktım.

"Onu tam olarak tanımayı başaramayacağım. Farklı biri o."

“Evet,” dedim. “Farklı.”

“Sen ne düşünüyorsun?”

“Her şey düzelir. Ne düşünmemi bekliyorsun ki?” Arkamı dönüp sırtımı güneşe verdim.

“İnşallah,” dedi.

“Merak etme.”

Daha sonra kuzenim ayağa kalktı, Angélica ile denize girdiler. Suya dokunur dokunmaz durup birkaç dakika sohbet ettiler. Suya dalıp biraz yüzdüler. Bir sigara yakıp içime çektim sakince, gözlerime güneş girerken gökyüzüne baktım. Gökyüzü açıktı, hiç rüzgâr yoktu, yükseklerde kuşların kanat çırpışları vardı sadece.

Angélica koşarak yanıma geldi. Yüzünü, bacaklarını kuruladı, havlunun üstüne oturdu, saçını düzeltti ve gülümsedi.

“Her şey yolunda,” dedi.

“İyi,” dedim. “Şimdi ne yapıyor?”

“Suyun üstünde duruyor. Sırtüstü yatıp suyun üstünde kalmayı sever.”

“Yazar olacak,” dedim.

Bir saatten fazla sohbet ettik, kuzenim suyun üstünde kalma-ya, yüzmeye ve dalmaya devam etti. Sonra ben girdim denize, yanına kadar gittim, yüzme yarışı yaptık, ben kazandım. Bir kayanın üstüne oturduk ve kuzenim nefes nefese gülmeye başladı.

“Bekle, sana yazdığım birkaç şiiri okuyayım.”

“İyi,” dedim. “Karanlık olmasını bekleriz.”

“İyi,” dedi.

Dönerken arabayı ben kullandım, kuzenim ve Angélica arka tarafta yan yana oturdular. Camlar açık, ılık kasım rüzgârı yüzümüze vurarak Santiago’ya vardık. Angélica’yı evine bıraktık, eve döner dönmez mutfağa girdik, tombul ekmeklerimizin arasına peynir koyup yedik. Sonra odaya çıktık. Kuzenim çalışma masasına oturdu, iki kitap, biraz da kâğıt çıkardı.

“Deniz güzeldi,” dedi.

“Evet.”

“Benim için birinci sıradadır her zaman,” diye ekledi.

Sonra elindeki kitaplardan birini uzattı.

“Latince.”

Sonra diğerini verdi.

“Klasik İspanyol edebiyatı, Cervantes.”

“Lope de Vega,”¹ dedim.

“Arcipreste de Hita,”² dedi.

“*Hayat bir rüyadır*,”³ dedim.

“Harika eserler. Büyük yazarlar!”

Sandalyesini çevirdi, dirseklerini çalışma masasına dayadı ve başını ellerinin arasına aldıktan sonra çalışmaya koyuldu. Ben de yatağa uzanıp *Don Quijote*’nin otuz üçüncü bölümünü okumaya başladım ve sabah üçe kadar bırakamadım. Sonra kitabı yere koydum. Yüzümü yastıkla örtüp uyuyakaldım. O ana kadar kuzenim ders çalışmaya devam etti.

1 1562-1635 yılları arasında yaşamış, binlerce oyun ve kısa piyes yazmış İspanyol tiyatro yazarı. (y.h.n.)

2 Juan Ruiz, Kastilyalı ortaçağ şairi, yazar ve din adamı. (ç.n.)

3 İspanya’nın altın çağı olarak kabul edilen XVII. yüzyılda yaşamış büyük tiyatro yazarı Calderon de la Barca’nın bir eseri. (ç.n.)

San Cristóbal Bisikletçisi

...ve o kadar düştüm, düştüm ki,
çok yükseklerden, hem de çok,
... ama sonunda yakaladım avımı...

San Juan de la Cruz

Üstelik o gün benim doğum günümdü. Alameda'da balkondan, bütün gazetelerin yazdığı, gökyüzünde aheste aheste dolaşan Rus uydusu Sputnik'i gördüm ama o kadar da önemsemedim. Çünkü yarın sezonun ilk bisiklet yol yarışının yapılacağı gündü ve annem bir yüklükten daha büyük olmayan bir odada hasta yatıyordu. Benim ise kaldırım taşlarını arkama alarak boşluğa doğru pedal basmaktan başka çarem yoktu. Böylece etlerim daha da sertleşecek, yarın pedalları tekmeleyebilecektim. Bu tarzıma ithafen *Estadio*'da bir makale yazılmıştı. Annem ateşler içinde yanarken koridorda dolaşmaya başladım, Margarita teyzenin bana hediye getirdiği kremalı pastanın kenarından tırtıklarken, süs olarak konmuş meyve parçalarını dilimin ucuyla ayırıp tükürüyordum. Babam her dakika girip çıkıp punçun¹ tadına bakıyor, karıştırmak her seferinde beş dakikasını alıyordu. Derin derin nefes alıp veriyor, içeceğin üstün-

1 Genel olarak meyve veya meyve suyu içeren, hem alkollü hem de alkolsüz olarak hazırlanabilen bir içecektir. XVII. yüzyılın başlarında Hindistan'dan Birleşik Krallık'a geçti ve kullanımı oradan diğer ülkelere yayıldı. (ç.n.)

de batık gemi parçaları gibi yüzen kayıslara parmaklarıyla dokunuyorlardı. İkimizin de ihtiyacı olan, yaptığımız işlerle gecenin hızlanması ve bir an önce sabah olmasıydı. Ben jimnastik yapmayı bırakıp ayakkabılarımı boyamaya karar verdim. Babam elinde telefon rehberi, ambulans çağırırsam mı diye dolaşıyordu, gökyüzü açık, gece ılıktı. Annem yarı baygın “Yanıyorum,” diye sesleniyordu, yarı açık kapıdan duyabilmemiz için sesi yeterince yüksek çıkmıştı. Ama o gece gerginlikle dolu zor bir geceydi. Gerginliğin zirvesine ulaşabilen başka bir şey yoktu. Her bir yıldızın tek tek bakmak, çölde kaktüs saymak, tırnaklarını kanatana kadar yemek, bir Dostoyevski romanı okumakla eşdeğerdi. Babam annemin odasına girip kulağına aynı şeyleri fısıldıyordu, bir iğne ateşini düşürür, birazdan gün doğacak, doktor Cartagena’da balık tutmaya gitmeden erkenden bize uğrayacak. Son olarak karanlığa tuzak kuruyoruz. Vakit gece yarısını geçtiğinde gökyüzünde beliren süte benzer beyazlığı şafak vaktiyle karıştırmak istiyoruz. (Eğer beni biraz acele ettirseyler, şehrin tam ortasında öten bir horoz bile duyacaktım.)

Kahvaltıyı hazırlamak üzere mutfığa girdiğimde saat sabahın üçü ya da dördü olmalıydı. Sözleşmiş gibi çaydanlığın ıslığıyla annemin bağırısları aynı anda yükseldi. Babam kapıda belirdi.

“İçeri girmeye korkuyorum.”

Şişman ve soluk benizliydi, gömleği ter içinde kalmıştı. Annemin “Doktor gelsin,” dediğini duyduk.

“Sabah erkenden uğrayacağını söyledi,” dedi babam beşinci kez.

Buharın gücüyle kapağın hoplayıp durmasına hayranlıkla bakıyordum.

“Ölecek,” dedim.

Babam üstündeki tüm cepleri yoklamaya başladı. Sigara içme isteği belirtisiydi bu. Sigarayı bulmak için bayağı uğraşacak, sonra aynı şeyi kibritler için de yapacaktı ve en sonunda sigarasını ben ocakta yakacaktım.

“Öyle mi düşünüyorsun?”

Kaşlarımı kaldırdım, iç geçirdim.

“Ver sigaranı yakayım.”

62

Aleve yaklaştığımda ateşin burnumu öteki seferlerde olduğu gibi yakmadığını fark ettim. Babama sigarayı uzattım, başımı çevirmeden, bilinçli bir şekilde serçeparmağını ateşin ucuna doğru uzattım. Değişen bir şey olmadı. “Parmağım hissizleşiyor ya da başka bir şey,” diye düşündüm. İnsan birazcık gülmeden parmağının ölümünü düşünemez miydi? Bu defa avuç içimle, gazın çıktığı noktalarda alevlere dokundum. Babam koridorun her iki ucunda gidip gelirken sigarasının külünü büyük bir itina ile ceke-tinin yakasına döküyor, bıyıklarını da tütün kırıntılarıyla dolduruyordu. Biraz daha ileri gitme fırsatı bulunca önce bileklerimi, sonra dirseklerimi, sonra da yine tüm parmaklarımı kızartmaya başladım. Gazı kapadım, ellerime biraz tükürdüm, kurumuşlardı, yemek odasına sepette kuru ekmek, marmelat kavanozu ve yeni alınmış bir paket tereyağı taşıdım.

Babam masaya oturduğunda benim ağlamam gerekiyordu. Boynunu büküp bakışını kahvenin kekremsi tadına gömmüştü, sanki gezegenin teslimiyeti orada yoğunlaşmıştı. Sonra bir şey dedi ama duyamadım, çok yakın bir arkadaşla yapılan kuşku dolu bir diyaloga benziyordu, bir böbrek hakkında mesela ya da bir femur kemiği. Elini açık gömleğinin içine soktu, göğsündeki kılları çekti. Masanın üstünde sepette erikler, kayısılar, olgun şeftaliler vardı. Meyvelere bir süre dokunulmamış, sepette öylece beklemişlerdi, duvarda bir film ya da başka bir şey oynatılıyormuş gibi öylece bakakaldım. Son olarak elime bir şeftali alıp parlatıncaya kadar üstüme sürdüm. Babam da benden etkilenip eline bir erik aldı.

“Annen ölecek,” dedi.

Boynumu ovuşturdum. Yanmadığım fikri kafamda dolaşıp duruyordu. Yemek artıklarını dilimin ucuyla yaladım, elimle

masanın üstündeki ekmek kırıntılarını topladım, top yapıp işaretparmağımla fincan ve ekmek sepeti arasına fırlattım. Yemek artığını yanağımda çevirirken, azıdışimin içinde bolca biriktiğini fark ettim. Olay o kadar da açık değildi ama benzer belirtileri vardı, yağmurun yağacağını *queltehuenin*¹ daha güçlü ötmesinden tahmin ettiğimiz gibi; annem de ölecekti ve eğer o ölürse benim de bu gezegenden göç etmem gerekirdi. Ateş bahsi korku filminin bir özeti idi ya da tamamen benim hayal ürünü. Aslında olan şuydu: biyografi yazarına yaptığım ziyaretler bana kötü alışkanlıklar kazandırmıştı.

Babama baktım, tam ona anlatacakken tombul ellerine sıkı sıkıya sarıldım.

“Yaşayacak,” dedim. “İnsan ateşlenince korkar.”

“Vücudun kendini savunması gibi bir şey.”

Başımı kaşıdım.

“Eğer yarışı kazanırsam paramız olacak. Onu bir kliniğe yatırabiliriz.”

“Eğer ölmezse.”

Beklemekten çürümüş meyvenin sapına tükürdüm. Babam yenilir durumdaki kayısıdan bir ısırık almak için davrandı. Annemin odasında inlediğini duyduk. Kahvemi üç yudumda bitirdim, gücüm yerine gelmişti. Cebime küçük bir çörek attım, ayağa kalktığımda, küçük bir topa dönüşmüş ekmek kırıntıları, görünürde soğutulmuş boktan bir şarabın içine serinlemeye gittiler, çünkü annem yatakta olduğundan beri masa örtüsü de bir aylık lekelerle dolmuştu.

Vedalaşmak için sesime sıradan bir ton vermeye çalışarak:

“Ben gidiyorum,” dedim.

Babam başını çevirdi ve herhangi bir cevaba karşılık geceye değer biçti.

1 Nemli topraklarda yaşayan, bahçelerdeki zararlı böcekleri yiyen, Şili’ye özgü bir kuş türü. (ç.n.)

Kahvesinden bir yudum aldı. “Yarış saat kaçta?” diye sordu.

Çizgi romanlarda rastlanır türden sempatik aptallardan değil ama kendimi tam bir domuz gibi hissettim.

“Saat dokuzda ön ısınma yapacağım.”

64 Bir çekişte bisiklet takımı çantasını çıkarttım. Aynı anda Beatles’ın hayal gördüren albümlerinin birinden bir şarkı tutturdum.

“Biraz uyusaydın,” diye öneride bulundu babam, “neredeyse iki gecedir...”

“Kendimi iyi hissediyorum,” diye sözünü kestim kapıya doğru ilerlerken.

“Peki, iyi o zaman.”

“Kahveni soğutma.”

Kapıyı o kadar yumuşak kapadım ki sanki bir kızı yanaklarından öperek uğurluyordum. Bisikletin kilidini açtım, bağlı olduğu tırabzan demirinden kurtardım. Asansörün gelmesini beklemeden, bisikleti koltukaltıma yerleştirip dört katı koşarak indim. Nereye süreceğimi bilmeden bir dakika boyunca jantları okşadım. Sabahın erken saatinde hava biraz esintili, biraz soğuk, biraz ağırdı.

Bisikletime atladım, pedallara bir basışta yokuş aşağı Alameda boyunca inip Bulnes Meydanı’na vardım, meydanın ortasında bulunan çeşmenin kenarından sola kırdım, Kara Tobar’ın kulübünün oradan, metroda çalan müziği dinlemek üzere yeraltına indim. Canımı en çok sıkan, antrenörümüzün beynimize işlediği mükemmel atlet imajını bozmamak için sigara içemeyişimdi. Bün-yeye nikotin alma saati geldiğinde dilime kokusu geliyor, dışarı çık diyordu bana. Ama her şeyin ötesinde, Santiago sabahında kendimi yabancı hissediyordum. Santiago’da annesi ölmekte olan tek gençtim belki de, fiestasız geçen cumartesi gecelerinde eğlenmek için bir kız tavlayamamış, galaksideki en hakiki budala, anlatılan hazin hikâyelere ağlayan eşi bulunmaz hayvan bendim. Aniden, dört çalgı

için bestelenmiş şarkıyı duydum, Lucho Aránguiz'in trompeti, "Sana aşktan başka bir şey veremem, kızım, sana bütün verebileceğim budur" sözlerini çalıyordu. İki çift, okulun asi öğrencisinin kaldırırma silkelediği sigara külleri gibi, sessizce tentenin karşısından geçtiler. Köşedeki musluğun unutulmaz bir melankolik fısıltısı vardı, gümüşü denizden, iki tekerlekli arabası ile atlarının gücüne rağmen ağır ağır çıkıp gelmiş, havuza varmıştı. Rüzgâr sigara paketlerini, yere atılmış lolipop çubuklarını sürüklüyordu. Baterist melodiyi, ucunda bağlı bir şey olmayan uzun bir sicim gibi uzatıp duruyordu: şa şa da da. Gözleri dumandan kızarmış, öfkeden deliye dönmüş, kravatının düğümü kaymış, saçları şakaklarına yapışmış, terli burnunu kurulayan çakırkeyif bir genç çıktı metrodan. Orkestra onu *sofistike* bir tango havasına soktu. Her zaman aynı şey olur, insan umut içinde arar durur, Bulnes Bulvarı binaları ölerек yere yığılabilir, rüzgâr daha can sıkıcı esebilir, yapı iskelelerinden ve mavnalardan büyük yelkenli gemiler, elektrikli modern ısıtıcılardan alkol varilleri yapılabilir, kapılar güvercinlere, parkeler köpüğe, radyolar ve ütüler balıklara dönüşebilir, âşıkların yatakları yakılabilir, balo giysileri, çoraplar, bilezikler yengeçlere, yumuşakçalara, kumlara dönüşebilirler. Ve fırtına her bir surete payına düşeni verir, ihtiyara maske, liseliye kırık kahkaha, genç bakireye en tatlı polen. Hepsi bulutlardan düşmüş, hepsi gezegenlere çarpmış, ölüme doğru kanat çırparken, ben onların arasında, fırtınanın içinde pedal çevirip "Ölme anne," diyorum ve *Lucy in the sky with diamonds*'ı¹ mırıldanıyorum. İşe yaramaz polisler, hayali taylorı kırbaçlayıp, uçurtmalar kadar yükselen parkların, heykellerin kamçılmasıyla rüzgârda dörtlüğe giderken, ben İspanyolca dersinde öğrendiğimiz mısraları isteksizce tekrarlıyor, Aguilera'nın defterine müstehcen şeyler çizerek, Kojman'ın koka bitkisinden aşırırken, Flaco Leiva'nın poposuna kurşunkalem batırarak şiir okuyorum.

1 The Beatles grubunun bir şarkısı. (ç.n.)

Delikanlı, bir âşığın yatağı terk ettiği yumuşaklıkla, aheste aheste kemerini sıktı, bütün doğaya hükmeden o sükûnetten önce indiriveren sağanakmışçasına birden umarsızca bir şarkı tutturdı, sözlerini şaşıracak ve sonra hopleya zıplaya merdivenlerden indi. Luchito Aránguiz trompetiyle hızlı bir soloya başladı, o anda her şey caza eşlik ediyordu. Dilimi damağımı serinletmek için dışarı çıktığımda kursağımda sıkışan ödlele harekete geçti. Başımı zıncı diye, sertçe duvara çarptım, sersemledim, ceplerimde sigara paketini aradım, büyük bir açgözlülükle, istekle içtim. Bu arada, bütün vücudum kaldırım taşlarına temas edinceye değin duvarın üstünden kaydım. Ellerimi birleştirip derin bir uykuya daldım.

Beni bir fiestaya gider gibi süslenmiş olmasına rağmen istikameti savaş değil de Santiago'nun dönme dolabı olan etrafında daire çizen, davullar, trompetler ve *guaripolalardan*¹ oluşmuş harikulade bir tören alayı uyandırdı. Bisikletime binip birkaç blok geçmem hızlanmama yetti. Artık hurdacıların, sefalet içindeki yaşlıların, yerfıstığı satan seyyar satıcıların, son moda gömlek ve botları içinde tüysüz ergenlerin yeniden doğuşuna eşlik edebildim. Eğer San Francisco saati bu defa yalan söylemiyorsa, San Cristóbal sınırının başladığı yere varmama yedi dakika kalmıştı. Bunun haricinde, tepemde güzel kafama yakışır güneş ve neredeyse bomboş görünen kaldırımlar vardı.

Pio Nono'yu geçtiğimde olay eğlenceli bir hal almaya başladı. Tepeyi tırmanan yarışçılar ısınırken bana da bakışlarıyla iltifat ediyorlardı sanki. İçlerinden burnunu temizleyen López del Audax'ı ayırt ettim, Ferruto del Green jantla uğraşıyordu, bizim takımın puştaları da antrenörün uyarılarını dinliyordu.

Gruba katıldığımda bana sitemle baktılar ama bir şey demediler. Bu durumu bir nevi diva kaprisi yapabilmek için kullandım ve

¹ Şenliklerde tören alaylarındaki kızların danslar ve akrobatik hareketler sergilerken kullandıkları, bando majör sopasına benzer ince uzun sopalar. (y.h.n.)

“Bir telefon etmek için vaktim var mı?” diye sordum.

Antrenör soyunma odasını göstererek “Git, giyin,” dedi.

Bisikleti malzeme sorumlusuna verdim.

“Acil durum, evi aramam lazım.”

“Ne için?”

Açıklamaya geçmeden kendimi *fuelle de soda*¹ hayvanat bahçesine gidecek çocukların bağıriş çağırışları, yüzü solmuş sarhoşların arasında evin numarasını çevirdiğimi, babama “Ne oldu, annem öldü mü, doktor geldi mi, annem nasıl?” diye sorduğumu hayal ettim.

“Neyse, önemi yok, giyineceğim,” dedim.

Soyunma odasının bulunduğu çadıra dalıp hemen soyundum. Çıplak kaldığımda vücudum bir tepki verene dek kalçalarımı parmaklarımla uyararak ısıtmaya başladım, sonra baldırlarımı, en son topuklarımı. Karnımı elastik bantla titiz bir şekilde sabitledim. Vişneçürüğü rengindeki tüm izleri yün çoraplarımın altına gizledim. Bisikletçi şortumu giyip tişörtümü üstüme oturması için lastiğiyle iyice sıktım. Bu yarışı kazanacağımı biliyordum. Sabahlamış, boğazım paramparça, dilimde acı bir tat, katır gibi sertleşmiş bacaklarla yarışı kazanacaktım. Antrenörümü, López’i, Ferruro’yu, takım arkadaşlarımı, babamı, okuldaki sınıf arkadaşlarımı ve öğretmenlerimi, kendi kemiklerimi, başımı, karnımı, dağılışımı, kendi ölümümü, annemin ölümünü, cumhurbaşkanı, Rusya’yı, Amerika Birleşik Devletleri’ni, arıları, balıkları, kuşları, çiçeklerin polenlerini, bütün galaksiyi yenecektim.

Elastik bir bandaj alıp bastırarak ayak tabanımın oyuk kısmını, tabanını ve topuğumu sıkıca sardım. Her yeri sararmış ayaklarımdan fırlayan on parmağım kanlı canlı, saldırgan ve esnek bir şekilde bana bakıyorlardı.

1 Hızlı tüketilir yiyecekler, alkollü ve alkolsüz içecek satılan, Şili’ye özgü küçük restoran. (ç.n.)

Çadırdan çıktım. Hakem tabancayı kaldırdığında “Ben bir hayvanım,” diye düşündüm. “Bu yarışı kazanacağım çünkü pençelerim ve toynaklarım var,” dedim kendi kendime. Atış sesini duyunca, önümü kesen iki kişiyi geçip ön sıraya yerleştim. Yokuşu tırmanıp zor kısmı bitirdikten sonra güneşin enseme ağır ağır eritmesine izin verdim. Demiryollarından Pizarnick’in arkama yapışmış olduğunu keşfetmem için çok arkalara bakmama gerek yoktu. Çocuğa, takımına, ona “Eğer başa geçerse sakince arkasına yapış, dayan dayanabildiğin kadar, akıllı ol, anlıyor musun,” diyen antrenörüne acıdım. Çünkü isteseydim, çocuğu beş dakikadan az bir süre içinde, akciğerleri patlamış, perişan bir halde kusturuyor olurdum. İlk virajda güneş kayboldu, başımı el değmemiş tepeye doğru kaldırdım, bozulmamış, dünya dışı hali hoşuma gitti. Aklımı kullanmaya karar verdim, pedal basma ritmini düşürüp Pizarnick’in önüme geçmesine izin verdim. Bagaj demirinde İncil ile gidiyordu, beni geçmekte yavaş davranınca başa hemen *Stade Français*’den platin saçlı bir genç geçiverdi. Başımı sola doğru çevirip Pizarnick’e gü-lümsedim. “Kim bu?” dedim. Bana bakmadan homurdandı. “Ne?”

“O kim?” diye tekrarladım. “Şu öne geçen.” Birkaç metre arkada kaldığımızı anlayabilmiş değildi. “Tanımıyorum,” dedi. “Makinelerini gördün mü?” Kendim cevapladım. “Legnano’ydu. Ne düşünüyorsun?” Bu defa yanıt alamadım. Bütün yol boyunca, öncülüğü kaybedersem liderin arkasına yapışmalıyım, diye düşündüğünü anladım. Eğer bana sormuş olsaydı, onu engellerdim; yazık ki İncil’inin yayın yapabildiği tek bir anteni vardı. Karşımızda bir yokuş daha, hadi bakalım, geçmiş ola. Öndeki platin saçlının dibine gelinceye kadar pedala bastı, bastı, mesafeyi ölçmek için neredeyse umutsuzca arkasını kolaçan etti. Etrafımda sohbet edebileceğim yarışçı var mı diye bakındım ama yalnızdım, diğerleri yirmi metre kadar gerideydi. Başlarını viraja yeni sokuyorlardı. Kalp atışlarımı hissedebilmek için elimi göğsüme yapıştırıp diğer

elimle de gidonu tutuyordum. Nasıl bu kadar yalnız olabilirdim. Platin saçlı ile Pizarnick neredeydiler? Ya González ile bizim kulübün puştları, İtalyan *Audax*'ın yarışçıları? Neden nefesim tıkanıyordu? Hava neden Santiago'nun çatılarının üstüne çöküyordu?

Akan terim niçin kirpiklerimi acıtıyor, her şeyi bir bulutun ardından görmeme sebep oluyordu? Kalbim bacaklarıma kan pompalamak, kulaklarımı yakmak, oturduğum seledede taş gibi olabilmem için niçin bu kadar güçlü atıyordu? Kalbim bana ihanet ediyordu. Dik yokuştan bezmiştım, burnumdan kan geliyor, gözlerimden yaşlar akıyordu, atardamarlarım patlamak üzereydi, diyaframım yırtılmış, sanki bir çapaya bağlanmış vücudum düğüm olmuştu. Kalbim beni ölüme terk ediyordu.

“Pizarnick,” diye bağırdım. “Ben ölüyorum Allahın cezası.”

Fakat sözcüklerim tapınaktan tapınağa çarpıyor, üst dişlerim ile alt dişlerim, tükürüğüm ile şahdamarım arasında dalgalanıyordu. Sözcüklerim mükemmel bir yuvarlak et parçasıydı. Hiç kimseyle yeryüzünde sohbet etmemiştim. Tüm zamanlar boyunca vitirinlerde, aynalarda, su birikintilerinde, genç kızların gözlerindeki yoğun siyah boyalarda aynı imgeyi tekrar edip duruyordum. Ve belki de şimdi... Pedal pedal, eze eze, çatlaya patlaya... Aynı sessizlik annemi ele geçiriyordu... Ve ben tırmanarak, yokuş aşağı inerek... Aynı mavi boğucu ölüm... Basa basa, kıra kıra... Kirli burunların ölümü ve boğazda sıvıların sesi... Kesin ve beyaz ölüm... Ve ben yılanımsı hortum, jet motoru, vites, zıplayan... Bana hiç kimse kötü davranmadı anne!.. Nefes nefese, bu arada beni üç dört beş on bisikletlinin geçmesi mi yoksa benim öncülere yaklaşmış olmam mı? Bir an boşlukta, bütün Santiago şehrinin yüzme başlamaması için, gözlerim yarı açık, kirpiklerimi sıkmam gerekti yoksa boğulacaktım. Ya da acele edecek, başımı parke taşlı bir sokağın kedilerle dolu çöplerinde, aşağılık köşelerinde parçalayacaktım. Zehirlenmiş, elimi ağzıma sokmuş, bileklerimi ısırarak,

son aydınlanmayı yaşadım. Yargısız bir kesinlik, tercüme edilemez, büyüleyici, ağır ağır kutsanmış, çok iyi biliyordum kardeşim, bu benim sonumdu, kendi kendimi imha edişimdi. Pedala daha kuvvetli basmam bu yarışı ölmek pahasına kazanmama yetecekti. Yeter ki bedenimden kalan azıcık şeyi iyi idare edebileyim, ayaklarımın zonklayan, sıtmal, kalan son parmaklarını, toynakları andıran meleksi parmakları, pençe gibi, neşter gibi parmakları, mahşeri parmakları, eksiksiz parmakları, lanet olası parmakları. Dümeni herhangi bir tarafa çevirebilirdim, doğuya ya da batıya, kuzeye veya güneye, yazı, tura, ya da hiçlik, ya da hep aynı yerde kalmak kuzeygüneydoğubatıyazıtura, hareketsizce hareket ederek. Sonra yüzümü elimle ovuşturup terime şaplak vurdum, korkum uçup gitti, gül embesil, gül, gül korkak herif, dedim kendi kendime, kahkaha at, çünkü zirvede yalnızsın, çünkü son düzlüğe girerken finiş çizgisini geçebilecek senden başka kimse yok.

Bitkilerden almış olduğum güçle son bir hamle daha yaptım, güzel, gürül gürül akan sıcak kan baldırlarıma, kalçalarıma, göğsüme, enseme ve alnıma doldu, bir taç giyme töreninden, vücudumun Tanrı'ya başkaldırışından, karşı konulmaz bir yoldan sonra, bir an için yokuşun gevşediğini hissettim. Gözlerimi açtım ve güneşe tuttum. Jantlar duman çıkarıp ciyaklayarak veda etti, zincirler şarkı söyledi, gidon bir kuş kafası olup uçtu gitti. Tekerlerin ışığı güneşi bin parçaya böldü ve her tarafa saçıldı. İşte o an duydum, evet aman ya Rabbi, duydum. Kamyonetlerin arka tarafında bana tezahürat eden insanları, iniş virajının kenarında bağırsarak bekleyen gençleri, ilk beşte olan yarışçılara uyarı yapan hoparlörün sesini duydum. Ve işte, yeni atılmış vahşi asfaltın üstünde, sıra geldi serbest düşüşe, düzenleyicilerden biri gülerek üstüme su serpiti, terden sıırıslıklam olmuşum, gülerek, rahatça ilerlerken, yirmi metre ileride biri bana bakıyordu, kızıl saçlı bir kız, "Piliç gibi ıslanmış," dedi. Artık saçmalamayı bırakma zamanıydı, pist kaygandı,

tekrar aklımı kullanma vakti gelmişti, fren yaparak, virajdan bütün orkestrayı dinleyerek, tango ya da vals yaparak inmeliydim.

Kendi yarattığım rüzgâr (hava sakın ve berraktı) gözbebeklerimi havalandırıyor, başımı çevirip ikincinin kim olduğuna bakarken az daha boynumu kırıyordum. Platin saçtı, tabii ki. Ancak şeytanla anlaşma yapmış olsaydı beni geçebilirdi. Onu nasıl geçtiğim konusu ise spor dergilerinde teknik olarak açıklanacaktır, şöyle ki: ben hiç el freni kullanmam, virajlardan dönüşte ayağımı jantlara sürterek hızımı ayarlarım. Viraj, viraj, şehirde bisikletiyle bir bütün olmuş yegâne canavar bendim. Demirler, sac, deri, sele, gözler, far, gidon, sırtımla, karnımla, kemik yığınınla birlikte aynı savaşı vermişti.

Bitiş çizgisini geçip bisikletimden indim. Omzuma aldığım tebrik darbelerine dayandım. Sonra antrenörümün kucaklaması, *Estadio* ekibiyle fotoğraf çekimi, verilen *coca-cola*yı bir dikişte içiş. Makineme atlayıp eve doğru yokuşu tırmandım.

Kapının önünde bir an duraksadım, son bir güvensizlik, belirsizliğin gölgesi belki de, her şeyin bir tuzak olduğu düşüncesi, bir hile, Samanyolu'nun parıltısı, güneşin caddelerde bin parça olması, sessizlik gibi bir şey. Sanki hepsi bir filmin kısa tanıtımıydı, bir daha ne şehir merkezinde, ne mahallenin biyografi yazarının satırlarında, ne de herhangi birinin düşlerinde yer almayacak bir şeydi.

Zile bastım, iki üç kere, kısa ve dramatik. Kapıyı babam açtı, o da zar zor, yaşadığı şehirde, hemşerilerinin birbirlerinin kapılarına vurduğunu, zillerini çaldığını, birbirini ziyaret ettiğini unutmuş gibiydi.

“Annem?”

Kapıyı ardına kadar açıp gülümsedi.

“İyi.” Elini omzuma koyup yatak odasını gösterdi. “Gir de bak haydi.”

Başımı kaşdım, kötü bir şey olduğunu sanıp koridorda geri döndüm.

“Ne yapıyor?”

“Ögle yemeğini yiyor.”

22

Sinsice yatağına kadar gittim, tabağından aldığı bir kaşık çorbayı içişindeki şıklığa hayran kalmıştım. Yüzü solgundu, alnındaki kırışıklıklar bir santim daha içeri gömülmüştü sanki. Ama çorbasını iştahla, zevkle, tempolu bir şekilde kaşıklıyordu.

Yatağıın ayakucuna oturdum dalgınlıkla.

“Nasıl gitti?” diye sordu bir galetayı kemirirken.

Filmlerden çıkma bir gülücük attım.

Pembe şalının üstüne melek tüyü gibi bir şehriye yapışmıştı. Almak için elimi uzatınca yakalayıp yumuşakça bileğimden öptü.

“Nasıl hissediyorsun, ihtiyar?”

Elini enseme gezdirip alnımdaki saçlarımı düzeltti.

“İyiym oğlum. Bir şey istesem yapar mısın?”

Kaşlarımı havaya kaldırdım.

“Biraz tuz getir bana. Bu çorba pek tatsız.”

Ayağa kalktım, yemek odasına gitmeden, mutfakta duran babama baktım.

“Onunla konuştun mu? Canlanmış değil mi?”

Yanağıımı okşarken ona baktım.

“Ne istedi biliyor musun baba? Beni ne almaya yolladı?”

Babam derin bir nefes verdi.

“Tuz istiyor, tuz. Çorba tatsız olmuş ve benden tuz istedi.”

Topuklarımın üstünde geri dönüp, tuz aramaya camlı dolaba yöneldim. Alırken üstü açık punç kabını gördüm. Kepçeyi kullanmadan, bardağı içine daldırıp, tek bir damlasını ziyan etmeden hızlıca mideme indirdim. Biraz sersemleyince arsızlık ettiğimi düşündüm. Ama hepsi babamın suçuymdu, punç tenceresinin kapağını kapatmayı bir türlü öğrenememişti. Bir bardak daha aldım, başka ne yapacaktım ki?

Kumlara Doğru

*J'ai tire ma rouloure
De vie au milieu des sables¹*

Samuel Beckett, *Godot'yu Beklerken*

Gümüş doların tura tarafına bastırarak çevirdim. Meksikalıya “Kötü şans getirir. Biloxi'deki yaşlı kadın kötü şans getireceğini söylemişti,” demek geldi bir an aklıma. Musluğu açtım, ağzımı dayayıp boynumdan akıtarak kana kana su içtim.

“Kötü şans getirir,” dedim.

Meksikalı, kutuyu tekmeledi. Arkasında Guadalupe Bakire-si'nin² olduğu, her yeri solmuş bir afiş bulunuyordu. Gözlerimi masaya çevirdim, gazetedeği ilanı tekrar okumak istedim. Meksikalı duvardan uzaklaştı, tişörtü beline kadar ıslanmıştı. Çenemdeki suyu kurulamak istedim ama çoktan ıslanmıştı. Boğazını

- 1 Fr. “Şu kepaze yaşamımı çamurun içinde geçirdim.” Bilindiği gibi Samuel Beckett *Godot'yu Beklerken* i iki dilde, önce Fransızca sonra İngilizce yazmıştır ve iki metin arasında ciddi farklar vardır. Türkçede de iki dilden, üstelik birkaç farklı elden çevirisi mevcuttur. Bkz. Samuel Beckett, *Bütün Oyunları* 1 içinde, çev. Uğur Ün, Mitos Boyut, İstanbul, 1993, s. 92. (y.h.n.)
- 2 Katolik inancına göre Meryem Ana'nın görüldüğü suretlerden biri. İlk kez 1531 yılında Juan Diego adında bir köylüye görünmüş ve sonrasında Mexico City'de adına bir tapınak inşa edilmiştir. (y.h.n.)

temizlediğini duydum, elimdeki parayı gayriihtiyari, tırnaklarımı ağrıyınca dek sıktım.

“Kardeşim,” dedi Meksikalı, “mantıklı olalım. Sakince konuşalım.”

74

Nazıkçe kutuyu kaldırdı, açılan yerden elini içine soktu, gözlerini benden kaçırmadan kutuyu masaya yaklaştırdı ve içini çekerek oturdu.

“Madde bir,” dedi, kelimeleri ağzının içinde yuvarlayarak ve mantıklı görünmeye çalışarak. “Kötü şans getirir diyorsun öyle mi?”

Bu şartlarda fikrini değiştirmişti. Öne süreceğini tahmin edebiliyordum.

“Ne önereceğini biliyorum. ‘Buna ne isim verirdin?’ diyeceksin.”

Mexicanboy şakaklarını kaşıdı.

“İyi yoldasın. Cevabın nedir?”

“Nasıl adlandıracağımızı bilmiyorum ama boku yedik.”

“Daha beter bir durumda olabilir miydik?”

“Zor.”

“Sonra...”

İlanı gösterdim.

Meksikalı kaşlarını kaldırarak tetikte bekledi. Biraz daha su içmek istedim.

“Burada ‘gruba göre fiyat’ yazıyor. Nedir bu?”

“Çok kolay. A, B, C, D ya da 1, 2, 3, 4 diye gruplar var. Aynı şekilde Rh negatif grubu da var. Zor bulunduğu için daha çok ödüyorlar.”

“Ve?”

“Eğer Rh negatif isen iki katı ödüyorlar. Arz talep meselesi. Anlıyor musun? Ama sana on beş öderler.”

Kolumu kaşıdım.

“Sana ne kadar verdiler?”

“On. Ama ben Meksikalıyım.”

“Bana neden daha fazla versinler? Ben de Latinim.”

“Ama kumralsın. Benim tenim esmer. Biraz güneşlensem Harlem’de yaz tatili yapabilirim.”

Kulağımı kaşıdım.

“Aksanımdan anlarlar.”

Meksikalı ayağa kalktı.

“Haklısın,” dedi. “Prova yapmalıyız. Ayağa kalk.”

Hiç itiraz etmeden, beni kapıya kadar götürmesine izin verdim.

“Şimdi kapıyı çal, yanıma yaklaş ve bana yavaş yavaş ‘*Ai laik tu sel sam blad*,’¹ de.”

Kapıyı açtım, odaya doğru bir adım attım ve:

“‘*Ai laik tu sel sam blad*,’ dedim.”

“Mükemmel. İşte hepsi bu.”

“Bekle,” dedim. “Bana bir şey sorduğunu farz et. Kan grubumu sordu mesela.”

“Aptal numarası yapacaksın kardeşim, gülümse ve ‘*Ai dont nou*,’² de. Hepsini tekrar edelim.”

Kapıyı araladım ve odada bir adım öne çıktım.

“‘*Ai laik tu sel sam blad*.’”

“‘*Wats yuar grup?*’³”

“‘*Ai dont nou*.’”

Meksikalı, kravatını düzeltmeye koyuldu.

“Ceketini giy. Seni kapıda bekliyorum.”

Doları kotumdaki küçük cebe koydum, ceketimi giymeden yatağın üzerine serip ellerimle ütüledim. Eski şarap lekesini

1 İng. İspanyolca konuşan birinin telaffuzuyla yazılmış: Biraz kan satmak istiyorum. (ç.n.)

2 Bilmiyorum. (ç.n.)

3 Grubunuz nedir? (ç.n.)

tükürüğümle silmeye çalıştım, o zamanlar ceketim ve benim güzel günlerimiz vardı. Nemden patlamak üzereydim. Param olduğunda sigaraları bir şişe sütle değiş tokuş edecektim. Herhangi bir kafeye girdiğinde hiçbir sarhoş sigarayı reddetmez. Ama çoğunlukla bir bardak süt ikram edeni bulmak zordur. İstemek de insanın zoruna gider. Sigara istemeye benzemez.

Onuncu caddeye çıktık, bir evin verandasında, ellerinde bira kutularıyla sallanan on beş kadar serseri gördük. Otobüse binmek üzere *Stuveysant Place*'e kadar yürüdük.

“Her şeyden önce, hayatımızı planlayalım,” dedim aniden.

Kaldırıma düşen ince uzun gölgeye yetişmeye çalışarak ilerliyorduk.

“Bazı borçlarımız var,” diyerek konuyu açtım.

Meksikalı başını salladı.

“Nerelere?”

“Restoranlar hariç.”

“Sanırım.”

“Depoya sekiz borçluyuz.”

“Dört ödeyelim. Krediyi kapatmamak işimize gelir.”

Kuvvetlice boğazını temizleyip yutkundu. Neredeyse attığım adım bile yutacaktı.

“Bize on bir kalıyor.”

Diğeri de yutkundu.

“On bir,” diye tekrar etti. Biraz sonra kendini toparlamış şekilde, “Yani, bu da bir şey değil mi?” dedi.

Onu uyarmam gerekti.

“Plan yapmalıyız.”

“Pirinç,” dedi Frontierboy. “Bir torba pirinç, hem ucuz hem besleyici.”

Şüphelerim vardı zira tanıdığım bütün Çinliler ince, ufak tefek ve sarı benizliydi. Her halükârda, pirinç karın doyuruyordu, asıl

önlememiz gereken, midemizden bir halatla hava çıkarılıyormuş hissiydi.

“Fasulye, ucuz olur. Üstelik pirinci fasulyeyle karıştırırsak bayağı bir öğün çıkar. Anladın mı?”

Meksikalı dudaklarını bileğiyle temizledi.

“Diyeti dengelemeliyiz, her ne kadar bizi derinden sarsacak olsa da sosis bulmalıyız.”

Yutkundum.

“Bir pakette on tane var, tanesi on sentten, hepsi bir dolar eder. Bir dolar fasulye, bir dolar da pirinç: Üç dolar eder. Dükkâna dört ödeyelim. Geriye sekiz kalır. Sekiz dolar.”

Bana pişmanlıkla baktı ve burnunu temizledi. Burnunu yüksek sesle temizlerken daima cesur olmuştu.

“Hiç fena değil,” dedi. “On beş gün boyunca yemek yediğimizi farz et.”

“Yirmi, günde yarım sosis yesek.”

Martini Pizzacısı’nın önünden geçerken yan döndük, gelen otobüsü durdurmak için tam el edecekken kolundan çektim.

“Bir sorun var,” dedim.

“Ne oldu? Bu San Lucas otobüsü.”

“Gümüş dolar.”

“Ne olmuş ona?”

Varlığından emin olmak için cebimi yokladım.

“Düşünüyorum da, belki otobüs şoförü bu parayı kabul etmez. Belki onunla alay ettiğimizi düşünür. Bilmiyorum.”

“Haklısın,” diye mırıldandı Frontier. “Yürüyerek gidersek bir dolar tasarruf ederiz. Sadece elli blok ötemizde.”

Şimdi geçmemiz gereken Stuyveysant Oval’in beton bahçelerine baktık. Bütün bu alanda tırnağımızı bile sığdıracak bir gölge yoktu. Yürümeye başladık, tek bir şeyi düşünerek. Bira.

Yirmi blok sonra Meksikalı filozofa dönüştü.

“Nasıl bu kadar düştük?”

78

Soru bana çok garip geldi, hayli garipsedim, durumumuzu kötülediğinden değil de sınıflandırdığından, çünkü hiçbir zaman o kadar yukarı çıkmamıştık ki düşelim. Bir an için, Meksikalının harika bir geçmişi olduğundan şüphe duydum. Benim de parlak günlerim olmuştu, iki yıl önce Santiago’da, söylediği hoş bir şey değildi.

“Ne demek istiyorsun?” Gücenmiştim.

Frontierboy bu defa burnunu temizlemedi. Bu tatsız bir anın geleceğinin habercisiydi. İşler kötü gidiyorsa, bir sümük fazla olmuş az olmuş ne fark ederdi?

“Çok daha iyi durumda mıydın yoksa?”

“Çok daha iyi,” dedi. “Eylülünden hazirana dek bursluydum. Yüz yirmi. Aylık tam yüz yirmi dolar ödüyorlardı bana. *Nau finished, ouver*,¹ kardeşim.”

İçimi ansızın isimsiz bir korku kapladı.

“Kira? Ağustostayız, ne kadar süredir kira ödemiyorsun?”

“*Nou problem*,² dedi Mexicancityboy. “Ev sahibi *finished*.³ Ev sahibi *ouver*.⁴”

Konuşmalarımız orada biterdi. Ben sorardım, o birkaçına cevap verir, konu kapanırdı. Ama otuz blok daha vardı, ev sahibini acayip merak ettim. Konuşmadan önce, düşünürken ağzımda biriktirdiğim bir ton tükürükle bir çeşit kese yaptım.

“Ne demek istiyorsun? *Nou mor* gezegende değil. *Gud bai*?”⁵

“*Nou mor*, kardeşim. Göç etti.”

“Nasıl öldü?”

“Kafa mı buluyorsun! Öldü gitti işte. Nereden çıktı şimdi bu romantizm? İnsanlar ölür, ötesi yok.”

1 Şimdi bitti, son. (ç.n.)

2 Sorun değil. (ç.n.)

3 Bitti. (ç.n.)

4 Son. (ç.n.)

5 Artık... Elveda? (ç.n.)

“Tıpkı bir turistin başka ülkeden gelip gezmesi, dolaşması, sonra evine dönmesi gibi,” diye düşündüm.

“Öldürdüler mi? Bıçakladılar mı? Yoksa başka bir şey mi oldu?”

Meksikalı, mendili gömleğinin yakasından içeri soktu. Islak şekilde çıkardıktan sonra hiç bakmadan buruşturup havaya fırlattı.

“Yaşlılıktan öldü, yaşının farkındaydın sanırım.”

Başımı salladım.

“Nasıl?”

“Bin dolarlık soru gibi oldu bu, amcık. Lisede, üç ayağı üstünde yürüyen tek hayvanın insan olduğunu öğrenmiştim. İhtiyarın bastonu kırılmış ve alnını drenaj kanalına çarpmış. *Ouver*.”

Islıkla bir şarkı çalmaya başladım. “Yokuş aşağı iner, bütün geçmiş hayallerim.”

“Peki bizim daire,” dedim son olarak.

Mexicancityboy ellerini ceplerine sokarak:

“Sağlığa zararlı olduğundan, yıkmadıkları sürece, hâlâ içinde oturuyorsan, bin dokuz yüz seksen sekiz yazında evinde ölebilirsin ve bir sent bile ödemezsın.

Polisin ihtiyarla ilgili tek bildiği, isminin Risperi olduğu. Burada kimse kimseyi tanımaz. Öldüğünde hiçbir endişen olmayacak. Kesinlikle hiç endişen olmayacak.”

Yazık ki kullandığı dilin beni nasıl etkilediğini göz ardı ediyordu. Kafamın nasıl çalıştığını fark etmemişti.

Kendimi San Lucas’ta devasa bir şırıngayla kanımı alırlarken görebiliyordum. Göğsüne tam oturan bir önlük giymiş sarışın bir hemşire, “Hiç direnç göstermiyor, doktor bey, gidiyor,” diyordu doktora. Doktorun “İyi taze kan, kaçırmayalım. Hepsini al, sonra morga indirip akrabalarını ararsınız,” dediğini duyabiliyordum. Hemşire şöyle cevap veriyordu: “Buralı değil galiba. Koridorda onu zayıf, sağlıksız bir serseri bekliyor.”

“Açım,” dedim.

“Aynı durumdayız, kardeşim.” Midesinin üstüne bastırdı ve ekledi:

“Üstelik cesur da olmalıyım, dikkatini çekerim. Biraz âşık geziyorum bu aralar.”

80

“Ciddiye alma onu,” dedim kendi kendime.

“Aman aman güzel değil. Ama topluca. Anlıyor musun?”

“Şişman.”

“Yani şişmanca... Balıketli. İyi huylu.”

“Tüm şişmanlar iyi huylu olur.”

“Aslında şişman değil, *boy*.¹ Etine dolgun. Burası da.”

Ellerini göğsüne götürdü.

“Ya diğeri,” diye sordum.

Ellerini karnına götürüp okşadı. Âşıktan ziyade aç gibi görünüyordu.

“*It never jepen*,”² dedi. “Ona telefon edeceğimi söylemiştim, düşün.”

“Düşün” aslında şuydu: telefonla arama on sent, sinema üç dolar, sandviç iki dolar. Konuşurken kuvvetlice nefes verince alnımdaki ter kurudu. On beş blok kalmıştı. Beni ya kaybeden ya da romantik yapacaktı.

“Karnım aç,” dedim. (Romantik) “Kanımı aldıklarında ne oluyorsa artık, bilmiyorum.” (Kaybeden)

“Gümüşle yumurta alınır,” dedi Frontierboy ama başka bir şey düşünüyordu. Şu balıketli kızla *never jepen* olan şey nedir onu düşünüyordu. Ben ise yarı âşıktım.

Ben başkalarından etkilenerek hareket ederim. Benim de bir aşkım vardı, yarı ruhani yarı sanatçı. Ella Fitzgerald’a âşıktım. Ben cazcıyım. Müslüman, artık değilim. Meksikalı bunu yüzüme

1 İng. Oğlum. (ç.n.)

2 Hiçbir zaman olmadı. (ç.n.)

vurdu, tam bir skandaldı. Gece siyahi kadın Basin Street East'te sahneye çıkıyordu, girmek için smokin falan gerekiyordu. Umut-suzca ısıklık çalmaya başladım.

“Güzel kız, Kübalıymış, biliyor musun?”

Çaldığım melodiyi beş saniyeliğine kestim.

“Eve getir, Birleşmiş Milletler grubu yapalım.”

“Her yönden Kübalı. Özellikle burası...”

Poposunun bir yanına dokundu. Sanki önemli bir şey hatırlamıştı.

“Fidelci, kardeşim. Devrimci.”

Bir an için vücudumun tükürük salgılamayı kestiğini düşündüm. Gezgın bir Şilili'nin anlattığı, develer üstüne yapılmış bir bilimsel araştırmayı hatırladım. Çölü develerin üstünde geçmişti ve develerin bir çeşit su tankına sahip olduklarını öğrenmişti. Bir nevi damacana diyelim.

“Buradan gitmeliyiz,” dedim.

Frontierboy konuya belli bir önem verdiğinin göstergesi olarak burnunu temizledi.

“Öbür tarafta ne yapabiliriz?”

Köşeyi dönmek üzereydik, hastane hemen oradaydı.

“Burada ne yapıyorsak aynısını, kalın kafalı.”

“Yani?”

“Nefes vermek, nefes almak, yemek yemek, uyumak ve iyi geceler. Biz...”

‘o kadar çok severdik’...” diye mırıldandı Meksikalı.

“...s*kıldık. *Ouver*.”

Toprağı İşleyen Meksikalı Kardeşlerimiz için yapılan hastane-nin görünüşü, gıcır gıcır kâğıt paralardaki kartalın görüntüsüne benziyordu. Bir anda gülümsedi.

“Yapmamız gereken...”

“Yapmamız gereken,” diye düşündüm korkarak.

“Yapmamız gereken buradan gitmek,” diye hüküm verdi dostum.

Önemsiz olaylarda söylendiği üzere benim de betim benim attı. Daha iki hafta öncesine kadar konsolostukta gömleğimin kollarını kıvrımış gazete okuyordum.

82 “Olayların olması için yapılması gerekeni yapan sensin,” dedi Vivamexico.

Paskalya arifesindeki kumbaraya benzeyen midem ile ıslah olmaz, duygusal bir vatansever olarak olayların olmasını sağlayacaktım.

San Lucas’taki resepsiyon görevlisi siyahtı. Kendimizi daha iyi hissettik. New York’ta bütün s*kilmişler dayanışma içindedir, herhangi bir anda açıklıktan ölmene engel olurlar mesela. Mexican-cityboy iletişim kurma işini yükledi.

“Biraz kan satmak istiyor.”

“Ne renk?” dedi siyahi adam, dişlerini öne çıkararak.

Meksikalı endişeyle yanıma geldi.

“Neler oluyor?”

“Ne renk?” diye sordu. ‘Ne renk?’ diyor.”

Bir saniye düşündüm.

“Sakin ol. Siyahi sana bir şaka yapmak istemiş. Tam senin espri anlayışın, kardeşim.”

Gülümsedi, resepsiyon görevlisinin yanına döndü.

“Kırmızı.”

“Ah, yes, *regular blad*,”¹ dedi yüksek sesle.

“Yes. *Regular. Gud yang red blad. Absolutily regular.*”²

Siyahi adam koca bir deftere özenle ismimi, yaşımı (yirmi iki dedim, ne olur ne olmaz diye) ve sonra da bir hastalığımın olmadığını not etti. Zatürre geçirdiğimi sakladım. İçtiğim o kadar biradan

1 A, evet, normal kan. (ç.n.)

2 Evet. Normal. Genç kırmızı kan. Tamamen normal. (ç.n.)

sonra kanımın içine yeterince sıçtığımdan, beni mükemmel durumda diye not etmesi zor görünüyordu. Masanın arkasında duran esmerce bir hemşireden benimle ilgilenmesini istedi. Yüzüne bakınca yarı Latin olduğunu anladım ve doğrudan İspanyolca konuştum.

“Çok alıyor musunuz?”

İspanyolca konuşmamı yadırgayarak dönüp baktı. Aslında yüzümde biraz gringo ifadesi vardır.

“Nasıl çok? Neyi soruyorsun oğlum?”

Şırıngayı hazırlarken onu izledim. Bir cam tüpü diğerine geçirirken o kadar muazzam bir felsefi cümle kurdu ki tarihe geçerci:

“Hayatımız böyle işte,” dedi, “hava kabarcıklarından ibaret. Bir gün hava gelir hepsini patlatır.”

Bir fiestada olduğumu hayal ettim. Acapulco Plajı’nda cin ile hindistancevizi suyu karışımı içiyor, alçak bir bahçe duvarına yaslanmış bolero dinliyordum. Evde meşhur bir Arjantinlinin kitabı vardı. Borges derler. Onu hokus pokuşçu bir filozofa benzetirim.

“İnsana dair her şey boş. Üstüne böceklerin üşüştüğü toprakta biter sonu.”

Esmer hemşire ıslak bir pamukla şırıngayı ovaladı.

“Sen ne diyorsun?”

Sol elimin parmaklarıyla yavaşça gözlerimi kaşıdım.

“Hava kabarcıkları,” dedim ve aniden puf!

Sedyenin ayaklarının sağlam olup olmadığını kontrol ettim.

“Buraya yat!”

Yatacağım yerin yüzeyini, denize girerken suyun derinliğini ölçtüğümüz ihtiyatla inceledikten sonra, denileni yaptım. Burada ne yapıyorum? Bu saatlerde konservatuvardaki derslerimden çıkıp ihtiyarın evine gitmiş olurdum. Santiago’da mevsim her açıdan kış olur, annem atıştırmalık bir şeyler hazırlar, belki yağmur yağmış olur ve küçük erkek kardeşim sokakta arkadaşlarıyla oynardı.

Sıcak yatağında yatarken müzik setini açıp Brubeck'in *Blue Rondo à la turk* parçasını dinleyip bir pilici arayabilirdim.

"Sen nerelisin? Arjantinli mi?"

Gömleğimin kolunu sıyırmama yardım etti.

"Şililiyim ama Dallas, Teksas diye not et."

84

Neşelenmişe benziyordu.

"Lucho Gatica'nın plaklarını dinlerim. Tanır mısın?"

Şimdi Lucho Gatica Meksika'da sıcacık evinde Mapita Cortés ile birlikte çocuklarıyla oynuyordur ya da mutlu bir şekilde José Sabre Marroquin orkestrasıyla prova yapıyordur. Onunla vaktiyle tanışmıştım.

"Lucho Gatica," diye mırıldandım, "yakın arkadaşızdır." Basıtararak ekledim. "Etle tırnak gibiyizdir. Ben ve Lucho."

Kolumu ovalamaya başladı, derimi cimdikleyip damar aradı.

"Sevgilin var mı?"

Genç kız, yüzünde bir çizgi bile oynamadan başını salladı.

"Benim yok, benim sevgilim yok. Göstermelik bile olsa yok. *Názing*."

Gatica ile dostluğumun onu etkilememesi beni hüsrana uğratmıştı. İğneyi daha yumuşak batıracağını düşünmüştüm, bir şekilde eğer... İğneyi tam batıracağı sırada, hasta olduğum zamanları hatırladım, laboratuvara götürmek üzere her dakika alıyorlardı.

Acımıyordu, hiç acımıyordu, öyle hatırlıyorum. Serbest kalan elimi ısırمام başka bir şeydi, kullandığım kelimeyi mazur görün ama kendimi bir fahişe gibi hissettiğimdendi.

Ellerimle gözlerimi kapadım, sonra derin derin nefes aldım. En kötüsü geliyordu. Tören alayı içime girmişti.

"Rahatla."

Rahatlayarak bir nefes verdim. Genç hemşire, annelerin melek

elli dediği türdendi. Hemen şırıngayı doldurdu, koluma bastırmam için pamuk verdi. Masaya gitti, kâğıda bir şeyler yazdı.

“Sana ödeme yapması için bunu siyahı adama ver.”

Ceketimi alıp bir omzuma asarak beni bu dertten kurtardı.

“Teşekkür ederim,” dedim çekinerek.

Meksikalı operasyonu uzaktan izliyordu. On beş ödediler. Bir onluk ve *faif backs*.¹ Koridorda yanıma geldi ve sokağa çıktık. Parayı hâlâ elimde tutuyordum. Ceket omuzlarımdan kaydı. Mexicancityboy bir anne gibi parayı sordu. Elimdekileri gösterdim.

“Kardeşim, adeta bir kahraman gibi davrandın. Şimdi bir *dragstore*’a² gidip birer sandviç yiyelim.”

Pamuğu yere attım, kolumu katladım.

“Karnım aç değil.”

Kolunun tersiyle burnunu temizledi. Para onu medeni birine dönüştürmüştü, cebine attı ve bir şarkı mırıldandı.

“Neyin var senin?”

Yolun sol tarafında gölge vardı artık. Ama nem insanı teslim alıyordu.

“Hiçbir şeyim yok. Haydi gidip birer sandviç yiyelim.”

Bol peynir ve bolonez soslu spagettisi olan, beş sent fazladan ödeyince açılmamış, şeffaf Toskana şarabı da veren küçük bir İtalyan lokantasında karar kıldık. Bahşişten yırtmak için bara oturduk.

“Kardeşim,” dedi Frontierboy.

“Ne?”

Efkârlı bir şekilde spagettiği çatalında sararak, önce tükürüğünü yuttu, sonra ağzını tıka basa doldurup bir keşiş gibi yavaş yavaş çiğnedi.

“Bizim neyimiz var, biliyor musun?”

¹ Beş dolar. (ç.n.)

² İng. ABD’de ilaçtan başka kozmetik, yiyecek içecek de satın alınabilen küçük market. (ç.n.)

Şüpheli bir bakış fırlattım.

Cümlesinin uyandırdığı etkiyi anlamak için göz ucuyla bana bakarken ekmeğine rendelenmiş peynir sürüyordu. İtalyanlar parmesan peynirine para almıyorlar. Ekmeğe peyniri sürmek sandviç yapmak gibiydi. Fakirlerin zaafı işte. Onu taklit ettim.

86

“Hımm.”

“Kriz... Ciddi.” Son sözünü tekrar etti, spagettiyle kelimelerin de tadına bakıyordu.

Barın arkasındaki aynada kendime baktım ve saçıma bir çeki-düzen vermeye karar verdim.

“Evet,” dedim.

“Biz genciz, çaktın mı? Bir şeylerimiz eksik... Sana nasıl açıkla-sam? Sevgililer... Eğlence!”

Herhangi bir gün, harika bir masalda, bir kuş saçlarıma konar ve oraya yuva yapardı.

“Kesinlikle,” dedim.

Mexicancityboy ağzının kenarını yaladı.

“Kızlarla çıkmak mesela.”

“Yes, oh yes.”¹

“Birkaç kadeh içmek.”

“Tabii.”

“Vesaire vesaire.”

Şarabı bitirdi. Hesabı istedim.

“Eve gidelim,” dedim.

Meksikalı alnını kırıştırdı, aynada geleceğe baktı. Esmer deri-sindeki buruşukluk küçük bir yavru köpek gibi onu hüzünlü gös-teriyordu.

“Maria,” dedi. “Maria Macy’s’te çalışıyor.”

Etkilenmemiş bir ifadeyle yüzüne baktım.

“Bir arkadaşı var. July.”

1 İng. Evet ya, evet. (ç.n.)

“Gringa.”

“Sempatik. Esmerce, senin hoşlandığın türden.”

Hesabı aldım. Hiç aldrış etmeden cebimden *dolar twenty*¹ çıkarttım.

“İspanyolca konuşuyor mu?”

“Bu küçük bir detay, kardeşim.”

“İspanyolca konuşuyor mu?” diye ısrar ettim.

Bir süre düşünceli bir şekilde şakaklarındaki tüylerle oynadı.

“Dürüst olmam gerekirse.”

Dirseğini bara dayadı ve dudaklarını buruşturdu.

O anda en olmaması gereken şey oldu. Bir ergen, Wurlitzer marka müzik kutusuna bozuk para attı ve Petula Clark’ın söylediği *Downtown* çalmaya başladı. O hafta beni çileden çıkaran iki parça vardı. Diğer Roger Williams’ın seslendirdiği *King of the Road* idi.

“Haklısın,” dedim. “Bizim eğlencemiz eksik.”

Kızlar mağazadan saat altıda çıkıyordu. En isteksiz kişi olarak ben köşedeki taksiyi çevirdim. Meksikalı, içinde vahşi bir dürtüyle, yol boyunca şarkının melodisini mırıldandı. Tahammül edilebilirten ziyade yakıcıydı.

Mağazada bulunan makineden birkaç Chester aldık, Broadway’in şık adamları havasında, gözlerimiz yarı kapalı içip, dilimizin ucuna yapışan tütün parçalarını yere tükürdük. Yürüyen merdivene binmeden önce sigara izmaritlerini ayağımızla ezdik. Frontier ustaca oyuncak bölümüne yöneldi.

Yakınlarda ne Noel ne de ona benzer bir kutlama olduğundan, oyuncak bölümünde, torunlarına tren alan yaşlı ve zengin bir Arjantinli çiftten başka kimse yoktu. Maria bizi fark edince iki yanağı da kızardı. Frontier’i çok seksi bulduğu aşikârdı. Çocuk plaklarının satıldığı yere doğru gitmemiz için işaret etti. Basit insanlar gibi Mary Poppins için *Külkedisi* falan aramamızı istedi. Bakış-

1 İng. Yirmi dolar. (ç.n.)

larımız birleşince bana gülümseyen diğer tezgâhtar kıza baktım. Kim bilebilirdi? Tanrı büyükmüş, sanırım. Budweisser birası gibi sarışın, ince belli ve kocaman dişliydi. Onu daha önceden görmemiş biri yolda rastlasa bu kısrağın bir oyuncak dükkânında çalıştığını tahmin ederdi.

88

“Onu tanıyor musun?” Dirseğimle Meksikalıyı dürttüm, bir yandan da diğer Chester’ı bitirdim.

“July,” dedi yutkunarak.

Daha kuvvetli nefes alıp vermeye başladım.

“İspanyolca bilmiyor demiştin değil mi?”

Nefesini aşağı doğru verirken gözlerini kapadı.

“Tek bir kelime bile.”

Yarım litre tükürük yuttum, başımın ardındaki kemiği umarsızca sıvazladım. Bu sefer başka seçeneğim yoktu: July’e âşık olmuştum ve ağır toptu. Bir elimi kalbime götürüp güçlü bir şekilde yoğurdum, nefesim kesilmişti, bacaklarımın arasında da bir rahatsızlık hissi vardı. Sonra *La ballena que canta*¹ ile ilgilenen biriymişçesine her bir parmağımı teker teker çıtlattım.

“Bak,” dedim Meksikalıya.

Maria ve July tam burnumuzun dibinde durdular. Nefis bir çam sabunu kokusu geliyordu. Belli ki yeni yıkanmış ve hoş da bir makyaj yapmışlardı. Bana düşen, ısınma noktasını olabildiğince geciktirmek olacaktı. Her şeyi gülümseyerek onaylamak insanı ya saf ya da aptal gösterir. Ama bir anda onu yakaladım, kimilerinin dediği gibi, onu göklere çıkardım. Gülümsemesi gereken tam o anda, kalın dudaklı ağzını açıp, kimse duymasın diye bana *plis tu mit yu*² cümlesini mırıldandığı anda, bende ışık yandı. Çenemi öne uzatıp teklifsizce gözlerinin ta içine baktım, her şeyin tam dibine baktım, ona Şili İspanyolcasıyla bir şeyler söyledim ama sadece

1 İsp. Şarkı söyleyen balina. (ç.n.)

2 Tanıştığımıza memnun oldum. (ç.n.)

bakışlarımla. “Güzeller güzeli”, “aşkım”, “seni nasıl sevdiğimi görüyor musun sevgilim” gibi. Bir şeyler olmuş olmalı çünkü dünya tarihinde ilk defa bir gringa bakışlarını indirip *jau duyudú*¹ dedi.

Parlak, sıcak bir sarışıandı. Yatağından yeni kalkmışa benzeyen, çıktığı ılık yatağa onunla tekrar girmek, nefes alıp verirken burunlarınızı yastığa birlikte sürtmek isteyeceğiniz türden bir kızdı.

Mazatlan gecelerinde Maria ile çok da farklı bir şey yapmıyorlardı. Ne hakkında olduğunu bilmediğim, parantez içinde sessizliklerin bol olduğu konulardan konuşuyorlardı. Sarışın ne yapacağını bilemedi, onun için aniden benimle *espikió in inglish*.²

“*What yur neim?*”³

“Fernando,” dedim gözümü kırpmadan, “sana inan çok ihtiyacım var” diyen bir ses tonu ve niyetle.

“Fernando,” dedi ve gözlerimin içine baktı, sonra ayakkabılarını incelemeye başladı.

“*Ai sed ‘yes’*”⁴

“*Mai neim is July,*”⁵ dedi, gözlerini biraz daha yukarı, alnıma doğru kaldırarak.

“*Ai laikit.*”⁶ Duygusuz görünmemek için şebeklik yaparak onu güldürmeye çalıştım.

Maria bana dönüp gömleğimin yakasını düzeltti. Frontier-boy’un da dediği gibi, en kötü zamanda yapılmış, tamamen kadınca bir hareketti.

“Nereye gitmek istersin?”

Bir kadının tırnaklarını boynumda hissetmek çok hoş bir duyuydu. Meksikalı, kaş göz işaretiyle, acele etmemem gerektiğini

1 Nasılsınız? (ç.n.)

2 İngilizce konuştu. (ç.n.)

3 Senin adın ne? (ç.n.)

4 “Evet,” dedim. (ç.n.)

5 Benim adım July. (ç.n.)

6 İsmi beğendim. (ç.n.)

ima etti.

“Dansa gidebiliriz, ne dersin?” dedi.

July’ye baktım, hedefe tam isabet ettiğim yerde şefkat arıyordum.

“Hayır,” dedim.

“*Wat’s rong?*”¹

“Sen dans falan diyorsun kardeşim ama bir şeyi unutuyorsun...”

“Tabii, nasıl unuttum!” Neyi unutmuşum? Kolumun altını parmağımla çizdim, jetonu düşer mi diye. Elim baldırıma yapışık *money*² işareti yaptım. “Dansta, sürekli havalandırma açık ve içki ikramı yok. Şey yapabiliydik...”

Aklıma gelince mutluluktan ağlayacaktım. İç ses dedikleri şey bana “İleri!” dedi.

“Ne yapabiliydik?” dedi Meksikalı.

Titremesini önlemek için elime bir Chester aldım.

“Basin Street East’e gidip Ella Fitzgerald dinleyebiliriz,” dedim sakince.

Kızlar kafa kafaya verip fikir alışverişinde bulundular. Meksikalı dişlerini gıcırdatmaya başladı.

Maria saçını omuzlarından savurdu:

“Kıyafet değiştirmemiz gerek, orası şık bir yer, biliyor musun?”

“Böyle gideriz, gerek yok. Şık ama karanlık bir yer. Sen July’ye içkileri İngilizce sipariş etmesini söyle yeter.”

Meksikalı, kolunu Maria’nın beline doladı, biraz önden yürüdü. Uzun adımları yengeç yürüyüşüne benzemiş, sadece bacakları kalmıştı geriye.

“Kardeşim,” dedi bana. “Sen bilirsin.”

“Ve Tanrı da,” dedim.

1 Niye ki? (ç.n.)

2 İng. Para. (ç.n.)

Dükkândan çıktığımızda kolumu July'nin omzuna attım, kız öyle bir jestle karşılık verdi ki saçlarını göğsüne yaslayacakmış gibi, New York keşmekeş içindeydi, bu durum hoşuma gitmişti, *Downtown*'u mırıldanmaya başladım, bacaklarım bir balerin esnekliğindeydi ve hatta July konuşmaya başladığında bütün dediklerini anlıyordum. Yani, vücudum anlıyordu söylediklerini. Yeldeğirmeninin kanatları gibi kollarımı sallayarak *sam english*¹ parçaladım. Dördümüz, yolu kaplayan belalı bir grup, yürümeye başladık, aramızdan geçmek isteyen yayalara da münasip bir şekilde çarpmadan yol vermedik.

Saat sekize dek zamanı doldurmak, biraz *scotch* içmek için bir İrlanda pub'ına girdik, kızlar bir seyyar satıcıdan yerfıstığı almıştı, nereye demir atarsak kabukları oraya atıyorduk. Sonunda July'nin balerin olabileceği, benim de zaman içinde bölgedeki bir caz kulübünde trompet çalabileceğimde karar kıldık. Yonkers at yarışlarında bahis oynayarak büyük bir servet yapan kumarbaz bir sevgilisi varmış, benimse oyuna karşı hiç ilgim yoktu. İkinci kadehin sonunda Wurlitzer'e para atmaya ve birbirimize sokulmaya başladık. Ben sarışına tatlı sözler söylüyordum, Maria da tercüme ediyordu, bazen Meksikalı da çeviriyor, kendinden de bir şeyler katıyor, hatta ağzından kaçırdıklarıyla beni şairane yapıyordu.

Saat sekizde yerfıstığını bir takside bitirdik, Basin Street East'in merdivenlerinden büyük bey havalarında indik. Kokteyl saatiydi, bütün masalarda sarkık büyük memeli yaşlı kadınlar vardı. Karşılayan genç garson, korkulukların ardında kalan ikinci veya üçüncü sınıf bir masaya yerleştirdi bizi.

Yan masamızda, viskilerini ara ara yudumlayan iki siyahi adam vardı. Bütün lokalde, parmaklarının arasında sigara olmayan sadece onlardı. Şarkıcı olduklarını düşündüm. Şarkıcılar hiçbir zaman sigara kullanmaz, içkiyi de buzsuz içmezler. Sahnede,

1 Biraz İngilizce. (ç.n.)

kır saçlı piyanistin yönetiminde bir trio, Cole Porter'ın parçalarını Liberace¹ tarzında –onun kadar efemine olmasa da– çalıyordu. July bir gözü yaralı ve başı sargı bezleriyle sarılı, iriyarı bir yazarı tanıdı, onu bir mecmuanın kapağında gördüğünü, isminin Norman Mailer olduğunu söyledi. Hatta dergide bir hayat kadının öldürdüğünü söylemiş. Ben Meksikalıdan July'ye ismi Saroyan olan Kuzey Amerikalı bir yazarın kitabını okuduğumu söyledim ve o dergide çıkmış mı diye sormasını istedim. Meksikalı, July'nin hayır dediğini ilettili. Ama başka bir mecmuada July'nin, kendisinden dans dersleri almak istediğı Jeffrey isimli bir koreografin fotoğrafını gördüğünü söyledi. Sonunda sahneye bir cüce çıktı, Liberace, müzisyenleriyle birlikte gitti. Cücenin gümüş rengi uzun saçlarını pembe ışıqla taçlandırmışlardı, Ella Fitzgerald hanımefendiyi takdim etmekten büyük *praud*² duyduğunu söylerken, beyazlardan oluşmuş bir trio da *Camina derechito*'yu çalmaya başladı ve birden yüzyıllık bir çınarın ihtişamıyla Ella Fitzgerald çıktı, bardağımda son kalan içkiyi bitirerek saygı duruşunda bulundum. July, Maria ve Mexicali Rose diğler seyirciler gibi sessizce değıl coşkuyla alkışladılar. Sonraki yarım saat boyunca kulüp şakımlar, fısıltılar, *roller coaster*'lar,³ salıncaklar, sevgi gösterileri, elektriklenmelerle dolup taşı. Kuşlar gibi yükselen kahkahalar şişelerin içinde patladı. Ella Fitzgerald hanımefendinin geniş göğsü fark ettirmeden lokalin havasını tüketmiş, bize daha derin nefes almaktan başka çare bırakmamıştı. İnsan böyle bir kadınla aynı gezegende neden ve nasıl yaşadığını bilemiyordu. Onun karşısında bir sandalyeden ya da bozuk bir saatten farkımız yoktu. Sadece Ella var olduğu için yanakları kıpkırmızı, hüznü birer varlıktık. Ella var olduğu için Frontierboy ve Maria ve July ve Santiago'da babamlar yaşıyordu, sonra başı sargılı yazarın, Saroyan'ın okudu-

1 Amerikalı meşhur şarkıcı, piyanist, aktör (1919-1987). (ç.n.)

2 Onur. (ç.n.)

3 İng. Lunaparklarda bulunan hız treni. (ç.n.)

ğum kitabı, koreograf, Macy's dükkânları, bütün o kanlar, düş-künlükler vardı. O var olduğu için insanlar ölüyordu. Milyonerler de vardı, şuurunu kaybedene dek içmek iyiydi ve siyahi kadın *Amor en venta*'yı söylüyordu.

Birdenbire sıradan bir insana dönüştü. O da sahneden indi ve sahneye cüce çıktı tekrar, *taim to dans*¹ dedi. Kır saçları, zarif parmaklarıyla Liberace, siyahi kontrbasçı ve bagetleriyle ça ça yaparak gelen baterist yeniden yerlerini aldılar. Büyük memeli kadınlar birer sigara daha yaktılar, beyler parmaklarını şaklatarak hesabı istediler, salon yavaş yavaş boşaldı, akşam yemeğine gelenler yerlerini aldı. On iki doları çıkartıp garsona verdim, bu defa kolumu July'nin omzuna atmadım, beline doladım, yanağımı başına dayadım ve sokağa çıktık.

Sekiz blok kadar yürüdükten sonra, er geç olması gereken oldu. Meksikalının durup bizi beklemesi ve "Peki, iyi," demesi gerekiyordu...

Son kalan Chester'ı çıkarttım, paketi sol elimle sıktım. İşte şehir buydu. Broadway'de harika eserler, sabahlamak için şık barlar, arkadaşları ziyarete gidebilmek için vızır vızır işleyen otobüsler, Village Vanguard'da jazz, sevişmek için şık oteller, asabi ve eğlenceli yazarlar, burslu Latin Amerikalı ressamalar, bir dolara marihuanalı sigaralar, müzeler, Broadway'de bulunan hayvanat bahçesi, Ben Gazzara'nın televizyon programları, Puerto Rikoluların dansları, Yonkers'ta gece yarışları, arabalar ve insanlar.

"Peki, peki, peki," dedi Meksikalı.

Ellerimi ceplerime sokarak gülümsedim.

Frontierboy kravatının düğümünü düzelitti.

"Ben Maria'yı bırakacağım."

Cebimdeki bozuk paraları yokladım. El yordamıyla saydığım kadarıyla yetmiş sent kadar vardı. Metro iki kişi, otuz. Metroyla

bir kişinin dönüşü için on beş. Bakalım yirmi beş sent.

“Mükemmel,” dedim. Mükemmelen.

July’yi belinden kavramıştım.

“*Ji’l teik ker of yu,*”¹ dedi Maria.

94 Metronun merdivelerinden indiler ve bizi sokağın ortasında iki posta kutusu, iki reklam afişi, iki bok musluğu gibi bırakıp gittiler.

“*Well,*”² dedim.

Bozuk paraları cebimden çıkartıp sokak lambası altında inceledim. Kemiksiz seksen sentçik vardı. Parayı kazanan bunu kahveye yatırabilirdi. Bir *fuelle de soda*’ya³ girip barda ayakta iki kahve içilebilirdi.

“*Want cofi?*”⁴

Gözlerimin içine baktı. Yumuşakça omuzlarını kaldırdı.

Ona teklif edebileceğim başka bir şey olabilir mi diye kafamın içinde düşünceler dönüyordu. Santiago de Chile’de bu daha basit olabilirdi. “Benim evime gidelim mi?” diyebilirdim. Kız da bana “Hayır, beni evime bırak,” derdi. Ama burada insanın İngilizcede ve her şeyde mağlup olması gerekiyor. En ufak oyunu oynamak için bile parası yoktu.

“*Mai jour?*”⁵ dedim, Hudson nehrini işaret ederek komik bir şekilde.

Kızcağız ayakkabılarına bakmaya koyuldu.

“*Mai jour?*” diyerek direttim, kurumuş ağzım ve kollarımla çırpınıyordum. Suratım titriyordu. Rüzgâr da esmiyordu ki bir şeker paketini sürüklesin.

1 Kendine iyi bak, July. (ç.n.)

2 Pekâlâ. (ç.n.)

3 Hızlı tüketilebilen yiyecekler, alkollü ve alkolsüz içecek satılan, Şili’ye özgü küçük restoran. (ç.n.)

4 Kahve içer misin? (ç.n.)

5 Benim evim? (ç.n.)

Acilen beni düştüğüm bu filmin içinden çıkaracak birine ihtiyacım vardı. Benimle dekor değiş tokuşu yapsa. Bir melek omzuma konsa da kulağıma Shakespeare'den dizeler fısıldasa. Yutkundum.

“Gidelim,” dedi. Evet, böyle İspanyolca söyledi.

Ekspres metronun güzergâhı boyunca duvarlardaki bütün reklam afişlerini ezberledim. Neyse ki cebimde biraz yerfıstığı kal-mıştı da ona ikram edebildim. Her biri bir durak boyunca yetsin diye dişlerimizin ucuyla kırıyorduk. İkinci fıstığa geçince kırmızı kabuklarını soyup parmaklarımla emmeye başladım. Son taneden sonra kabukları ısırmağa geçtim. Vagonun ortasındaki koltuklara oturduk, kimsenin umurunda değildik. *Downtown*'u mırıldan-maya başladım, July çantasından bir eşarp çıkardı ve bağlaması-na yardım etmemi istedi. Gregory Peck ve Audrey Hepburn'ün oynadığı boktan bir romantik filmdeymişiz gibi gülümsedi. Film sahnesinin berbatlığından değil de benim *ai lav yu madli*¹ tarzın-da müthiş bir cümle kuracağım varsayıldığından, kahretsin ki ben de öyle biri değildim. Onun dışında, bir süredir bu yaşadığımızın, banliyöde bir evde, aylık bin dolar maaş, sarışın mavi gözlü ço-cuklar ve hamile bir Doris Day ile sona eren, renklendirilmiş bir siyah-beyaz müzikal olmadığından şüpheleniyordum. Halimiz daha ziyade, hep aynı bokla biten, kapalı bir günde aynı aptalların sigara içerken soğuktan titreyerek taşlı bir yolda yürüdüğü, mo-dern İtalyan filmlerine benziyordu.

Komşularımızla karşılaştığımızda bizim evin bir tek üstün-lüğü vardı. Onlarınkı gibi idrar ya da kirli bulaşık kokmuyordu. Meksikalının yaptığı işlerde kullandığı boya ya da tiner kokusu ağır basıyordu. Malzemeleri, renkli kutular yapması için Modern Sanat Müzesi'nin memuru vermişti, belki bir gün müze ya da ha-yırsever bir milyoner satın alır diye. Karanlıkta yarası gibi hareket ediyordum, lambayı yakmadan önce pançomu gri çarşafların üs-

1 Seni deliler gibi seviyorum. (ç.n.)

tüne fırlattım. Bir filmde jön, Çin abajurunun içinden buz küpleri ve bir şişe çıkartmıştı. Gerginliğimi azaltmak için *Downtown*'u ıslıkla çalmaya başladım. Başka ne yapacaktım ki?

Kızcağız çirkin lamba karşısında gözlerini kırıştırdı, tertemiz ve pembeydi. Ceplerime soktuğum ellerim yüzünden özür dilercesine gülümsedim. Meksikalıyı kışkandım çünkü onun yaptığı kutulara yaklaşıp *biutiful*¹ dedi. Bana ait tek güzellik, yatağımın üstünde asılı bronz trompetimdi ve onu herhangi bir vatansever asker de çalabilirdi. Üstelik Herb Alpert Orkestrası revaçtaydı, eşek anırması ile müziği birbirinden ayırt edebilecek genç de yoktu. Bir an neden buraya geldiğimi düşündüm. İrlandalı bir arabacı kadar sarhoştum çünkü.

Yatağa oturdum, başımı duvara dayadım. Başındaki eşarptan kurtulup yanıma sokuldu. Kolumu omuzlarına attım, gözlerimi duvara diktim. Titreyen bacaklarımı, çatlamış dudaklarımı hissettim. Kapana sıkışmış tavuk gibi terlemeye başladım.

Sonra ağzımı yanağına yaklaştırdım, dudaklarının üstünde gezdirirken, terlemiş cildinin tadına baktım. Kızın yumuşacık elini kalçama dokundurduğunu, ılık dilini önce sol kulağımda sonra alnımda gezdirdiğini fark ettim. Yüzümü dilinin dokunuşlarıyla geçip göğsüme doğru indi, bu arada elim sıcak baldırlarının arasında terliyordu.

"*Weit*,"² dedi fısıltıyla. Külotundan, sutyeninden kurtulup pançonun üstünde emekleyerek küçük memelerini dudaklarıma doğru yaklaştırdı. Göğüslerini öpmek, burnumu o küçük oyuğa sokmak için eğildiğimde, beni alnımdan ve saçlarımdan öpmeye devam etti.

Yavaş yavaş uyarılıyordum. Harikaydı. Birbirimizin tadına bakiyorduk.

1 Güzel olmuşlar. (ç.n.)

2 Bekle. (ç.n.)

“*Ai felt sou lounly,*”¹ dedi July. Çıplak sırtımda ıslak dilini gezdirdi. Gözlerim yarı açık, öpebilmek için göbeğini arıyordum. Sarmaş dolaş bir halde yastığa başımızı koyduğumuzda göz göze geldik.

“Ne dediğini anladım,” dedim ensesinden çekerek. “Kendini yalnız hissettiğini söyledin. Anlıyor musun?”

Kirpikleriyle ve bir tebessümle onayladı. Şefkatli ve bir o kadar da sıcaktı.

“Şimdi benimlesin.” Çenemle göğsüne yaslandım. Göğüslerini avuçladım, dizlerimi bacaklarının arasına soktum. “Beni anlıyor musun?”

“Evet.”

“Gece benimle kalabilirsin.”

“Tamam.”

Organımı yavaşça baldırlarının arasından ittirip içine girdim. Her şey harikaydı, tiner kokusu, Frontier’in kutuları, pançonun kalınlığı.

Evet, seviştik. Önce belli belirsiz hareket ederek, sonra Noel hediyelerimizi değiş tokuş edermiş gibi, o nefes nefese, ben sessizce.

Lambanın ipini çekip kapadım. Uyuyana dek birbirimizi okşadık. Sırtından, baldırlarından, poposunun yumuşak kıvrımlarından çok şey öğrendim. O da ısrarla bacaklarımı ve çenemi okşadı.

Uyandığımda, odanın yegâne penceresini kapatan gazete kâğıtlarından gün ışığı sızıyordu. Odada her şey bir dağınıklık içindeydi ki bu bana yabancı değildi. Trompet yastığımın bir kenarında, Meksikalının yaptığı kutular her yandaydı. July’nin eli kalçamın üstünden aşağı sarkmıştı. Sessizce kalktım, gülümseyerek pantolonumu giydim. Pantolonumun küçük cebinden gümüş doları çıkarttım, yazı tura oynadım, sonucuna önem vermeden paraya baktım. Saçlarımı pencereye bakarak taradım, kurumuş

1 Çok yalnızım. (ç.n.)

dudaklarımı dilimle ıslattım. Sonra gömleğimin düğmelerini ilikledim ve sokağa çıktım.

Bir karton süt, ucunu ısırdığım Fransız ekmeği, iki poşet çay, paranın üstüyle de biraz şeftali marmeladı aldım. Hava düne göre daha sıcak olacak gibiydi. Kuşlar bile sersemlemişe benziyordu.

98 Kapiya takılınca July uyandı, beni ona bakarken gördü ve pançoyla kendini kaşlarına kadar örttü. Mutfaka gidip alevleri seyrederek sütü ısıttım. Evdeki yegâne iki fincanı güzelce yıkadım, marmeladı sessizce ekmeklere sürdüm. Onu görmesem de July'nin her bir giysi parçasını nasıl giyindiğini hayal edebiliyordum.

Yatağa oturduk ve hiç konuşmadan sıcak sütün ve tatlının keyfini çıkardık. Sonra July çantasını aldı, saçlarını başının tepesinde topladı, konuşmadan önce boğazını temizledi.

“*Work*,”¹ dedi.

Kapıyı açmak için ayağa kalktım.

“Senin evin,” dedim.

Nemden çatlamış duvarları gösterdim.

Metronun alt geçidine inmek üzere uzaklaşmasını izlerken koltuğa oturup karşıdaki binalara baktım. Fransız ekmeği elimde kalmıştı, kenarlarından marmalet akıyordu. O parçayı da ağızıma attım, boğazımdan geçip mideme ulaştığını hissedene kadar çiğnedim.

1 İng. İş. (ç.n.)

Basketbol

Loreto Herman'a ithafen

Tango bana, eline biraz para geçince, Yugoslav usulü didiklenmiş et parçaları, erik ve peynir eklenmiş şehriye pilavı yapmak için perşembeleri evi işgal eden, pek tanımadığım bir ahbaptan yadigârdır.

Eve habersiz gelen ziyaretçilerim olduğunda imdadıma yetişir, köşebaşlarında sabıkalı tiplerle ticaret yapardı. Nat King Cole tarzı bir adamdı, kızlarla konuşurken sesine benim yaptığım gibi kadife tonu verir ve meyveli kek yemeyi çok severdi.

Her ne kadar uzaktan attığım şutlar, bir güvercinin kilisenin sundurmasına konmasındaki keskinlikte ya da yün çorap giyerken sahip olunan rahatlıkta olsa da, antrenör beni takıma almamıştı. Sinema oyuncusu havalarımı, burnumdan kıl aldırmaıyıımı ve bizim takım kaybederken yaptığım fantastik bir driplingi hatırlıyor olmak beni mahvediyordu. Ama antrenör gözaltı halkalarını fark etmiş, karaciğerime hafifçe vurmuş, “Burası ağrıyor olmalı, hastaya benziyorsun,” demişti. Bir gece beni Bier Hall’un ayyaşlarıyla bira içerken yakalamış, ebeveynlerimle bir görüşme planlamıştı. Ama babam partide çok yoğun çalıştığı, işlerden kafasını kaldıramadığı için amacına ulaşamamıştı. Ben de okulu

asmayı bir alışkanlık haline getirmiş, pek de mutlu olmadan, şehir merkezine inip birkaç tur attıktan sonra sabah onda elimde bir ayva ve tereyağı sürülmüş ekmek dilimiyle Radar'a ya da Rolec'e girip Gatica'nın albümlerini ya da Ray Charles'ın ilk şarkılarını dinliyordum. Yaşlı kurt beden eğitimi öğretmenimizle felsefe dersimize giren sınıf öğretmenimiz kirli bir anlaşma yapıp beni göz hapsine almışlardı. Kafka okuduğumu ve saçlarımı uzattığımı fark edince beni sıkı takibe almış, okul panosuna Fidel afişi asarken yakalayınca disipline göndermişlerdi, ancak oradan da sırtım sıvazlanarak salıverilmiştim.

O zamanlar dinlenen müzik grubu, Platters isimli birkaç kara muhabbet kuşuydu. Giolito'nun kulübü futbolsuz bir pazar gününden daha boştu; jazz kulübü, Merced tarafında, Tiyatro Santiago yakınlarındaydı. Orada nefes alıyor ve kanımı tazeliyordum ama kız arkadaş bulamamıştım, kızlar üstlerine tam oturan elbiseler giyip kemerlerini bol bırakıyorlardı. Tırnaklarında çıkan en ufak bir pürüzü hemen törpüleyiveriyorlardı. İlk tur marihuana-dan sonra, erişilmez, uzak denilen mutluluğa biraz olsun yaklaşı-lıyordu.

Özetle, arkadaşım Jaime, Brahms çaldığı, kulakları sağır eden bir düdükten cesaret alıp, sadece ağızlık da diyebileceğimiz klar-nete geçmişti; duyulan kakofoni eğer iyi niyetle dinlenirse "Basin Street" olarak tanımlanabilirdi. Ben de tencere tava üstünde ritim tutmaya merak salmış, vokalist olarak hiç şansımın olmadığına, Calvo'nun bana ödünç verdiği Billy Eckstine'ı dinledikten sonra karar vermiş ve sabretmekten başka yapacak bir şeyim olmadığını anlamıştım. Sonra bir kıza delicesine âşık oldum, kız çok ruhani biriydi. Yatakta hiçbir şey istemediğinden adeta fiziksel bir ay-dınlanma yaşadım. Basketboldan *je ne sais quoi*¹ ve bu galakside en sevdiğim şeyin kendim olduğunu keşfettim. Yazar olmaktan

1 Fr. Hiç anlamam. (ç.n.)

başka çarem kalmamıştı ama ne gam! Böylece dedemin uzun at-kısını boynuma dolayıp berberimle ilişkimi tamamen kestim ve Jaime'yi General Velásquez Caddesi'ndeki Flecha takımına beraber yazılmaya ikna ettim.

Orada bizi, onun adını duymayan kişinin hayatının yarısını kaybettiğine inanan bir çocuk karşıladı, ismi Jaramillo idi, lanet olasıca. Fiziğimi görüp ellerimi inceledikten sonra bana "Seni for-vete koyacağım," dedi. Aslında topu sağ elime alıp cambazlıklar yaparak en havalı defans oyuncularını hiç faul yapmadan geçebilirdim. Karşıma rakip olarak Tito Salazar, tenor Yancoli ve son olarak Flaco Alcayaga'yı koydular, benim ruhumdan eser yoktu, terimin kokusuyla başlarını döndürdüm. Parmaklarımın arasında sıkı sıkıya tuttuğum basket topu yumuşak bir akciğere, bana emanet edilmiş uysal bir kediye dönüşüyordu. Sertleşmiş damarlarım topla buluştuğunda kuştüyü oluyorlardı. Ben hiçbir şey yapmıyordum, bir gölgeymişim gibi her şeyi elim yönetiyordu, dirseğimi o kıvırıyor, popomu sıkıştırıyor, bacaklarımı sıkıp bırakıyordu. Rakiplerimden sıyrılıp serbest kaldığım anda kuşum, tarlakuşum, Allah'ın cezası güvercinim sepete yumuşacık girmek için elimden mermi gibi fırlıyordu. Antrenmanlar sırasında bir roman yazabilirdim, tek bir kötü şey vardı o da Erika'nın yatağa girmekteki isteksizliği, göğüslerine dokunulmasına kutsal bir Hint ineğiymişçesine karşı çıkıyordu, falan filan, diyecek söz bulamıyorum, sessiz bir baş belası gibi, yatakta varlık göstermiyor ve olaylar benim ibne olmam yönünde geliyordu.

İkinci bölüm; el Flecha mahalle takımları yarışmasında beşinci oldu. Matadero, Gustavo Helfmann, Cerrillos, Metalúrgicos bizi ezip geçti ve General Velásquez Turu'na seçilmiş oldular.

Tropezón'u diskalifiye ederek yendik, Liceo Nocturno Número Doce ve Deportivo Socialista maçlarını ise kazandık. Bu size hiçbir şey ifade etmiyorsa, son iki senedir, Flecha'nın hep son sırada

yer aldığını bilmeniz yeterli. Bana pas verdikleri sürece sayı yapıyordum ama savunmada çalı süpürgesinden farkım yoktu çünkü birayla hâlâ içli dışlıydık. Gözaltı halkalarım gittikçe büyüyor, babamdan habersiz okuldan kaçıyor olmaktan suçluluk duyuyordum, defans yapmaya nefesim yetmiyordu. Ama rakip sahada, basketbolda kesin görülmesi gerekenlerden biriydim. Jaime en mahrem sırlarımı bilen kişiydi Jaime, bana “basketbolun bakiri” diyordu. Onda en kıskandığım şey, psikoloji ödevi için Freud’un bir kitabını yalayıp yutmuş olmasıydı. Bana da neredeyse psikopat gibi davranıyordu.

Kendi kendime bilinçaltı mesajlar verdiğimi söyledi bana, dikkatinizi çekerim.

Belki haklıydı, maçın onuncu dakikasında daracak şortla kendimi rahatsız hissettiğimden, tribünlerin oraya gidip sırtımı dayamam gerekiyor ya da atak yaptığımız en iyi anda bacaklarımın ortasını topla kapatmam gerekiyordu, başka çarem mi vardı? Ta ki bir gün düşündüğünüz şey olana kadar.

Santiago kışlarında rastlanması olağan şeyler portakal ağaçları ile kaldırımlarda kabukları ve kâğıtları sürükleyen bozuk süt kutularıdır.

Sadede gelelim: o soğuk pazar günü bana meleksi bir giriş hazırlığı yapmış gibiydi. Yarı mistik bir ruh haliyle uyandım, adeta bir aydınlanma yaşıyordum, tencereyi yıkarken, mum yaktığım kap kutsal ruh kokuyor, en azından güvercin kokusu geliyordu burnuma. Güneş bir an bile yüzünü göstermemiş, bulutlar gökte katar olup arka arkaya dizilmişti. Sokağa çıktığımda yapılmıştı sanki ya da o tarz bir şey. En ağır olanı da, bir gece önce Mozart’ın aynı para-pa-paralarını dinleyerek sadece bakliyat pişirmiş, yarı uykulu halde Zane Grey okumuş, tek satırını bile anlamadan yarım saat içinde uyuyakalmıştım. Giyindikten sonra topu alıp çıkmış, kilisenin önünden geçerken, birbirlerinin kafasını kıran iki

inatçı keçi görmüştüm. Köşedeki *fuate de soda*'nın¹ patronu bir sarhoşu dışarı atıyordu ve ben cumartesi gecesi ile pazar sabaha karşının sınır çizgisindeydim, bir kerhanenin tam ortasında duran Praglı Çocuk İsa² imgesinin aynısıydim. Erika'nın numarasını çevirirken dolgun dudaklı bir fahişe omzuma asıldı. Olabilecek en aptal şeyi yapıp, "Size bir şey ısmarlayayım, bir bardak süt ya da başka bir şey içer misiniz?" dedim. Süt isteyince süt almaya bara gittim. Erika'yı aradım, telefonu açmakta gecikti, kümese yeni gelmiş bir tavuğu diğer tavuklara alıştırdığını söyledi, ona sahada buluşalım, ölüm kalım meselesi dedim. Sesim çok gür çıkmış olacak ki bana "Sarhoş musun?" falan diye hiç sormadı. Daha sonra taburede dönerek düşme numarası yaparak paramı çalmaya çalışan kıllı biriyle uğraşmam gerekti.

Merkez İstasyon'da minibüsten indim ve Flecha'nın sahasına kadar, elimde mıknaatıs varmış gibi, topu sektirerek koştum. Koşarken belki bir rüya görüyordum. Eğer bu bir rüya idiye, olaylar şöyle cereyan ediyordu: bomboş sokaklarda topu sektirerek koşturuyor, nefes alamıyordum, topun derisi usulca ter döküyor, bir canavar gibi elimde katlanıyor, sıkışıyor, parmaklarımı yalıyordu. Açan bir çiçeğe dokunmak gibi bir histi; havayla temas ettiğinde tohumlarını döküyor, elime geri döndüğünde tekrar sıkılaşıyordu. Ansızın sokakta bir kargaşa çıkıyor, top kaldırımı emmeye başlıyor, sınırların ötesinde ne olduğunu çözüyordu, kesin olan tek şey vardı o da ritim, geri kalan her şey yerli yerinde duruyordu. Aynı Coltrane'in Elvin Jones ile yaptığı plaklar gibiydi. Coltrane her taraftaydı, kaos ile ticaret yapıyor, her şeyi ateşe atıyor, bütün düzeni katlediyordu, Jones genişlemeye engel oluyordu, Jones büyük

1 Hızlı tüketilebilen yiyecekler, alkollü ve alkolsüz içecek satılan, Şili'ye özgü küçük restoran. (ç.n.)

2 Çocuk İsa heykelleri ortaçağda Córdoba ile Sevilla arasındaki bir köyde bir keşişin karşısına çıkan Çocuk İsa efsanesine dayanır. Şili'nin başkenti Santiago'da Nino Jesús de Praga adlı bir kilisede bulunmaktadır. (ç.n.)

bir puştı, Jones pek çok dolunaylı gece, pek çok mide bulantısı, baş dönmesi, pek çok kan parasıydı.

Soyunma odalarının beton zemini ıslaktı, kapının üstündeki çatlaklardan karıncalar sızıyor, yarıkların içinden yayılıyorlardı, alacakaranlıkta bir örümcek ağı sallanıyordu. Birisi elma kabuklarıyla yeri ıslatmıştı ama o birisi, insan ellerini nereye koyacağını şaşırırsın diye, bütün sessizliği sabahın içine doldurmuştu. Ve ben annemin yüzünü, ilk oturduğum evi, bir yaz San Antonio'dan Cartegena'ya giden tren yolunun rayları üstünde yaşadığım ilk yalnızlıkla mağlubiyeti unutmıştım.

Spor ayakkabılarımı ve ön tarafında küçük, arkasında iri puntolarla, siyah renkle, on beş yazılı turuncu formamı giydim. Hiç acele etmeden sahanın ortasına kadar yürüdüm. Ön kollarımı koordine etmeden, başparmağımla kaşlarımın köşesini ovmadan, topu döndürerek kokusunu içime derin derin çekmeden önce de, potaya bakmadan bile basket atacağımı biliyordum. Böylelikle topun üstüne oturup bir süre dizlerimi seyrettim.

Erika beni gafil avlayıp omzuma dokunduğunda vücudumda bir nevi yangın çıktı. Zavallı alevlerimi köylü kemiklerimle bir araya getirdim, kulaklarımın arasına gerçek sınırı çektim. Ne kadar dilsiz olsam da sözcükleri zorla dışarı itiyordum, sivri dirseklerim ve esnek parmaklarımla kesinlikle bu gezegene aittim. Erika'yı bir anda sahanın sol tarafındaki çizgiye doğru ittirecek Kutsal Baba, Yehova'nın bütün şahitleri adına, galakside ortaya çıkan iyi ve kötü ne kadar peygamber varsa onların adına, kalçalarına dizlerimle abanacak, pes ettirinceye kadar onu inletecektim. Ölmek istemiyordum ama ölümü kutlamaya da hazırdım. Sanki elim devleşmiş, avuç içimle basket topunu ya da bir boyunu kırabilir, bir boyun damarını öğütebilir, bir kafayı çiğneyebilirdim.

“Ne oluyor sana?” diye sordu, gözleri faltaşı gibi açılmış, sanki yerlerinden çıkıp birisinin üzerine fırlayacaklardı. Arkasından

yansıyan güneş ona meleksi bir hava vermişti. Işığın geri kalanı ise benim gözlerimin içine etmeye yarıyordu. Ayağa kalktım, rüyam sona ermişti; tekrar nefes alıp veriyordum ama kalbimin sesi güm güm güm diyerek dışarıdan duyuluyordu. Formamı çıkarıp bacak aramı kapatmak aklıma bile gelmedi. Beni öpmeye niyetleniyorsa, dudaklarını ağzımın üstüne koyacaksa, onun için fiesta bitmişti. Babasının ismi sona ermiş demekti. Quinta'da iki boğumlu gitarları dinlemeye bayılan, sert göğüslü, ateşli baldırları olan mahallenin prensesinin Erika olup olmamasının bir önemi yoktu. Cuatro Ases'in albümleriyle dans eden birinci bloktaki Manuel Monti'un Olga'sı, solgun yüzlü Angélica da ya da on beş yaş partilerinde¹ ev sahiplerinin tuvaletlerine girip hiç olmayan aşklarına ağlayan küçük Gloria da olabiliirdi.

Öpücüğünü havada yakaladım, ilk tuzağımı dişimle kurdum, nefes almasına bile izin vermeden dilimi boğazına ulaştırdım, tırnaklarını sırtımda hissetmek istiyordum, "Sana âşığım," dedim.

"Ne hissediyorsun?"

Kulağının üstündeki saçlarını çiğnememe izin verdi. Güneşle birlikte bütün yapraklar dökülüyor, bir kuş havalanıyor, dengede durmaya çalışmaktan boynum ağrıyordu; burun deliklerime saçları dolmuştu. Ve ağzı nemliydi, benim dudaklarım ise kupkuru, bir bez bebeğin suratındaki incecik çizgi gibiydi, ovuşturmaya korktum, ama dişetlerimin nemi verimli kıldı dudaklarımı, onu ağıma düşürmek için tüm kelimelere sahiptim, her an havalanmaya başlayabiliirdi, kanım kılcaldamarlarıma dolarken gökyüzü ateşli bir mıktanıstı sanki, ama kelimeler boğazımı ve göğüs boşluğumu şişiriyordu, onlara talimat verecek bir şeyler, ağzıma bastırıp sözcükleri değiştirecek birisi eksikti. "Sonsuz bir tatlılığı", "bir katliamı", "bir öfkeyi" tekrar tekrar söyleyebilirdim.

1 Bazı Latin Amerika ülkelerinde aileler, on beş yaşına basan kız çocukları için, genç kızlığa adım atmalarını kutlamak için parti verir. (ç.n.)

Kaburgalarımı tut sımsıkı diyordum soluğum kesilerek, şortumu indir tırnaklarınla, formamın üstünden ısır beni, dilini omuzlarımda gezdir, bütün gırtlığın, her kaşın, dizlerin ve boğulmanın ötesine geçelim Erika, böyle boğulmaktan, buradan çıkıp, poponun arkasında kıvrılan koca bir yatağa, uçan haliya binip sen ve ben bir dönemi var ederiz, havaya yükseliriz ve kuşlara çarparak her şeyi havada gerçekleştiririz, kendi topraklarında, böcekleri ezen arılar, köpekler, melekler misali. Ama Erika benim ölmüş olmamı istiyordu, daha fazla pazarlığa izin vermeyecektim, pasta yemeye ya da sinemaya gitme davetleri, cumartesi akşamı dansları, kahrolası Cuatro Ases dinlemeler, kan ter içinde kalmış ellerimle teslim oluşum, dikilmiş zavallılığım, oluk oluk ter akan iki büküm olmuş boynum, zarif dişi çıkıntılar, sonra bağırarak dışarıya çıkmalar, havluyla kurulanmak, radyonun sesini açmak, bir sandviç ısırmak, Liberty sigarası almak, küçük biraderle sohbet etmek, eteğin pilisini düzeltmek... Keşke bana tekrar nasıl hissettiğimi sorsaydı!

Ansızın kafalarımız bir ağaca çarptı. O bağıramamıştı çünkü ağzını dilimle kapatıyordum ve yanağına o coşkulu sıvıyı ağacın damarları fişkırtmıştı, ensemde karıncalar yürüyor, kulağımdan içeri giriyorlardı, ayakları ne istiyordu acaba, karaciğerimi toza dönüştürmek, akciğerlerimi saydamlaştırmak mı? Bu kaskatı kesilmiş, neredeyse terlemiş, neredeyse çatlamış damarlarıma nöbet geçirtmek mi? Ya da ben onu tedavi ediyordum; yüzü mordu, yüzü sarıydı, yüzü *rozasealıydı*.¹ Bir an geldi asfalt konuşuyordu sanki, tek bir saç telini oynatmadan ağaçları patlatmak gibi bir şeydi; ayakta, terleyerek, yaşamaya devam edebilsin, uysalca sırtını, göğüslerini güneşe teslim etsin diye kolumu beline doladım, dudaklarını serbest bıraktım, ama o özgürleşmek istemiyordu, omzumun üstüne kusacak, gözlerinden kan çıkacak gibiydi, burundan sümük fışkıracak, kulakları karıncalarla örtülü parçalar

1 Gül hastalığı. (ç.n.)

halinde yere düşecekti sanki (aptal bir çiçek, hiç yara almamış bir göbek deliği gibi ölecektin Erika). Ellerimi ensesinin arkasına götürdüm, bacaklarımın arasından beni tekmeliyordu, dişleriyle, tükürüğüyle silahlandı, memeleri kafatası gibi sertti, kendimi savunmak için başını gövdeme yapıştırdım, son olarak tırnaklarımı saçlarına geçirdim, alnına bastırdım, teri tahtanın sert yüzeyine yayılmıştı, burnu yere sürtünüyordu, dudakları patlamak üzereydi, yaşamaya devam edebilmek için gitmesine izin verdim, ağlamaklıydım, bacaklarımın arasındaki ağrı çığlık atıyordu, o ise bitiş hareketini yapmış, ağzımı çimentoya yapıştırmıştı, beton tanecekleriyle, spor ayakkabımın lastikleriyle çiftleşmemi istiyordu, kendi ağdını, çizilmiş yanağını, ıslak siyah saçını, ısırılmış, ıslak memelerini güneşe teklif ediyor, gitmek istiyordu, gidiyordu da, ben mükemmel bir sondum, alttaki o işe yaramaz, keyifsiz sert şeyle neredeyse bir ibne, mutlak bir bakir, var olmayan birisi, burnuna dolmuş toz zerrecikleriydim.

Sonra Erika gitmiş olmalıydı ve ben de beni ağlarken görmesinler diye muhtemelen avuç içlerimle yüzümü kapamış ya da tırnaklarımı ağzıma geçirmiş olmalıydım. Belki de Erika oradaydı, güneş her bir kirpiğime dokunuyor, üzüntüm beni kurutuncaya değin içimde kaynıyordu. Betonun altından bir gölgenin geldiğini hissettim, topuklarımı ıslatan bir şey, ağır ağır kapanan bir perde, tıpkı başrol oyuncularının, taş misali, kasılmış göz misali, hiçbir yere varmayan, işe yaramayan devinimsizlik ile dramayı aradıkları berbat bir tiyatro eserinin finali gibi, sizlere bunları anlatan hizmetkârınızın ölümüyle eseri bitiriyorlarmış da sonra sizler fuyaeye çıkıp birer sigara içecekmişsiniz gibi bir histi bu.

O benim gölgemdi, kıvırcık tüylerimi kaplayarak, kendini bacaklarımın buz tutmasına adanmıştı, hiç acelesi yoktu, karnım içe çekilmişti, güneş onu arasa da, sanırım elinde bıçakla, sanki göbeğim bitmemiş bir senfoni değil gibi, bu kavga bir son tan-

go, modası geçmiş bir şarkı ya da herhangi bir çukurda işlenmiş bir cinayet değildi. Hass*ktir, taşın tadına bakıyordum: burnumu yerdeki basit ve anlaşılmaz tasarımlı toz tabakasına tatlı tatlı sür-tüyordum. Ağzımın dış kısmında gözyaşlarımın tadı muhteşem-di. Gözyaşlarımı dilimin ucuyla dişlerime taşıyor, tırnaklarımla dişetlerimi kazıyordum. Yanaklarıma dokundum, sıcacıklardı, yeni açmış çiçek gibiydiler, komiktiler, şişkindiler. Erkeklik orga-nım da eğlenceliydi, kıvrılmıştı, ölü bir sinekti, en iyi eyleminde başarısız olmuş kuruntulu bir et parçasıydı. Bütün hayaletlerimin önünde başarısızlığa uğramıştı; Samuel Bennet mesela, Holden Caulfield, Chet Baker, Jerry Mulligan, Coltrane, João ve Astrud Gilberto önünde, Dorival Caymmi, Julio Sosa. Güçlü kuvvetli bü-yükbabalarımın, alacakaranlık kulüplerdeki hastalıklı sohbetlerin önünde, seyredilmiş ama hiç dokunulamamış memelerin önün-de, biyoloji, tıp, matematik, mimarlık, jimnastikte zafer kazanmış arkadaşlarımın önünde, Santiago'nun taş sokaklarındaki kırık dökük banklarda bizi öpüşürken yakalayan anne babalarımızın önünde, utanç içindeki gecelerin, elde dergiyle geçilen lekeli kal-dırım taşlarının önünde başarısızlığa uğramıştı. Sonra, gölgenin o upuzun dilinden kaçarak yavaş yavaş kıvrıldım ve aynı ağdın suretinden kendime bir tebessüm ayarladım, gözlerim kapanıyor, uykuya dalıyordum, dizlerim göğsüme çekili, mutlak bir hayvan, gezegende fazladan bir canavar olmuştum, şu ağaç gibi, şu kuru çayır gibiydim.

Uyandığımda asfalt bembeyazdı. Gölge, çalılığın arkasında bulunan kiremit yığınının üstüne saçılmak üzere benim sırtım-dan çekip gitmişti. Çok susamıştım ama bacaklarım birbirine dolanıyor, hareket etmeme engel oluyordu. Dizlerimin altına gü-neş değene dek yavaş yavaş bacaklarımı sürükledim. Önce kal-çamı sonra elimi yere dayayarak kalkmaya gayret ettim, elimin tersini çevirdim, beni bir ışık seli işgal etti, boynumu formamın

içine saklamak zorunda kaldım. Diz çöküp dilimi dudaklarımda gezdirdim, ellerime tükürüp tükürüğümle alnımı, yanaklarımı ve gözlerimi nemlendirdim. Bakışlarımı ağır ağır kaldırıp tam başımın üstündeki güneşi yakalamaya çalıştım. Işık ağır bir sağanak misali omuzlarımdan dökülürken, topu almaya sahanın ortasına gittim.

Deriyle temas beni ferahlattı. Güneş topun üstüne odaklanmıştı, yerden alıp gergin parmaklarımin arasında çevirmekte zorlandım. Sonra çembere baktım, rüzgârsız, müziksiz, seyircisiz, kuşlarsız, yaprak hışırtısız, yakınlardaki evlerden gelen müzik sesi olmaksızın boşlukta asılı duran ağın dokunulmamış ağır yapısı. Aptalca bu sessizliği bozamam diye hissettim. Şortumun paçaları birbirine sürterken boynumu büküp birinin beni göreceğinden korktum. Farkında olmadan yere çömelmiştim, alışkın olduğum üzere topu zıplatmadan kollarımı geriye çektim, tıpkı tatlı tatlı okyanustan balık tutar gibi, kayaların arasında bir sopa dolusu sardalyayla, güneşin havada açtığı çatlakların botun ardında bıraktığı damlalarla sarsılması gibi. Topuklarımin sahadan ahenkle yükseleceğini, ellerimin havada asılı kalacağını ve gözlerimin çemberin yuvarlaklığıyla dans edeceğini biliyordum.

Top filenin içinde dönüyordu.

Yere düştüğünde nasıl bir ses çıkarttığını unutmuştum, düştü mü yoksa Ferroviarios'a karşı oynanan maça kadar ağda asılı mı kaldı ya da şiddetle zıplayıp tribünlere mi çarptı yoksa havada patlayıp toz mu oldu bilmiyordum.

Mutsuzluğumun tamamını soyunma odalarına taşıdım. Dışlerimin arasından tükürürken saha çizgilerinin sessizliğinin kıyısından geçiyordum, Bachiller Tudanca ismini verdiğim kalçalarıma birbirine geçmiş parmaklarımı yerleştirdim. Ve sonra üstüme siyah bir gömlek giyip, boynumda rengârenk balık ve kuş desenleri olan bir kravat, iyi dikilmiş bir takım elbiseyle, Güzel Sanatlar

okuyan bir pilici görmek gibi budalaca bir istek duydum. Onu atölyesinde çalışırken Dardinac ve Pio Nono'da seyredebilirdim. Ronald Colman'ın oynadığı, yeniden yorumlanmış *Champagne para César* ya da Hemingway'in eseri olan *Kilimanjaro'nun Kar-ları* filmi için bir bilet alırdım. Parti merkezine gider pinpon oynar, Pedagoji Merkezi'ndekilerle Fidel hakkında çılgınca sohbet ederdim. Bier Hall'a gider, Tito Cambell'in "Sana aşktan başka bir şey veremem sevgilim" şarkısını dinler, Fransızların deyişiyle biranın içine düşerdim.

Yani akşamüstü böyle beklentiler içindeyken bir anda, bir bankta oturmuş, parmaklarının ucuna saçlarını dolayan Erika'ya rastladım. Hiç istifimi bozmadan bir kaşımı hafifçe havaya kaldırdım ve burnumdan çıkan şeyleri elimin tersiyle sildim çünkü ne kadar bakır olursan ol, genç bir kızın karşısına öyle çıkılmaz.

Ama inanılmaz bir şey oldu. Rengârenk, yusuvarlak yaz çiçekleri benimle iletişim kuruyordu adeta. O saniye, hayranı olduğum Mores, Sosa ve Rivero'nun tangolarını söyleyebilirdim. Hava akciğerlerimden dışarıya çıkmaya karar verdiği anda ben de çok derin bir hüzne daldım, utangaç bir şekilde, ellerim şortumun önünde çapraz, gözlerinin içine baktım, sanki Hollywood'dan birileri bizi filme alıyormuş gibi ona gülümsedim. Ama gerçekte ne o ne de ben mahalle gazetesinden öteye gidemezdik. Bir saat yirmi dakikalık bir film rulosu bile etmezdi. Belki en fazla John Wayne ile Robert Mitchum'un ya da Mel Ferrer ile Audrey Hepburn'ün filmlerinin ortasında çıkan kısa bir parça olabilirdik. Ne bir çıkartma ne de bir romanın kenarına alınmış not olabilirdik. Eğer Tanrı varsa, bir romancı ya da aklında bir film konusu olan senarist olsaydı, bu ânı bir siesta yapmak, sigara içmek, yakın arkadaşını telefonla arayıp aptalca şeylerden konuşmak için harcardı. Yani... eğer bir gün bu film gökyüzünde gösterime girer de sizler seyredermeniz. Her yerde olduğu söylenen Tanrı (onu görenler

öyle söylüyor) bu kısacık parçaya iyi insanlar sığdırmış olmalıydı ama laboratuvarında montajı yapan tip, bizim sahnemizin olduğu parçayı kesmiş, güneş tutulmasını seyretmek için film şeridine ihtiyaç duyan küçük çocuklara hediye etmiş olacaktı.

Saçını sallayarak bana seslendi. Hatta o anda kirpiklerimizi tozla dolduran bir meltem esiverdi. Bir tek Mantovani kemanlarının falan eksik olduğunu düşündüm.

“Gerçekten mi?” dedi.

Omuzlarımı öne doğru çıkarıp kaşlarımı kaldırdım.

“Gerçekten mi derken?”

“Daha önce söylediğin şey.”

Benim ağzım yarı açık, onun dudakları ise ıslaktı. Hayatımızın tarihöncesi dönemine dönüş yapıyorduk adeta.

“Sana ne demiştin?”

“Bana sahada söylediğin şey.”

“Ne zaman?”

“İşte, beni öptüğünde...”

Ona onu öpmediğimi söylemek istedim... Ona bunun bir cina-yet teşebbüsü olduğunu söylemek istiyordum.

“Hatırlamıyorum,” diye homurdandım, dekoltesine kaçamak bir bakış fırlatarak.

“O zaman doğru değilmiş.”

Çok sinirlenmiştim. Ellerimi şortumun cebinden çıkarınca benim kuşun uçarak dışarı çıkması umurumda değildi. Bütün ihtiyacım olan açık bir elin ayası ve bir hamlede boşaltmak için de yeteriydi.

“Doğruydu, ukala şey. Hem de çok doğruydu, Erika García!”

“Doğru olan neydi?”

“Doğru olan neydi ne demek? Sana sahada söylediğim işte!”

Ve galakside var olan her şey sanki Mores, Piazzolla, D’Arienzo tarafından yönetilen bir vals ya da tangoydu veyahut 1920’lerden

kalma bir fokstrot¹. Onu belinden kavradığım gibi soyunma odalarına sürükledim.

Minderi hangi elimle uzattım, hangi acıyla ona sahip oldum, beni göğsümden kavrayan melek nereye kadar kaldırdı bilmiyorum. Ama içime o koku ne zaman doldu, kasıklarında o yoğun ıslaklık ne zaman oluştu hatırlamıyorum. Ne öpüşleri, ne burcumu, ne ay dönümünü, ne de güneşin duvarın üstünde oluşturduğu açığı hatırlıyordum.

Eteğini indirip kulaklarının üstündeki saç yığınınını düzeltene, gözkapaklarının etrafında görünen siyah makyaj izlerini parmak uçlarıyla temizleyene kadar yarım saat geçmiştir eminim. O anda şortumu ve şanlı Flecha formamı üzerime geçirmek için karşı konulmaz bir istek duydum.

“Ne yapıyoruz?” diye sordu Erika.

Kırıtıp duruyor, aşk dolu bakışlar fırlatıyor, Greta Garbo tarzı dedikleri türden boğuk bir sesle konuşuyordu.

“Nasıl ne yapıyoruz?”

“Şimdi ne yapacağız?”

Bütün soyunma odasında yanıtı aradım ama bulamadım. Kendimi hemencecik minderin üstüne attım.

“Bilmem. Ben acıktım.”

Erika göğüslerini sutyenine yerleştirdi.

“Ben de,” dedi.

Mutlu mesut göbeğimi kaşıdım.

“Doğruyu söylemem gerekirse, ben çok açım. Öğle yemeği satmalı.”

“Bizim eve gidelim, öğle yemeğine.”

Burnumu kaşıdım, sonra ona baktım.

“Ne var?”

“Nasıl ne var?”

1 Dört tempolu bir dans türü. (ç.n.)

“Yemekte ne var?”

Saçının dışarıda kalan kıvrımlarını da bir el hareketiyle lastiğin içine sıkıştırdı. Parmak uçlarımla sağ şakağından bir gazete parçasını havaya uçurdum.

“Tavuk.”

“Tavuğun yanında ne var?”

“Püre ve salata.”

“İyi, gidelim o zaman.”

Topu aldım, çıkış kapısına doğru yürüdük, tam çıkışta, dirseğinden tutup çevirdim.

“Bekle biraz. Bir şey görmeni istiyorum.”

Topu sektirerek birkaç metre ilerledim, iki sayı bölgesine geldim, ayaklarımı serbest atış çizgisine yerleştirdim.

“Şimdi iyi bak,” dedim.

Topu bacaklarımın arasına sıkıştırdım ve dünyada görüp görebileceğiniz en yumuşak şekilde fırlattım, tıpkı herhangi bir yere giden bir gemiye Valparaiso’dan veda edercesine. Top potaya çarpıp sahanın dibinde bir yerlerde kaybolup gitti. Bir daha hiç basketbol oynamadım. Birkaç yıl sonra bir öykü kitabı yayımladım ve kısa süre önce ilk romanımı yazmayı bitirdim. Erika’ya “Haydi, gidip şu tavuğu yiyelim,” dedim.

Ön Hazırlık

Ağabeyim bu seyahat için özel olarak satın aldığı iki kemeri deri bavulun tokasından geçiriyor. Annem mutfaktan seslenerek benden bavuluna yağmur çizmelerini de koymasını söylememi istedi. Söyledim, o da eliyle istemez işareti yaptı.

“O botlar rahatsızlık veriyor sadece, hem orada şu anda mevsim yaz, yağmur yağmaz.”

Mutfağa gittim, direktmemi istedi. Dünyada yağmurun yağmadığı bir yer olduğuna inanmıyordu. Bizim ihtiyar her zaman birinin hasta olacağı konusunda takıntılıdır. Çorapların ıslak mı geziyorsun, terlisin, üşüteceksin, kapıyı kapat cereyan yapıyor, diye dolaşır durur bütün gün. Nezle ile lösemiye karıştırma eğilimindedir.

Annem İtalyan filmlerindeki yaşlı teyzelere benzer, mutfakta çok iyi ve ahmaklara karşı çok iyi niyetli. Babam da filmlerdeki babalara benzer, yufka yürekli, dünya iyisi bir ihtiyardır. Kışın yolda gördüğü birine paltosunu hediye edip eve dönmüşlüğü çoktur. Sonra gider kendine krediyle yeni palto satın alır. Çılgın bir çiçektir benim babam.

Bugün kremanın artacağını hissediyorum, her şeyleriyle İtalyan olan annemle babamın tam da bugün kendilerini mutfağa hapsedmiş olmaları çok ilginç; ağabeyimle vedalaşmak istemiyorlar. Babam dün gece kavga ettikleri için onunla asla vedalaşmayacağını söyledi. Annem babamın ağabeyime amcık dediğini anlattı. Sanırım annem tamamen babamla dayanışma içinde olduğundan

mutfakta kapalı duruyor, bu arada ağabeyim diğer bavulu kapatabilmek için üstünde oturuyor.

Biz de yatağın üstünde sigara içip onu seyrediyoruz. Ben bütün günü sigara içerek geçiriyorum. Annemi delirten diğer bir şey de bu. Küçücük kalacağımı, aptal olacağımı, ağabeyime benzemeyeceğimi, onun gibi iriyarı, yakışıklı biri olamayacağımı söyleyip duruyor. Annem beni ağzımda sigarayla görmeye tahammül edemiyor. Diğer sigara içen ise yanımda duran Paula, ağabeyimin sevgilisi gibi bir şey. Neden onun değil de benim odamdayız? Çünkü onu kendi odasına atmayı sevmiyor. Benim odamın ortamı olduğunu söylüyor. Benim bütün kitaplarıma, plaklarıma ve duvara yapıştırdığım afişlerime ortam diyor. O hiçbir zaman kitap ve plak almaz çünkü parasını salak gibi gider giyim kuşama harcar. İtalyan kravatları, üstüne tam oturan yün takım elbiseler. Ben onun zıddıyım, berduş gibi gezerim, saçım da bu sığata layıktır. Saç meselesi de annemin kafamı ütülediği bir başka konu.

Ağabeyim bavulları kapatıyor, ağırlıklarını ölçüyor, kemerleri ayarlayıp yere koyuyor, yaptığı işten memnun gibi. Bu yaptığı şeyle o kadar boka batmış durumda ki, sanırım annemler bunun için onunla vedalaşmayacaklarını söylüyorlar. Rafa doğru ilerleyip parmağını gezdirerek kitapları kontrol ediyor. Akabinde birini çıkartıp bacağına vurarak tozunu silkeliyor, hatta sayfalarını karıştırıyor. Yaptığı bu entelektüel işten bayılmak üzere olmalı. Bir sayfada duraksadı, okuyor galiba. İçerisi pek aydınlık değil ama Thomas Wolfe'un *Zamandan ve Nehirden*¹ isimli, siyah başlıklı, kırmızı kitabı aldığına kalıbımı basarım. Bu arada Paula yavaşça perdeyi çekip sokağa bakıyor. Buradan gördüğüm için değil ama yağmur yağdığından eminim. Çünkü Paula boynunu yağmur yağıyormuş gibi eğiyor.

1 Amerikalı yazarın 1935 yılında yayımlanan *Of Time and the River* adlı kurmaca otobiyografisi. (y.h.n.)

“Bunu okudun mu?”

116

Götürmesin diye, okumadım diyesim geliyor. Ağabeyim okunan kitabın atılabileceğini düşünenlerden. Kitap okumak ile film izlemenin aynı olduğu kanaatinde. Hem ben yazar olmak istiyorum ve kitap koleksiyonu yapıyorum. Annem bana şöyle dedi: kılı, sigara tiryakisi, marihuana içer ve şimdi de yazar: *ecco un figlio maricone*.¹

Hayır okumadım dedim. O kitabın iyi bir kitap olduğunu söylemek için gözlerinin içine bakmaya çalıştım. Muazzam bir kitap olduğunu ve okumasını benim de önemseydiğimi söylemek istedim. Ama bu gerzek, gözlerini kimseye değdirmez. Her zaman yarı gülümser haldedir, burnunun da farkındadır. Bunu söylemek çok mu acımasızlık olacak bilmiyorum ama bütün yüzü burundan ibaret gibidir.

“Evet, okudum,” diyorum.

“Bana ödünç verir misin?”

“Al götür.”

Bir sandalyeye oturup bakışlarını duvarlarda ve odanın tavanında gezdiriyor. Son on dakikada onuncu defa saate baktığını gördüm.

“Hâlâ çok var,” diyor.

Üçümüz sessizliği paylaşıyorduk. Umarım karınca falan geçmez etraftan çünkü bizi korkutabilir. Paula konumunu değiştirdi, perdeleri bırakıp gözleriyle ağabeyimi aradı. O ise gözlerini duvara dikmiş, ne tarafa çevireceğini bilemiyordu. Elimdeki diğer sigarayı da yaktım. Kapıya kadar gittim. Tek yapmak istediğim, kapıyı yumruklamaktı. Bugünün bir an önce bitmesini istiyordum. Hatta takvimden söküp atmak. Ama kapının eşiğinde beni isimle çağırarak durdurdu gerzek.

“Onlarla bir daha konuş.”

1 İt. Karşınızda ibne bir evlat. (ç.n.)

Ona doğru yaklaşıyorum, gözlerini bana diyor, beni görüp görmediğini anlamak için ona doğru yaklaşıyorum, evet bana bakıyor.

“Peki tamam,” diyorum, ayakkabı bağlarına eğildiğinden gözlerim ensesinde.

Mutfağın kapısına gidiyorum, bahanem de hazır. Bir bardak su alacağım. 117

Kapı kolunu kavıyorum, bastırıyorum ama *niente*.¹ İçeriden kilitlemişler. Şimdi insan bir bardak su bile alamayacak.

“Baba bırak da içeri gireyim.” Kapıya vurmadan fısıldıyorum. Kapıya yaklaştığını hissediyorum.

“Ne istiyorsun?”

“Bir bardak su, baba.”

Derin bir iç çekiyor. Babam, takındığı bu tavra kendi de tahammül edemiyor bence. Babamı kulağı delikte, annemi de mutfağın dibinde, ellerini ağzına sokmuş bir halde hayal ediyorum.

“Ne bir bardak su, ne de bir bok veririm, *figlio*!² Mesajlarla, pusularla geliyorsun biliyorum.”

Kapı kolunu tekrar deniyorum.

“Bana kapıyı aç baba.”

“Ben ona bir mesaj yollayayım.”

Elim kapı kolunda, kapıyı oynatıyorum.

“O kardeşine söyle, o bir hain.”

“Kapıyı aç ihtiyar. Sadece bir bardak su alacağım.”

Annem muhtemelen bir bulaşık bezini sıkıyordur ya da yanaklarını ovalıyordur. Üzüldüğünde hep yanaklarını ovalar.

Şimdi babam bir sigara yakmış olmalı.

“Bir gerici olduğunu söyle ona.”

“Tamam baba. Haydi kapıyı aç bana.”

1 İt. Hayır. (ç.n.)

2 İt. Evlat. (ç.n.)

“Hiçbir şeyden anlamadığını söyle ona. Burası onun evi. Ben onu beş yıl üniversitede bir adaya gitsin diye okutmadım.”

Sigaram bitmek üzere. Ağzım kapıya yapışık son bir firt çekiyorum. Bu defa kapıyı o sallamaya başladı.

“Söyle o kardeşine, artık benim oğlum değil. Aynen böyle söyle. Söyle gitsin.”

İçine sıçayım, elimde başka sigara yok.

“Babacım, ona bir kere sarıl da öyle gitsin. Senle ben devrimciyizdir. Kötü olmana gerek yok.”

Kapıyı sallamaya başladı, bu defa büyük bir hırsla. Ne olur ne olmaz diye geri çekildim.

“Senin devrimcilikle bir alakan yok. Sen marihuana satıcısının tekisin. Kardeşine söyle, beş yıl onu ben okutmadım...”

“Evet biliyorum, ihtiyar.”

...beş yıl üniversitede, Avustralya'ya gidip benzincide çalışmak için. Söyle ona...”

Bu defa ben kapıyı yumruklamaya başladım.

“Canımızı sıkma, ihtiyar.”

Sessizlikten yararlanıp son atışı yaptım.

“Bir el sık, iyi geceler de. Yapmazsan hayatı boyunca bu yediği darbeyle yaşayacak. Anneme söyle, kapıyı açsın. Bunları size söylememi istedi. Oğlun seni görmek istiyor, baba. Bir elini sık, ne kaybedersin.”

Kaşlarım havaya kalkmış, burnumla neler olup bittiğini tahmin etmeye çalışıyorum. Annem kapının kilidini açıp kapıyor, bardaklara su doldurup boşaltıyor.

“Allah cezanızı versin,” deyip koridordan odama yürüdüm.

İkisini yatağımın üstünde öpüşürken buldum. Kızın saçlarının, dökülme yönüne uygun biçimde içine girmiş, bayağı farklı bir şekilde öpüşüyorlar. Kız öpüşmeye eli kendi saçlarında olmasına rağmen eşlik ederken, ağabeyim de bir elini onun koltukal-

tına sokmuş, kulağının kenarını arıyor. Bu ikisinin bir tercüman ordusuyla öpüşmesi gerektiğini düşünüyorum.

Yoksa onu hamile mi bıraktı? Bu soruya kim cevap verebilir ki? Paula dizlerine kadar uzanan baklava desenli çorapları, mini İskoç eteğiyle bu odaya geldiğinde gencecikti. Paulacık bu odaya ağabeyimle geldiğinde ben de fıkralardaki gerzekler gibi sinemaya gitmiştim. Paula gibi fıstıklar Juven's'ten takım elbise alıp günün yarısını aynanın karşısında sigara içerek geçiren horozlarla nasıl yatarlar hiç bilmiyorum. Sanırım Paula gibileri güzel sözlerle uyuşturuyorlar.

Üstelik sürekli ağlıyor. Nemli, yeşil gözlerinin derinlerinde, aniden suyun diplerinden çıkan bir şimşek çakıveriyor. Ağabeyim onu teskin etmeye yanına gitmiş besbelli ama iş yatakta bitmiş. Beni gördüğünde yerinden fırladı, sigara aramaya başladı. Paketi bana uzattı, ben sigaraları yakarken yüzüme bakmadı. Paula elinin tersiyle gözyaşlarını silerken benim de gözlerim ona takılı kaldı.

“Sana ne dediler?”

“Seni görmek istemiyorlar.”

“S*ktiğimin ihtiyaçları.”

Sigaraları adeta emdik. Saçının dalgasını eliyle düzeltti. Okuma lambasını yaktı. Saate bakma zamanı.

“Gitmemiz gerekecek.”

Ağabeyim şapkasını taktı, benim de geçenlerde radyoda duyduğum bir melodi tutturdı, şarkıyı kim söylüyordu hatırlamıyorum. Arka cebini yokladı. Yolculuk için biriktirdiği dolarların orada olup olmadığını kontrol etti. Önce kamyon sürerek başlayacağını, sonra bir benzinciye gireceğini söyledi.

“Haydi git annemlere söyle, ben gidiyorum.”

“Seni görmek istemiyorlar gerzek. Seni görmek istemiyorlar.”

Boynunu kaşdı. Ceketine uzanırken “Babam dar kafalının teki,” dedi.

“Saçmalama.”

Döndü, bu defa gerçekten yüzüme bakıyordu. Odaya bir hayvan girmişçesine bakıyordu. Bir kedi sanırım.

“Babamla konuşsan iyi olur.”

120

Ellerimi ceplerime soktum, perdelere uzandım. Açtım, kapadım. Karşımda parlak bir gün ışığı. Kaldırıma yansıyan ıslak, yeşil ışık bir şeyin işareti sanki. Trafik lambasının kırmızı ışığı da öyle. Perdelere bir düğüm atıyorum. Ayaklarım üşüdü, Paula yatağın üstünde dağınık bir battaniye misali duruyordu. Ağabeyim diz çöküp saçlarını okşadı, dudaklarından öptü. Ceketini giydi. Eline bir bavul aldı, diğerini de benim almam için işaret etti.

“Yağmur yağmayacak, öyle görünüyor,” dedi.

Bacaklarımız bavullara dolandığından koridor bize iyice küçük göründü. Bavulu taşıyabilmek için kambur yürüyorum. Ağabeyim yüzünün yarısını kapatmış, şapkasıyla beni takip ediyor. Giriş kapısında alan genişliyor. Girişte askıyla ayna var. Gangsterin bıçağını çıkardığı hızla tarağını çıkartıp aynaya yaklaşıyor. Yavaşça yüzünün önündeki dalgayı düzeltiyor. Bir kaşını kaldırıp kendine profilden bakıyor, başını biraz daha eğip ensesindeki saçın nasıl durduğunu inceliyor. Tarağını hemencecik mendil cebine sokuyor. Parmaklarımın arasında duran bu ikinci sigara, ısırılmış tütün parçacıkları ile kırmızı parlak kâğıt nereden çıktı bilmiyorum. Çocukken kurşun askerleri düzenli bir şekilde dizedik, aynı şekilde iki valizi kapının yanına yerleştiriyorum. Hâlâ çocuk olduğumuz geliyor aklıma. Bütün bunlar bir oyun. Paula aslında Paula değil Chabela, eve gelen hizmetlinin kızı. Bütün bunların bir oyun olduğu geliyor aklıma. Ağabeyim, blokun etrafında bir tur atıp hayal kırıklığına uğramış, yanakları yara bere içinde dönecek ve “Afrika’daydım,” diyecek.

Beyaz pardösüsünü giyip parmak uçlarıyla ilikleri yakalayıp düğmeleri geçirdi, düzgün durmaları için üstlerine pat pat vurdu.

Her şeyi aynanın karşısında yaptı. Benimle konuşmak için arkasını döndü. Vücudunu bana dönünce tüvit takım elbisesi, Flaño marka parfümü, James Bond pardösüsü, Sinatra şapkası, İtalyan kravatı, Yamil¹ saç stili de hep beraber döndüler.

Moda ikonları gibi giyinmiş olsa da sesi yeni maçtan çıkmış ya da kavgadan dönmüşçesine çatlak çıkıyordu.

“Konuş onlarla,” diye rica etti.

Sigaradan bir nefes daha çektim ve tam evin çıkışında bulunan mutfağın kapısına vurdum.

“Baba,” dedim, ayak uçlarımda yükselmiş, ışık sızan ince çatlağa ağzımı dayayarak saçmalıyordum. “Baba, bak oğlun burada, veda etmek istiyor.”

Ağzımı dayadığım yere şimdi de kulağımı dayamıştım. Bakışlarım ise ağabeyimin üstündeydi. Gergin boynunu iyice uzatmış, içeride neler olup bittiğini kulaklarıyla değil de boynuyla duymaya çalışıyordu.

“Baba.” Ağabeyimin bir hareketiyle sesim daha yüksek çıkmıştı. “Haydi, sorgulamaları bir yana bırak da konuş onunla. Konuşsan ne çıkar!”

O da çatlağa yaklaştı. Önce mırıltı sesleri duyduk. Anneminki çığlık gibiydi, babamsa homurdanıyordu.

Ağabeyim, içinden geçiverecekmiş hissiyatıyla, kapıya tam karşıdan bakarak yumrukladı. Kararlı burnu ayağa kalktı işte, her zaman en önde, bir mızrak gibi gururlu burnu. O burun ki Doğu’da zenginlerle aperitif alır ya da Mercedes Benz arabasının içinde yeşil ışığı bekler.

İhtiyar kapıyı ona açacak diye düşünüyorum.

İhtiyar eline bıçak alıp kilidi zorlayacak ve bu kapıyı açacak diye düşünüyorum.

Belki de tüm bunlar Allah’ın cezası bir tesadüf, bir tuzak.

1 Bir dönem gençler arasında moda olmuş saç stili. (ç.n.)

Belki de evlatlar ile baba rollerinin dağıtımında biri bir yanlış yapmış.

“Baba,” diye seslendi.

Sesi yumuşadı. Mermiyi sırtına yiyip gitmek istemiyor. İskeletin içinde bir yerlerde kan damlayarak gitmeyi kabul etmek istemiyor.

“Baba, hoşça kal.”

Tiyatro yönetmeninden bir direktif almışçasına bir adım geri çekiliyor. Kapıyla arasındaki sessizlik bir canavara benziyor. Birdenbire mutfağın ışığı bardaktan boşanırcasına üstüne dökülüp onu kucaklıyor. Gökyüzünden alınlarına ışık yansıyan havari resimleri düşüyor aklıma. Bu kısacık anda burun delikleri genişledi, omuzları çöktü, beli inceldi.

Önü açık gömleği, ak düşmüş saçları, nemli, kapkara bakışıyla babam holde göründü. Ardında, elinde bir bulaşık bezini sıkı sıkı tutan annem.

“Gidiyor musun, *figlio*?”

Ağabeyim başıyla onaylıyor. Başını önüne eğip valizlere bakıyor.

“Bırak sana sarılayım, baba.”

Annem babamın sırtına dokundu, aslında ittirmekle aynıydı.

Sağ gözkapağını kaşıyıp kısa, kıllı kollarını uzattı, ısırırcasına sımsıkı sarıldı, kollarını biraz gevşetince yanağından öptü, gözlerini kapatıp tekrar sıkı sıkı sarıldı. Ağabeyim kollarını onun koltukaltlarına soktu, başını sımsıkı tutup parmaklarını beyaz saçlarına gömdü, sonra yüzüne yapıştırdı.

“İyi yolculuklar, *figlio*,” dedi babam. Ağabeyim onu daha fazla konuşturmadan “Teşekkür ederim,” dedi, sesi çok az duyuluyordu.

“Bırakın artık birbirinizi,” demek geldi içimden ama onun yerine duvara doğru döndüm.

Birbirlerine neredeyse hiç bakmadan ayrıldılar. Annem ileri atıldı, başını tutup önce koltuğunun altına, sonra koynuyla omzu

arasına soktu, gözleri kapalı, derin derin nefes aldı, ağabeyim hastaymış gibi başını okşarken elleri titriyordu.

Ağabeyim sonunda serbest kaldığında kimseye bakmadan bir bavul aldı, bir emir almışım gibi ben de diğerini kaldırdım, dışarı çıkması için kapıyı açtım. Merdivenleri indik, sonunda sokaktaydık, gün ışığı kaldırımı bıçak gibi kesiyordu. Şimdi yaktığım sigaray da nereden buldum? Arabalar yavaş yavaş geçiyor, sabahtan beri yağın yağmurla oluşmuş su birikintilerini sıçratmıyorlardı. Ağabeyim arka cebini yokluyor, taksi var mı yok mu diye bakmak için sokağın köşesine doğru yürüyor. Parmağının ucuyla gömleğini kaldırıp saatine bakıyor, ağzını şişirip dişlerini sıkıyor, endişeli görünüyor.

Yolun ortasından inen Chevrolet ihtiyatlı bir şekilde köşeye yanaşıyor. Araba ileride kaldığından biraz koşmamız gerekiyor. Başını pencereden içeri doğru uzatıp, havaalanına gitmek istediğini söylüyor. Valizin birini ön koltuğa yerleştiriyor, benden elimde tuttuğum diğerini istiyor. Onu da alıp arka koltuğa atıyor. Arkamızda bizi bekleyen bir sıra araç var. Korna çalmamaları çok garip. Daha da garip olan, gecenin yaklaşmasıyla, sokak ölü kuşlarla doluymuş gibi büyüyen sessizlik.

Ağabeyim bana doğru yaklaşıyor, gözlerimin içine bakıp, par-dösüsünün altından çıkan uzun kollarıyla beni kucaklamak istiyor.

Oysa ben gözlerinin içine bakarken içime çekiliyorum.

Gözlerinin içine bakarken, boynumun gömüldüğünü, dişlerimin parladığını hissediyorum.

O zaman bir şey ağabeyimi durdurdu.

Boş ve tutkulu kollarıyla bir an orada öylece durdu. Rüzgârsız kalmış bir yeldeğirmenine ya da karaya oturmuş bir gemiye benziyordu.

Sonunda kollarını indirdi, birazcık gülümsedi, profilden seçilen burnuyla, arkasında bulunan binalara karşı daha bir heybetli

görünüyordu. Taksinin kapısını içeriden kaparken yüzündeki tebessüm de ona eşlik etti. Sırtı dönük olduğu halde, taksiyle uzaklaşırken, gülümsemesi ensesinden hâlâ görünüyordu.

Mutfağın kapısı aralık, annemler konuşmadan su içiyorlar. Koridora sızıp odama giriyorum. Bugün niye her şey bu kadar sessiz bilmiyorum, aklıma mırıldanacak bir şarkı da gelmiyor. Odanın sonundaki karanlıkta Paula ağır ağır hareket ediyor. Beni selamlamak için elini alnına götürüyor, elimi ışığa götürüp kapatıyorum. Sonra açıyorum, ayakta dururken alt dudağımı dişliyorum. Boğazımı temizlemek istiyorum ama o sesi çıkartmak yerine tükürüğümü geri yutuyorum. Raftan bir kitap alıyorum. Hiç bakmadan sayfalarını çeviriyorum.

Büyüdüğümde bu gibi durumlarda ne söylenir bileceğim, hafızamı kelimelerle dolduracağım, kedi gibi kaçmaktan, kitaplara saklanmaktan, gölgelere sürtünmekten kurtulacağım, diye düşünüyorum.

Ama konuşuyorum. Aşağılık biri gibi, dudaklarım hareket ediyor.

“Ders çalışmam lazım,” diyor ağzım. “Yarın sınavım var.”

“Affedersin,” deyip yataktan çıkıyor Paula. Saçlarını düzeltiyor ve parmaklarını beline sokarak eteğini üstüne oturtuyor. Pardösüsünü alıp çantasını omzuna takıyor.

Ona yaklaşıp kolundan tutuyorum, kapıya gitmesini engelliyorum.

“Gitme,” diyorum. “Gitmene lüzum yok. Daha sonra da çalışabilirim. Canım isteyince ders çalışırım,” diyorum aptal gibi. Bir şey söylemiş olmak için.

“Olsun, gideyim ben,” diyor.

Çantasını tekrar dengeli bir biçimde omzuna yerleştirip bacaklarına sürtünüyor.

“Gitme!”

Sarılmak için ona doğru eğiliyorum. Vücudu aheste kolumun altına giriyor, ona bakmak için biraz kendimden uzaklaştırıyorum. Şirin gözleri, yorgun ağzı ile yanakları avuçlarımda alev alev yanıyor. Saçlarını öpüyorum, sonra gözlerini. Ağzını öpüyorum. Tekrar sarılıyorum. Bana hiçbir şey demiyor. O da beni öpüyor. Islak ve kıvrak dili ağzından dışarı çıkıp boynumda geziniyor, gezintisi ağzımın içinde son buluyor.

125

Onu yatağa taşıyorum, sarılıp başlarımızı sıkı sıkı tutuyoruz, sırf öpüşmek için birbirimizi bırakıyoruz. Sarılıp ayrılıyoruz, hiçbir şey söylemiyor, bluzunu çıkartıyorum, ona ne diyeceğimi bilemiyorum, o da bana ne diyeceğini bilmiyor, şimdilik sadece birbirimizi boğuyoruz. Dillerimizle birbirimizin gırtlığına ulaşıyoruz.

“Tam bir boksun,” diyorum ağabeyime.

Balık

*Wednesday morning at five o'clock
As the day begins.¹*

The Beatles

Babaannemin mutfakta ayağı kaydı, Çin porseleni şekerlik yerde bir sürü küçük parçaya ayrılıp dağıldı, bunun üzerine, kahvaltı için ocağın üstünde ekmek kızartan annem ocağı kapadı. Ellerini beline koyup tiz bir sesle çenesini sıkarak:

“Tanrı aşkına, anne!” diye bağırdı.

İhtiyar, ağzından tek kelime çıkmadan homurdandı. Astım krizinden arta kalanları yüksek sesle ezbere okuyordu sanki. Babaannemin kulaklarının içinde keskin dişler olduğunu biliyordum, ona söylenen sözcükleri öfkeyle un ufak ediyor, sonra cevaben toprağa, yerleri gagalayan tavukların dikkatini çeken cömert tükürükler saçıyordu.

Gelini ona “anne” diye hitap ettiğinde, astımının her şeyin üstünde olduğunu iyi biliyordu. Aslında bu son dakikalarda beraberedydiler, ateşin altına çok odun atmışlardı. Yüzümde hayret ifadesiyle, bayat ekmeğin kabuğuna dişlerimi geçirdim.

¹ Beatles’ın “She’s Leaving Home” adlı şarkısının giriş mısrası: “Çarşamba sabahı saat beş, gün başladığında.” (ç.n.)

Kırıkları bir yandan toplar, bir yandan da bakarken öfkeden kuduruyordu. Annem böyledir. Motoru çabuk hararet yapar. Motoru iyice kızdığında annemin nereye kadar gidebileceğini kestiremezsiniz.

Bir ayağıyla şekerliğin kulbunu ittirdi, neredeyse bütün olarak gövdeden ayrılmıştı, yerden almak üzere eğildi.

127

“Neden odanıza gitmiyorsunuz anne?”

Babaannemin siyah bir lastikle boynuna taktığı gözlükleri oynamaya başladı. Gözlerim kocaman açık, ekmeğimden büyük bir lokma ısırık alıp ağzım dolu dolu çiğnedim.

“Odanıza gidin anne! Size ve *nono*¹’ya¹ kahvaltıyı ben getiririm.”

Annem parçaları tek tek topluyordu ve babaannem:

“Süpürgeyle süpürmek iyi olur,” dedi.

Yugoslav “r”leri ağzından yumuşacık çıkıyordu. Kapının arkasındaki süpürgeyi alıp süpürmeye koyuldu. Annem yerden kalkıp, ona bakmadan süpürgeyi elinden kaptı.

“Ben burada kahvaltıyı hazırlarken süpürmeye nasıl yeltenirsiniz? Kafam şu anda böyle anne,” diyerek, elektrik çarpmış gibi başını bir o yana bir bu yana titretti.

Parmaklarımı ekmeğin içine batırıp yumuşak kısmını çıkarttım. İhtiyar da kafasını sallamaya başladı. Yetmiş yaşlarında olmalıydı, büyükannelerin yaşı asla bilinmez.

“Sen kendi evindesin.”

Mutfak lavabosuna gidip suyu açtı.

“Anne, ne yapıyorsun?”

“Siz kendi evinizdesiniz,” diye tekrar etti babaannem.

Lavabonun içindeki bütün bardakları almış, sanki bir bulmacayı tamamlıyordu.

Annem ona baktı ve boynundaki bir damarın şiştiğini gördüm.

1 Büyükbabayı çağırırken kullandıkları bir sözcük. (ç.n.)

“Ne yapıyorsunuz hanımefendi?”

“Benim kendi evim vardı. Biz iki ihtiyar, kendi evimizde, mutlu ve huzurluyduk.”

Çaydanlığı alıp musluğun altına koydu. Siyah çoraplarının altından görünen bandajlı tombul bacaklarıyla çaydanlığın kırık parçalarına basıyordu.

“Benim yaşıım yok, sağlığım yerinde,” dedi.

Musluğu kapatıp çaydanlığı ocağa koydu.

“Anne, odanıza gidiniz. Ben kahvaltıyı hazırlarım.”

Kibrit kutusunu almaya çalıştı ama fazla sinirliydi. Kibrit çöpleri yere saçıldı. Güneş vuran pencereden bahçeye baktım, elimi kapı koluna koydum, plajdaki şezlonga yayılmayı hayal ettim.

“Ne zamana kadar s*keceksiniz bizi, hanımefendi,” dedi annem. Sonra aynı cümleyi hecelerine ayırarak tane tane bir daha tekrar etti.

Mavi bakışları anneme adeta saplandı. Süt beyaz, buruşuk teninin gücü, öfkesini dışa vurmaya yetmiyordu.

“Daha fazla s*kmeyecek bu yaşlı kadın,” dedi koridora doğru yürürken. “Benim ihtiyarla gideriz şimdi.”

Ayakkabımın ucuyla bazı parçaları camlı dolabın altına ittim. Annem peşinden fırladı, odasına doğru bağırdı:

“Canınız ne isterse onu yapın.”

Mutfağa döndü. İlk kibriti kırdıktan sonra ikinciyi yakmayı başardı, çaydanlığı ısınması için ocağa koydu. Babam üstünde tişörtle kapı aralığında göründü. Yeni tıraş olmuş, kulaklarının altında sabun köpükleri duruyordu. Gömleğini eline almış, kaslı kolları tişörtünün kollarını geriuyordu.

“Ne oluyor?” dedi bana bakarak ama açıkça anneme soruyordu.

“Ne olacak ki?” diye cınladı annem. “Yine büyükanne.”

Babam bana biraz daha baktıktan sonra gözlerini ateşe çevirdi. Ellerini çenesinde gezdirerek tıraşını kontrol etti. Ellerimi tekrar ekmeğe batırdım, kocaman bir parça daha kopardım.

“S*kiyor, s*kiyor, s*kiyor,” diye ekledi annem, kendinden emin bir sesle ama aslında bağıırıyordu.

Babam kaşlarını kaldırdı.

“Pekâlâ,” dedi.

Sessizlikte babaannemin anlaşılmaz mırıltıları duyuluyordu. Mobilyaları çekiştiriyor gibiydi. Dedemin bir şeyler söylediğini duydum. “Bok,” dedi. Devamını işitmedim ama tahmin edebiliyordum. Her zaman “bok” ile başlar, “yanki, frengili, fantastik” ile devam ederdi. Finali “tavuk kıcı” ile yapardı. Dedem, bacakları varken bahçeye çıkar, yumurtlayan tavukları beslerdi. Bütün yemi bitirmesinler diye piliçleri kümese sokarlardı. İşte o zaman piliçleri tekmelerken bu bahsettiklerimi söylerdi. Piliçlere hiç acımazdı. Yankilere de.

Aslında bir keresinde tekmeyle fazla kaçırınca topuğuyla bir tavuğun karnını yarmıştı, hayvanın bütün bağırsakları çıkmıştı meydana falan. Babaannem acı çeken kuşu kucaklayıp, bağırsaklarını içine tıkıp siyah bir iple karnını dikmişti. Sonra dedeme dönüp, hep unutmayı istediğim şu cümleyi sarfetmişti: “Tanrı seni tavuklara tekme atarak yürüyüp durduğun için cezalandıracak.” Bunları anlatıyorum çünkü dedem kangren oldu, bir bacağı kestiler, iki ay sonra da öteki bacağı. Şimdi *nono* daha yaşlı, tekerlekli sandalyesinde tüm gün bütün televizyon programlarını seyrediyor, bazen onu birkaç tur atmak için Costanera’ya götürüyorum, atlardan konuşuyoruz.

Tavuğa gelince, birkaç ay sonra fırında yedik. Babaannem, “Bu dedenin tekmelediği tavuktu,” dedi.

Babaannem derin bir sessizlik içinde mutfağa girdi. Camlı dolaptaki, çeyizine ait takımdan iki tane Çekoslovak porselen tabağı, iki çatal, iki bıçak çıkardı. Sonra da iki kaşık. Sırtını dönüp yatak odasına gitti.

“Ne yapıyor?” diye sordu babam, buzdolabına dayanmış.

“Gideceğini söyledi,” dedi annem, kollarını iki yana açarak.

“Ne dedin ona?”

“Ne dememi isterdin? Gideceğini söyledi. Şekerliği kırdı.”

Koridora doğru yürüdüm, orada biraz bekleyip ekmek parçasını okşadım. Babam ihtiyarların odasından uzanıp kapıda durdu. Dedem beyaz, taranmamış saçlarıyla, yatak örtüsünün üstüne konmuş boş tepsiyle kahvaltıyı bekliyordu.

Babam hâlâ ellerini dudağının üstünde gezdirerek, tıraşının düzgün olup olmadığını kontrol ediyordu. Ben de yanına geçtim ve birlikte kargaşayı seyretmeye koyulduk.

Babaannem bavulu açmıştı, dedemin çizgili lacivert takımını yatağın üstüne attı. Ben bu gardırobu sadece pazar günleri açık görürüm. Babaannem pazarları dua tespihini, siyah başörtüsünü ve dantelli geniş elbisesini çıkarır. Ama bugün cumaydı, yatağın üstüne dedemin o meşhur takımını koydu. Sadece pazar günleri dışarı çıkan bir takımdır, tabii iki yıl öncesine kadar. Bacakları falan olan bir takım elbiseydi. Büyükbabam yarışlara takım elbisesiyle, baloya gider gibi giderdi. Bu takımını giydiğinde, büyükanne ona “Prens” derdi. Anayolda ağır ağır yürüyerek, hipodroma giden minibüsü beklerdi. Babamla kapının sövesine dayanmış bunları hatırlıyordum. Juan Rivera’nın atının yarışı, fotofinişle belirlenen çok az bir farkla kazandığını, *Turco*’nun yerine *bochas*¹ oynamaya gittiğimizi de hatırladım. Dedem Juan’ın atından o kadar çok kazanmıştı ki kızarmış yavru domuz ile bir sürahi şarap aldıktan sonra eve gidip afiyetle yemiştik. Dedem henüz bizim eve gelmemiş ve dükkânı da kümese dönüşmemişti.

“Hastalık,” diyordu ihtiyar, yeşil gözyaşını silip karga burnunu duvara doğru dönerek.

“Eşekler,” diyordu diğer ihtiyar, örgü örmek için kullandığı gözlüklerin üstünden bana bakarken.

1 İki ya da daha çok kişiyle açık havada oynanan bir çeşit top oyunu. (ç.n.)

Nono yutkunup elleri battaniyenin üstünde dilini şaklatıp duruyordu. Büyükanne ona Slavca bir şeyler söyledi, o diliyle tekrar ses çıkarıp pencereden dışarı bakmayı sürdürdü.

Babam bir parmağıyla kulağını karıştırdı.

“Anne, ne yapıyorsun, öğrenebilir miyiz?”

Dolabı boşaltmaya devam ediyordu. Balo elbisesi çıktı ortaya. Bu giysinin kokusuna bayılıyordum. Yaşlılık ve iyilik kokuyordu. Büyükanne gençken ne muazzam göğüsleri olduğunu ve bu giysinin ona ne kadar yakıştığını düşündüm.

“Biz gidiyoruz, oğlum,” dedi alnındaki terleri silerek. Şişman ve tatlıydı benim büyükanne. Soluk yüzlüydü. Şişman ve soluk benizli. Dedem de soluk yüzlü ama sıskaydı. Tenlerine güneş hiç değmezdi. Kimileyin okumaya dalıp büyükbabamı bahçede unuttuğumda, tüysüz yüzü seğirir, yüzünde oluşmuş yanık izlerini aynada seyrederdi.

Aslında yaşlılara gül yaprağıyla bile dokunulamaz.

Babam, parmağı kulağında, bayağı heyecanlanmıştı.

“Nereye gidiyorsunuz anne?”

“Kendimize bir oda bakacağız.”

Babam başını salladı, yan gözle bana baktığını hissettim.

“Hangi pansiyonda anne?”

“Bir yer bulurum oğlum.”

Babam hiç hareket etmeden başını kaşdı.

“Bu yakınlarda hiç pansiyon yok. Şehir merkezine gitmeniz lazım. Bu durumda tekerlekli sandalyeyle minibüse binmeniz gerekecek.”

Büyükanne pijamasını çıkartmak üzere *nonoya* yaklaştı. İhtiyar kibirli bir tavırla camdan dışarı bakıyordu. Güneş yükselmişti, pencereden geçip yorganı ısıtıyordu. O sıcaklığı gözlerimle görüyordum.

“Dediğimi duydun mu anne?”

Geniş yakalı, beyaz zemin üzerinde ince mavi çizgileri olan gömleği çıkarttı. Aslında dedem çok zayıflamıştı ve gömleğin içinde kayboluyordu. Suratında ürkek bir kuş ifadesi vardı.

“Annenin ayakları olduğu sürece yürüyerek gideriz oğlum.”

Babam sırtını dönüp yemek odasına gitti. Kahvaltının hazır olduğunu şimdi anladım, kızarmış ekmek kokusu geliyordu. Annem ekmeklerin üstüne tereyağı da sürmüş olmalıydı. Kimseye haber vermedi. Bugün kahvaltının hazır olduğunu herkes anlamalıydı.

Perdeleri açmışlar, kareli masa örtüsü, üstünde içi dolu ekmeklik, dumanı tüten kahve ve marmelatla her şey çok güzel görünüyordu. Ben sırtımı, yatak odalarıyla iletişimi sağlayan koridora vererek ortaya, annemin tam karşısına oturdum. Babam sertçe saçlarını kaşıdı, annemle birbirlerine bakıp derin derin iç çektiler. Kıtır kıtır ekmeği ağzıma attım, ağızlarındakini ne kadar sessiz çiğnediklerini düşündüm. Babam fincanına kahveyi azar azar koydu, sütlü kahvesini içerken, uydumuz Ay’ı inceleyen bir merakla camdan dışarı bakıyordu. Annem de dalıp gitmiş, camdan dışarı bakmak yerine kaşığını kahvenin içinde karıştırıp duruyordu.

Ne çok karıştırdı diye düşündüm, halbuki şekersiz içer.

Bir süre geçti. Bu arada örtünün üstündeki lekeleri ezberledim. Şekerliği aldık, çaydanlığın yanına koyduk. Çaydanlığı da aldık, sütün yanına yerleştirdik. Şekerliğin kapağını kaldırdık. Babam Kwai nehri marşını ıslıkla çalmaya başladı. Annem başını bir eline yaslamış, saçını parmağına doluyordu. Benim en bayıldığım şey yeni şekerlik oldu. Pembe porselenin üstünde kocaman mavi melekler vardı. Tam pazar günü şekerliğiydi. Misafir bekliyormuşuz gibi her şey tastamamdı.

Aniden koridorda bir gürültü duyuldu, uzun süredir yağlanmayan tekerlerin gıcırdama sesi sağ taraftan geliyordu, babam

dikkat kesildi. Benim sırtım dönük olduğundan, önce başımı çevirdim, sonra masanın köşesine dayanarak bütün vücudumla döndüm. Babam fincanından bir yudum aldı, o tarafa hiç bakmadan kapının açılmasını bekledi.

Ve kapı açıldı.

Ama babaannem görünmedi. Büyükbabam tekerlekli sandalyesinin içinde sıkışmış, kapıya doğru gidiyordu. Sandalye kapıya çarpmadan çok önce durdu. Tam salonun ortasında.

Sandalyemi tamamen çevirip büyükbabamı tümüyle gördüm. Çizgili gömleğinin boynuna geniş mavi bir kravat bağlanmıştı. Dümdüz. Cekete gelince yün ve maskülen. Pantolonda büyükanenin maharetli elleri görülüyordu. Sandalyeden aşağı sarkan kısmı katlamıştı. Dedemin dizlerinin altında biraz pay bırakmıştı. Ama aklımı uçuran, dedemin başındaki şapkası oldu. Yuvasının etrafında uçan bir yavru kuş gibi hayran kaldım. Kısa kenarlı, dedemin kırışık alnını tamamen kapatan harika bir modeldi. Onların dolabına yaptığım sinsi ziyaretlerimde, naylon kılıfının içinden imrenerek incelerdim. Hatta bir keresinde elimi kılıfın içine sokup etiketini okumuştum: “Stetson, Londra” yazıyordu. Şimdi bu kara profilin altından sümüklü, soluk burnu dışarı taşıveriyordu.

Büyükbabam, salonun ortasına, bir hançer saplar ya da portakal çuvalını ortaya fırlatırcasına bıraktığı sandalyesinde oturduğu o uzun süre zarfında bize sadece bir kez baktı. Sulu, yeşil gözleriyle bakışını bize değdirmeden baktı. Deyim yerindeyse dilsizce bize baktı. Bakışlarıyla bize değmeden. Rüzgâr boynunu bize doğru eğmiş gibi. Ve hemen –hemen diyorum ama yanlış ifade ediyorum, aslında hepsi aynı anda hızlıca oldu, fark edilmeden– bir elini ötekinin üstüne koydu, kemikli, işe yaramaz iki el ve gözleri bahçeye aktı.

Anneme döndüm.

Bakışımı sezince o da bana baktı, tereyağ tabağını alıp ekmeğimin üstüne biraz tereyağı sürdüm.

Babam gömleğini giymiş, kollarını büyük bir ustalıkla katlamıştı.

Kaskatı tereyağını çoktan soğumuş ekmeğe sürerken mahalledeki arkadaşlarımı hatırladım. Aramızda karikatür dergisi değiş-tokuşu yapar, okumayı bitirene kadar ihtiyarı bir büfenin gölgesinde bırakırdım. Aynı gün, sandalyesinin altına birkaç tanesini saklamıştım, döndüğümüzde evde onu dergileri okuyup gülerken buldum. En çok da, onu dolaştırmaya çıkardığım zaman, “Köpeğin ne güzelmiş,” dediklerini unutamıyorum.

Tabii, *nono* bacaksız, bir lokmacık bir büyükbabaydı. Küçük bakışlı, güzel gülüşlü, dişsiz. Gözlerinin ferisi sönmüş ama sakindi. Tıpkı ufak bir el aynası gibi.

Büyükanne görüldüğünde elinde küçük fakat genişçe bir bavul ve sepet taşıyordu. Sepetten bir tava, bir kepçe, bir de İngiliz hardal markası Colman’ın kavanozu görünüyordu. Sepetin içinde, her zaman başucunda duran gümüş haç, İncil ve dua tespihleri de vardı. Her adımda daha zor yürüyordu, göğsünden çıkan astım hırıltısı adeta ısıklık çalıyordu. Boynundan sarkan gözlüğü siyah plastik banta bağlıydı.

“Al,” diyerek bavulu dedeme verdi.

Dizlerinin üstüne dengeli bir şekilde yerleştirdi. Düzgün yatay bir sert yüzey elde edince sepeti üstüne koydu.

Profilden bakılmasa dedem hiç görünmeyecekti. Kepçe burununu kapatıyor, sepetin kolu da adeta havada asılı duruyordu. Terlekli sandalye market arabasına benzemişti. Dedem bu şekilde giderse etrafını göremez diye düşündüm. Tanrı’ya şükür hemen sepetin onu güneşten koruyacağı geldi aklıma. Yokuşu çıkacakları için güneş tam karşılarından gelecekti, ucuz pansiyonlar şehir merkezinde bulunurdu. Büyükannemin tığ işi çantasında çok parası olmamalıydı.

Babam dedeme yanaşıp kepçeyi sola kaydırıldı.

“Nasılsın *nono*?” dedi.

Ona *nono* diye hitap etti ama o onun babası. Sırf ben dünyaya geldiğim için herkes dedeme *nono* der. İflah olmaz bir at yarışı oyuncusudur, halen pazar sabahları yarışlara para yatırmaktan zevk alır. Şimdi babam kendi babasına *nono* diyor.

135

İhtiyar bir fotoğraf kadar usluysu. Sanki biraz önce resmini çizmişler gibi. Babam şapkasını biraz kaldırıp, birkaç siyah ipliği silkeleyip kahvaltı peçetesiyle, alnında leke yapmış çamur izlerini temizledi.

“Nereye gidiyorsunuz, *nono*?”

“Frengili, fantastik,” dedi dedem.

Annem sandalyeye yaklaştığı sırada, büyükannem bol siyah el-bisesi içinde kapıda görünmüş, tekerlekli sandalyenin kolunu tutmak üzere dedeme doğru hamle yapmıştı. Bu zaten hep olurdu, dedem kendi biraz ilerleyip kapının kolunu açardı. Ona yardım etmek isterdim ama eğer kapıyı açarsam suç ortağı olacaktım.

Böylece orada kalakaldım, kaşıkla kahvemi karıştırmaya devam ettim.

Büyükanne kapıyı kendisi açmak zorunda kaldı. Dönüp bize baktı, bakışının içinde hiçbir duygu yoktu. Kendine ait bir evi, telefonu, bahçesi olan, bize kahvaltıya gelmiş bir ziyaretçiydi sanki. Şimdi de kendi varlıklı rutinine dönüyordu.

Kapıda bir cümle mırıldandı. Belki bir partinin sonuydu. Kafiye, vatansever, sürpriz sonlu şiirler gibi. Ya da Amado Nervo’nun şiirleri. Biz daha çok sustuk, daha çok, sessizliğimizi bastırdık, bastırdık ve bastırdık.

Beşimiz gece yarısı ormanına benziyorduk, esintisiz, tüm kuşların uyuduğu. Bahçeden geçerken tekerleklerin çıkarttığı gıcır tırtıklı bir bıçakla derinin kesilmesine benziyordu, midenin üstünde kayan bir hançer.

Üçümüz yalnız kaldığımızda, babamın kravatını taktığını fark ettim. Etrafta hiç gürültü olmadığı halde annem ağlıyordu. Babam kahvaltı artıklarının üstünden *El Mercurio*'ya göz gezdirdi. Annem önlüğüne taktığı bir bezi çıkarıp ekmek kırıntılarını temizledi.

136

İsteksiz kişilerin yaptığı gibi dişlerimin arasına kibrit çöpü alıp ön bahçeye çıktım. Evimiz dik bir yokuşun sonunda kalıyor, merkeze gitmek için yokuşu tırmanmak gerekiyor. Böylece sokakta bir basamağa oturup oradan babaannemin yokuşu tırmanışına bakabiliyordum. Geniş omuzları tekerlekli sandalyenin kenarlarıyla karışıyordu. İkisi birlikte bir hayvana benziyorlardı. Kimsenin ilgilenmediği, tüyleri dökülmüş, uyuz, yaşlı bir eşek. Parmak Çocuk masalını hatırladım, şapşal velet, ekmek parçaları bırakarak yürürken arkasından gelen alçak kuşlar tüm ekmekleri yiyordu. Neden bilmiyorum, iki ihtiyar köşeye varırken, parçalara ayrılacaklarını düşündüm, güneş siyah bir ışık göndererek onları titretecek, etleri daha da gevşeyecek, babaannem alnındaki teri silerken bütün yüzünü tamamen silecek, dedemi de Stetson şapkası yiyecekti. O dalıp giden, yıpranmış yeşil gözlerini gördüğüme inanıyordum.

Gözden yitip gittiklerinde basket ayakkabılarımı bağladım ve yokuş yukarı koşmaya başladım. Birkaç metre sonra fark ettim ki güneş feci şekilde yakıyor. Pis, nahoş bir gıdıklanma. Köşeye hemen vardım. Kesiştiği cadde düzdü, mazot lekeleriyle ve görünmeyen çukurlarla doluydu. Güneş eskimiş betonda küçük çatlaklar oluşturmuştu. Aramızda kalan yarım bloklu mesafeden görebiliyordum, seyyar satıcıların ya da sebze arabalarının peşine takılıp kuyruk sallayan sokak köpeklerine benziyorlardı.

Onları vahşi göz kırpmalarının ortasında gördüm, kaldırıma saçılmış süt gibi parlayan bembeyaz güneş gözlerime giriyordu. Onları sürekli uzaklaşan köşeye doğru yalpalarken gördüm. On-

ları yapış yapış asfaltın üstünde bacaları ve tekerleri kayarken gördüm. Şehir yeşil renkli, kahverengi karkaslı ahşap evlerle doluydu. Evleri yeşile boyuyorlardı çünkü hiç ağaç yoktu. Az sayıda yol kenarı bitkisi de yoldan geçenlerin işediği ve şefkatli yaşlıların paslanmış taslarıyla suladığı yerlerden fışkırıyordu. Ama gölge vermeyen zayıf bitkilerdi bunlar. Bir gün bunların değişmesi emrini verecektim. Güneye gidecek, geniş bir ağacın altında oturup buz gibi bir kavun yiyecektim. Ağaçları boğalar olarak hayal ediyordum. Burada hiç hayvan da göremiyordum. Bir tek dükkânların tahtalarını delen güveler ile fareler vardı.

Ama bir rahat verin artık fare ve güve hayvanları! Kedi hayvanları!

Benim ihtiyaçları köşeyi dönerken gördüm, onları gözden çıkarmamak için koşmam gerekti. Şimdi yavaşlamışlardı. Yoğun ve açık gökyüzünde solup gidecek gibiydiler. Sabahın erken saatleriydi ama güneş yakıyordu, hayat vermeyen, solduran bir güneş. Bu, çaydanlığı, içinde su olmadan ocağa koyup dibini yakarak mahvetmeye benziyordu. İçimden büyükannemlerin bir başına solup gitmelerine göz yummak geldi. Büsbütün bayatlamış, kara bir pekmeze dönüşen çorak sokaklarda terk etmek. Halk plajına gidebilirdim. Sala kadar yüzer, mahalleden kızlarla oynar, onları suya batırır, kendim suya dalar, bellerinden sarılır, göğüslerine sürtünür, onları kayalıklara oturturdum.

Sokak lambasının altına düşen, ağzı açık, gururlu ayyaş misali topaç gibi dönüp kaldırırma yapıştıklarını gördüm. Büyükannem arabayı artık ittirmiyordu, üstüne yatmıştı. Arabanın içindeydi. Onları yakalamak için karşıdan karşıya geçtim.

Karşı taraftaki duvara yapışan büyükbabamın ne yaptığını o zaman gördüm.

Büyükannem yarı baygın vaziyette, tüm ağırlığını sandalyeye vermişti, dedem de iki eliyle tekerlekleri çeviriyordu. Sandalye

sanki bir gemi, ağır bir tekneymiş de, o da kürek çekiyormuş gibi. Kolları geriye gidiyor, dirsekleri de ceketini şişiriyordu.

Benim güzel babaannem diye düşündüm. Sonunda neler geldi başına, kahrolası ihtiyar. Kara bir prens, kara melek gibi giyinmiş dedemin ciğerini patlatmak istiyordu.

138

Onların düğüm oluşlarını, yün çilesine dönüştüklerini gördüm. Belki de ağızlarında köpük kim bilir? Ah ihtiyarcıklar, yeryüzünün bu kuru, kaskatı şehrinde kocaman bir kara bulut, mutsuz, şaşkın, koca bir kuş. Ah ihtiyarcıklar, köpeklerin, kedilerin, güvelerin, farelerin yalaması için galaksiden aforoz edilip yere çalınmış kötü bir bulut.

Kalbim yumruk olmuştu. Şöyle ki: Traka, traka, s*tir, s*tir, s*tir ve bok, bok. Dans ederken korkutulmuş bir çocuk misali, beni bir ileri bir geri ittiriyordu.

Dedemi gördüm, birer mızrağa dönmüş kollarını, lokomotiflerin yıpranmış motorunu gördüm, iki bacağı olmadan, iki kolunun verdiği bahşişle dayanan koca kalbini gördüm. Bir anda tozlu duvarın kıyısında bir kadirga gördüm, esirlerin kaslarındaki damarları şişirerek kürek çektiği, ve her şeyin üstünde gösterişli kuşlar, rüzgârın güvertede yumuşattığı, sönmüş bir köpükten mendille korunan, burunları havada, genç İngiliz kaptanlar. Ve aşağıda kürekçiler, kirli, enselerinde sinekler. Şehir kumul bir tepenin uzantısıydı. İhtiyarın dirsekleri onu yarı yolda bırakmıştı. Şehir çorak bir araziydi. Takımyıldızı gibi. Tıpkı pazar akşamüstü görülen kötü bir rüya, güneşin altında saat dörtte görülen kâbus gibi. Dedem şimdi kendi etrafında dönüyordu. Bir türlü geçemediği bir kapıya denk gelmişti. Hareket etmeyen, içinde yaşanmayan bir mekân. Şaşkın bir kuşçasına onu felç etmişti. İşte bu onun evi, diye düşündüm.

Burada bu beyaz, boş sokakta uyuyup kalacaklar diye düşündüm. Güneş ışınları üstlerine dik gelecek ve güneş tıpkı sıcak bir sünger gibi onları emecek.

Bir an hareket edemez oldular.

Aslında oradan otobüsler geçiyordu, şimdi düşünüyorum da, verandalarda insanlar vardı, siyah evrak çantaları, gösterişli kravatlarıyla işadamları, makosen ayakkabılarıyla çalışanlar, memeleri açıkta genç anneler ve üstlerinde mızıldayan bebekleri. Onların arasında, ağaçlar gibi ölmüş benim ihtiyaçlar. Son kalan damlasını bir kayanın emdiği, kurumuş, anlamsız bir nehre benziyorlardı.

Kötü yapılmış bir tablonun içinde öylece duruyorlar, astımlı ihtiyarın omuzları sarsılırken, diğeri tatlı gözleriyle kaldırımında donup kalmıştı.

Ellerim kot pantolonumun ceplerinde, yanlarında durdum, inip kalkan, genişleyen göğüslerine baktım. Babaannemin göğsü farklı ve umutsuz kuş tüyleri gibi yaralı, yumuşak ve genişti. Dedeminki ise solgun ve güçlü. Büyükannem beni görünce dikenlerini çıkarıp şiş parmaklarını sandalyenin demirine sapladı, itmeye başladı. Dedem ellerini göğsünden çıkartıp, sepetten görünen tencerenin üstünde birleştirdi. On metre sonra otobüs durağı vardı, gölgesinde soluklanmak üzere oraya yollandık. Vücutları kendine gelinceye dek beklerken, yarım saat boyunca, gölgeleri genişleyen insanların geçişini seyrettik. Otobüslerin geçişini seyrederken garip bir şey fark ettim. Sokak lambasının direğinin hizasından otobüslerin gölgesi önden gidiyor ve sonra siyah bir su gibi dağılıveriyordu. Büyükannemler de birer gölgeydi. Ama leke ya da bir şeyin suyu gibi. Kendi gölgeme de baktım. Ağaca benziyordum.

Dedem ansızın konuştu.

“Ben acıktım.”

Babaannem benim üstümden ona doğru eğilip terli gözlerini mendiliyle sildi. Alnı kuruydu.

Babaannem bana baktı ve sandalyeyi kolayca ittirdi.

“Gidelim,” dedi.

Köşede bütün blokun etrafında tam tur attıklarını fark ettim. Dönüp, sepetlerin içinde, üstlerinde içi buz dolu torbalarla balık satan kulübenin önünde durdu. Kuyruğu renkli bir yılanbalığını alıp güneşe doğru tuttu. Güzele benziyordu. Seyyar satıcı balığı portatif tartıda tarttı, babaannem balığı hiç temizlemeden, parçalamadan öylece vermesini istedi.

Balığı bütün olarak istediğini söyledi.

El Mercurio hafta sonu ekine sarılı balığı bana uzattı.

“Taşı bakalım,” dedi.

Şimdi ise yol yokuş aşağı gidiyordu, büyükannemin, uçup gitmemesi için sandalyeyi kontrol etmesi gerekiyordu. Bir kabuk sandalyeyi havaya kaldırınca dedem az daha şapkasını düşürüyordu. Tam ensesinde yakalayıp tekrar başına taktı. Ama büyükannemin başına yerleştirdiği gibi, sağa doğru yatırıp alnını biraz açıkta bırakarak yerleştirmemiş, sol kulağının üstüne denk getirip alnını tamamen kapatmıştı. Sonra parmaklarının arasında kalın bir puro varmış da ağzına götürüp dumanı üflüyormuş taklidi yaptı ve kaşlarını kaldırarak bana baktı:

“Humphrey Bogart,” dedi.

Sonra külleri silkeleyip pinpon topuna vuruyormuşçasına:

“Yanki, frengili, fantastik,” dedi.

Tekerlekli sandalyeyi oturma odasına sokmak çıkartmaktan daha kolaydı. Demiri ittirip basamağa oturmasını sağlamak yetiyordu. Babam işe gitmiş, annem de ağır ateşte, hiç sevmediğim spagetti pişiriyordu. Büyükbabam pencerenin önünde, yemek odasında kaldı, büyükannem de mutfakta bana katıldı.

“Ne getirdin anne?” diye sordu annem. Babaannem balığı gazete kâğıdından çıkarttı ve kuyruğundan tutup salladı.

“Yılanbalığını seyyar satıcıdan aldım, şimdi bunu bir güzel derisiyle birlikte pişireceğim.”

“Dedenin sevdiği gibi,” dedi annem.

Bahçeye gidip çizgi roman okudum. Ara sıra mutfağı teftiş etmeyi seviyorum. İnsanlar çalışırken onları seyretmek benim için bir tutku aslında. Ama bu kez çizgi romanlarıma kavuşmak için sabırsızlanıyordum. *Barbarella* ile *Yaşlı Barrabases*’i okudum, pazar günü için at yarışı tahminlerine göz attım.

Uzun bir süre geçtiğini tahmin ediyorum çünkü büyükannem beni çağırdığında etrafımdaki her şeyin gölgesi olduğunu gördüm. Yalnız ve terk edilmişlerdi.

Görevimi biliyordum. Camlı dolaba gittim ve önlük şeklindeki peçeteyi alıp dedemin boynuna taktım.

“Bebek,” dedi dedem.

Babaannemin Yugoslav tepsisine dumanı tüten tabağı koymasını seyretmesi için arkasından tutup sandalyesini çevirdim. Dedem kaşğını daldırıp ilk lokmayı ağzına götürmeden güçlü bir şekilde üfledi. Ağzını açıp hiç acele etmeden çiğnedi. Yuttuğunda dudakları açıldı, ağzı yatay şeklini aldı ve dilini dudakları üstünde gezdirdi. Sonra dilini içeri sokup gülümsedi.

Ben bir tur atmaya dışarı çıktım çünkü balıktan nefret ederim.

Şişman'ın Şarkısı

Juan Carlos sınıfımıza geldiğinde hepimiz çok sevinmiştik çünkü sınıfımızda bir şişman eksikti.

İngilizce dersinin ortasında çıkageldi, tebessümü hızlı ve tombul bir sıçan gibi her tarafı dolaştı. Mr. Smith'in (Smith ve İngilizce öğretmeni) kadınsı histerilerini bildiğimizden ceza almamak için kahkahalarımızın karnımızdan fazla uzaklaşmasına izin vermedik. Sabah açlığında kahkahalarımız havada asılı kaldı. Yüzümüzde okunan, ufak dudak hareketleri ya da gözlerde parıldayan küstah bir ışıltıydı.

Juan Carlos'a ilk bakışta göze çarpmayan küçük, zayıf bir müfettiş eşlik ediyordu. El ve ayak bileklerindeki gözle görülür kısalığıyla, takım elbisesi çocuk mağazasından alınmış izlenimi veriyordu. Müfettiş Soto'nun, kıyafetlerini, tasarruf amacıyla Falabella'nın çocuk bölümünden aldığına kanaat getirdik. Juan Carlos'u Mr. Smith'e tanıtmak için sınıfın ortasına doğru ittiren Soto'nun ta kendisiydi. Bu hareketiyle, bir danayı kasaba doğru ittiren sahibine benziyordu. Bir an için şişmanı ikisi de birer koldan tutmuştu, o da yelpaze misali her konuştuklarında gülümseyordu.

"Valparaiso," dediğini duydum bir ara.

Arka sırada hepimizin toplama çıkartma yaptığını hesap ettim. La Chile'den on beş, Colo-Colo'dan on, Católica'dan sekiz, Audax'tan iki. Eğer Şişman Wanderers'li ise taşranın temsilcisi

olurdu ve pazartesi sabahı işemeleri sırasındaki tartışmalar da fazladan dikkat çekti. Soto ona oturması için orta sırada yer gösterdiğinde, hepimiz onu görebilmek için ortadaki boşluğa doğru eğilmiştik. Elinde defteri, al yanakları, yüzünde mahcup bir gülümsemeyle oturdu, başlarda utangaç sandığımız bu gülümseme aslında sadece mutluluğu ifade ediyordu.

Karşıdan gelen şişmana bakarak, “Onu ben kazandım,” diye fısıldadı Dorfman, ağzını büzüştürerek.

Juan Carlos oturdu, tabii hepimiz koridora eğilmiş, poposunun bir kanadının, sıranın tahtasından kaç santim taştığını merakla hesaplamaya çalışıyorduk. Mr. Smith, tipik bir Amerikan filminde herhangi bir öğretmenin yaptığına benzer bir hareketle, dikkatimizi başka yöne çekti. Kendini Bay Novack sanıyordu.

*“I want you to meet our new friend Mr. Juan Carlos Osorio. Say ‘hello’ to him, people.”*¹

*“Hi.”*² Doğal denemeyecek kadar cırtlak bir sesle bağırdık.

*“Juan Carlos, do you want to explain your friends where you come from?”*³

Dorfman cevap vermesi için kalemin ucuyla dirseğini dürttü.

Juan Carlos gözlerini kaçırarak ayağa kalktı, yere düşmüş bir yığın kirpik önce Mr. Smith’e, oradan tahtaya, tahtadan tekrar Mr. Smith’e, Mr. Smith’ten de yere çarptı.

*“I don’t speak English,”*⁴ dedi, mağara adamı aksanıyla.

*“Beg your pardon?”*⁵ dedi, ses tonunu kontrol etmeye çalışarak, Alec Guinness’in filmlerindeki yaşlı aristokratların küçümseyici tavırlarıyla.

1 İng. Yeni arkadaşımız Bay Juan Carlos Osorio ile tanışmanızı istiyorum. Ona merhaba deyin millet. (ç.n.)

2 Merhaba. (ç.n.)

3 Arkadaşlarına nereden geldiğini söylemek ister misin? (ç.n.)

4 Ben İngilizce konuşmuyorum. (ç.n.)

5 Pardon? (ç.n.)

Sırasına yaklaşmış, boynunu bir yana eğmiş, şişmanın defteriyle oynuyordu.

Juan Carlos ikinci seferde daha ölçülüydü:

“*No English*,”¹ dedi.

144 Mr. Smith başparmaklarını yeleğinin iki küçük cebine soktu ve geri kalan parmaklarıyla göğsünde trampet çaldı.

“Edebiyat bölümü lise son sınıf olmuş, ‘*no English*’ öyle mi,” dedi, Juan Carlos’un kaba aksanını taklit ederek. “*Why?*”² Tembellikten, cahillikten, ilgisizlikten mi?”

Şişman yüzüne baktı.

“Prensip meselesi,” diye cevap verdi.

Mr. Smith başını yana yatırıp parmaklarıyla yelpaze sallıyormuş gibi yaptı.

“*My soul!*”³ diye bağırdı.

Teneffüste, Juan Carlos koca kıcını koridora verip ikinci katın parmaklıklarına yaslanmış, bahçedeki hurma ağacını büyük bir memnuniyetle izlerken yanına gidip sandviçin kâğıdını açtım ve yarısını ikram ettim.

“İster misin, Osorio?”

Elini uzatıp ekmek parçasını aldı. Tombul parmağıyla sandviçi ustalıkla açtı, şöyle bir göz gezdirip geri kapattı, gevrek ekmekten kocaman bir ısırık aldı.

“Bana Şişman de,” dedi.

İkinci ısırıkta ekmeğin tamamını bitirdi, ağzı dolu olduğu için konuşamadığından, başparmağıyla göğsüne vurarak el işaretleriyle, ağzında bir boşluk olduğunda konuşacağını işaret etti.

“Bana Şişman de yeter,” dedi nihayet.

Ders gününün sonunda bir saat boşluğumuz vardı, çocuklarla

1 İngilizce yok. (ç.n.)

2 Neden? (ç.n.)

3 Aman ya Rabbi! (ç.n.)

jimnastik salonuna *baby-football*¹ oynamaya indik. Juan Carlos da bir grupla konuşarak geldi. Ön ısınma yapmak yerine karate minderine yayılıp sağ eliyle yüzünü desteklerken, diğer eliyle gri kapaklı bir kitap çıkarttı.

“Ne okuyorsun, Şişman?” diye sordu Hernán González.

Şişman sıkıcı bir bakış fırlatıp, başlığı okuyabilmemiz için kitabını biraz kaldırdı.

“Sol-ko-mü-nizm-bir-ço-cuk-luk-has-ta-lı-ğ-ı-vi-la-di-mir-il-yiç-le-nin,”² diye tekdüze bir şekilde heceledi Hernán.

“İyi mi barı?” diye sordum, topu öbür elime geçirirken.

Juan Carlos boştaki elinin parmaklarını sallayarak “Şöyle böyle,” dedi.

González kitaba tekrar bir göz attı, Şişman’ın minderin üstündeki gövdesini görünce onu yumuşak bir hayvan zannetti.

“Sonra bana ödünç verir misin?”

“Tamam,” dedi Şişman. Başını hiç kaldırmadan ekledi.

“Bir şey anlamazsan ben sana anlatırım.”

“Bana da anlat, Şişman,” dedim.

Cumartesi günü ilk tenefüste tuvalette sigara içip akşama bir fiesta düzenlemeye çalıştık umutsuzca.

“Hiçbir fikriniz yok mu?”

Geceyi evde, anne babalarımızla kâğıt oynayıp radyo dinleyerek geçirme fikri hepimizi bunaltıyordu. Nerede olursa olsun bir fiesta yapmalıydık. Pek çoğumuzun resmi kız arkadaşı vardı, cumartesi günleri süslenip püsleniyor, popolarını dahi pudralıyor, bebekler gibi kokuyorlardı. Aşağı yukarı hemen herkes küçük kardeşinin kolonyasını sürmüş, ceketinin iç cebine bir paket Richmond sigarası atmış oluyordu.

1 1930 yılında ilk olarak Uruguay’da ortaya çıkan salon futbolu. Bizde buna *futsal* deniyor. (ç.n.)

2 Bolşevik lider Lenin’in 1920 yılında yazdığı eser. (ç.n.)

O sabah Dorfman'ın kız kardeşinin doğum gününü kutlamaya karar verdik. El Rucio, sınıfın gıcıkları ile yenisi olaya paraşütle atlamasınlar diye tuvaletin sonundaki pisuara konuşlandı.

González, Marcelo Charlin, Müttoli, Pije Marin ve Gilberto Llanos'u seçti.

146

Arkamda Şişman işiyordu. Dorfman'a kaş göz ederek, onu da çağırılım mı diye sordum.

“Davet et,” dedi ve son talimatı “İçecek getirin,” oldu.

Yanımda bizim ekip olduğu halde “Şişman,” dedim. “Seni bu akşam bir fiestaya davet ediyoruz.”

Juan Carlos takım taklavatını külotuna sokuşturup musluğu açtı.

“Kimin evinde?”

“Dorfmanların.”

“Kız arkadaşımı da getirebilir miyim?”

Ne González'in ne de Llanos'un suratlarını gördüm ama iro-nik ifadeleri gözümün önünde canlanmıştı. Benimle aynı şeyi düşündüklerine kalıbımı basarım. Juan Carlos'un kız arkadaşı nasıl biri olabilirdi acaba? Bence *Sekiz Buçuk*'taki Sarracena'yı¹ düşü-nüyor olmalıydılar.

“Sanırım evet,” dedim dudaklarımı ısırarak.

“Tabii ki,” diye cevapladı Llanos.

“Tamamdır,” dedi Şişman ve sonra ekledi, “sana bir şey getir-dim.”

Üstünde Marx ve Engels, *Komünist Manifesto* yazan, kırmızı karton kapaklı bir kitap.

Sonra arkasını dönüp tuvaletin kapısına doğru ilerledi. Gónzalez'e dönüp bir parmağıyla bizi göstererek, “İkiniz birlikte okuyun, bitirince başka ödünç veririm,” dedi.

1 İtalyan yönetmen Federico Fellini'nin 1963 yılında çektiği 8 ½ isimli filmin kadın kahramanı. (ç.n)

Tam kapının arkasında kaybolacakken bir an duraksadı.
“Eğer anlamadığınız bir şey olursa bana sorun, oldu mu?”
Kitabı ceketimin altına sokuşturdum ve pisuara koştum, gülmekten altıma işeyecektim.

Şışman’ın sevgilisiyle geleceği haberini Şili’nin yarısı duymuştu.

“Bakalım kamyonla mı getirecek?”

“Beyler, aslında ben çok zayıfım...”

“Geldiklerinde onu kepçeyle indirecek.”

“Geldiğinde kanepeleri yalayıp yutun.”

Múttoli’nin gramofona şışmanlarla dalga geçen moda bir plak koymasını kesinlikle yasakladım. Şaşaalı bir giriş için hazırlanmış plağın elimde durduğunu fark ettim, koltuğun altına kaydurdım ve plağa ne olduğu bir daha hiç bilinmedi.

Gece saat onda, gömleklerimizin yakaları çoktan kirlenmiş, başımız dönüyordu. *Cheek to cheek*¹ dans saatine hâlâ sıra gelmemişti, *disk-jockey* Skármeta olduğundan Elvis Presley ve Ricardito’nun tarihöncesi döneminden çıkamamıştık. O saatte büyük bir grup muhabbet etmeye verandaya çıktık. Hep bu şekilde birlikteydik: bir elde *cubalibre*,² diğerinde sigara, kısrakları göz hapsine almış, bacaklarını süzerek, dekolterilerine ıslak bakışlar atarak, daha geç olduğunda araziyi kolaçan ederek, parlak ışıkların söndürölmesi-ni, González’in tavandaki merkezi lambayı kapatma işini organize etmesini konuşarak.

Tam sigaralarımızı emme safhasına geçmiştik ki Juan Carlos’un taksiden indiğini gördük. Hepimiz onu aynı anda fark etmiştik, neden o saatte herkesin verandaya çıktığını o an anladım. Çünkü her birimiz Şışman’ın kız arkadaşını ilk gören olmak istiyorduk.

1 Yanak yanaęa. (ç.n.)

2 Rom ve coca-cola karışımına buz ve limon eklenerek tüketilen bir kokteyl. İlk olarak 1900’lü yıllarda Küba’da ortaya çıkan içecek, ismini Küba devriminin sloganı olan Cuba Libre’den (Özgür Küba) almıştır. (ç.n.)

Múttoli basamakları indi ve büyülenmiş bir şekilde bahçede ilerledi. Sütuna kadar yürüdüm, sigara dişlerimin arasında, öylece bekledim.

Şişman taksiciye ödemeyi zar zor yaptıktan sonra o göründü. Kimsenin yüzüne bakmak istemedim. Sadece ağzımda biriktirdiğim onca tükürüğün boğazımdan aşağıya kaydığını hissetmekle yetindim. Samanlıktan yeni çıkmış keçi yavrularıydık biz. Uzun elbiseler giyen, vajinaları evlilik yüzüğü takılana kadar kapalı, kocaman memeleri, atkuyruklu saçları olan sevgililerimiz vardı. Yeşil kalçalı, elma göğüslü dişileri sadece Cinemascope’da görmüştük. Sadece Astor’un ilk gösterimlerinde.

Şişman’ın kız arkadaşı bir güzellik abidesi değildi, hatta elbiselinin vücuduna tam oturması da değildi sorun, belki de o kadar kocaman meme için fazla kısaydı ve çok kırıtiyordu. Ama bu dişinin asıl karşı konulmaz, dayanılmaz özelliği, kıpkırmızı bir rujla boyadığı dudakları ve bembeyaz dişleri ile ıslak ve insanın içine işleyen derin bakışlarıydı.

Şişman grubun ortasında durdu, elinin arkasıyla terini kuruladı ve bize:

“Sizlere kız arkadaşımı tanıtayım, dedi.

Kayıtsızmış gibi davranarak elimizi uzattık.

“Çok memnun olduk.”

İki saat sonra Şişman ve ben masaya gömülmüş, 64 seçimlerini kimin kazanacağını tartışıyorduk. Yarım litre *cubalibre* içmiş olmalıyım, ağzımı toparlayamıyordum. Şişman yumruğunu masaya vurarak konuşuyordu, o sustuğunda ben söz alıyordum, sigarayı her yakışımında söndürüyordu. Bir ara sadece ikimizin arasında geçen tutkulu, hoş bir sohbet olduğunu düşündüm, ancak bir yudum içki daha aldığımda, aslında tartıştığımızı ve bütün sınıfın ağızları açık bizi dinlediğini fark ettim.

O zaman neler söylediğimi hatırlamıyorum. Fonda müzik varsa, birinin bana ne söylediğini duyamam. Çalan parça Beatles'tan *Love me do* idi. Şişman ile bayağı ciddi bir tartışmaya girmiştım. Pije Marin arkamdan:

“Saçmalıyorsun, Şişman, daha oy verme hakkımız yok. Hem sen komünizm propagandası yapıyorsun,” dedi.

“Yani biz mücadele edemeyiz diyorsunuz.”

“Biz daha çocuğuz.”

Şişman bir fotoğraf çıkarttı. Güçlkle dik duran başımı fotoğrafa uzattım. Fotoğrafta ölmüş bir sürü insan vardı. Aileye benziyorlardı.

Fotoğrafı Marin'in burnunun ucuna kadar uzattı.

“Bak, Pije, bak, ne görüyorsun burada?”

Marin göz ucuyla şöyle bir bakıp burnunu kibirle havaya kaldırdı.

“Ölmüş birilerinin resmini.”

“Bunlar kim biliyor musun?”

“Vietnam Savaşı olmalı. Sizler hep aynı şeyi kullanıyorsunuz.”

“Yani, sen Yankilerin Vietnam Savaşı'nı destekliyorsun.”

Muhtemelen ayağa kalkmışım.

“Bekle,” diyerek beni sakinleştirdi Şişman.

Yanında deli Müttoli olduğu halde, fotoğrafı tekrar Marin'in burnuna sokarak, “Burası Vietnam değil, Pije,” dedi. Marin omuz silkti.

“Burası Santiago. Şili'de sağcı hükümetin katlettiği insanlar.”

Pije kravatını düzeltti.

“Bu olayların olması üzücü,” dedi, “ve ayrıca ben Vietnam Savaşı'na da karşıyım.”

Şişman fotoğrafı yeleğinin altına sakladı.

“Şimdi sen hâlâ politikaya giremeyecek kadar çocuk olduğumu mu düşünüyorsun?”

Marin bir sigara yaktı.

“Bu fotoğraftaki çocuklar öldürölmek için o kadar da kötü de-
giller miydi acaba?” diyerek parmağını suçlayıcı bir tavırla salladı.

“Neyse,” dedi Pije.

150

Şişman başka bir kelime bekler gibi gözünü dikip baktı ama Pije gözlerini kaçırıp masanın üstünde başka bir şişe arıyormuş gibi yaptı. Sonra da etrafına bakınıp hepimizin sus pus olduğunu görünce “Tuvalete gidiyorum,” dedi.

Bir saat sonra, bir yıldır sevgilim olan Francisca ile, göbeğine yapışmış bir şekilde dans ediyordum. İçkisinden her yudum alışında bana da içiriyordu. Benimkini bacaklarının arasında hissetmemek için kamburunu çıkartıyor, poposu iyice dışarı çıkıyordu. Her zaman bu saatlerde ona artık birlikte olmamız gerektiğini söylüyordum. Biz diğer aptal çiftlere benzemiyorduk. Bir yıldır çıkıyorduk.

Bu konuşmaların sonunda hiçbir şey olmuyordu. O ağlamaya başlıyor, ben de onu bir merdiven altına saklıyor, biraz teskin ediyor ya da biraz memelerine dokunuyordum. Tam bu saatte, bütün köşelerde benzer şeyler yaşıyordu. Çiftler arasında, Türklerin eskici dükkânlarındaki eşyalar kadar eski ve gevşek olanlar da vardı. Sonuç olarak, saçımızı sürekli düzeltmekten ellerimiz briyantınle yapış yapış, tangolarda söylediği gibi, alkolün içinde boğulmak istiyorduk. Kızların makyajları bozuluyor, sıcağtan yüzlerine bulaşıyor, banyoya gidip makyaj tazelemeleri bir on yıl kadar sürüyordu.

Francisca’cığımı tam da bunun için bırakıp, ellerim cebimde, hüsranımla baş başa, ikinci kattan terasa çıktım, ayı seyre koyuldum. Terasta dolaşırken ereksiyonumun biraz yumuşadığını anlayıp rahatladım.

O kadar azgın delikanlılardık ki, bütün gün, bir kıza nasıl atla-

rız onu konuşuyorduk. Konuştuklarımızı çizmeye banklarda yer kalmadığından, artık bankların sırtlarına çiziyorduk. Bu yüzden, terasa açılan pencereden içeri bakınca, gözlerimin gördüğü şeyle kendimi gerisingeriye attım, kalbimin çarpıntısının odadan duyulacağından korktum. Duvara yaslanıp gözlerimi sabitledim ve onları yatağın üstünde açık seçik gördüm.

Şişman kız arkadaşını yatağa atmıştı ve kız çıplaktı. Tamamen değil ama memeleri tamamen açıktaydı. Gece lambasının pembe ışığı üstlerine düşüyordu. Bacakları tamamen açıktı, bacaklarının arasında at yelesinin parlak kıllarıyla kaplı bir lahana vahşice zıplıyordu. Üstünde kalan tek kıyafet, yukarı kıvrılmış eteğiydi. Daha yukarıda, saçları koyu renkli bir su gibi lila rengi yastığın üstüne dökülmüştü, saçlarının arasında, köpük gibi, dans gibi, kırmızı bir dil görünüyordu; geniş, ıslak, yalamak isteyen, kendine başka bir dil arayan bir dil. Bütün gözeneklerini açmak, ısırarak ve onlarla diğer dili sıkıştırmak, ağzına başka bir hayvanı atmak isteyen bir ağız.

Ama Juan Carlos verilen mesajı almakta acele etmiyordu. Günlünç dizinin üstüne yaslanmış kocaman kütesiyle, pantolonunu çıkartma manevrasını başarmaya çalışıyordu. Hareketleri sırasında, gece lambasının ışığı, süngere benzeyen terlemiş yüzünü aydınlatıyordu. Sonunda pantolon çıkmıştı ama çoraplara yönelen yılanımsı kıpırdanması çok acıklıydı. Şimdi kızın elleri onun diliyle buluşmuş, oradan terli koltukaltlarına ulaşmıştı. Şişman bir hışımla külotunu fırlatıp attı, evet, işte enerjik, kaya gibi şeyi göründü, sürpriz kutularından fırlayıveren palyaçolar gibi çıkıvermişti ortaya. Şişman'ın şeyi de aynı kendi gibiydi: geniş ve kısa. Yani Şişman'ı gören birine şeyini tasvir etmenin lüzumu yoktu.

Ama altında kalan ateşli esmer güzelinin üstünde hoplamaya başlayan bu bembeyaz, muhteşem kıcın (şeyi de harika sebzenin içinde hızla kaybolmuştu) bundan önce anlatılan hiçbir şeyle karşılaştırılması mümkün değildi.

Hayatımda hiç bu kadar güçlü, beyaz ve yayvan bir kış görmemiştim. Akordeona benzeyen, devasa, görkemli bir kış. Juan Carlos'un kışı kesinlikle mutlu bir kıştı.

152

Şimdi yanımda Hernán González vardı, neye baktığımı görünce hem etkilenmiş hem rahatsız olmuştu.

“Sanırım ona ayıp ediyoruz.”

“Nasıl?” diye sordum.

“Şişman’ı bunu yaparken dikizlemek tam bir ibnelik.”

Kızın göbeğinin, omuzları yatağa yapışık halde, yarım metre yükseldiğini gördüğümde yutkundum ve “Peki, gidelim,” dedim.

“Haydi, gidelim.”

19 Kasım’da ülkede genel grev ilan edildi ama anne babalarımız yine de bizi okula gönderdi. Okulumuzda bir tek öğretmen bile eksik değildi, bunun için ölüyorlardı zaten. Şişman İngilizce dersinden bir kere daha yedi aldı. Defterinin bir sayfasına bir şeyler çizerken Mr. Smith sırasının başında belirdi ve elindeki cetvelle yavaşça omzuna dokundu. Sonra cetveli kolunun altına soktu ve bir gece kulübü şarkıcısı edasıyla kalçasının sağ tarafını öne çıkararak:

“*May I know what are you writing, Mr. Osorio?*”¹ dedi.

“*Nothing,*”² diye cevapladı Şişman, kulak tırmalayan bir İngilizceyle.

Smith bu berbat aksanı kulağından temizliyormuş gibi yaptı, sonra gözlerinin içine bakıp Juan Carlos’un defterini bir fareyi kuyruğundan yakalamış gibi eline aldı.

“*May I see it?*”³

Şişman omuz silkti, bakışlarını kaçırды. Tam o sırada camdan

1 Ne yazdığınızı öğrenebilir miyim, Bay Osorio? (ç.n.)

2 Hiçbir şey. (ç.n.)

3 Bakabilir miyim? (ç.n.)

bir gencin onu işaret ettiğini gördü. Parmağıyla göğsüne dokunup kaşlarını kaldırarak, gerçekten ona işaret edip etmediğini anlamaya çalıştı. Penceredeki kararlı bir parmak işaretiyle evet dedi.

“*What’s this, Good Heaven?*”¹ dedi Smith, defterin sayfalarının arasından standart boylarda bir resim çıkartarak.

Juan Carlos fotoğrafı görmemezliğe gelirken gözü dışarıdaki çocuktaydı, çocuğun elindeki pilli radyoyu kulağına dayadığını fark etmesi çok sürmedi. Boşta kalan eliyle de patlama işareti yapıyordu.

Şişman’ın sıra arkadaşı bendim. Diziyle dürtmesi üzerine kravatımı düzelterip ayağa fırladım. İngilizceden yedi almış bir kişi duruyordu karşısında. Shakespeare’e değil Nat King Cole, Brenda Lee ve Beatles’a borçluydum o yediyi.

“*That’s a photograph, Mr. Smith,*”² dedim.

Öğretmenin yüzü dondu ve üst dudağı milimetrik bir şekilde oynadı. Bunun bir tebessüm olduğunu anlamak için büyütece ihtiyaç vardı.

Fotoğrafı burnumun ucuna kadar getirdi ve kaşlarıyla işaret ederek bakmamı istedi.

“*I know it is a photo. But who are the characters, for God sake?*”³

Üstünde çok fazla şey olduğundan pek net göremesem de fotoğraf, aşağı yukarı bir buçuk yüzyıl önce galakside var olan mesut taşra hayatından kalma meydanlarda, hasır şapkalı, beyaz önlüklü profesyonel fotoğrafçıların çektikleri, çekmecede unutulmuş, dilsiz resimlere benziyordu. Resimde Şişman, sarışın bir kıza sarılmış, sarışın da elini onun sırtına atmış görünüyordu. Juan Carlos’a bakıp resmi Smith’e geri verdim.

“*The characters are Juan Carlos Osorio and a girlfriend, sir,*”⁴ dedim.

1 Bu ne Tanrı aşkına? (ç.n.)

2 Bir fotoğraf bu, Bay Smith. (ç.n.)

3 Fotoğraf olduğunu ben de görüyorum ama kişiler kim, Tanrı aşkına? (ç.n.)

4 Kişiler Juan Carlos ile bir kız arkadaşı, efendim. (ç.n.)

Smith fotoğrafla yelpazelenmeye başlamadan önce bacağıma gelen ikinci tekmeyi hissettim ve devam ettim:

“Sir, Osorio says he’s very sorry but he has to leave right now because he feels extremely sick!”¹

“Hemen çık bence.”

154

Ayağa kalkıp kapıya doğru yuvarlanarak yol aldı. Smith onu gözleriyle takip etti, nihayet dışarı çıktığında, burnunu gözlerime yaklaştırıp fotoğrafı sıraya koydu, cetvelle üstünde bir iz bıraktı.

“It’s curious,”² dedi.

Tırnağının ucuyla üst dişlerini kaşıyıp cetveli omzuma koydu ve “Oturunuz,” dedi.

Dorfman’la birlikte teneffüste, bölüp bana verdiği sandi-
çi yerken Şişman’ın, yanında radyolu çocukla bize doğru büyük
adımlarla geldiğini gördük.

“Jimnastik salonuna,” dedi.

Pilli radyo kapalı, onu takip ettik. Beatles yeni yeni meşhur
oluyordu ve biz nefes alıp verdiğimiz kadar Beatles dinliyorduk.
Derslerin ilk ayında elinde radyo olmayan öğrenci görmek çok
zordu. En sonunda müfettişler bir *razzia*³ başlattılar ve el konul-
muş radyoları zavallı anne babalar teslim almaya geldiler.

Soyunma odasının kapısını kapattığımızda, radyoyu taşıyan
çocuk bir sehpayı alıp bariyer yaptı, biz de González ile sehpanın
üstüne oturduk.

Juan Carlos radyonun sesini açtı ve kulağımıza dayadı.

“Dinleyin.”

Başta hiçbir şey anlamıyorduk. Tek yakaladığımız, boğuk sesli
bir konuşmacıydı. Aynı anda hem mikrofona hem de telefona ko-

1 Efendim, Osorio, çok özür dileyerek hemen dışarı çıkması gerektiğini söylü-
yor, kendini çok kötü hissediyormuş. (ç.n.)

2 İlginç. (ç.n.)

3 İt. Yağma. (ç.n.)

nuşuyor gibiydi. Fonda da bir cızırtı vardı, televizyon programları bitip de ekranda çizgili çılgın görüntüler çıkınca duyulan cızırtının aynısıydı. Radyodan bu kadar kötü sesleri en son, güneyde büyük depremin olduğu ve her şeyi bize telefonla duyurdukları zaman duymuştum. Radyodaki bu cızırtı tüylerimi diken diken eder.

“Dinleyin,” dedi Şişman, tombul yanakları ile kaşları arasında duran yuvarlak gözlerini kocaman açmış, parmaklarıyla radyo-nun bant düğmesini oynatıp anlaşılır bir ses bulmaya çalışıyordu.

“Neler oluyor, Şişman?” diye sordu Dorfman, biraz radyodan uzaklaşarak. “Hiçbir şey duyulmuyor.”

Juan Carlos radyoyu ortamızdan alıp kapattı ve konuşmaya başladı.

“Arkadaşlar, hükümet işçilere ateş açmış. La Caro’da sekiz köylüyü öldürmüşler. Onları öldürmüşler, arkadaşlar!”

“Niçin?”

“Tren yolunu kalaslarla kapatmışlar. Genel grev için. Hükümet ücretlere yüzde on beş zam yapmak istiyor.”

Şişman’ın küçücük bir odada bu kadar hızlı hareket edebileceğini hiç düşünmemiştim. İlginçtir, terlemiyordu da. Suratı kurşun gibi sıkıydı, dili dudaklarını ıslatmak için ara sıra çıkıyor, âdemelması yukarı aşağı oynuyordu. González ile benim kalktığımız sehpayaya yumruğuyla vurdu.

“Buna ses çıkarmayacak mıyız? Hükümetin yüzde elli zam yapması için ülkede genel grev var. Genel grev var ve biz burada aptal aptal duruyoruz!” diye bağırdı.

Benim bir parmağım burnumda, Dorfman’ın gözü ise Juan Carlos’un sehpayaya vuran parmaklarındaydı. Radyolu çocuk kulağını tekrar vericiye yapıştırmıştı.

“Puştlar kardeşlerimizi öldürürken biz burada durup buna göz mü yumacağыз?”

Ellerimin terini pantolonuma sürterek kuruladım.

“Hayır,” dediğim duyuldu.

“Hayır,” diye tekrarladım, Şişman’a bakarak yere atladım. Sonra, “Tabii ki hayır,” dedim, Dorfman ve González’e baktım. Bunun üzerine González:

“Tabii ki hayır,” dedi.

Ve Dorfman:

“Sıçarken bile değil.”

Şişman bize doğru ilerledi, hepimize tombul, güçlü elini uzattı. Bu sahneyi bir filmde görmüş gibiydim. İlk ben “hayır” demiştim çünkü Şişman öfkelenmişti, o benim arkadaşımdı, onu yalnız bırakamazdım, sadece bu nedenle “hayır” demiştim. İkinci kez ise González ve Dorfman’a baskı yapma düşüncesiyle “hayır” dedim. Yere atlayarak “Tabii ki hayır,” dediğimde mideme bir yumruk yedim ve bir el boğazımı sıktı.

Juan Carlos gözleriyle yavaşça bizi tarttı, konuşmadan önce dilinin ucunu ısırdı, elleriyle havanın yoğunluğunu ölçercesine boşluğu ittirdi.

“Ülkenin her yerinde, Dávila’da, la Feria’da, la Esperanza’da, Valledor’da, bütün halk ayaklanmış durumda. Beton bloklar ve taşlarla barikatlar kurmuşlar.”

Derin bir nefes almak için durdu.

“Ap-tal-lı-ğı-bı-ra-ka-ca-ğız.”

Şişman ıslık çaldı. Yerlere dökülüp saçılmasın diye elleriyle havayı yokladı.

“Öğle tatili bittiğinde sen ikinci kata gidip lise sonları gezer-sin. Dorfman lise ikilere, González ile ben de küçüklerin katına gideriz. Onlara greve gidiyoruz diyerek, bahçede toplanmalarını isteyeceksiniz. Sınıfları dolaşın ve Öğrenci Merkezi’nin bir emri olduğunu söyleyin. Bahçeye insinler!”

İlginç bir şekilde beşimiz de saçlarımızı düzeltiyorduk.

“Herkes bahçeye insin,” diye tekrarladım.

González:

“Sonra?”

Şişman:

“Sonra ben onlara ikinci kattan hitap edeceğim.”

Bir saniyelğine birbirimize baktık.

“Şişman, bu okula girmek o kadar da kolay değil. Sen yenisin, eğer politikaya girersen, yani...”

Dorfman:

“Seni okuldan atarlar, Şişman...”

Şişman iki eliyle saçlarını düzeltti, kısa kollarını geniş göğsünün üstünde çapraz yaptı.

“Ben konuşma yaptıktan sonra Alameda’nın köşesinde yürüyüş için buluşalım. Haydi gidin!”

Merdivenlerden koşarken, sandiviçimi yemeyi unuttuğumu hatırladım. Günün bu saatinde hep çok aç olurum. Ama o anda zeytin bile yutacak durumda değildim. Su içmek istiyordum, bir sürahi dolusu, dış yüzeyi buğulanan gümüş kaplamalı olan sürahilerden.

Lise sonların matematik koridoruna daldım ve “Acil grev çağırısı, arkadaşlar! Bahçeye inin! Öğrenci Merkezi’nin emridir!” diye bağırdım.

Bazı irikiyım aptallar geçerken başıma vuruyor, sıranın arkasında kalanlar kıcıma tekmeler savuruyor, sonra aptal numarası yapıyorlardı.

Çift sıranın sonuna geldiğimde en ilgililer sırtımı yumrukluyordu.

Müfettişe yakalanmadan son bir hışımla bağırdım.

“Acil grev, arkadaşlar. Hükümet cinayet işliyor. Öğrenci Merkezi’nin emridir! Bir an önce bahçeye inelim!”

Yanımda Lise 2 F şubesinin sınıf başkanı, çengel burunlu bir esmer belirdi, lakabı Karga imiş.

“Hepiniz aşağı,” diye bağırdı. “Dersler bitti.”

Bana bakmadan dirseğimden tuttu ve bağırmadan önce sessizce:

“Ben bunları *harekete geçiririm*,” dedi.

158

Lise son sosyal sınıfının sırasına girerken, “harekete geçirmek” kelimesini kendi kendime tekrar ediyordum. Girdiğim sıra boyunca zıplattım onu. Tınısı olgun ve dramatikti. Yaz mevsiminde giydiğim tiril tiril tişörtün rahatlığına benziyordu. Dilime çiviyle çakılmıştı adeta ve çıkartması zor görünüyordu.

“Grev,” dedim. “Hepiniz hemen bahçeye inin. Öğrenci Merkezi’nin emridir.”

Koridorun ortasında iki sırayı da birleştirdim.

“Aşağı inin!” diye bağırdım. “Hükümet José María Caro’da işçileri öldürdü. Öğrenci Merkezi’nin emri. İnin. Harekete geçin!”

Öğrencilerin karmaşa içindeki merdivenlerden indiğini gördüm. Elimi ağzıma götürdüm. Çömezler de kovboyların kovaladığı yerliler gibi kaçınca koridorda tek başına kaldım. “Tamamdır, Şişman,” dedim kendi kendime.

Bir süre sonra Şişman’ın okuldan atılma kararı açıklandı. Juan Carlos’un etrafına kurduğumuz barikat, girişi kapattığından, müdür onu bizzat bilgilendirdi. Yaptığı eylem: yetkililere karşı şiddet, grev, isyana teşvik ve özendirme.

Juan Carlos müdürün asilzade tavırlarını televizyonda kukla programı seyredermiş gibi ilgisizce izledi.

Okulun içinde çömezlerden eser yoktu. Yukarıdan, üstleri başları çıkartılmış, salya sümük içinde, havai fişekler gibi patlatıldıklarını görebiliyorduk.

Şişman, müdüre bakmaya devam ediyor ama aslında onu görmüyordu. Kendi söyleyeceklerini aklından geçirdiğini fark ettim. Konuşmasının finalini düşünüyordu muhtemelen. Müdür konu-

şurken yavaşça uzaklaşması, toplumsal hatta teatral açıdan bakıldığında çok garip görünüyordu. Pantolonunu düzeltti ve yeni hatırlamış gibi:

“Özür dilerim efendim ancak eylemin olduğu köşeye gitmem gerekiyor.”

Yoluna öylece devam ettiğini hatırlıyorum ve bu hayatım boyunca Juan Carlos’u son görüşlerimden biri olacaktı.

İhtiyar, karşısında muhatap bulamayınca, yüzlerini yelpazeleyen bizlere döndü.

“Sizler bir hafta uzaklaştırma aldınız, dönüşte velilerinizle gelin.”

Şişman, köşede grubun yarısını Ahumada’ya, diğer yarısını Moneda’ya yönlendirdi. “Kuvvetli bağırın, ibneler!” dedi.

Bir grup çömezın önünden yürürken biraz jambonla bir somun ekmek aldı.

“Şişman, eylemimiz kıyaktı, değil mi?”

Elindeki ekmeğı diğer eline geçirirken:

“Bu daha bir şey değil. Şimdi en iyisi geliyor. Polisler gelecek ve canımızı çıkaracaklar,” dedi.

Başını eğip yüzüme baktı ve ciddi ile eğlenceli arası bir tavırla devam etti:

“Ölmekten korkar mıydın?”

Bayılmamak için bir duvara yaslandım.

“Şişman, arkadaşım, ben felsefeden ne anlarım?”

“Tamam, cidden soruyorum.”

“İyi o zaman, ölmek derken neyi kastediyorsun tam olarak? Hastalık falan mı?”

“Hayır, seni döverek öldürmelerini kastediyorum.”

Çok hızlı yürüdüğümüzü ve ter içinde kaldığımı hissettim. Kanguru gibi zıplayarak rahatça yürüyordu. O esnada harika bir dişi yanımdan geçerken bana uzun uzun baktı, kendimi harikulade hissettim.

“Bak, Şişman. Aslında ölmeyi tercih ederim. Canımı çıkar-mamalarını da tercih ederim. Hatta hayatımı, biraz önce geçen fıstık gibilere asılarak geçirmek isterim.”

Juan Carlos terini gömleğinin koluyla silip konuşmaya devam ederken bana bakmıyordu.

“Ne düşünüyorum biliyor musun?”

“Ölmek ya da ölmek hakkında mı?”

“Evet.”

Mutlu mesut ellerimi pantolonuma sildim.

“Umurunda değil,” dedim.

Şişman gülümsedi.

“Yani, hiç umurunda değil, senin için hiç fark etmez.”

“Aynen öyle.”

“Seni faka bastırdım, Şişman. Sen Marksist bir provokatörsün.”

“Evet, tam olarak öyleyim. Neden biliyor musun? Çünkü halkı sömürenler orospu çocuğu da ondan.”

Hiç duraksamadan geniş ve terli elini uzattı:

“Yoldaş,” dedi.

Öğlen saat bir sularında nezarethanede yaralarımızı titizlikle inceliyorduk. Aldığım en ağır yara, boynumla kulağımın arasında göremediğim bir cop darbesiyle olmuştu. Bir manevra sırasında kulağımı kurtarmak isterken olduğunu hatırlıyorum. Gömleği-min yakası sağa sola çekştirilmekten, tabak gibi kocaman ve bir yüzük gibi hüznünlü, kaba, mor renkli bir leke peydah olmuştu boynumda. Juan Carlos morartıyı kayıtsız bir hemşire ya da bir barmen gibi incelemiş ve:

“Orospu çocukları!” demişti.

Üzülerek moralimi bozmak yerine beni yüreklendirmek istemişti. Karşılığında benim de onun kaşının üstündeki çürük için yorum yapmam gerekiyordu. Kaşınının üstündeki yarasının açısı

bayağı iyiydi çünkü cop burnunun ucunu kesmişti. Kan kurumuş olsa da çok kalın kırmızı bir kabuk görünüyordu. Kocaman mor bir çürük mü yoksa alında bir şişlik ile burunda bir yara mı daha ciddiydi bilmiyordum.

Beni çıkartmaya babam geldiğinde, Osorio'yu da çıkartmayı kabul etti. Nezarethaneden çıkışa kadar beraber yürüdük. Orada bazı belgeler imzaladı, takmam için homurdanarak, havada yakaladığım bir şapka fırlattı, sonra dönüp Osorio'ya baktı.

“Bu değil,” dedi teğmen.

Ve ekledi:

“O, Juan Carlos Osorio.”

Ses tonu bana büyü, olgun bir ses gibi geldi. Sanki teğmen bir papazdı ve ayini henüz bitirmişti. Şişman ise şimdiye kadar gördüğüm Çocuk İsalatı kadar şişmandı. Törensiz tavırlarla ona yaklaşıp elini sıktım.

“Ağzına sıçtılar, Şişman.”

Ceketini olabildiğince düzeltti, çenesini kuvvetlice sıktı, yanakları Danny Kaye'in palyaço taklidi kadar komik ve süngerimsi görünüyordu. Elimi sıkarken gururlu bir şekilde çenesini yukarı kaldırdı.

“Canımızı çıkardılar, Şişman.”

“Sana dediğim gibi.”

“Senin dediğin gibi.”

Elimi tekrar uzatınca, durumun getirdiği duygusallıkla, uzun süre kucaklaştık.

Tam iki hafta sonra partiye üye olmuş, lisede küçük bir çekirdek kadro oluşturmuştuk. Üyeler González, Dorfman, Llanos, Petit Fleur Millar ve Escobedo idi. Tatilden önce otuz kitaplı bir kütüphanemiz olmuştu, cumartesi günleri bizim evde toplanıyorduk. Öğrenci Merkezi'nde seçim yaptık, yüzde altmış oyla Millar

seçildi. Petit Fleur, Okul Merkezi başkanı oldu, hepimiz çeşitli topluluklarda çalıştık. Öğretmenler gelip geçerken bana saygıyla bakıyor, ben de koltuğumun altında *Granma*¹ ve Marcuse² ile dolaşıyordum.

162

İki yıl sonra başkanlık seçimlerine sıra geldi, korkudan ölüyorduk. Frei³ kazandı. 1964 yılıydı. Üniversitede parlak bir öğrenci ve harika bir fıstığın sevgilisiydim. 1966'da hükümet El Salvador'da işçileri katletti. 1969'da Puerto Montt'ta çiftçileri. Aynı yıl, parti-nin bütün ülkenin gençlerini temsil eden başkanı seçildim.

1970'te yapılan başkanlık seçimlerini genç Allende ile kazandık, artık bir oğlum vardı. Hem üniversitede hem partide lider konumundaydım, ülkenin güneyinde levazım subayı rütbesiyle vatani görevimi tamamladım. Bir sürü sorumluluğu olan genç bir çömezdim. Aylardır hükümetteyiz, muhalefet darbe için mazeret bulamıyor. Hiçbir yerde! Bakırı kamulaştırdık, tekelleri tasfiye ettik, bankacılık sistemini kamulaştırdık, fabrikaları sosyal alanlara taşıdık, doları kontrol altına aldık, gelir dağılımını yeniden düzenledik. Mumyalar ümitsizliğe kapıldı.

Güneyde MIR'den⁴ yoldaşlarla bazı sorunlar yaşıyordum. Onlar işleri *kendi bildikleri yoldan* halletmek istiyordu. Biz ise yaptığımız analizler ışığında, yasalarla halletmek. Bakan sorumluluk almayınca kabak benim başıma patladı, büyük kavga çıktı. Faşistler bir *mapuche* yerlisini öldürdüler, MIR'in puştlarıyla aralarında çatışma çıkmış, onlar da hunhar bir şekilde protesto etmişler. So-

1 Küba Komünist Merkez Komitesi resmi gazetesi. (ç.n.)

2 Herbert Marcuse (1898-1979): Frankfurt Okulu'nun eleştirel teorisine önemli katkılarda bulundu. Marksist teoriyi, 1920'den başlayarak, değişen tarihsel koşullarla uyumlu hale getirmeye çalıştı. (ç.n.)

3 Eduardo Frei Montalva, 1964-1970 yıllarında iktidarda olan en etkili politikacılarından biri. "Özgürlükçü devrim" şiarıyla pek çok yapısal reform gerçekleştirmiştir. (ç.n.)

4 MIR: El Movimiento de Izquierda Revolucionaria (Devrimci Sol Hareket). (ç.n.)

nuç: Bana bazı önerilerde bulunmak üzere MIR'den birini getireceklerini haber verdiler.

Odama geçtim, bir sigara yaktım ve içeri getirmelerini söyledim.

İçeri bir teğmen girdi, arkasından da Juan Carlos Osorio.

İçeri bir teğmen girdi, arkasından da gri renkli kumaş pantolonuyla Juan. Parmak arası terlikler ile kirli ayaklar getirmişti, bu toprakların köylüleri gibi. Köylüler gibi kravatsız beyaz gömlek giymiş, yakalarını içeri kıvrımıştı.

Bunun duygusal bir tepki olduğunu biliyordum ama dizlerimin titremesine engel olamıyordum. Midem ve taşaklarım büzüldü. Sigaranın külünü kül tablasının içine silkelemeyi beceremedim. Polise "Teşekkür ederim, teğmen," dedim. Masanın üstüne bir dosya bıraktı, elini beresine götürüp selam verdi.

Şişman'ın üstüne atladım, kucaklaştık. Ayrıldığımızda birbirimize kalınlaşmış, gururlu enselerimizi gösterdik. Ellerimi Juan Carlos'un tombul omuzlarına koyunca bana daha da genişlemiş göründü.

Ben:

"Ha s*ktir, yoldaş."

Juan Carlos:

"Ha s*ktir, dostum."

Ben:

"Bu işin içine sakın sışma, yoldaş."

Juan Carlos:

"Siz sışmayınız, dostum."

O masanın bir tarafına oturdu. Ben de koltuğa. Ve orada öylece birbirimize bakakaldık.

Ağzında Karanfil Taşıyan Genç Adam

*Sinto ansias, desejos
Mas nao com meu ser todo. Alguma cousa
No intimo meu, alguma coisa ali,
Fria, pesada, muda permanece.¹*

Fernando Pessoa

Genç kız kalabalığının içinden gururlu, tedbirli ve dalgın tavırlarla, yalnızlık sanki utanılacak bir şeymiş de bütün adamlar ağızlarını açmış, boynunu yalamak ya da dudaklarını ısırmak için hazır bekliyormuş gibi, kadınsı bir içgüdüyle hızla ağaçların etrafından dolaşarak geçti.

Geniş meydanı geçinceye dek, belirli bir yere doğru yürüyormuş havasını sürdürdü. Meydanın sonuna vardığında derin bir nefes alıp durdu. Omuzları tedirginlikten kurtuldu, çenesi gülümsemeye boynuna gömüldü, dirsekleri kendi kendine yaptığı cesaretlendirici bir el hareketiyle rahatladı. Zorunlulukları, gerginlikleri önemsemeyen genç kız bir kez daha güvensizliğe, yüzlerdeki yapmacıklığın zavallılığına, işe yaramaz gurura şaşıırıp

1 “Arzu duyuyorum, istiyorum/ Ama bütün varlığımla değil./ Bir şey var kalbimde, bir şey./ Soğuk, sıkıcı, dilsiz durur öylece.” Pessoa, Portekizce şiirin son dizesini İspanyolca yazmıştır. (ç.n.)

kalmıştı. Şöyle düşündü: “Aynı şekilde okuldan çıkıp eve kadar yürürdüm. Aynı şekilde pazar günleri sinemaya giderdim. Hepimiz aynı şekilde yürürdük. Sanki yalnızlık bizi birer fahişeye dönüştürmüştü gibi.”

Meydanda bulunan erkekler ve kadınlar bileklerini kaldırıp saate baktılar. Hepsi kendilerine yeni kol saati satın almıştı, paralel sokakları dikkatlice gözlüyorlardı, bütün bu huzursuzluk bir şeye bağlıydı, beklenti içinde gökyüzüne baktılar. Hep birlikteydiler ama birliktelikleri daha çok eğlenceli bir fiestada herkesi memnun edecek müziği çalmayan pikabı elle yoklayarak ayakta kalmaya çalışanlara benziyordu... Saniyeler kalmıştı, kimse biten yılın sonunun, posta kutusuna atılan herhangi bir mektubun sonu gibi olmasını istemiyordu.

Tekrar köşelere, ısrarla gökyüzüne bakıyorlar, saatlerini kullaklarına götürüyorlardı, genç kız kulağına taktığı çiçeği hafif bir meltemin titrettiğini hissetti.

O zaman arkasında bir adamın durduğunu gördü.

Kucaklaşmaların başladığı o anda, onu kucaklayanın da aynı adam olduğunu anladı ama bu alışılmış, yüz yüze, heyecanlı, abartılı bir yeni yıl kucaklaşması değildi, tanıdık bir omuza kolunu atan ancak o omuzun ne kadar narin olduğunu da bilen bir kişinin yumuşaklığıyla, yarım yamalak sarılmalı, kinayeli bir kucaklaşmaydı.

Genç kız bu cahil ve eğlenceli sessizlik içinde, sahnenin diğer kısmından, insanlardan, sahte ışıkların süsünden, şehirden, Portekiz ve hatta galaksiden vazgeçerek, hiç tanımadığı birinin esaretinde kalmak istedi. Başını çevirip genç adama, gözlerinde hafif bir gerginlikle, meraklı, dalgın, rahat, tesadüfi bir gülümsemeyle baktı. Gencin yüzünde, omzuna üç gündür yaslanıyormuş da onunla sohbet etmekten sıkılmış gibi bir ifade okudu. Adeta çiğlikleri ve selamlaşmaları yargılayan bir hâkim gibi, gelen geçenin tuhaflıklarıyla ilgilenmeye başlamıştı.

Genç adam büyük bir hünerle ağzında tuttuğu karanfili dudağı-nın sol kenarına doğru yerleştirdi. Sıkılı çenesiyle çiçeği orada tuttu.

Genç kızın, zihninde kayıtlı olan “mutlu yıllar” kavramını de-ğiştirdiği an işte o andı, kendi akışı içinde onun yerine konuşma-sına izin verdi.

“Bu arada, o benim omzum.”

“Evet, biliyorum,” diye mırıldandı genç adam (kadından daha gençti), ona bakmaksızın (ama bakmaya hazırlanarak). “Senin omzuna yaslandım çünkü benimki ilgimi çekmiyor.”

Konuşmayı sürdürebilmek için karanfili dişlerinin arasına aldı. Genç kadın serbest olan kolunu kaldırdı ve bir eliyle çiçeğe dokundu.

“Vejetaryensin sanırım, doğru mu?”

“Hayır, hayır, onları yemiyorum. Sadece ağzımda tutuyorum.”

Meydanda toplanmış kalabalık ateşli bir şekilde sol köşeye doğru akmaya başladı. Yan sokaktan korna çalanların öncülü-ğünde karmakarışık bir öğrenci ve işçi grubu, “*el pueblo unido jamás sera vencido*”¹ nakaratını söyleyerek ilerledi. Dalganın it-mesiyle çukura indiler ve yürüyüşün başında birleştiler. Sivri bu-runlu, gözlüklü, belirgin bir biçimde topal olan bir ihtiyar büyük kırmızı bayrağı taşıyordu. Her ne kadar o geçerken kalabalık çılgınca alkışlasa da, adam orada yokmuş izlenimi veriyordu. Küçük bir zaferin etkisi altında, kafasının içinde çalan senfonik müziğe odaklanmış görünüyordu.

Dağılmadan önünde biraz yürüdüler, diğer yandan meydanda nakarat eşliğinde turlar atılıyordu. Her delikten, arabaların cam-larından, parti bayrağı taşıyan bisikletlilerden, içki akıtan şişeler sarkıyordu. Çıglıklar, şarkılar ve klaksonların arasında, patlayan şampanya sesleri duyuluyordu, sanki kış mevsimi değilmiş gibi, taze bir meltem esintisi vardı.

1 İsp. Birlik olmuş halk hiçbir zaman yenilmez. (ç.n.)

Genç adam onu Piquinique restoranına yönlendirdi, *snack bar*'a oturmasını işaret etti. İki sandviç ile iyi marka bir kırmızı şarap ısmarladılar.

“Benim adım Jorge.”

“Carmen.”

El sıkışıp sessizce şarabı beklediler. Bir süre neşeli bir şekilde gülümseyerek belli belirsiz birbirlerini süzdüler. Genç kız genç delikanlı gibi çok soru soran tipte biri olmadığına karar verdi. Soru da sormadı. Şarabı getirdiler, ilk kadehi suç ortaklığıyla hızlıca içtiler. Genç kız şarabın tadına varırken yanaklarına sıcak bastığını hissetti. Genç adam ise gülmekten bara yapışmıştı, yüzünü kollarının arasına soktu. Genç kız ikinci kadehleri koyarken birkaç saniye sallandı, sonra yüzünü kaldırıp ıslak yanaklarını kuruladı. Karanfili çarpık ön dişlerinin arasına yerleştirdi, daha fazla gülmemek için kendini zorladı.

“Çok mutluyum,” dedi İspanyolca.

“Belli oluyor.”

“Bir yıldır hapisteydim. Babam da beş yıldır hapisteydi. Sonunda hapisten kaçtı. Fransa’da öldü.”

Genç kız, kadehini kaldırması için kaş göz etti. Dumanı tüten sandviçlerini ağızlarına tıktırıyorlardı. Garson şişede son kalan şarabı da profesyonel bir şekilde pay etti. Geride birkaç ekmek kırıntısı kaldığını gören genç adam:

“Şimdi hesabı ödeyeyim, eve gidelim, geceyi benimle geçirirsin,” dedi.

Eğreti bir tedirginlikle karşı tarafın tepkisini bekledi. Karanfille taçlanmış tüm dişleri görünecek şekilde dudaklarını iki yana yaydı, ortada bir delik kalmıştı.

“İstemiyorum,” dedi genç kız.

“Benden hoşlanmadın mı?”

“Hayır, hoşlanmaksa evet, senden hoşlandım.”

“E o zaman?”

“İstemiyorum.”

Genç adam saçını çekiştirdi.

“Karanfili ağzımdan çıkarmadığım için bana kızdın.”

Genç kız, kadehinde hiç içki kalmadığını görünce yüzünü astı.

168

Genç adam ona kendi kadehini uzattı. Ağırbaşlı bir ifadeyle bir yudum aldı. Ekmek kırıntısını ittirip diğer avucuyla tuttu.

“Faşizm düştüğünde yılın ilk gecesini ağzımda bir karanfille geçireceğime dair kendi kendime bir söz vermiştim,” dedi kulağını karıştırarak. “Seninle yatabilirim, ancak bu küçük sorun yüzünden seni ne öpebilir, ne de dilimi teninde gezdirebilirim.”

Genç kız başını kaşdı. Ona gülümseyerek bakmakla, uğrattığı düş kırıklığına bir son verdiğini biliyordu.

“Yapamam.”

Genç adam hesabı öderken, az miktardaki buruşmuş kâğıt parayı çıkartarak cebini tamamen boşalttı.

Israrla slogan atan, dört bir yana dağılmış, gürültülü kortejin içinden, ayrı ayrı, sessizce geçtiler. Genç adam, elleri ceplerinde, başını öne eğmişti. Genç kız otele birkaç metre kala içini rahatlatmaya karar verdi:

“Beş yaşında bir oğlum var. Odada benim yanımda.”

Delikanlı hayali bir topa tekme attı ve omuzlarını silkti.

“Kocan da mı?”

“Hayır. Dulum.”

“E o zaman?”

Kapıya varmışlardı. Genç kız:

“İyi geceler.”

Genç adam:

“İyi geceler.”

Genç kız kesin bir tavırla sırtını döndü.

Genç kızın gördüğü son görüntü, yorgun 11 nolu Graça tram-

vayı ile delikanlının köşede yitip giden dağınık saçları oldu. Ustalıkla bir sigara çıkarıp yaktı.

Temizlikçi kadın yatağında bir aşk romanı okuyordu.

“Her şey yolunda hanımım,” diye atıldı. “Mükemmel.”

“Uyanmadı mı?”

“Bir kere bile.”

169

“Size nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum.”

“Rica ederim hanımcığım. Meydan güzel miydi?”

“Evet.”

“Bir tur attınız mı?”

“Evet.”

“Yeni yıl, yeni hayat. Öyle değil mi?”

“Çok güzeldi.”

Temizlikçi esnemesini küçük bir şarkı mırıldanarak gizlemeye çalıştı. Genç kız, bluzunun düğmelerini çözdü, sigarayı kül tablasının kenarına koydu.

“Yolculuk kaçta?”

“Onda. Beni sekizde uyandırın lütfen.”

“Tabii. Nereye gidiyorsunuz?”

“Romanya’ya.”

Kız kadının kapıda duran elini sıktı.

“Çok naziktiniz. Size müteşekkirim.”

“Sabah görüşürüz.”

Hizmetçi merdivenleri indi, resepsiyonun ışığını söndürmeye hazırlandı. Tam lobinin kapısından geçiyordu ki tahta perdeden içeri bakan, ağzında karanfilli genç bir adam gördü. Kapıya vurmadan, parmağıyla kilidi işaret ederek, kapıyı açmasını istiyordu. Kadın merakla ve kuşkuyla kulağını uzattı.

“Genç bir bayan,” dedi camın öte tarafından. “İsmi hatırlamıyorum. Küçük bir oğlu var.”

“Evet,” dedi kadın, “Şilili olan.”

Genç hızla göz kırparak ciddi bir ifadeyle baktı. Alnına dökülmüş saçlarını toparlamaya çalıştı ama pek başarılı olamamıştı.

“Tabii, Şilili. Onu görmeliyim.”

“Yattı bile.”

“Olsun, önemli değil. Açın lütfen.”

170

Hizmetçi kadın kapının kilidini açtı ve delikanlı merdivenleri tırmanıverdi.

“Bakınız, uyumuş olmalı.”

“Kaç numara?” diye bağırdı ikinci kattan.

“On bir,” dedi hizmetçi kadın, merdivenden eğilerek.

Delikanlı kapıyı çaldı ama cevap verilmesini beklemeden kolu çevirip içeri girdi. Genç kız, üstünde çıkarmak üzere olduğu külotuyla, karşısında çırlıçıplak duruyordu. Delikanlı hiç çekinmeden, ağzında duran karanfili aldı, diğer karanfillerin de bulunduğu vazoya bıraktı. Kızın küçük göğüslerine baktı ve ellerini ceplerine soktu.

“İyi,” dedi, odayı terk etmeden önce, “bir dahaki sefere daha açıklayıcı olursun.”

Kandan Petrole

Roma'da sağanak yağışlı bir sabah. Taksiyle giden yolcu ve on yıl öncesi filmlerin hatıraları. Karayollarında Antonioni'den bir şeyler dinlemek. Şeyleri gerçekleştikten sonra değerlendirmek, arabanın lastiğinin patlamış olması bir işaret olmalı. Şoför yolun yeterince içine girmeden tedbirsizce lastiği değiştirdi. Roma'nın her zamanki karmaşası, coşkusu, bozuk telefonları, herhangi bir sokakta rastlayacağınız rahip ve asker kalabalıkları.

Saat 12.15, havaalanı. Monoton bir metal ve camdan sirk, kayıtsız işadamları, soluk yüzlü ergenler, kendini günbegün tekrar eden Avrupa'ya gençliklerini saçan Amerikan haçlıları. Onların ilgisini çeken, göz kamaştırıcı ve işe yaramaz abur cuburla dolu kiosklar. Beyaz kandurlarıyla ağır bir şatafat içinde Araplar.

LH 303. Yeşil biniş kartı. 1000 lireden havaalanı vergisi ve görevlinin sesi. "10 veya 11 numaralı kapılar. Uçuşunuz rötarlıdır." 10 veya 11, LH 303, 12.35! Ateşin müsamaha göstermeyeceği rakamlar, modern toplum bir fotoğrafın içinde kendine yer buluyor. İçinde kan yerine petrol dolaşan kompakt bir vücuttan ibaret gezegen. Sıvı, sarnıçlardan, pistte duran uçaklara doğru akıyor. Frankie Laine'in eski şarkısı "Blowin Wild"ı hatırladım (Evet arkadaşım, Gary Cooper ve Barbara Stanwick!): *And this girl loved more, loved me back, more than black gold.*¹ Yumuşak ve kuş-

1 İng. Bu kız daha çok sevdi, aşkıma karşılık verdi, siyah altından daha çok. (ç.n.)

kuluydu, havaalanının elektronik kapılarında gevezelik ederken kimse siyah altından daha çok sevemezmiş gibi.

172

Lufthansa'nın gelişini ve birinci piste yerleşmesini izledim, diğer yandan PANAM uçuşu için cayır cayır son çağrı yapılıyordu. LH 303'ün yolcularının inişine baktım, giden yolcuların varanlara yol verirken attıkları kıskançlık dolu bakışları fark ettim. Bizi bayağı geç anons edeceklerini düşündüm. Restorana gidip bir tabak ravioli sefası yapma fikriyle flört ettim ama sonra vazgeçtim. Roma bana hiçbir zaman şans getirmedi, Trevi Çeşmesi'ne attığım umut dolu dilek paraları kaderimin cilvelerine hiç de cömert davranmadı. (Sinema günüydü. *Dört As? Romanticolor ve Clifton Webb?*) El bagajı kontrolü yapan metal dedektörlü kapıdan henüz boşken geçmeye karar verdim. Başarıyla geçebilmek için belli bir gerginlik yaşıyor. Polis memuru pantolonumun sağ cebinde bulunan bozuk paralara hafifçe vurdu. Melodik bir ses çıkardılar.

"Money,"¹ dedi polis. Gülümsedim. Asla yapmak istemeyeceğim mesleklerden insanlara karşı hep çok nazik davranırım. Bu tebessümle onu tavladım. Ben uzaklaşırken "*Money, money, money,*" diye mırıldanıyordu ardımdan.

Yolculara çabucak alıcı gözüyle bakıverdim. Pek çok tanıdık yüz, birçoğuyla birkaç gün önce Sorrento Film Festivali'nde karşılaşmıştım. Ayakta, dimdik ve bir reklam modeli gibi süslü bir kadın, uçak pistine bakan camlara dayanmıştı. Onunla tanışmayı isterdim doğrusu, festival sonrası akşamdan kalmalığını havaalanına saçıyordu. Kontrolden, üstünde bir kilo yapmacıklık taşıyan başka bir kadın geçti, evet aktris olduğunu biliyordum, onu görünce Napoli havalimanında Fransız bir züppeyle birbirlerine adres alıp verdiklerini hatırladım. Fransız'la konuşurken gözlüğünü o kadar berbat takıp çıkartıyordu ki unutmamışım. Gerisi konuş-

1 İng. Para. (ç.n.)

maya değmez: benim gibi, birbiriyle alakasız yolculardan oluşan donuk bir topluma mensup insanlar.

Birden motelin banyosunun demirinde en sevdiğim gömleğimi unuttuğumu hatırladım. Ondan vazgeçemeyeceğimi düşündüm, moteldeki bir arkadaşımı arayıp Münih'e göndermesini rica ettim. Mekanik dedektöre yöneldim. Ertesi gün gazetelerde saatin 12.51 olduğunu okuyacaktım. 12.35 LH 303 uçuşu 10 numaralı kapıda 16 dakika rötarlıydı. Sanırım ilk adımımı atmıştım. Ya da geriye doğru bir adımdı. Kemer kapının eşiğinde çok sayıda insan vardı.

Sonra bir mermi. Bir tane daha, bir daha, bir daha. Camların kırılışı. Paramparça olan bir şeyin sınırları geren gürültüsü. Ömrümde bir kez olsun gözümün önünde bir silahtan ateş edildiğini görmemiştim. Sinemada, elbette. Sadece bir saniye geçmişti.

Hâlâ ayaktaydım, salonun solunda bulunan pencerelerin önünde, bir an, bu sahnenin Paul Getty'nin kaçırılışıyla bir ilgisi olmalı diye düşündüm. Mafya iki gün önce onu Napoli'de serbest bırakmıştı. Bir banka soygunu ya da aldıkları fidyeyle kaçan gangsterler olduğunu varsayıyordum. Her halükârda, her şeyin biteceğine dair saçma bir güven içindeydim. Hiçbir filmde polis avcının kaçmasına izin vermez ama sanki bunu yalanlar gibi silahlı daha da güçleniyordu. Bütün yolcular kendini yere attı. Gelişigüzel bir atış yapıyordu çünkü kimseyi vurmuyordu. İşin aslı, birazdan mermiler bize isabet edecekti. Ben de bunun üzerine kendimi yere atıp başımı metal bir rafın altına soktum.

Geriye baktım, gördüğüm panikti. Sinema yönetmenlerinin panik ânını çekmekte neden başarısız olduklarını o an anladım. Panik gürültü etmiyor. Panik, gergin, titrek, duygusuz gözler, ağızlar ve burunlardan taşan çılgın bir sessizlik. Panik içindeyken hepimiz aynı sessiz sonun çocuklarıyız. Makineli tüfek ana ve sessizlik babanın dehşete düşmüş çocukları bir hareketle şunu demek

istiordu: “Bırakın geçeyim, beni bırakın, uçak yolcusuyum, düzgün bir vatandaşım, borçlarımı zamanında öderim, sinema festivali, onurlu bir ticaret adamıyım.” Boyunları maksimum düzeyde gerilmiş herkes, havayolu şirketinden dakik, üniformalı, yetkin birinin gelip bu küçük olayı çözmesini ve bizi çıkışa yönlendirmesini bekliyordu: “Buradan lütfen, *please, prego, bitte, s'il vous plaît.*”

Panik anında yaşananlar metafizik sorunlar değildir. Midemin üstüne yatmış, yanağım yerdeki karolara yapışık, mobilyanın beni mermilerden koruyup korumayacağını hesap ediyordum. Korumayacağını tahmin ettim. Mermiler vücutlardan ve tahtadan geçtiğine göre ince metalleri de delip geçebilirdi. Yerde yatıyorduk çünkü böylece kolay hedef olmuyorduk ama kesinlikle güvende değildik. Kendini yere atanlardan biri de bendim. O sırada hiçbirimiz, kapağında Fiumicino katliamı manşetiyle çıkacak ertesi günün gazetesini almamıştık. Mermilerin ve altıpatlarların o anda isimleri yoktu. Soyadı olmayan kurşunların hedefi benim kafam da olabilirdi pekâlâ.

Yaylım ateşinin şiddeti artıyor, bekleme salonunun kırılğan camında patlıyordu. Hepimizin aynı duygular içinde olduğunu hissediyordum. Bulunduğumuz salonda polisler ile “diğerleri” arasında bir çatışma çıkmıştı, vücutlarımız elek gibi olunca bitecekti. Başımı biraz kaldırıp arkaya doğru baktım.

İşte orada, o tipi gördüm. Ayakta, bayağı elleri cebinde, sanki mahallesinin en sevdiği köşesinde bir sarma içer gibi keyif içindeydi. Tanık olduğu olay uzak bir ülkede geçiyormuşçasına, kaşları eğlenerek havaya kalkmış, palavra, bizi işletiyorlar, bu bir kamera şakası, ateşli genç bir yönetmenin hayal ürünü olmalı düşüncesiyle, yaylım ateşini hayranlık içinde seyrediyordu.

Onu benim çığlığım ve yanından geçen kurşun uyandırdı. O zaman kendini yere atıp sütuna dek emekledi. Derken birden

mermiler karşıdaki camı TUZLA BUZ ETTİ! Bir anda iriyarı bir adam, üstünde açık renk yağmurluk olduğu halde, on numaralı kapıdan yolcuları uçağa taşıyan rampaya atladı.

İşte bunu görünce korktum. Bize çok uzak gelen ama çok tehlikeli bir şeyle karşı karşıya kaldığımızı anladım. Yere biraz daha yapıştım. Daha fazla bakmak istemiyordum. Tam o anda salona sessizlik çöktü. Dananın kuyruğu kopacağa benziyordu. Arkamda, bir sütunun ardında, içlerinde altı yaşlarında bir çocuğun da bulunduğu bir grup vardı. Sükûnet içinde ayağa kalktık, neredeyse çömelerek biraz yürüdük. Oradan ansızın başka sesler ortaya çıktı. Bu defa mermi değildi. Bombaya benziyordu. Birisi Almanca, adeta uluyarak, uçaklarla ilgili bir şeyler söyledi. Şimdi de levhanın oradan yeni bir mermi yağmuru başladı salonun üstüne. Küçük çocuğu yanıma alıp vücudumu siper ettim ama işe yaramayacağını, kurşunların iki üç bin vücudu delip geçerek isabet edeceğini düşündüm.

Korkunç gürültünün içinde, bir havayolu çalışanı, arkada bulunan cam kapıyı göstererek bizi o tarafa doğru koşturmak istedi. Uçaklara götüren rampanın aynısı olan ama ters tarafta bir yoldu bu. Pek çok kişi kapıda birikti. Küçük çocuk şimdi babasıyla birlikteydi. Kısa süre içinde herkes köprüden havaalanının dışına doğru koşuyordu.

Ben olduğum yerde kıvrılıp kalmıştım, belki de koşturmanın doğru olmadığını düşünüyordum. *Koşturmanın* mermiyi yemesi de ihtimal dahilindeydi. Polis ya da her kim iseler. Komik bir şekilde, Peter Sellers'ın kıskanacağı bir çözüm buldum. Hızlı koşmak ile koşturmak yeni başlamak arası bir şey. Son saniyelerde aklımdan "fırlar kuralları" geçiyordu sanıyorum. Yani, gardiyanın tutukluyu sırtından vurabilmek için verdiği kaçma fırsatı. Bu bölüm de, aynı uçaklardan kaçan yolcularla doluyordu. Bir uçağın yandığı haberini aldım. Camlı salondaki yatay pozisyonumdan dolayı, uçakla-

ra yapılan eylemden hiç haberdar olamadım. Ama şimdi saldırının sonuçlarına tanıklık ediyordum. Parçalanmış giysileriyle kadinlar, yaralı yüzleri ve vücutlarıyla çığlık atıp sürünen yaralılar.

Havalimanının bloklarından birine girdik. Burada az mobilyalı çeşitli küçük salonlar vardı. Duvarlarda afişler. En uzun kanepede iki kadın hüngür hüngür ağlıyordu. Bir tanesi hamileymiş gibi sürekli karnını tutuyordu. Bir Japon, elinde sıkı sıkı tuttuğu evrak çantasıyla, “Sizce ne zaman normal hayata geçilir? Milano’ya kaçta tren var biliyor musunuz? Tren kaç saatte Milano’ya ulaşır?” diye sordu İngilizce.

Omuzlarımı silktim. Babayla oğlu içeri girdiler. Fransızlarmış. Adam küçüğü oturtup dizlerini temizledi. “Neyse ki baban yanındaydı, öyle değil mi?” dedi. Çocuk gülümsedi. Baba oğlunun başını okşadı.

Şimdi içeriye irikıyım iki Alman girdi. Avusturya’ya kayak gidişi ya da dönüşü olmalıydı. Yüz on beş kiloluk olanın beyaz yağmurluğunun üstünde mazot lekeleri seçiliyordu. Diğer şişkonun birkaç günlük kirli sakalı vardı. Saldırgan tavrılı, kıvrıcık saçlı Yunanlı, daha iri olan Alman ile sert bir ağız dalaşına girdi, neler konuştuklarını çözemedim. Tek bildiğim, iri olanın İngilizce “Cani radikaller!” diye bağırırken bir anda durup gözleriyle bizden destek aradığıydı. Bizim açımızdan “radikal” kelimesi çok dikkat çekiciydi. Kirli sakallı şişman, “onlardan” ikisini betimlerken el hareketleriyle, makineli tüfekte ateş eden birini tarif etti. Kadınlardan biri ağlamayı bıraktı ve sinirli bir gülümsemeyle bana baktı.

İki polis açık kapıdan görünüp yol boyunca koşarak geçtiler. Sanırım gördüğüm ilk polislerdi bunlar. Polis yayılım ateşe müdahale etti mi etmedi mi ondan bile emin değildim. Sakallı Alman, viski dolu cep şişesini çıkartıp cömertçe hepimize ikram etti. Herkes birer yudum aldı, Japon hariç. Herkese tek tek neler gör-

düğünü sormak istedim. Çok kısa bir sürede paniğin kör olduğu sonucuna vardım. Hiç kimse hiçbir şey görmemişti. Sıcağı sıcağı-nayken en ufak bir detayı bile hatırlamıyorlardı. Tamamen kendi korkularına, kendi çaresizliklerine dikkat kesilmişlerdi.

Yarım saat sonra salondan çıktık. Şişman Alman, “Haydi, hep beraber,” diye bağırarak bizi organize etti. Salonun arka tarafına doğru ilerledik, biraz yürüdükten sonra havalimanının ana giriş kapısını fark ettik. Nöbetçilerin koruduğu kapılara ve girişteki kaldırımlara yüzlerce kişi toplanmıştı. Yolda, eylemin yapıldığı yere doğru tehlikeli bir açıklığın olduğu, korunaksız bir merdiven vardı. Bir polis bize işaret ederek oradan uzaklaşıp karşı yola geçmemizi söyledi. Saat 1.30 olmalıydı. Onlarca polis arabası akın ediyordu. Yangına karşı yangın pompaları. Sonra askerler ve ambulanslar. Çok fazla ambulans. Yaşlı Araplar hiç ses çıkarmadan yerlere, yolun kenarlarına oturmuştu. Uzun boylu kızla konuşan aktrisin yanına yaklaştım. Onun dünyasına aşina olduğumu göstermek için aptalca bir şey söyledim: “Bu film tabii ki Sorrento’da gösterime girmedi.” Bana hayretler içinde mesafeli bir bakış attı. (Aradan yalnızca iki saat geçmişti ki, televizyonda seyrettiğim bir filmini çok beğendiğimi söyleyince gözündeki itibarım bir anda artıverdi.) Çevremdekilerin neler konuştuğunu duymaya başladım. Pek de güvenilmeyecek şahitlerin çeşitli anlatımlarıyla, neler olduğu hakkında kafamda bir fikir oluştu. Ölü sayısının on ile yüz arasında olduğu söyleniyordu. Tam o sırada Lufthansa uçağı kapkara gökyüzünde süzülürken gözden kaybolana dek ona uzun uzun baktık. Sonra bakışlarımızı aşağıya çevirdik, yüzleri aradık ve şaşkınlığı hesapladık.

Hiç kimse kıpırdamıyordu. Hiç kimse bir şey önermiyordu. Herkes mırıldanıyordu: “Havayolu şirketi bir şeyler yapmalı.” Fırtınanın yerini yoğun bir durgunluk aldı. Katliamdan iki saat sonra kimseyi ne ölüm, ne kaç kişinin ya da kimin öldüğü,

ne sebebi ne sonucu, kısaca hiçbir şey ilgilendirmiyordu. Şu anda herkes çok yorgun ve aç olduğunu, çişinin geldiğini düşünüyor-
du. (Nerede, nerede?) Şirketlerin hiçbir şey yapmadığını konuşu-
yorlardı. Ne Almanların, ne Japonların, ne de Fransız şirketinin.

Çok geçmeden herkes, büyük bir felaketten sağ kurtulanlar değil de bağırsakları, makyajları, bagajları için endişe eden basit, talepkâr yolculara dönüşmüştü. Ve o anda ilginç bir şey oldu, belki de Roma'ya özgü, tarifsiz kaprislerden biriydi bu. Görevlilerden biri, içeri açılan giriş kapılarından birini açtı. Ama bu biraz fazlaydı. Başları örtülü Araplar, dimdik, incecik siyahiler, zayıf ihtiyarlar ve genç irisi Kuzey Amerikalılar, tek bir dalga içinde kördüğüm olup doğruca "Pasaport Kontrol" yazan tabelaya yöneldiler. Bir dakika içinde doyumsuz, azgın, susuz kalmış uçak tüketicilerinin oluşturduğu bir sıraya dönuştüler. Emniyet kemelerine, "Sigara İçilmez" uyarılarına, gümrük vergisinden muaf, uygun fiyatlı sigara ve içkiye aç tüketiciler topluluğu.

İşte o zaman hüngür hüngür ağlamak istedim. Her ırktan insanları, giysileri, kültürleri, hayalleriyle Roma Havaalanı adeta evrenin bir metaforuydu. Şimdi, tam da şimdi, pek çoğu ölmüştü, pek çoğunu öldüren, onların birkaçıydı. Bu insanlık denen kalabalık varlığın terörizmden donakalmaya ne zamanı, ne arzusu, ne de kabiliyeti vardı. Herkes kendi göbek deliklerine, bavullarına, o anlaşılmaz tanrılarına dua etmeye gittikleri hac yolculuklarına döndü derhal!

Kandan petrole ne kadar da çabuk!

Ortadoğu, Asya, Avrupa ve yaralı Amerikamı enfekte etmiş katliamlara rağmen, benim için hâlâ umut vadeden bir cinse ait olduğum için kendime çok öfkelendim. İdeallerimizin küçük yükümlülüklerimize, duygusal bağlarımıza, ekonomik ve sosyal güvenceye endeksli olduğunu düşününce ağlamaklı oldum.

Bir şeyler eksikti. İçeri girişi sağlayan diğer kapıdan, birdenbire

ellerinde silahlarıyla koşan bir grup polis çıkageldi. Bizi buraya kimin soktuğuna söylenerek, bulunduğumuz yerden bir an evvel çıkmamızı söylediler bağıra çağıra. Bu kez de elimizde pasaportlar, çıkışa doğru koşuyorduk, kaygı dolu soluk alıp verişler, birbirinin üstüne çıkarcasına, birbirini ısırarcasına bir yarış. Tekrar bulutlu bir gün, sigaranın istismarı, kuru ağızlar, açlık, kurtulmuş olanların kendi kendine gösterdiği yapış yapış bir şefkat.

Ancak aktris günün ilk akşam baskısını elinde tutuyordu, hepimiz gazete manşetini okuyabilmek için onun narin kulaklarının üstünden boyunlarımızı uzattık: FIUMICINO KATLİAMI. Bunun üzerine küçük, saklı ama dayanılmaz bir gurur duygusu ortaya çıktı. Gazetede çıkan habere herkesin ekleyeceği ya da tartışacağı şeyler vardı. Bir saat içerisinde herkes kendi macerasını anlatmıştı. Ne kaybettikleri ne de kazandıkları, ne dövüşükleri hatta hiçbir şey görmedikleri bir savaşın birer yaşlı ve yorgun kahramanı edasıyla.

Saat altıda hava kararmıştı. Kadın bana büyük bir açgözlülük ve ıstırapla çiğnediğim bir tatlı verdi. Havayollarının küçük restoranları açıldı. Kimse görevli kızlara iş arkadaşlarının, hosteslerin, pilotların hatta uçağın bile durumunu sormadı. Can sıkıcı bir aksilik deyip konuyu kapatmak istiyorlardı; saatler, günler, yıllar içinde büyüyüp bir mite dönüşecek bir macera. Öyle bir zaman gelecekti ki torunlarının gözünde bu maceranın gerçek kahramanları onlar olacaktı. Belki o anda konaklama yerinde, “Sonraki uçuş ne zaman, valizim nerede, otel masrafını karşılarlar mı, bizi otele taksiyle mi yollarlar, oteldeki yemeği öderler mi?” diye sormayı unuturduk.

Evet. Bizi otele taksiyle yolladılar. Evet, yemeği de ödediler, yatak parasını da. “Uydu Otel” Reklamda havalimanına beş dakika ve şehre on dakika mesafede yazıyordu. Gerçekte ise havaalanına on beş dakika, şehre yarım saat uzaklıktaydı. Cehennemin

dibinde. Hiçbir zaman düşmeyecek, devasa, obur bir uçak. Restoranda masa uzadıkça uzadı. Resepsiyon görevlileri deliler gibi anahtar verip pasaport girişi yaptı. Telefonlar susmak bilmiyordu. “Uydu”, bugün ana gezegendi. Restoranda uzun boylu kız onun yanına oturmamı istedi. “Ben psikoloğum,” dedi.

Gene bir densizlik edip ona bir aktrise benzediğini söyledim. Umutsuzca Münih’i aramaya çalışıyordu. Bense Berlin’in gençliğini şöyle böyle biliyordum. Karşımıza masa boyunca otuz kadar Arap yerleşti. Her iki tabak arasına bir şişe şarap konmuştu, bir beyaz bir kırmızı. Maden suyu içerek sessizce akşam yemeğini beklediler. Şaraplara hiçbiri elini dahi sürmedi. Birkaç dakika sonra, masanın diğer ucundan kocaman bir siyahi onları taciz etti. Sol tarafımda oturan Polonyalı bir aktör, “Sanırım bir rüyadayım,” dedi.

Tavuk servisi başladığında, tüm Araplar tabaklarını ters çevirerek, istemediklerini belli ettiler. İri olanı, telaşla beyaz şaraba yöneldiğimizi görünce bize kendininkini uzattı.

“İspanyolca biliyor musunuz?” dedi.

Başımla onayladım.

“Ne iyi, ben de İspanyolca konuşabiliyorum.”

“Nerelisiniz?” diye sordum.

“Fas.”

“Marakeş’in 200 kilometre ötesinde bulunan Ouarzazate’ye gitmiştim.”

“Uçakta iki bakan,” diye düşündüm.

“Ben Agadirliyim,” dedi zayıfça bir Arap.

“İspanyolcayı nerede öğrendiniz?”

“İspanya İç Savaşı’nda.”

“Hangi taraf için savaştınız?”

Arap bir süre duraksadı, ekmeğinden bir parça kopardı.

“Bu, Allah ile benim aramda bir sır olarak kalacak.”

“Peki,” dedim bozularak.

Televizyon izlemek üzere salona geçtim. Macera şimdi herkese aitti. Trajedi herkese aitti. Trajedinin içinde yer alanlar, hakiki korkunun görüntülerini alıcıda görünce, kendi maceralarının biraz çalınmış, ehlileştirilmiş olduğunu düşündüler. Polonyalı aktör barda içkiyi fazla kaçırdı, psikolog hâlâ Almanya’yı aramaya çalışıyordu, Araplar yavaş yavaş toparlanıp ortadan kayboldular, Roma gecesi aktrisi yuttu. Başımı yıkamak için şampuan satın aldım.

Ertesi gün başka bir LH 303 uçuşu vardı. Hepimiz İtalya’da çıkan bütün gazeteleri aldık ve dizlerimizin üstünde kalın gazete yığınları oluşturup oturduk. Tekrar kalkış pisti yönündeki terminaldeydik, bir römorkör PANAM’a ait jeti yavaş yavaş çekiyordu. Onu cenaze arabaları, bir ambulans ve itfaiye aracı ağır ağır izliyordu.

Münih Havalimanı’nda bir adam, aktrise yaklaşıp bir buket çiçek sundu, o da fotoğrafçıyı fark etmemiş gibi yaptı. Alman basını gerçek paniğin enkazı üstüne son cilayı atıyordu.

O halde dosdoğru eve. Anlatmaya, anlatmaya, anlatmaya. Unutuncaya dek.

Teresa Clavel'in Âşığı

Estévez ile ilişkim soyadlarımızın ilk harfi gibi önemsiz bir olayla başladı. Benim soyadımı geçebiliriz çünkü daha çok anal yolla çekilen ıstıraba dair bir isim. Nasıl okulda öğretmen, isimleri listede peş peşe gelen iki öğrenciyi tahtaya kaldırıp sözlü yapıyorsa, biz de Estévez ile, listede adlarımız peş peşe geldiği için hapisneden çıkartılıp, paketlenip Swissair uçağıyla Zürich'e gönderildik. Bir grup idealist, ülkemizin başındaki diktatöre karşı eylem yapmış ve bizi serbest bırakması için tehdit etmişti. Tropikal bir yağmurun yağdığı o gün, cezaevi müdürü bizi çağırırken öyle bir bağırır ki kullandığı ifade buradaki itirafa başlık yapılabilir: "Estévez ile diğerini bırakın."

Evet, ben diğeriyim.

Bu şaibeli eylemde bir değişkenim, kumarbazların kumar gecelerindeki gece masasıyım. Avrupa'nın istikrarlı bir şekilde yağan yağmuru altında havaalanına indiğimizde, yolcu kabul salonunda bizi beş ya da altı kişi bekliyordu. Çingeneler gibi giyinmiş, lüleli kızıl saçları birbirine girmiş, heybetli bir burnu ve bileklerinde incik boncuk takılı olan genç bir kız, elinde "Estévez" yazılı bir karton tutuyordu:

"Siz diğeri olmalısınız," dedi bana heyecanlı bir şekilde. Aylarca süren tutukluluktan yadigâr sakalımın her iki yanına birer öpücük kondurdu.

Bagajımızı sorduklarında, Estévez adlarımızın ve hapisten atıl-

ma tarihinin yazılı olduğu kâğıdı gösterdi, bulaşıcı bir gülümsemeyle ekledi:

“Hepsi bu olmalı.”

“Zavallılar,” diye mırıldandı Lennon gözlüklü, kızıl saçlı. “Diş fırçalarını bile almalarına izin vermemişler.”

Enerjisi yüksek, espri anlayışı kıt bir kızdı. Pantolonunun arka cebinden meşhur Billy Bayley tarzı, tam beş dişli bir tarak çıkarıp “Çok da dramatize etmeye gerek yok. Bana bunun için izin verdiler,” deyince, bana tatsız ve elem dolu bir bakış fırlattı.

Havaalanından büyük bir mağazaya gittik. Pantolonlar, gömlekler, ayakkabılar, spor ayakkabıları, bir de çapraz desenli, beyaz bir ceket denedik. Puerto Principe’de beni tutuklayan subayın ceketiyle aynı modeldi. Beni gizli bir yere götürüp birkaç tokat attıktan sonra, köşe bucak aradıkları bir kişiyi evimde sakladığımı itiraf etmiştim. Yeni yerini söylememe ise fazladan birkaç tokat yetmişti. Şans eseri ya da benim ne kadar zayıf olduğumu bildiğinden, arkadaşım evinden çoktan taşınmıştı. Bir itiraf pazarlığına gireceğimi düşünerek beni birkaç aylığına hapse attılar.

Estévez’i orada tanıdım.

Tabii onu daha önce gazetelerde görmüştüm. Sert çenesi, şakağında şişmiş damarı, sorguya çekenleri büyüleyebilen gözleriyle etkileyiciydi ama gerçekte hücresinde işkenceden, üzüntüden, az yemekten ve yenilgiden küçülmüştü. Beni getirdikleri gün onun saygınlığının farkına varmıştım. Hapistekiler beni akamete uğramış demokrasinin büyük balığı ya da Lavalas hareketinin bir eylemcisi zannederek yol haritamı öğrenmek istiyorlardı. Estévez beni kucaklayarak karşıladı, bir sigara uzattı, kardeşçe, sessiz, ağır ağır içtik. İzmariti parmaklıkların arasından fırlattıktan sonra adımı, rütbemi, bağlantılarımı sordu. Bilmediğimi söyledim, ağzımın sıkı olması hoşuna gitti. Azledilmiş hükümetin yandaşlarıyla aynı yerde kalıyorduk.

Neden beni onunla aynı yere koydular? Bir gün gazetede çiksam benim için ne fark ederdi? Biraz vakit geçince, ortamda yürütülen tahminler beni de etkiledi. Gardiyanlar ve tutuklular arasında var olan bu yozlaşma içinde, gardiyanlar göze batacak derecede “insancıl” görünüyordu. Çavuş Couffon bir gün:

“Köpek büyükse, pire küçükmüş ne önemi var,” dedi kaba bir tavırla.

Geceleri küçük bir portatif radyo dinliyorduk, bazen yurtdışı frekansları da denk gelirdi. Gonaïves'te yaklaşan bir halk ayaklanması doğrulanıyor, Avrupa'da, diğer başka talepler arasında, Aristide'nin yerine başka birinin getirilmesi ve Estévez'in salıverilmesi için başlatılan kampanyalar konuşuluyordu. Onu yakında salıvereceklerini, fırça, ustura ve sabun getirdiklerinde anlamıştım. Yün yumağı saçları ve taze yara kabukları temizlendiğinde, güzelliğiyle hayranlık uyandıran bambaşka bir adama dönüştü.

Onun yanında ben bir hayranlık ifadesi, bir sıfatın sonuydum. Bütün gençliğim boyunca çok zayıftım, tutsak geçirdiğim aylar bu acınası özelliğimi daha da katmerledi. Taşlarla oluşturulmuş derme çatma futbol sahasında, tutukluların volta attığı zamanlarda, Estévez ruhen çökmüş olanlara moral verici konuşmalar yapıyor, kimbilir hangi operasyondan kaçırılmış sigaralardan ikram ediyordu. Fütürist bir paragrafı ezbere okuyarak, mustarip oldukları felaketi katlanılır kılıyordu. Dinleyicilerinin ayınlerdeki hararetili coşkusuna katılıyor, hapishanenin doğal mıknaıısı görevini sürdürüyordu. Sanki sessiz bir seçim yapılmış, gölgelerin başkanı olmuştu.

Bense yetersiz özgeçmişimle oyalanarak günlerimi geçiriyordum. Ne devrilmeden hemen önceki günlerde ne de tutsaklığım boyunca, devrik Jean-Bertrand Aristide'yi sadakat ya da menfaat uğruna ele vermişim. Onun ütöpik yandaşları ile itibarını zedeleyen kaba muhalifleri arasındaki büyük uçurum içimi daraltıyordu.

Bu kadar gürültücü arasında, benim ürkek sessizliğimle hapishaneye düşmem bir ironi gibi yorumlanabilirdi. Bir süre sonra gardiyanlar da anlamıştı. Yalnızca bir hayalle bile sorgularını keyifli hale getirebiliyordum ama heybemde pek de besleyici şeyler yoktu. Hapiste ismimi sormadılar, gizlilikten ziyade ilgisizlikten. Beni çağıracakları zaman taktıkları bir lakabı kullanıyorlardı, bu lakapla kendimi işi gücü olmayan biri gibi hissediyordum: “Sıska”. Karıştığım olaylar gazetede çıkmış mı diye sorduklarında kendimi o kadar aşağılanmış hissediyordum ki.

Bir cumartesi sabahı bir Fransız politikacının ziyarete geleceğini duyurdular. Hepimize birer parça sabun verip duşta bir dakika kalmamıza müsaade ettiler. Bu kısacık fırsatta Estévez’in hem cinsel özelliklerini hem de vücudunda bulunan yaraları fark ettim. Beni içine çeken hoş duygunun anlamını o anda tam idrak edemedim. Bu konuda Estévez ile başabaş yarışabilirdim, hatta onun doğru zamanda eğilip bükülmelerine bağlı olarak ona üstün de gelebilirdim. Soğuk suyun insanın tüylerini diken diken etmesi gibi, bu saptama da beni cesaretlendirmişti. Sadece bu görece yeteneğe nasıl bir gelecek çizeceğimi bilemiyordum o kadar.

Bu aşağılık fırsat İsviçre’de filizlenmeye başladı. Kızgın ev sahiplerimiz iktidarda değillerdi bu arada. Din hazinesini, insan yığınlarını ve adı muhalife çıkmış politikacıları kısıtırırken onların kıt nüfuzundan faydalanılırdı. Ülkelerinde devrim yapmanın sadece tehlikeli değil imkânsız da olduğuna inanan iyi niyetli gençler ütopyalarının uygulamasını uzak ülkelerde aradılar ama sonra cenazeyi hep beraber kaldırdılar. Doğal olarak bu ateşli beygirlerin dizginlerini devlet sıkı tutuyordu. Kantonlarda serbest dolaşma hakkı elde etmeden önce, geçmişimizin araştırıldığı, güncel eğilimlerimizin incelendiği, küçük bir köyde bulunan mülteci kampında bir süre geçirmemiz gerekti. Onurlu bir gelecek inşa etmemize yardım ediyorlardı. Doktor muayeneleri, siyasi özgeç-

mişin gözden geçirilmesi, temel dil dersleri, psikoterapi, şehirlerini zehirlememizden önceki son üç ayın rutiniydi.

Makûs talihimiz bizi bir arada tutmaya devam ediyordu. Odalar iki aday için tasarlanmıştı, zaten ne ben ne Estévez birbirimizden vazgeçmeye niyetliydik. Eğer bizi bir Polonyalı, Nijeryalı ya da Vietnamlı ile aynı odaya koysalar, dil bilmediğimiz için sorun ikiye katlanırdı. Kabul komitesi araştırmalarını yapmak üzere odamıza geldi. Estévez ile başladılar. Ben de bir tercümana eşlik eden köyün papazının verdiği *Paris Match*'e göz gezdiriyordum. Görevli memur bana sempatiyle bakarak, Estévez'e yalnız konuşmayı tercih eder mi diye sordu. Bizimkisi omuzlarını kaldırıp, fark etmez diye cevapladı. On dakika sonra, önemsiz doktorların, daha doğrusu aylak doktorların muayenesi başladı: vebaydı, öksürük nöbetiydi, kızamık geçirmiş miydi, sünnetli miydi derken sadede geldiler. Siyasi sığınmacılığı hak etmek için Estévez ne yapmıştı?

Kutsal bir dua tespихinin bile hücre arkadaşım kadar hikâyesi yoktur. Ortaokulda isyankâr bir partinin liderliği, askeri birliklerde teorik bilgi öğretmenliği, komşular birliği organizatörlüğü, birkaç saat içinde tüm ülkeyi felç edebilen işçi-çiftçi ittifakının başrol oyunculuğu ve Teresa Clavel'in âşığı; (*Paris Match* fotoğraflarına bakmayı bırakmıştım) riskli yasadışı hayatına dalmadan önce ağzında kırmızı bir çiçekle çıkan son resmiyle basın ona "Yeraltı Dünyasının Meşhur Prensesi" lakabını takmıştı.

Sonra benim "sıram" geldi. Benim hikâyem yavan olduğu kadar pervasızdı da. Görevliyi iyi halle test etmek değil, tam tersini yapmak gerekiyordu. Sığınma talebinin kabul edilebilmesi için, hangi ülkeden geldiysek orada hayatımızın tehlikeye gireceğine ikna olmaları gerekiyordu. Sıkıcı bir sözcükten diğerine geçtiğim sırada Estévez araya girip mütevazılığımanın patolojik olduğunu söyledi. Ev sahipliği yaptığım kişinin, kendi evinde sorunlu bir gece geçirmek istememesini cesur bir kahramanlığa çevirdi. Yine de

memur ile tercüman bana sığınma hakkı verilmesi konusunda ikna olmuşa benzemiyorlardı. “Sen bir ekmekten bile daha iyisin,” dedi tercüman. Kulağı tırmalayan bir sokak aksarıyla ekledi: “*Ne soi pas sainte nitouche*. Kötü insan numarası yapma.”

O gece köyde bulunan yegâne iki bardan birine gittik. Köy halkı öfkeliydi, hem bu lokalin hem de sınırların siyahlara kapatılmasını talep ediyorlardı; lokalin sahibi gayet seçici, demokratik bir çözüm bulmuştu. Keskin hatlı bir çenesi ve şeftali büyüklüğünde yanakları olan Bayan Martina, Vietnamlıları, Polonyalıları, Nijeryalıları, Rusları ve Türkleri, yüzünde hep aynı gülümseme ve cümleyle selamliyordu: “Burada bira içilir. Susamış olanın sarı, siyah, kırmızı benekli, mavi ya da yeşil çilli, eflatun tenli olması beni ilgilendirmiyor.” İşte o lokalde esrarengiz bir şeye heves edip Estévez’e Teresa Clavel’i sordum.

“Duyduklarını unut,” dedi bana.

“Yalan mı söyledin?”

Estévez bakışlarıyla beni öldürdü adeta. Ama sonra aniden o üstün yeteneğiyle:

“Bilmen uygun düşmez,” dedi.

Dudaklarımı garson kadının köpüğünü bir fırçayla aldığı birayla ıslattım.

“Sen nerede olduğunu biliyor musun?”

Bir es verdi, cevabının yeterince dramatik olduğundan emin olmak için bir jestte bulunarak arkadaşlığımızı başka bir seviyeye taşıdı.

“Evet,” dedi.

Bir bira diğer bir birayı çağırdı. Estévez, sevdiğine duyduğu özlem ya da uzun süreli bekârlıktan olsa gerek, erotik detaylara girdi. Normalden daha kalın bir ses tonuyla ve anlattığı şeylerin bayağılığını kapatmak için sözlerine asalet katan bir tarafsızlıkla devam etti.

Anlattığına göre Teresa Clavel çok ateşli bir kadındı. Dili neresine dokunursa dokunsun her seferinde ıslanan, her pozisyona “uyum sağlayan” (aynen bu fiili kullandı), çabuk uyarılan ve sonunda ıstırap verici bir doruğa ulaştıran bir cinsel organa sahipti.

Sevişirken haz almaktan da vermekten de keyif alan, sessiz sakin anlarında dupduru bir güzellikti. Tenini süsleyen parlak, örümlü saçları; büyük, meyve kokulu ağzı; yumuşak ve merak uyandırıcı boynu; çıkık elmacık kemikleri üzerinde gezinen güzel elleri; vücudu ve sözleriyle oynadığı oyunlarla baştan çıkarıcıydı. Kullandığı bazı sözcükler insanı deliye (tam bu sıfatı kullandı) döndürebilirdi.

Konuşması tutku doluydu. Siyasi etkinliğini şiirsel bir tutkuyla devam ettirerek gerçekçi Estevez’i eğlendiriyordu, pragmatik akıl yürütmelerle direnç gösterirse ona “sarı”, yumuşak, tutarsız, şüpheli lakaplarını takıyordu. Estevez derin bir nefes alarak ekledi: Her halükârda, bu polemikler hem yatakta hem de siyasi faaliyetlerde işe yarayabilirdi. Teresa Clavel onu görmeye İsviçre’ye gelmiyordu çünkü yasadışı yollarla Haiti’den çıkması gerekiyordu.

“Şimdi tüm duyduklarını unut.”

“Madem unutmamı istiyordun, neden anlattın?”

Bira bardağının işlenmiş camı üstünde ellerini gezdirdi.

“Çünkü sen şey gibisin...”

Estevez cümleyi yarım bıraktı. Başladığını yarım bırakarak daha az yaralayıcı olduğunu düşünmüştü. Uygun kelimeyi bulamadığı için, özür dileyen bir işaret olarak omuzlarını kaldırdı. Ondandır nefret ettim. İliklerime kadar nefret ettim ondan. Ses tonunun erkeksiliğinden, bakışlarındaki çekicilikten, enerjik dudaklarını vurgulayan bıyıklarından, küçümsediği yaralarından, hapishanede çektiği sıkıntılardan bahsederken yokluğu fark edilen dokunaklılıktan, maceralarını önemsemeyen alçakgönüllülüğünden, günlerin geçip gitmesi karşısında gösterdiği metanetten,

onu tekrar diktaya karşı bir mücadeleye ve Teresa Clavel'in yatağına götürecek siyasi inançlarının kesinliğinden nefret ettim. Diğer taraftan ben profesyonel bir ihmalkârdım.

Aşışını anımsamak onu çöküntüye uğratmıştı. Ne var ki nostalji ona gölge düşürmek şöyle dursun bir sinema aktörü havası, sıcak bir hüznün veriyordu. Garson kız masamıza yaklaşıp "Neyin var aşkım?" dedi. Estévez gülümsedi, işaretparmağını yanağında, sonra da dudaklarında gezdirdi ve parmağıyla dudaklarını araladı. Garson kız neşeli ifadesini değiştirip daha törensel bir tavır takınarak dilini çıkartıp parmağı yaladı.

Bardan yalnız başıma çıktım. Çiseleyen yağmur altında kendimi aşağılanmış hissediyordum. Hatta bu daracık sokaklara gölgemin yansması bile bana garip gelmişti. Sıska vücudum öfkeli bir hisle elektriğe tutulmuştu adeta: Estévez'in yerinde olmak istiyordum. Cinsel organımı onun parmağını soktuğı yere acele sokmak istiyordum. Bu aptal gölge, hiçbir yere gitmeyen bir yolu işaret ediyordu bana.

O gece ben odada yalnızken Estévez'in garson kızla eğleniyor olması beni o kadar kıskandırdı ki Teresa Clavel ile sevişmeye karar verdim.

Gösterdiğim çabanın ve sonucunun ne kadar alçakça olduğunu o anda göz ardı etmiştim, bugün bu alçaklığın daha az görünmesi utancımından değil anlatım tekniğinden kaynaklı. Günler mükemmel bir anlamsızlıkla geçti, bilmenizi isterim. İnsancıl ve duygusal bir öğretmen eşliğinde Almanca dersleri, bölgedeki kaleler ve nehirler üzerine çekilen belgeseller, satranç ve pinpon turnuvaları, önden, yandan çekilen vesikalık fotoğraflar, başvuru imzaları, harçlıklarımızı almak üzere kasanın önünde beklediğimiz sıralar.

Ta ki bir gece, sığınma işlemlerini takip eden memur heyecanlı bir şekilde odamıza gelene dek.

“Kalbim ortadan ikiye ayrıldı, size iyi ve kötü haberler getirdim.” Çenesini ovuşturdu, derin bir nefes aldı. “İyi haber sizin için Bay Estévez. Komisyon sizin sığınma talebinizi kabul etti. Kendinize bir iş buluncaya değin burada kalmanızı da finanse edecek. Kötü haber ise sizin için, Bay...?”

Dosyalarının içine dalıp soyadımı aramaya başladı, benden nasıl bahsedildiğini tahmin ediyordum. Mütevazı hayal gücüm, zayıf sabıka kaydına bir fayda sağlamamıştı, Estévez’in cömert fantezileri de bürokratları şüphelendirmişti. Ezcümle: Haiti İçişleri Bakanlığı’na bir faks çekmişler, aleyhime açılmış bir dava olup olmadığını sormuşlardı. Gelen cevap, dosyamda boylu boyunca yatıyordu: “Aleyhinde hiçbir olumsuz kayıt bulunmamaktadır. İstihbarat görevlilerinin rutin kontrolleri sonucunda sorguya çekilip tutuklanmıştır. Onurlu bir Haitili olup iyi bir aileden gelmektedir. Döndüğünde tam özgürlük ve can güvenliği garantisi verilmektedir.”

İsviçreli yetkililer Puerto Principe’ye bir uçak bileti ve Zürich Havaalanı’ndaki *free shop*’tan sigara almama yetecek kadar para verdiler. Tabii ki ilk uçuş ertesi gündü, eşyalarımı toplamam ve bu zorunlu dönüş kararına itiraz edip etmeyeceğimi düşünmem için o gece bana izin verildi. Görevli, askıda asılı duran iki gömleğime baktı.

Kayda geçtiği üzere ben bir kahraman değilim, görevli memura itiraz etmeden, ülkeden ihraç edilmeyi kabul ettiğimi söyledim. Bu durumu kabul etmemin sebebi, er ya da geç Teresa Clavel ile aşk yapma isteğimdi.

Biletleri, parayı, kimlikleri, Zürich Havaalanı’na ait broşürleri teslim aldım ve masanın üstüne bıraktım. Estevez’e gelince, polis onu Bern’e götürecekti. Orada demokrat, misafirperver ofisler, uluslararası kurumlar mevcuttu. Polis, gizli kalmak koşuluyla, İsviçre Dışişleri Bakanı’nın dosyasında, yenilenen dikta rejiminin

Estevez'e bakanlık verebileceği düşüncesinin yer aldığını bildirdi. Sonra bana kayıtsız bir ifadeyle bakıp seyahat detaylarını ilettiler.

Gittiğinde Estévez'in eline bir kalem ile kâğıt tutuşturarak, adeta emir verircesine, Teresa Clavel'e yazmasını istedim. Arkadaşlığımızın nişanesi olarak ona bir iyilik yapmak istiyor, cesaret gerektiren bir eylemde bulunabileceğimi göstermeye can atıyordum. Vatanımda onun emrinde olacağım bir görev almak istiyordum. Yazacağı mektubun başına onun ismini ve adresini yazmaması konusunda uyardım. Ben ezberimde tutardım. Bu onun bana, tutsaklık yoldaşına, duyduğu güvenin yemini olacaktı.

Estévez parmaklarına bakarak inceledi, sanki parmaklarının arasında bir kâğıt destesi vardı ve onunla çeşitli kombinasyonlar yapabiliyordu. Sonra parmaklarını birbirine çapraz geçirip çitirdi. Benimle ilgili hislerini kesinleştirmeye çalışıyordu. Teresa Clavel'le temasa geçebilecek olmak onu heyecanlandırıyordu. Tek risk, havaalanında zorda kalırsam onun yerini söylememdi. Ben de son kozumu oynadım.

“Unut bunu,” dedim gücenmiş bir şekilde.

Erkeksi duygusallığı olan bir adamdı. Onun dünyasına hapiste kardeşi olmuş birinin ihanet edebileceği fikri sığmazdı. Kendisinin kesinlikle aklından geçirmediği bir korkaklığı diğerinin tasavvur edebileceğini düşünemezdi. Elini sol omzuma koydu, kardeşçe sıktı ve lambanın soğuk ışığı altında ateşli bir şekilde mektubu yazmaya koyuldu.

Tamamladığında, dört defa katlayıp gömleğimin sol cebine yerleştirdi.

“Porte Verte,” dedi kısa ve öz.

Verdiği adres, bende olmayan itibar, kişilik gibi şeylere ulaşmamda bir pasaport işlevi görecekti. Bana güven duyduğunu gösterdiği o an gözlerimin yaşarması içtendi. Bunun üzerine o da eliyle yanağıma şefkatli bir şekilde vurdu.

DC-10 kalkışını tamamladıktan sonra hostesten bir *cubalibre*¹ isteyip ölüm ilanına gömüldüm. Estévez pek tabii şair değildi, gelgelelim basmakalıp ifadeleri onun gerçek tutkusunu ve büyük duygularını gizleyemiyordu. Mektubunda Afrika uzmanı Carl Brouard'ın bize okulda öğrettiği şiiirden bir alıntı vardı: “Davul çaldığında ruhum Afrika'ya sesleniyordur.” Estévez'in kaba yorumu ise şu şekildeydi: “Teresa, kalbim her çarptığında sana sesleniyordur.” Burası en lirik kısımdı. Geri kalanı katıksız cinsel edebiyattı: “İsviçre'deki soğuk çarşaf, dirseklerinde geniş dilinin gezintisinin hatıraları, aynı dilin çenesinin altında gezinmesiyle verdiği sakın sıcaklık, dışa çıkık poposunu dışlediği ânın aklından çıkmaması.”

Heyecandan *cubalibre*'yi hızla bitirdim. Bulutların üstünden Estévez'e bir telegraf yolladım: “Köpeğini iple değil sosisle bağladın.”

Havaalanına vardığımda, diktatörün jandarmalarının beni alacakları korkusu, pasaport kontrolünü görünce uçup gitti. Açlıktan ve nemden içleri geçmiş polisler renkli tenli kişilere elleriyle isteksizce “*Allez, allez*,”² deyip, geçmelerine izin veriyor, sadece ziyarete gelmiş beyazları bilgisayarda sorguluyorlardı. Devrik Aristide, Kuzey Amerikalı dini çevrelerde bayağı popülerdi ve her soluk renkliye diktatöre karşı bir eylemci gözüyle bakılıyordu.

Evimde telefon rehberine baktım, içimde erken oluşan bir öfke hissiyle Porte Verte'deki adresi aradım. Bütün bunların temkinli siyasetçi ve insan sarrafı Estévez'in planladığı bir yol ayrımı olabileceği fikri geldi aklıma. Adres yerel rehberde vardı. Hiç şüphesiz evimde eksik olan telefodu. Kablosu bıçakla kesilmişti. Dolaplar ve mutfak nispeten daha iyi durumdaydı. Sadece dergi yığınları,

1 Rom ve coca-cola karışımına buz ve limon eklenerek tüketilen bir kokteyl. İlk olarak 1900'lü yıllarda Küba'da ortaya çıkan içecek, ismini Küba devriminin sloganı olan Cuba Libre'den (Özgür Küba) almıştır. (ç.n.)

2 Fr. Haydi, haydi. (ç.n.)

yatak ve buzdolabı yerinde duruyordu. Kapı kollarını, süpürgeyi, dolmakalemligi, Edith Piaf plak koleksiyonumu ve tabii ki pika-bımı da götürmüşlerdi. Bu çok Haitililere özgü bir jesttir: kültüre saygı göstermek. Kitaplarıma dokunmamışlardı.

Valizimde getirdiğim eşyalar odamdaki süprüntülerden daha çoktu. Tıraş makinesiyle tıraş oldum, *free shop*'tan aldığım Zarig marka kolonyayı sürdüm, turkuvaz rengi gömleği giydim, napa kumaşı, bej rengi kusursuz pantolonumu ayağıma geçirdim ve üstüne kruvaze beyaz ceket. Bu ceketi İsviçre'de giysem çok ironik olurdu. Çakınca adeta alev çıkaran çakmağımı görünce aklıma sigara geldi. Bir sigara diğerini çağırırdı. Bir şey bana Teresa Clavel'i nemli gecede, *patois*'ta,¹ ayın ağzı sıkılığında ve tavernalarda içilen alkolün sebep olduğu tekinsiz bağlantılarda aramanın uygun olacağını söylüyordu. Porte Verte, başkentin en varlıklı semtine yakın, limandan uzak bir bardı. Bir yeraltı kadınının ikamet edebileceği en beklenmedik yer.

Doğa, tarihe ne kadar da kayıtsız! Harika bir geceydi, yıldızlar galakside bir anlam ifade edermişçesine gayet dengeli dağılmıştı. Ay gösterişli ve gammazcıydı. Çocuklar sokak köşelerinde rap yapıyor, bir parmak şaklatmasıyla kendilerini gösteriyorlardı. Ama en önemlisi, deniz, perdenin bir an önce kaldırılması için sabırsızlanıyordu. Taksinin yarı açık camından esen meltem, mutluluğu ikiye katlıyordu. Ne de olsa vatanım, dedim kendi kendime. O anda vatan benim için çıplak dizkapaklarım ile Teresa Clavel'in baldırlarını aralama beklentisiydi.

Ödeme yaparken taksici dikiz aynasından bana ters ters baktı, küstah tavrını bir süre daha sürdürdü; cebinde Avrupa para biriminde paralar, üstünde gösterişli giysiler, bir an önce geneleve gitme isteğiyle dolu, ülkesine dönmüş bir yerli. Ya da değil. Belki de, Porte Verte Michel François tarafından tespit edilmiş bir

barınak ve şoför de zindanda geçireceğim geleceğime gülen bir *attache*'ydi.¹ Kendi davranışım beni tekrar hayrete düşürdü: Teresa Clavel'in bereketli tükürüğünü içmek yerine belki de o gece beni *tontons macoutes*'in² mirası *neodualierist*ların³ dışkılarıyla gömeceklerdi.

194

Barda yaklaşan konsomatrislere daha değerli bir şey aradığımı, çabalarının beyhude olduğunu, bir kadınla randevum olduğunu, ısrar etmemelerini söyledim. Piyanistin repertuvarı Petionville'in tüm şık barlarının rutiniydi: "Feelings", "Me olvide de vivre", "La sombra de tu sonrisa", "Perfidia" İkinci *cubalibre* siparişimi verirken uzun boylu garsona eğilmesini işaret ettim.

"Estévez'den mesaj getirdim," dedim. Mesajın önemini başparmağımla geriye göstererek, Avrupa'dan diyerek belirttim.

"Sismik" ülkelerde yaşamla ölüm bir yazı turaya, bir bakışa, fıslıtya bağlıdır. Kardeşçe kucaklaşmadan ihbara göz açıp kapayıncaya kadar geçilir. Tümüyle bataklıktır. Genç adam tamamen kuru bir kadehi renk değiştirtinceye dek kuruladı. Bana bakmak istemedi. İnce boynundan bir şelale gibi inen terini hissedebiliyordum.

"Teresa Clavel için bir mesaj," dedim fısıldayarak.

Eğer o âna değin korku sırası onda idiyse, şimdi sıra benimkine geliyordu. Oyunumu barın üstünde bırakmıştı. İzleyen dakikalar benim şansım ya da felaketim olacaktı. Barmen, cenaze sessizliği içinde, yıldızların soyunma odasına doğru uzaklaşırken, beni hiçbir engellemeye karşılama bacaklayacak bir komandonun ellerine teslim edebilirdi. Ama ah o yüce muğlaklık, kokteyl çalkalayan güvenilir adamın kafatasını dağıtmaya muktedir bir müfrezenin arkamda olabileceği şüphesi.

Başka bir ihtimal daha vardı: *zırvalık*. İlk oyunda yedi çıkması ve hepimizin kazanması. Benim Cedras'ın ajanı değil de gerçek-

1 Fr. Ataşe. (ç.n.)

2 Fr. Duvalier'nin gizli polis teşkilatı. (ç.n.)

3 Haitili diktatör Duvalier'nin yandaşları. (ç.n.)

ten Estévez'in habercisi olmam. Gencin benim gibi anlı şanlı enayileri avlamak için kullanılan bir yem değil, aslında demokrat bir garson olduğu gerçeği.

Sismik belirsizliği kimseye önermem.

Kabarenin atmosferinin değişmesiyle piyanist de artık susması gerektiğini anladı. Patronlarının kolayca elleyebilmesi için giydikleri kısacık ve rengârenk mini etekleriyle üç konsomatris, karanlık köşedeki masada, erotizmden yoksun memurlara benziyorlardı. Daha biraz önce kocaman memeleri, abartılı makyajlarıyla birbirlerine sokulmuşlardı. Yüzümde sahte bir ifadeyle onlara dönüp şereflerine kadeh kaldırdım; hareketim en ufak bir karşılık görmedi. Yerli üretim romun buzlarını birbirine çarptırarak, sonunda her şeyini kaybeden birinin gülümsemesiyle içtim.

Bir süre sonra barmen geldi ve hiçbir şey söylemeden elini uzattı. Estévez'in mektubunu ceketimin cebinden çıkartıp verdim. Eski bir asansörü taşıyormuş gibi iki büklüm soyunma odasına geri gitti, hayatımda ilk defa kamuya açık bir alanda ilgi odağı olmanın keyfini çıkarabiliyordum.

Kalın bir metalin zorlayıcı gücü sayesinde bütün sessiz bakışları üstümde hissediyordum. Bu hissin Estévez'den geçtiğini fark ettim. O ara sıra değil her zaman bir mıknaştı. Hayatın *profesyonel* başrol oyuncusuydu. Sadece benim kötülüğüm, benim onun yerine geçme fantezim, bir an olsun bir erkek gibi yaşama olasılığını vermişti bana.

Sonra genç adam beni soyunma odasına soktu. Aynanın arkasına gizlenmiş bir kapı açılıyor, ucunda bir koridor görünüyordu. Koridor merdivenlere bakıyordu. Adam orada durup merdivenleri işaret etti. Çevrede mısır ve un çuvalları vardı. Manzara bana gıda stokundan çok mermilerden korunmak için kullanılan barikatları hatırlattı. Basamaklar küçücük bir odaya çıkıyordu, bir çeşit kilerden bozma bir alan yaratılmıştı. Teresa Clavel ayaklı bir

lambanın ışığında, belki beşinci kez, Estevez'in ateşli mektubunu okuyordu.

196

Boğazım düğümlendi. Yüzüne vuran soluk ışık seksiliğine gizemli bir hava, Hollandalı ressamların soluk renklerine, kırklı yılların Amerikan filmlerinin melankolisine benzettiğim artistik bir hava katmıştı. Ona karşı arzum azalmadı. Çok daha fazla ve farklı bir şekilde arzuladım. İffetle kuşatılmış Estevez o gece itiraflarıyla arsızlaşmıştı, kadının seksi enerjisine hafıflık katan yüz çizgilerini tarif etmeyi unutmuştu. Biçimli çenesi, küçük kulaklarında tomurcuk gibi görünen ucuz inci küpeleri, melez dudaklarından daha yumuşak burnu.

“İsminiz nedir?” diye sordu bana.

Beni zapteden alçaklık, varoluşumun gerçekçi bir çözümlemesi, mütevazılığın kılık değiştirmesi, bana bunları söyledi:

“Ben Estevez'in bir arkadaşıyım.”

Kadın mektubu lambanın üstünde salladı, sonra tekrar yanıtı geldi.

“Bu mektup gerçek,” dedi.

“Tamamen gerçek.”

“Ben içeriğini kastediyorum, yazarını değil.”

“Ben de.”

“O zaman okudunuz.”

“Şöyle bir göz attım.”

Yakınıma gelip yanaklarımı üç defa öptü.

“Buraya kadar gelmek cesaret ister.”

“Pek cesaret olarak adlandırılmaz.”

Ceketimin sağ cebine koyduğum bıçağı elimle yokladım. Kılıfını okşadım, sapından çekince kolayca çıkabiliyordu.

“Ben size âşığıım, madam.”

Teresa Clavel çenesini yukarı kaldırarak ayakkabılarımdan başlayıp alnıma kadar gözleriyle beni süzdü.

“O halde tanışıyoruz sanırım. Siz benim için davaya olan aşkı temsil ediyorsunuz.”

“Demokrasiye sıcak bakıyorum ama içten içe kayıtsızım. Hiçbir rejimde mutlu olamadım.”

“O halde?”

“Estévez’in şansını kıskanıyorum demek istiyorum.”

197

“Onu kıskanıyor musunuz? Siz kendi ülkenizde bulunma şansına sahipsiniz, o ise sürgünde. Bütün sevdiklerinden uzakta.”

“Sizden uzakta.”

Sağ elimi ceketimin cebinden çıkartmadan sol elimin tersiyle elmacık kemiklerini yumuşakça okşadım. Kadının dudakları açıldı, bakışı ihtiyatla uzaklaştı. Yumuşak dokunuşlarımda ısrarcı davranarak dudaklarına ulaştım, parmağımı üst dudağına bastırarak güçlü dişlerinde gezdirdim. Hasretim... Deliliğim dediğim, onun parmağıma dilini sürmesi ve bu küçücük hareketin aşkın kıvılcımını ateşlemesiydi. Ama kadın dudaklarını yavaşça ve açıkça uzaklaştırdı.

“Sen bir aptalsın,” dedi.

“İstikrarlı bir aptal,” dedim.

Bıçağı çıkartıp boynuna çok yakın salladım.

Aşağılayıcı tavrını bıraktı. Ona sıkıca sarıldım, parmaklarımı poposuna batırdım, memelerine dokundum; ince, kırmızı kumaşın üstünden memelerini ısırđım, yatağı yatırdım, küçük beyaz külodunu sıyırdım, içine girdim, otuz saniye içinde aşırı heyecandan üstüne yığıldım. Kadın beni kendinden uzaklaştırdı. Estévez’in mektubunu yerden aldı, lambanın yanına gitti ve tekrar okudu. Aceleyle pantolonumu giyip sokağı fırladım. Ceketimi bile çıkartmamıştım üstümden.

Senghor’daki evime gittim. Aynı yerde günlerin ve gecelerin geçmesini bekledim. Penceremden askeri devriyenin geçişini korkusuzca seyrettim. Avrupa birimindeki paramdan arta kalanla

yeni bir telefon aldım. Kendim bağladım ve bir gün Estévez'in Cenevre'deki numarasını tuşladım. Uzun süre çaldırdım ama açan olmadı.

Mahalle kütüphanesinde, annemin arkadaşı olan kadın müdür İngilizce kitaplar bölümünde bana bir iş teklif etti. İşe yaramaz bir kadroydu çünkü neredeyse hiç müşterisi yoktu. Verilen ücretin harcanacak emeğin çok üstünde olduğunu belirtmeliyim. Müzmin bir sıska olarak tek harcamam tütün ve romdu.

Birleşik Devletler'in ve Birleşmiş Milletler'in –benim kıt aklıma göre her ikisi de aynıydı– baskılarından sonra devrik başkan Haiti'ye geri dönmüştü. Bu haber beni ne ilgilendirmiş ne de heyecanlandırmıştı. Ama hemen yanında bir haber daha vardı. Ülkedeki dönüşümü garantiye almak amacıyla ABD'de sığınmacı olarak bulunan Robert Malval, Puerto Principe'ye bakan olarak dönmeye hazırlanıyordu. Bu kocaman fotoğrafın altında, daha az yer kaplayan, bir grup sürgünün geri gelişine dair bir haber yazısı vardı. Doğal olarak içlerinde ilk dönecek olan Estévez idi.

Hayatımın basit bir bilançosunu yaptım. Eğer Estévez'i bakanlık bekliyorsa, beni de bazı pop şarkı sözlerinden bildiğim bir dilde yazılmış kitapların arasındaki sıkıntı bekliyordu. Eğer Estévez'i Teresa Clavel bekliyorsa, beni yalnız çarşafların tesellisi bekliyordu.

O günlerde çok sık duyduğum, tekneyle Miami'ye kaçma fikri riskli, melankolik, baştan çıkarıcı olduğu için beni etkilemiş olsa da, ABD'deki hayatımın Haiti'dekinden daha canlı olacağını kimse garanti etmiyordu.

Kalmaya karar verdim. Bir hafta sonra kapı zili çaldı, kapıyı Estévez'e açmak üzere yataktan fırladım. Bıyık bırakmıştı, yüzünde sert ve katı bir ifade vardı. Elinde katlanmış bir bıçak taşıyordu. Bıçağı kalçasının üstünden çekti ve keskin kısmını açığa çıkarttı.

“Teresa'nın evinde bunu bırakmışsın,” dedi.

Tahmin edeceği gibi elimi elmacık kemiğıme götürmeyi düşündüm ama bir saniye sonra boşa bir çaba olacağına karar verdim. Estévez yanağıımı elmacık kemiğımden başlayarak sağ dudayımanın üst sınırına kadar kesti. Derin ve sıcak kesiğı hissettim, dişlerimi sıkarak acıya katlanmaya çalıştım.

Bıçağı yatağımanın üstüne bıraktı, yorganım bıçaktaki kanla lekelendi. Alameti farikası olan parmaklarını çapraz yapıp çıtırdatma hareketini yaptı. Fıskırarak akan kanıma birkaç saniye baktı, derken eserinden memnun bir şekilde kapıya yöneldi. Orada durup kayıtsızlığıının altını çizmek için ellerini cebine soktu.

“Bu kadarı sana yeter çünkü eğer seni öldürseydim yarın ismin gazetelerde çıkardı,” dedi.

Borges

*Hepimizin hiçbir şeyi diğerinden biraz farklıdır,
tıpkı sizlerin bu satırların okuyucusu, benim ise
yazarı olmam gibi önemsiz ve tesadüfi.*

Jorge Luis Borges, *Fervor de Buenos Aires*

Yalnızlıktan çok sıkılmışıtm ve seyahat etmeye karar verdim.

Buenos Aires'teki Miguel'i aradım ama telefonu açılmadı. Tomas'ın Arjantin'deki numarasını denedim, Miguel'in Natalie ile birlikte Paris'e gittiğini öğrendim. “*Il est à Paris,*”¹ diye bir de ironi yaptı. “Fransa’da zafer kazanmak istiyor,” diye ekledi.

Bankanın bana ihtiyatsızca verdiği kredi kartıyla Paris’e uçak bileti aldım, boş dairemdeki duvarın üstüne dünya haritasını yapıştırıp kırmızı kalemle Şili’den Avrupa’ya giden güzergâhı çizdim. Ülkeyi terk edişim kıtaları içeren büyük bir olaydı.

Ajandamda, vedalaşabileceğim arkadaşlarımlın telefon numaralarına baktım. Sonra onları rahatsız etmemeye karar verdim. Bütün sosyal etkinliklerden, sigara külleri ile şarap masa örtülerini kirllettikten sonra ayrılan kadınsız bir adamın melankolisine sahip benim gibi birinin kaderi kimi ilgilendirirdi?

Melankolim her şeye bulaşıyordu. Bir gün utangaçlığımı yene-

1 Fr. O Fransa’da. (ç.n.)

rek bir restoranın garsonundan randevu koparttım. Ona güzel bir kahvaltı hazırlayabilmek için yeni bir tost makinesi aldım. Ama randevuya gelmedi. Hiçbir açıklama da yapmadı. Onu çalıştığı yerde aradım, yoktu.

Susana'nın numarasını tuşladım. Bazen aynı evde yaşamaktan bahsederdik. Acemice ona âşık oldum. "Bu," dedi bana, "her şeyi değiştirir." Yakında gidecek olmam onu hiç etkilemedi. Dönüşte ona *duty free*'den, tutkunu olduğu parfümü getirmemi istedi. Bu, neden dönüşü olan bir yolculuk olsundu? Herkes bana vasat projeleri yakıştırıyordu.

Uçakta havayollarının dergisinde bir psikoloji testi vardı. Son soru şöyleydi: "Karakterinizin en belirgin özelliği nedir?" Ayaklarımın altında uçsuz bucaksız Arjantin pampası uzanıyordu. "Müsaaitlik," diye cevapladım. Puanlarımı topladım, çıkan psikolojik değerlendirme sonucunu okudum: "İnançları olmayan, iletişimi kıt ve duygusuz birisiniz. İçekapanıklığınızı kırmak için gayret göstermeniz gerekiyor."

"Tam isabet," dedim. "Ben de Paris'e gidiyorum."

Miguel'i aradım, o da beni evine davet ederdi. Uzun bir süredir Natalie ile ilişkisi vardı. Natalie Fransız'dı ve Borges hakkında bir tez yazmak üzere Buenos Aires'e gelmişti. Bir gün sinema çıkışı Miguel ile tanışmışlar. Miguel kendinin Borges'ten daha büyük olduğuna onu ikna etmiş. Basılmış tek bir kitabı olması farkıyla. Çift olmuşlar, Natalie de tezini Miguel'in *Kıyıları Olmayan Ülke* başlıklı romanı üzerine yazmaya başlamış.

Benim Miguel ile olan arkadaşlığım da bu kitaba dayanır. Yayımlandığında Şili'ye on kopya geldi. Katkı yaptığım haftalık bir dergiye kitabın etrafıca bir değerlendirmesini yapmıştım ve okuyucularım üç gün içinde azıcık stoku bitirmişlerdi. Kitabevi durumu Miguel'e bildirince, o da bana ebedi dostluğuyla şükranlarını sunmuştu.

Hep Paris'e gitmek istemiş. "Burada Borges'in gölgesi çok yer kaplıyor," demişti. Sırağağların öte tarafında da ben, şair olma planlarımı Neruda'nın gölgesi yüzünden reddetmişim.

202

Charles de Gaulle'de birkaç dakikalığına hoş bir heyecan duydum. Rüyalarımın şehrinde, en sevdiğim filmlerin tapınağındaydım. *Piyanisti Vurun!* filminde işadamı tarafından reddedilen kemancı gibi kestane rengi saçlı, beyaz tenli, eski gri bir yağmurluk giyen bir kız bulacaktım.

Otobüsle şehre doğru yaptığım yolculuk heyecanımı yatıştırdı, her şehrin kendi rutini ve ruhu olduğunu hatırlattı. Aniden ortaya çıkan depresyonumu bastırmak için otobüs terminalinde bir sütlü kahve içtim, bulamayacağımdan emin olmama rağmen Miguel'i telefonla aradım.

Ona ismimi söylediğimde soyadımı da sordu. Benimle aynı isimde tanıdıkları olması beni rahatsız etti. İsmimi ve soyadımı biraz sevimsiz bir tonda tekrar edince, hemen bir otele gidebileceğimi dile getirdim.

Buna izin veremeyeceğini, onun en büyük dostlarından biri olduğumu söyledi. Maalesef çok özel bir zamanda gelmişim. "Çok özel," dedi.

Bir taksiye atladım, tarifenin her blokta artışı korkuttu beni. Bazı kadınlar karşıdan karşıya kollarının altında baget ekmeklerle geçiyordu. Muazzam güzellikte bir şehirdi ama Fransızlar bunu bilmiyormuş gibi hızlı hızlı yürüyüp gidiyorlardı.

Apartman görevlisi baş belasıymışım gibi bir bakış fırlattı. Miguel'i telaffuz etmeyi bilmiyordu ve dairesini bulmama somur-

1 Fransız Yeni Dalga akımının önde gelen yönetmenlerinden François Truffaut'nun *Tirez sur le pianiste* (1960) adlı filmi. (y.h.n.)

tarak yardım etti. Bavulumda da hiç orali olmadı. Asansörde *duty free* poşetimi dikizledi. Susana'nın parfümünü almıştım, bir de *scotch*. Kapıcı şişeye baktı, anlamadığım bir şeyler söyledi.

Miguel kapıyı açtığında yüzü solgun görünüyordu, saçları taranmamıştı. Yerde bir sürü kırık şey vardı. Parkenin üstünde, kırılmış bir aynanın parçaları, kesilmiş koltuktan çıkmış kuş tüyleri ve masanın üstünde bunların yapıldığı bıçak.

Acı çeken bir yüz ifadesiyle yanağını sakalıma dayayarak beni kucakladı.

"Natalie beni terk etti. Ya gidecekmiş ya da beni öldürecekmiş."

"Görüyorum."

Aniden ortaya çıkan rüzgâr bakışımı pencereye yöneltti. Sert rüzgâr caddeye düşmüş ağır bir cismi sürükledi.

Poşetteki *scotch* şişesini çıkartıp masanın üstüne koymamın akıllıca olacağını düşünürken cam kırıkları gördüm. Miguel şişeyi açıp banyodan iki tane bakalit bardak getirince, kavgada bütün cam eşyaların da kırılmış olduğunu anladım.

Tek kelime etmeden kadeh kaldırdık, hatta sessizlik içinde birer tek daha içtik. Sonra küçük bir odanın kapısını açtı.

"Burası misafir odası."

"Otele gidebilirim."

"Gerek yok. Sanırım biraz banyoya girmem gerekecek. Ağlamaya ihtiyacım var."

"Burada da yapabilirsin. Biz arkadaşız."

Ama koridorda kayboldu ve su sesi geldi. Biri dairenin kapısını çalıyordu, kapıyı açtım. Gelen kapıcıydı. Borges'in çelik bir büstünü getirmişti.

"Biri bunu bahçeye atmış," dedi.

Scotch'tan ikinci bardağı alırken başucundaki komodinin üstünde Natalie'nin bir fotoğrafını gördüm. Dört yıl önce onu Buenos Aires'teki evinde ziyaret ettiğim haliydi bu. O gün birbirimize bakarak makarna pişirmiş, hayatın bayağılıklarından konuşmuş, aradığım kızın o olduğuna karar vermiştim. O arkadaşlarıyla telefonda konuşurken, ben *raviolilerin* üstüne serpmek için parmesan peynirini rendeleyecektim. Natalie gibi bir eş hayal etmiştim. Hayatım boyunca, beni sevmemiş tüm kadınların arasında beni en çok o heyecanlandırmıştı. İçlerinde bir tek ona, ben on yaşımdayken annemi bir gün sabaha karşı evden çıkartıp götürdüklerini ve onu bir daha görmediğimi anlatmıştım. Neden bilmiyorum çünkü herkes benim suskun olmama alışmıştı zaten. Natalie'nin tek bir fotoğrafı bile enkaz altındaki bu büyük daireden çok daha geniş ve zengin bir çağrışım yapıyordu bende. Banyo kapısını tıklattım.

“Ben iyiyim,” dedi Miguel. “Merak etme.”

Kapıyı açmadı. Su lavabodan akmaya devam ediyordu. Tahminimce aklını hiçbir şeye vermeden suyun delikten akışına bakıyordu. Oturma odasına döndüm. Mavi renkte fildişinden bir arşiv dolabının önünde durdum, bir kutunun sırtında bir ismin baş harfleri ve “el yazması roman” açıklamaları okunuyordu. İçeriğine bakmak için aldım ve hızlıca sayfalarına göz attım. Beş yüz yaprak vardı, ancak on beş sayfasına bir şeyler yazılıydı. Diğer sayfalar boştu. Beyazdan çok, boş denilebilirdi. Tekrar yerine koydum ve telefona baktım. Elimde bardakla oturdum ve zamanın geçmesini bekledim.

Sonra Miguel banyodan çıktı, bana yaklaştı ve bir elini omzuma koydu.

“Şili’de işler nasıl gidiyor?”

Omuzlarımı silktim. Kırık camdan tekrar rüzgâr esti, Miguel perdeyi çekti. İçerisi karanlık oldu. Oturma odası avluya bakıyordu ve öğle üzeri geniş gölgeler vuruyordu.

“Anladığın üzere, *Paris, c’est fini.*” Bir yandan da bir masa lambasını yaktı.

“Kesin mi?”

“Bana ya gideceğini ya da beni öldüreceğini söyledi.”

“Ne yapacaksın?”

“Buenos Aires’e döneceğim.”

205

“Borges öldü,” dedim yumuşakça gülümseyerek.

Romanının olduğu kutuya baktı, sonra bakışını Natalie’nin resmine çevirdi. Santiago’daki dairemde duvara raptiyelediğim dünya haritası ve öfkeyle okyanusun üstüne çizdiğim kırmızı çizgi geldi aklıma. Haritacının küçük oranlarla mesafeleri kısaltması gibi, benim hayatım da bir anda küçülmüştü.

“Bavulumu yapmama yardım eder misin?” dedi Miguel mutsuzlukla. Elimi omzuna koydum.

“Bir kadeh daha iç. Sonra sakince düşünürsün.”

Masada duran şişeye baktı, kuvvetlice yanaklarını ovuşturdu. Aniden kolalı gömleğinin üstüne puantiyeli bir kravat taktığını fark ettim. Kravatın düğümü ustaca tam ortaya getirilmişti.

“Kararlı bir şekilde,” dedi. “Canını acıtmaması için eyleme geçmek gerekir.”

“Emin ol, seni anlıyorum,” dedim, bir yandan da kendi açılmamış bavuluma bakarak.

“Dünya gelir gider,” dedi. “Hangi rüzgâr attı seni Fransa’ya?”

“Senin Natalie,” demek çok duygusuzca olacaktı. Ceketimin cebinde, kapağında bir subayın olduğu güncel bir Şili dergisi vardı.

“Bir röportaj,” dedim. “Çalıştığım dergi beni bir röportaj için yolladı.”

“Edebi mi?”

“Evet. Edebi.”

“Kundera burada yaşıyor, biliyor musun?”

Odasına gidip masanın ortasına bir bavul yerleştirdi. Öbür seyahatinde titizlikle katlanmış gömlekler, takım elbiseler, özenle boyanmış ayakkabılar, rulo yapılmış çoraplar getirmişti. Her şeyini Maigret¹ tarzı bir yağmurlukla örttü. Havaalanını aradı. Gece uçuş olup olmadığını sordu. “Pencere kenarı” istedi.

“Çok kötü bir ev sahibiyim,” dedi, elleriyle şakaklarını ovdu. “Eğer o kalırsa beni öldürecek, ben burada yalnız kalırsam ölürüm.”

“Senin yerinde olsam gece kalır, biraz düşünürdüm. Buenos Aires uzak.”

“Rezervasyonu yaptım bile.”

“İptal edebilirsin.”

Yarısı bitmiş şişeye baktı.

“Sana yiyecek bir şeyler hazırlamamı ister misin?”

“Hayır, teşekkür ederim.”

“Omlet?”

“Gerek yok.”

Cam parçalarını süpürüp faraşın içine doldurdu. Ceketini giydi, cebinden bir grup anahtar çıkarttı. Dairenden kalan son ufak tefek eşyasını da aldı, sonra başını bu olanlara inanamıyormuşçasına salladı. Anahtarlığı bana verdi.

“Ev senin.”

Anahtarları avucumda salladım ve şaşkınlıkla:

“Peki ama ben ne yapacağım? Telefon, kira...

“Detaylar için seni arayacağım.”

Beni kucakladı, yumuşakça yanağıma vurdu. Pek çok Arjantinlinin alışık olduğu bir harekettir bu.

“Göreceksin bak, Paris harika bir şehirdir.”

“Hiç şüphesiz.”

“Mutlu olunacak bir şehir.”

1 Georges Simenon'un polisiye romanlarındaki dedektif karakteri. (ç.n.)

Eliyle bir avuç daha kırık cam parçası aldı ve onları da faraşın içine doldurdu.

Tekrar kucaklaştık, taksi çağırmak için sokağa çıktı. Masanın üstünde *scotch* şişesinin yanına bıraktığım evin anahtarlarına uzun uzun baktım. Okyanusu geçmenin verdiği yorgunluk şimdi çıkıyordu. Mükemmel bir gerginlikle serilmiş çarşafları, baş üstünde asılı vasat bir Botero tablosu ile misafir odasındaki yatağın önünde durdum. Bu korkunç görüntü kirliliği bana Santiago'daki evimi hatırlattı.

Ev sahiplerinin odasına gittim. Bıçak darbeleriyle farklı yerlerinden kesilmiş olan yatakta kuş tüyleri etrafa saçılmış, yayları dışarı fırlamıştı.

Çay bardakları ve esmer ekmek kırıntılarının olduğu halının üstüne düşmüş yatak örtüsünü yerden alıp, üstüne sinmiş kokuyu derin derin içime çektim. Natalie'nin hatırası beni huzursuz etti. Buenos Aires'te soğuk bir gece bana ödünç verdiği beyaz kaşmir kazağına sinmiş kokusu bilinçaltıma işlemiş.

Kolumu yastığın altına koydum, çocukluğumdan beri böyle uyurum, örtüyü koklayarak üstüme örttüm.

Biraz sonra hava karardı ve perdeler kırık camdan giren havayla uçuşmaya başladı. Gece lambasını açtım ve birkaç *Le Figaro* sayfasını camın kalan kısımlarına bantla yapıştırarak rüzgârı engellemeye çalıştım. Sonra koltuğa gömüldüm, benim için önemli olan bir konu üstüne düşünmeliydim: kendi hayatım. Hiçbir hamle yapmadığıma dair bir sonuca vardım. Şili'den kalkıp Fransa'ya gelmişim, bu yolculuğumdan tek kârlı çıkacak, *duty free*'den alınan parfümüyle Susana olacaktı.

Hiç iştahım yoktu, mutfağın tahrip olmuş halini de görmeye niyetim yoktu. Umutsuzca bir kahve içmek istiyordum ama koltuktan kalkamadım.

Bir süre sonra kapıya anahtarın girdiğini duydum, hole dolan güçlü ışık yüzüme vurdu. Natalie kapıdaydı, siyah kadife palto-

sunun içinde, hatırladığımdan daha solgundu. Elektriği yaktı ve bakışındaki şaşkınlık ifadesi bir anda hatırlamaya döndü.

“Natalie, beni tanıdın mı?”

Ellerini yanaklarına götürdü ve gülümsemesiyle birlikte inci dişleri göründü.

208

“Hey Şilili sensin değil mi?”

Yanıma gelip bana sarıldı, ellerini nereye koyacağını şaşırmıştı.

“Paris’te ne işin var?”

“Bir yazı yazmaya geldim.”

“Ne üstüne?”

“Kundera üstüne. Milan Kundera.”

Natalie paltosunu çıkarıp koltuğun üstüne attı. Yosun yeşili bir *sweatshirt* ile siyah deri mini etek giymişti. Bakışlarım dizkapaklarından mavi gözlerine çıktı, *sweatshirt*ünün renginde bir göz makyajı yapmıştı, kirpiklerindeki yoğun rimelle, eski bir film aktrisini andırıyordu.

“Beni nasıl buldun?”

Gözlerimi ayaklarına çevirdim. Rahatlatmak istediğinde çıplak ayak gezerdi, o zaman daha küçük ve kırılğan görünürdü.

“Çok güzelsin.”

Koridora baktı, yatak odasına koştu. *Sweatshirt*ün içine boyununu gömüp sonra havasız kalmış gibi çekiştirdi.

“Miguel nerede?”

Ona doğru yürüdüm ve yumuşakça ellerini tuttum.

“Gitti.”

“Kaçta dönecek?”

“Buenos Aires’e gitti, Natalie.”

Masadan bir sigara aldı. Sigarasını yaktım. Saçını geriye attı. Dumanı içine çekti, kollarını kavuşturdu. Ayakucuyla bir parça camı yavaşça ittirdi.

“Böylece *Paris, c’est fini*,” dedi gülerek.

“Aynısını o da söyledi.”

Telefonun ahizesini eline alıp sinyal sesi olup olmadığını kontrol etti. Ahizeyi geri koydu.

“Burası,” dedi, kollarını kaldırıp oturma odasından daha büyük bir alanı kastederek, “batık bir gemi. Kocaman, sonsuz bir gemi enkazı.”

Misafir odasının kapısını açtı ve bavulumun yatağın üstünde olduğunu gördü. Sigara ağzında olduğu halde yorganı alıp çektiş-tirdi. Sonra sigarayı ağzından çıkarmadan:

“Yorgunluktan ölüyor olmalısın,” dedi.

“Daha ziyade kafası karışmış.”

“Uyumak sana iyi gelir. Bir şeyler yemek ister misin?”

“Karnım aç değil.”

Bir şey hatırlamak istercesine ensesini kaşıdı ama sonra hiçbir şey demedi. Viskiye odama getirip plastik bardakta bir tane daha ikram etti. Mutfaka buz aramaya gittim.

Banyonun yarı açık kapısından Natalie’yi aynada kendisine bakarken gördüm. Odaya döndüm, yattım, anahtarları komodinin üstüne bıraktım. Anahtarlara bakarken uyuyakaldım.

Tanıdık bir ruh hali ve büyük bir iştahla uyandım. Bavulu açtım, gömleğimi ve en sevdiğim kazağımı çıkarttım. Büyük bir şevkle giyindim, odada kirlileri koyacak sepet bulamayınca yatağın altına soktum.

Salona gittim, Natalie’yi koltuğun üstünde kıvrılmış, kulağı telefona yapışık uyurken buldum. Deri mini eteğini çıkartmış, *sweatshirt*ü çıplak beline toplanmış, dantel küloedundan kasıklarının gölgesi belli oluyordu. Kalorifer yanıyor olsa da, gazeteyle kapatılmış pencereden rüzgâr giriyordu, evin içi soğumuştı. Odamdaki yorganı getirip üstünü örttüm.

Anahtarlığı alıp harika bir Paris sabahına karıştım. Yol sorarken, gelen geçenin hışmına maruz kalmamak için, içgüdümlüğünü beni götürdüğü yere gittim.

Fırından uzun, kızarmış bir baget ekmek aldım, parasını daha

ödememişken ucundan ısırıverdim. Elimde ekmekle birkaç blok boyunca dolaştım. Cam eşya satan bir dükkâna rastlayınca içeri girdim, indirimde olan bir sürü aynanın önünde, elimde ekmek, dağınık saçlarımla kendimi başka biri gibi hissettim.

Tezgâhtara evin adresini verdim, bir saat sonrası için randevulaştık.

Eve döndüğümde mutfağa girdim, ekmeği büyük dilimlere ayırdım, çay poşetlerini sıcak suya daldırdım, bir tabağa tereyağı, peynir, jambon, üzüm koydum. Masa örtüsünün üstüne güneş ışığı vuruyordu. Bu ışığın altında kahvaltı hiperrealist¹ bir resmin tonlarına büründü.

Çay, fincanlara kırmızı rengini verdiğinde ve dumanı güneş ışığında dağıldığında, Natalie'nin yanına gittim, elmacık kemiğine dokunarak onu uyandırdım.

Bir sıçrayışta koltukta dikildi ve telefonun ahizesini kaldırdı. Sinyal sesini bekledi, nihayet elini sıkmam için uzattı.

“*Bonjour*,”² dedi.

Onu mutfağa çağırdım. Işık tüm mutfağı kaplamıştı. Diğer odalarda olmayan bir mahremiyet duygusu vardı şimdi burada. Gastronomi ikramımı Parizyen bir *Oh la la* ile kutladı ve narin bacaklarını katlayıp koltuğun minderine tünedi. Yaşadığı başarısızlıktan sarsılmış, neredeyse çıplak bu haliyle bile bana Buenos Aires'ten daha güzel göründü.

Fincanı iki elimle ve yüzüme yakın tutarak çayımı içtim. Sessizlikte jambonla baget ekmeğini yerken dişlerinin çıkarttığı gıcırıtıyı duyabiliyordum.

“Kahvaltı ettikten sonra duş alıp bir otele giderim,” dedim.

Ağızındakileri çabucak yuttu ve konuşmadan önce başını salladı.

1 Hiperrealizm: Postmodern ve hatta daha da ötesi, çağdaş sanat dalları içinde nitelendirilebilecek, 1970 ve 80'li yıllarda birtakım Amerikalı ressamların fotoğraf gibi çizdikleri resimler. (ç.n.)

2 Fr. Günaydın. (ç.n.)

“Gerek yok. Misafir odası var.”

Masanın üstündeki ekmek kırıntılarını bir elimle süpürürken, diğer elimi içbükey yapıp içine doldurdum. Sonra hepsini dilimle birleştirip yuttum.

Belirsiz bir şeyin etrafında dolanarak bir fincan çay daha içtik. Gömleğimin cebini yokladım, sigara paketini bulamadım.

“Ben de sigara içmek istiyorum,” dedi. Oturma odasına gidip almak için davrandı.

Onu durdurdum ve elimi alnına koydum:

“Ben bakarım. Sen yorulma.”

Kendi kendine sarıldı ve elleriyle omuzlarını okşadı.

“Benim çantamdaydılar. Açılmamış bir paket vardı.”

Salona gidince, içeri biraz daha ışık girmesi için penceredeki gazeteyi çıkarttım. Zaten birazdan camcı yenisini takmaya gelirdi. Mini eteğinin yanındaki siyah deri çantayı açtım, sigarayı almak için karıştırırken metal bir objeye dokundum. Önce çakmak zannettim ama elime alınca tabanca olduğunu anladım. Yukarı kaldırıp sağ elimle tartarak ebatını anlamaya çalıştım. Kadın işi bir tabanca değildi. Bayağı büyük ve modern tasarımlı bir silahtı. Tekrar çantaya soktum ve sigaralarla mutfığa gittim. Onun sigarasını yakarken, sağ eliyle çakmak alevinden korumak için elimin sırtını kapadı. Benimkini de yaktım, ikimiz de kuvvetlice içimize çekip üflerken dumanın ışık huzmesi içinde dağılışını seyrettik.

Natalie, çayın buğusu, gün ışığı ve sigara dumanının havada yarattığı bulanık dalgalar içinde, çenesini ellerinin arasına almış, yüzünü uzatarak dirseklerini masaya dayadı.

“Ne diyorsun? Kalacak mısın?”

Sigaradan derin bir nefes çektim, dudağımın kenarına yapışmış tütün parçasını temizledim.

“Evet,” dedim.

Şilili yazar Antonio Skármeta bugün dünyaca ünlü bir yazarsa bunu kuşkusuz *Neruda'nın Postacısı* adlı romanına borçludur. Ünlü şair Pablo Neruda ile onun sayesinde kelimeler ve imgelerin baştan çıkarıcı gücünü keşfeden postacısı arasındaki dostluğu konu alan roman, 1994 yılında *Postacı* ismiyle sinemaya uyarlanmış ve ertesi sene birçok dalda Oscar ödülüne aday gösterilerek büyük ses getirmişti. Skármeta bu sayede şöhrete kavuşmuş olsa da yazarlığı eserinin gölgesinde kalmış ve örneğin romancılığı yanında aynı zamanda ne kadar usta bir öykücü olduğu yeterince takdir edilmemiştir.

Meksikalı yazar Juan Villoro'nun derlediği bu öykü seçkisi işte bu eksikliği gidermek üzere hazırlanmış. Kitap, Skármeta'nın öykücülüğünün çıkış noktalarını, kendi diline getirdiği yenilikleri, üslup arayışlarını ve bu arayışların ardındaki kaygı ve etkileşimleri ortaya koyacak nitelikte toplam 13 öyküden oluşuyor. İçerisinde, Skármeta'nın da yıllarca sürgün hayatı yaşamasına neden olacak askeri darbenin hem öncesi hem de sonrasında izler bulabileceğiniz gibi, yazarın neredeyse bir CD dolusu atıfla arka planda zengin bir müzik arşivi oluşturarak keyifli bir dinleti imkânı sunduğunu fark edeceksiniz. Kitabın son öyküsü ise yine büyük bir yazara, Borges'e selam niteliğinde...

siakitap.com.tr

📱 /sia_kitap
📖 /siakitap
🔗 /siakitap

ISBN: 978-625-7266-81-9

9 786257 266819